

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

Raport

z prac Zespołu roboczego
ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech)

Listopad 2017

SPIS TREŚCI

Streszczenie	3
I. Skład Zespołu i tryb prowadzonych prac	7
II. Identyfikacja barier w zakresie rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce	10
III. Analiza zidentyfikowanych barier, działania podjęte w celu ich usunięcia i rekomendacje dalszych działań	12
Podsumowanie	32
 Załącznik nr 1 Lista zidentyfikowanych barier w zakresie rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce wraz z opisem podjętych działań i rekomendacjami dalszych działań	 33
 Załącznik nr 2 Modele crowdfundingu w świetle obowiązujących przepisów prawa	 126

Streszczenie

Cel prac Zespołu:
identyfikacja barier
natury prawnej,
regulacyjnej i nadzorczej
dla rozwoju FinTech
w Polsce oraz
przygotowanie propozycji
sposobów ich eliminacji

22

**Zespół składał się
z przedstawicieli
22 instytucji publicznych
i uczestników rynku**

Innowacje finansowe określane terminem FinTech¹ stały się w ostatnim czasie wiodącym czynnikiem transformacji sektora finansowego w skali globalnej. Coraz więcej instytucji rynku finansowego zaczyna traktować innowacyjność jako jedną z głównych metod budowania przewagi konkurencyjnej. Zmiany technologiczne pozwalają kreować nowe modele biznesowe, zwiększać zasięg działalności oraz poprawiać jakość świadczonych usług. Konsumenci, w szczególności z młodszych grup wiekowych, pozytywnie przyjmują trend cyfryzacji i chcą korzystać z innowacyjnych rozwiązań, z wykorzystaniem zdalnych kanałów elektronicznych, głównie poprzez Internet oraz urządzenia mobilne. Do sektora FinTech zalicza się m.in. innowacyjne podmioty nadzorowane (np. banki, instytucje płatnicze, zakłady ubezpieczeń, firmy inwestycyjne) oraz podmioty nienadzorowane (często startupy zaczynające dopiero swoją działalność).

Szybki rozwój sektora FinTech stanowi istotne wyzwanie dla organów nadzoru nad rynkiem finansowym, jak również regulatorów odpowiedzialnych za tworzenie odpowiednich przepisów prawa dostosowanych do cyfrowej gospodarki. Powstaje wiele rozwiązań rynkowych, które często wychodzą poza tradycyjnie rozumiane kategorie usług lub produktów finansowych. Proaktywna postawa nadzorczy i regulatora w obszarze kształtowania sprzyjającego środowiska regulacyjno-prawnego dla rozwoju sektora FinTech ma istotne znaczenie dla pozycji Polski jako aspirującego centrum innowacji finansowej.

Dostrzegając istotność wpływu nowych technologii na rozwój rynku finansowego w Polsce z inicjatywy Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Ministerstwa Finansów i Ministerstwa

¹ FinTech (z ang. Financial Technology) – innowacyjne usługi finansowe oparte na technologii informacyjnej (IT)

Rozwoju powołany został Zespół roboczy ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech). Koordynacji prac podjął się Urząd Komisji Nadzoru Finansowego. Celem prac Zespołu była identyfikacja barier natury prawnej, regulacyjnej i nadzorczej dla rozwoju innowacji finansowych w Polsce oraz przygotowanie propozycji rozwiązań i działań, które mogłyby wyeliminować lub ograniczyć zidentyfikowane bariery. Prace Zespołu koncentrowały się na obszarach, które mają bezpośredni wpływ na wzrost innowacyjności, z równoczesnym zachowaniem bezpieczeństwa oferowanych usług, tak aby nie podważyć zaufania klientów do rynku finansowego. Zespół składał się z przedstawicieli 22 instytucji obejmując szeroką reprezentację instytucji publicznych (regulatorów, nadzorców) oraz przedstawicieli rynku (zarówno nadzorowanego, jak i nienadzorowanego). W ramach prac Zespołu przeanalizowano ponad 100 barier dla rozwoju sektora FinTech zidentyfikowanych przez uczestników rynku.

UKNF powołał komórkę organizacyjną ds. rozwoju innowacji finansowych

Zespół dążył do niezwłocznego rozpoczęcia działań mających na celu usunięcie zidentyfikowanych barier już w trakcie swoich prac, tj. przed opublikowaniem niniejszego Raportu, w szczególności poprzez wprowadzanie – przez właściwe podmioty – odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i procesowych, wypracowywanie stanowisk w celu podwyższenia pewności prawnej oraz zgłaszanie propozycji zmian przepisów prawa w toczących się procesach legislacyjnych. W odniesieniu do pozostałych barier Zespół przygotował propozycje

UKNF podjął decyzję o wdrożeniu Innovation Hub

rozwiązań oraz rekomendacji dalszych działań po stronie właściwych organów i podmiotów, które mogłyby wyeliminować lub ograniczyć zidentyfikowane bariery. Należy w tym miejscu wskazać, że aby efekty prac Zespołu zakończyły się pełnym sukcesem kluczowe jest podjęcie przez adresatów ww. rekomendacji wskazanych działań.

Wyniki prac Zespołu pokazują, że największym problemem hamującym rozwój innowacji finansowych w Polsce jest brak pewności prawnej - podmioty rynkowe chcą precyzyjnie wiedzieć jakie przepisy mają zastosowanie w zakresie innowacyjnych rozwiązań. Zespół ustalił, że organy nadzorcze i regulacyjne powinny w możliwie otwarty sposób informować uczestników rynku o swoich stanowiskach w odniesieniu do innowacyjnych produktów i usług oraz prowadzić z nimi efektywny dialog. W odpowiedzi na tę rekomendację Kierownictwo UKNF podjęło decyzję o podjęciu szeregu działań w zakresie wspierania rozwoju innowacji finansowych przez nadzór, w tym w szczególności o powołaniu dedykowanej komórki organizacyjnej ds. rozwoju innowacji finansowych oraz wdrożeniu koncepcji Innovation Hub, czyli procedury informacyjno-szkoleniowej, w ramach której nadzór podejmie działania informacyjne z obszaru regulacyjno-prawnego dla podmiotów sektora FinTech. W serwisie internetowym KNF uruchomiona została również podstrona internetowa poświęcona obszarowi FinTech wraz z odniesieniem do opisów realizowanych procesów licencyjnych i rejestrowych.

W serwisie internetowym KNF uruchomiona została podstrona internetowa poświęcona obszarowi FinTech

Zespół przeanalizował ponad 100 barier dla rozwoju sektora FinTech

Ministerstwo Finansów zaproponowało przepisy umożliwiające prowadzenie działalności w formie małej instytucji płatniczej

Istotnym działaniem podjętym w trakcie prac Zespołu było wprowadzenie przez Ministerstwo Finansów w projekcie ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) przepisów umożliwiających funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych (MIP). Prowadzenie działalności w formie MIP będzie podlegało rejestracji przez KNF po spełnieniu określonych wymogów, lecz istotnie ograniczonych w porównaniu do wymogów przewidzianych dla krajowych instytucji płatniczych. W opinii Zespołu wprowadzenie MIP pobudzi rozwój innowacji na rynku usług płatniczych z uwagi na mniej restrykcyjne bariery wejścia na rynek. Jednocześnie należy wskazać, że Ministerstwo Cyfryzacji prowadzi prace nad uruchomieniem programu badawczego w ramach INFOSTRATEG, w którym zapewni środki na budowę bezpiecznych środowisk testowych (dedykowanych platform informatycznych agregujących duże zbiory danych oraz interfejsy programistyczne) na potrzeby badania i rozwijania technologii transakcyjnych oraz finansowych również przez podmioty z sektora FinTech.

Istotnym czynnikiem warunkującym rozwój sektora FinTech jest także zapewnienie wsparcia finansowego dla innowacyjnych podmiotów ze strony instytucji i organów państwowych. W ramach prac Zespołu zwrócono uwagę, że funkcjonują w Polsce różne programy wsparcia na rzecz rozwoju innowacji finansowych (np. Start in Poland, Starter, Scale UP) i należy zapewnić centralne miejsce prezentowania informacji w tym zakresie. W odpowiedzi na tę rekomendację Ministerstwo Rozwoju przygotowało na swojej stronie internetowej informacje dotyczące różnych form wsparcia finansowego dla sektora FinTech.

W toku prac Zespołu wskazano, że w celu zapewnienia odpowiednich warunków prawnych dla rozwoju innowacji finansowych w Polsce konieczna jest eliminacja tzw. goldplatingu, czyli praktyki przyjmowania rozwiązań krajowych dalej idących niż wynika

to z implementowanego prawa unijnego. Przepisy prawa wskazywane przez podmioty rynkowe, które można uznać za goldplating zostały uwzględnione w katalogu barier dla rozwoju innowacji finansowych będących przedmiotem prac Zespołu.

Znaczącą barierę dla rozwoju sektora FinTech stanowią obszerne i uciążliwe wymogi sprawozdawcze. Zespół ustalił, że wskazywana bariera mogłaby zostać istotnie ograniczona poprzez szersze stosowanie w Polsce technologii regulacyjnych (RegTech). Podkreślono, że zaletą rozwiązań RegTech, oprócz dużego potencjału do obniżenia kosztów, jest możliwość szybkiej ich adaptacji do zmieniającego się otoczenia regulacyjnego. Rozwiązania RegTech mogą znacząco wspierać gromadzenie i raportowanie danych w celu spełniania potrzeb regulacyjnych za pomocą takich technologii jak Big Data, zaawansowana analityka, automatyzacja procesów, machine learning czy też wizualizacja danych.

Ministerstwo Cyfryzacji prowadzi prace nad uruchomieniem programu badawczego zapewniającego środki na budowę bezpiecznych środowisk testowych dla technologii transakcyjnych i finansowych

Nowoczesne usługi z zakresu innowacji finansowych bardzo często opierają się na stosowaniu rozwiązań dostarczanych przez zewnętrzne podmioty w ramach outsourcingu. W toku prac Zespołu przeprowadzono analizę przepisów o outsourcingu stosowanych w nadzorowanych sektorach rynku finansowego. Przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że niektóre przepisy są zbyt restrykcyjne i hamują rozwój innowacji, w szczególności dotyczące braku możliwości ograniczenia odpowiedzialności dostawcy usług wobec zleceniodawcy (banku, firmy inwestycyjnej, spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej oraz instytucji płatniczej) lub stosowania podoutsourcingu. W toku prac Zespołu podjęto decyzję o modyfikacji ww. przepisów z uwagi na brak analogicznych uregulowań w innych krajach europejskich i na świecie, jak również ograniczone możliwości współpracy ww. podmiotów nadzorowanych z dostawcami usług.

Ministerstwo Rozwoju przygotowało na swojej stronie internetowej informacje dotyczące różnych form wsparcia finansowego dla sektora FinTech

Jednocześnie w ramach Zespołu wskazano, że w celu zapewnienia rozwoju innowacji finansowych niezbędne jest umożliwienie korzystania przez podmioty nadzorowane z usług przetwarzania w chmurze (Cloud Computing) jako rozwiązania bezpieczniejszego, tańszego i gwarantującego większą dostępność dla klientów i odbiorców usług. W odpowiedzi na wskazywaną kwestię UKNF przeprowadził pogłębioną analizę dedykowaną oczekiwaniom nadzorczym w zakresie stosowania przez podmioty nadzorowane rozwiązań opartych na Cloud Computing i przygotował stanowisko nadzoru w tym zakresie.

Polska jako kraj jest właściwie sprofilowana, aby stać się jednym z kluczowych centrów innowacji finansowych w Europie

Innym kluczowym czynnikiem mającym wpływ na rozwój innowacji finansowych w Polsce jest możliwość zamiany dokumentów papierowych na ich odpowiedniki cyfrowe. Aspekt ten jest szczególnie istotny dla podmiotów działających wyłącznie w środowisku internetowym. W toku prac Zespołu wypracowano propozycje legislacyjne, które umożliwią instytucjom finansowym większą swobodę działania poprzez kanały elektroniczne.

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku zwrócili uwagę, że zasadne byłoby wprowadzenie zmian w zakresie zasad udostępniania danych przetwarzanych w rejestrach publicznych, tak aby dane te mogły być w większym stopniu dostępne i wykorzystywane w ramach świadczenia innowacyjnych usług przez podmioty sektora innowacji finansowych, w tym banki i zakłady ubezpieczeń. Otwartość i elektroniczna dostępność do danych publicznych może zapewnić nie tylko przyspieszenie obrotu i zwiększenie bezpieczeństwa usług finansowych poprzez możliwość skutecznej identyfikacji i weryfikacji klientów, ale również prowadzić do ograniczenia kosztów i oszczędności czasu zarówno dla obywateli, jak i państwa.

W zakresie prac nad zagadnieniem crowdfundingu ustalono, że na obecnym etapie jego rozwoju w Polsce nie jest zasadne tworzenie dedykowanych regulacji w tym zakresie, lecz należy podjąć działania mające na celu zwiększenie pewności prawnej wśród uczestników rynku w ramach aktualnych przepisów. W wyniku tych uzgodnień przygotowane zostały opisy zidentyfikowanych modeli crowdfundingu wraz ze wskazaniem obowiązujących przepisów prawa.

Rozwój sektora FinTech ma fundamentalne znaczenie dla polskiego rynku finansowego i całej gospodarki. Możliwości zastosowania nowoczesnych technologii w usługach finansowych są ogromne. Polska jako kraj jest właściwie sprofilowana, aby stać się jednym z kluczowych centrów innowacji finansowych w Europie. W toku prac Zespołu wskazano, że – w ramach strategii rozwoju FinTech w Polsce – należy ustalić priorytety działań w sektorze FinTech, dobrze rozpoznać atuty polskiej gospodarki (np. silna branża IT) i stworzyć systemowe rozwiązania wspierające realizację strategii. Jednocześnie konieczne jest wytworzenie unikalnego mikroklimatu gospodarczego, przygotowanie odpowiedniego środowiska prawnoregulacyjnego oraz zapewnienie efektywnej i bliskiej współpracy między podmiotami sektora FinTech, dostawcami technologii oraz regulatorami i nadzorem. Ustalenia z prac Zespołu pokazują, że warto podejmować wspólne inicjatywy na rzecz rozwoju innowacji finansowych, które mogą pozytywnie zmienić krajobraz rynku finansowego w Polsce z jednoczesnym zachowaniem bezpieczeństwa (Secure FinTech) i odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów.

Niniejszy Raport stanowi podsumowanie prac Zespołu. Przedstawia on zidentyfikowane przez podmioty rynku finansowego bariery dla rozwoju sektora FinTech w Polsce, działania podjęte przez Zespół w celu ich usunięcia oraz propozycje rozwiązań i rekomendowanych dalszych działań po stronie właściwych organów i podmiotów, które przyczynią się do stworzenia w Polsce przyjaznego środowiska regulacyjno-nadzorczego dla rozwoju sektora innowacji finansowych.

**Bezpieczeństwo
oferowanych usług
finansowych
(Secure FinTech)
gwarantem
zaufania
klientów**

I. Skład Zespołu i tryb prowadzonych prac

Zespół roboczy ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech)

W dniu 9 grudnia 2016 r. odbyło się spotkanie Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego z przedstawicielami Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Rozwoju dotyczące ustalenia możliwych kierunków działań na rzecz rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce. W następstwie tego spotkania powołano międzyresortowy Zespół roboczy ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech) (dalej: Zespół), którego koordynatorem został Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

Celem prac Zespołu była identyfikacja barier natury prawnej, regulacyjnej i nadzorczej dla rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce oraz przygotowanie propozycji rozwiązań i działań po stronie właściwych organów i podmiotów (w tym propozycji zmian przepisów prawa i innych regulacji oraz zmian stosowanych praktyk), które mogłyby wyeliminować lub ograniczyć zidentyfikowane bariery.

Zespół składał się z przedstawicieli 22 instytucji obejmując szeroką reprezentację instytucji publicznych (regulatorów, nadzorców) oraz przedstawicieli rynku (zarówno nadzorowanego, jak i nienadzorowanego). W pracach Zespołu brali udział przedstawiciele następujących instytucji:

1. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF)
2. Ministerstwo Finansów (MF)
3. Ministerstwo Rozwoju (MR)
4. Ministerstwo Cyfryzacji (MC)
5. Narodowy Bank Polski (NBP)
6. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych (GIODO)
7. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK)
8. Związek Banków Polskich (ZBP)
9. Rada Banków Depozytariuszy (RBD)
10. Krajowy Związek Banków Spółdzielczych (KZBS)
11. Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa (KSKOK)
12. Polska Organizacja Niebankowych Instytucji Płatności (PONIP)
13. Izba Domów Maklerskich (IDM)
14. Polska Izba Ubezpieczeń (PIU)
15. Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami (IZFiA)
16. Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych (SEG)
17. Giełda Papierów Wartościowych (GPW)
18. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych (KDPW)
19. Krajowa Izba Rozliczeniowa (KIR)
20. Fundacja FinTech Poland
21. Koalicja na rzecz Polskich Innowacji (KPI)
22. Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (KPF)

Prace Zespołu koncentrowały się na obszarach, które mają wpływ na wzrost innowacyjności, z równoczesnym zachowaniem bezpieczeństwa oferowanych usług, tak aby nie podważyć zaufania klientów do rynku finansowego. Podczas prowadzonych prac dużą uwagę skupiano na właściwym kształtowaniu aktualnie procedowanych zmian przepisów prawa (np. implementacja PSD2² lub MiFID2³).

Pierwsze spotkanie Zespołu odbyło się 13 stycznia 2017 r. w siedzibie UKNF. Z uwagi na szeroki zakres tematyczny zidentyfikowanych barier dla rozwoju sektora FinTech w ramach prac Zespołu wyodrębniono 6 podgrup roboczych:

W siedzibie UKNF odbyło się łącznie 31 spotkań roboczych w ramach prac Zespołu, które prowadzone były również w trybie korespondencji mailowej. Postęp realizowanych prac był na bieżąco relacjonowany na stronie internetowej KNF.

² PSD2 – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego

³ MiFID2 – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE

II. Identyfikacja barier w zakresie rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce

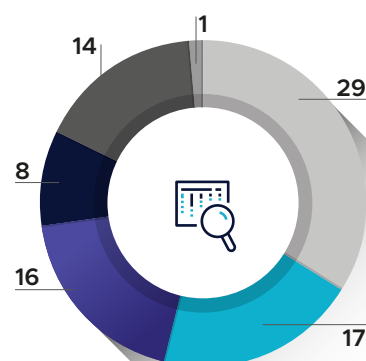
Prace Zespołu rozpoczęte zostały od zidentyfikowania barier natury prawnej, regulacyjnej i nadzorczej dla rozwoju sektora FinTech. W wyniku przeprowadzonej analizy 11 instytucji reprezentujących podmioty rynkowe⁴ zgłosiło 145 barier, które były materiałem wyjściowym do dalszych prac Zespołu. W toku prac część analizowanych barier, ze względu na podobny charakter, uległa połączeniu, w wyniku czego łączna liczba analizowanych barier zmniejszyła się do 85. Jednocześnie należy wskazać, że w ramach prac Zespołu zidentyfikowano 12 barier dotyczących crowdfundingu, niemniej jednak na potrzeby przygotowania Raportu zostały one połączone w jedną barierę, wchodzącą w skład ww. 85 barier, wskazującą na brak pewności prawnej w przedmiotowym obszarze.

Na wykresie nr 1 przedstawiono rozkład liczby barier analizowanych w poszczególnych podgrupach roboczych.

Liczba barier analizowanych w poszczególnych podgrupach roboczych

Wykres nr 1

- Podgrupa Systemowa
- Podgrupa Płatnicza
- Podgrupa Kapitałowa
- Podgrupa Ubezpieczeniowa
- Podgrupa Konsumencka i Przetwarzania danych
- Podgrupa Crowdfundingowa

⁴ Fundacja FinTech Poland, KPI, KPF, RBD, PONIP, PIU, KDPW, IDM, IZFiA, KZBS, KSKOK

NAJISTOTNIEJSZE ZIDENTYFIKOWANE BARIERY WSKAZYWAŁY NA NASTĘPUJĄCE KWESTIE:

1. Wspieranie innowacji finansowych jako jeden z celów nadzoru
2. Wydawanie wiążących stanowisk przez organ nadzoru, brak pewności prawnej w zakresie innowacji finansowych
3. Potrzeba efektywnego dialogu z organem nadzoru
4. Zapewnienie przyjaznego środowiska prawno-organizacyjnego w celu testowania innowacyjnych usług finansowych (utworzenie tzw. piaskownicy regulacyjnej)
5. Nadmierne regulacje krajowe względem przepisów unijnych (tzw. goldplating)
6. Długość trwania postępowań prowadzonych przez nadzór oraz ich sformalizowanie
7. Nadmierne i uciążliwe wymogi sprawozdawcze
8. Problemy wynikające z restrykcyjnych przepisów dotyczących outsourcingu
9. Brak strategii działań na rzecz wspierania w Polsce rozwoju innowacji finansowych
10. Brak wsparcia finansowego dla rozwoju innowacji finansowych
11. Wykorzystywanie usług przetwarzania w chmurze (Cloud Computing) w działalności biznesowej
12. Zamiana dokumentów w formie papierowej na ich odpowiedniki cyfrowe
13. Ograniczony dostęp instytucji finansowych do danych przetwarzanych w rejestrach publicznych
14. Brak pewności prawnej w zakresie działania platform crowdfundingowych w Polsce

Pełna lista barier dla rozwoju sektora FinTech została przedstawiona w Załączniku nr 1 (numera-
cja barier nie jest uzależniona od ich istotności).

III. Analiza zidentyfikowanych barier, działania podjęte w celu ich usunięcia i rekomendacje dalszych działań

68%

**barier dla rozwoju
FinTech w Polsce
jest już w trakcie
usuwania**

W ramach prac Zespołu przeprowadzono analizę wszystkich zidentyfikowanych barier dla rozwoju rynku innowacji finansowych (FinTech) w Polsce. W szczególności dokonano oceny tych barier pod kątem zasadności, istotności, jak również możliwości wprowadzenia zmian w przepisach prawa i innych regulacjach lub zmian w praktykach nadzorczych.

W zakresie barier, które w ocenie Zespołu mogą zostać usunięte lub ograniczone wypracowano odpowiednie propozycje rozwiązań. Celem Zespołu było doprowadzenie do niezwłocznego rozpoczęcia działań mających na celu usunięcie zidentyfikowanych barier już w trakcie swoich prac, tj. przed opublikowaniem niniejszego Raportu, w szczególności poprzez wprowadzanie – przez właściwe podmioty – odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i procesowych, wypracowywanie stanowisk w celu podwyższenia pewności prawnej oraz zgłaszanie propozycji zmian przepisów prawa w toczących się procesach legislacyjnych. W odniesieniu do pozostałych barier Zespół wypracował odpowiednie rekomendacje dalszych działań, ze wskazaniem ich adresatów. Jednocześnie należy wskazać, że niektóre bariery zostały ocenione jako niezasadne i nie podlegały pracom Zespołu.

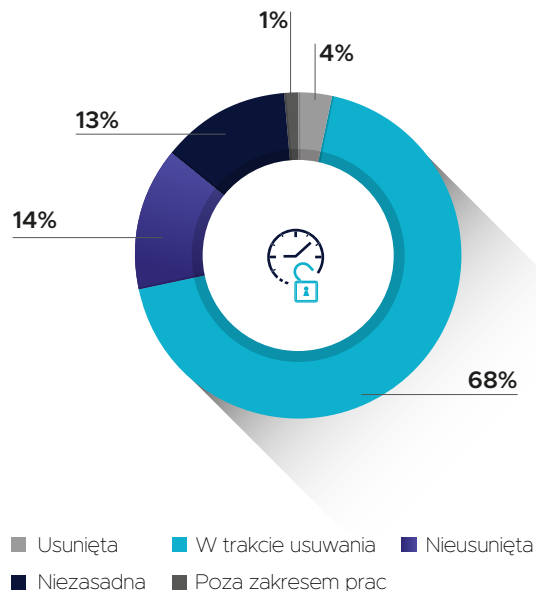
Poniżej przedstawiono definicje, wynikających z przeprowadzenia przez Zespół ww. prac, finalnych statusów barier przypisanych do każdej analizowanej bariery wraz z liczbą zidentyfikowanych przypadków wskazanych w Załączniku nr 1:

- **Usunięta (3)** – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań
- **W trakcie usuwania (58)** – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań w celu usunięcia bariery
- **Nieusunięta (12)** – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie
- **Niezasadna (11)** – bariera nie występuje
- **Poza zakresem prac (1)** – bariera nie dotyczy obszaru FinTech

Rozkład statusów barier objętych pracami Zespołu przedstawiono na wykresie nr 2.

Rozkład statusów barier dla rozwoju sektora FinTech

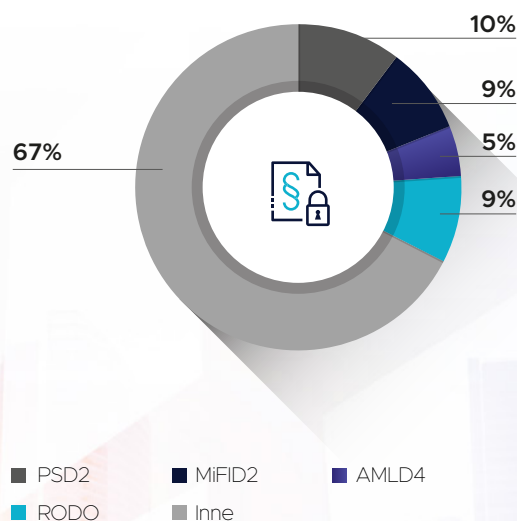
Wykres nr 2

Na wykresie nr 3 przedstawiono główne obszary podejmowanych działań w odniesieniu do barier o statusie „w trakcie usuwania”. Należy wskazać, że część tych barier będzie mogła zostać usunięta w ramach prowadzonych procesów legislacyjnych związanych z wdrożeniem do krajowego porządku prawnego PSD2 (10%), MiFID2 (9%), AMLD4⁵ (5%) lub RODO⁶ (9%).

Barier dla rozwoju sektora FinTech w trakcie usuwania – obszary podejmowanych działań

Wykres nr 3

⁵ AMLD4 – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu

⁶ RODO – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)

Propozycje rozwiązań wypracowane przez Zespół

(kompleksowe przedstawienie – patrz Załącznik nr 1)

1. WSPIERANIE INNOWACJI FINANSOWYCH JAKO JEDEN Z CELÓW NADZORU

(bariera nr 1 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że wspieranie innowacji finansowych nie znajduje się wśród celów nadzoru nad rynkiem finansowym. KNF nie posiada również sformułowanego wprost takiego zadania. Cele realizowane przez nadzór są niezwykle istotne – to przede wszystkim zapewnienie stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości rynku, budowa zaufania oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku. Rozszerzenie ustawowych celów nadzoru finansowego o wspieranie rozwoju innowacyjności sektora może stanowić podstawę do proaktywnych działań nadzoru i dalszego rozwoju rynku finansowego w Polsce.

W wyniku prowadzonych prac Zespół uznał za zasadne określenie w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym dodatkowego zadania nadzoru w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych, biorąc pod uwagę następujące argumenty:

- a. Pozytywny sygnał dla uczestników rynku w kraju i zagranicą (istotny aspekt wizerunkowy pod kątem budowania w Polsce regionalnego FinTech Hub)
- b. Gwarancja trwałości działań nadzoru na rzecz rozwoju innowacji finansowej
- c. Możliwość pozyskania odpowiednich zasobów kadrowych w celu zbudowania rozwiązań organizacyjnych UKNF dedykowanych obszarowi FinTech (patrz również bariera nr 4 w Załączniku nr 1)

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF przygotowało propozycję zmiany ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym mającej na celu rozszerzenie zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych⁷

⁷ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12300403>

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw uwzględniającym rozszerzenie zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych

2. WYDAWANIE WIĄŻĄCYCH STANOWISK PRZEZ ORGAN NADZORU, BRAK PEWNOŚCI PRAWNEJ W ZAKRESIE INNOWACJI FINANSOWYCH

(bariera nr 2 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W trakcie prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że podmioty z sektora FinTech potrzebują informacji czy prowadzenie danej działalności wymaga uzyskania zezwolenia/zgody KNF. Mnogość przepisów regulujących funkcjonowanie rynku usług finansowych oraz ich skomplikowany charakter bardzo często prowadzi do sytuacji, w której małe podmioty niekorzystające z doradztwa konsultantów zewnętrznych nie podejmują przedsięwzięć o innowacyjnym charakterze, nie mając pewności co do ich zgodności z oczekiwaniami regulatora i nadzoru. Zwrócono uwagę, że zasadne byłoby wprowadzenie obowiązku przedstawiania przez organ nadzoru wiążących stanowisk wobec zmian otoczenia prawnego i zapewnienie centralnego miejsca ich publikowania.

Zespół ustalił, że nie jest możliwe przyjęcie trybu wydawania przez organ nadzoru wiążących stanowisk na wzór wydawania interpretacji podatkowych. W zakresie stosowanych bezpośrednio przepisów unijnych, przepisów ustawowych czy rozporządzeń, KNF nie ma uprawnienia do wydawania wiążących interpretacji, a może jedynie prezentować swoje stanowisko. Niemniej jednak uzgodniono, że nawet niewiążące stanowiska organu nadzoru mogą pozytywnie wpłynąć na wzrost pewności prawnej wśród uczestników rynku, szczególnie z obszaru FinTech. Polska ma szansę stać się wiodącym centrum innowacji finansowych w regionie i należy zapewnić rozwiązania, które będą mitygowały barierę braku pewności prawnej, np. poprzez bieżące i jednolite publikowanie stanowisk nadzoru na stronie internetowej KNF.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Ustanowienie przez UKNF efektywnego kanału komunikacji (w tym stworzenie listy kontaktowej) pomiędzy UKNF oraz innymi instytucjami (np. MF, NBP, UOKiK, GİODO, Rzecznik Finansowy) w celu współpracy w zakresie rozwoju innowacji finansowych

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF dokonał przeglądu trybu publikowania na stronie internetowej opinii/stanowisk nadzoru w zakresie poszczególnych sektorów rynku finansowego w celu ujednolicenia stosowanej praktyki

Stanowiska KNF/UKNF kierowane do poszczególnych sektorów rynku finansowego są publikowane na oficjalnej stronie internetowej KNF w formie komunikatów.

UKNF utworzył podstronę internetową KNF zawierającą informacje na temat różnych rodzajów innowacyjnych usług finansowych, które mogłyby być pomocne w kwalifikacji danej działalności pod kątem potrzeby uzyskania zezwolenia/zgody wraz z listą stanowisk nadzoru, obowiązujących regulacji oraz najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi (Q&A)⁸

UKNF przeanalizował kwestię zmiany podejścia do traktowania zapytań od podmiotów nienadzorowanych (start-upów) z uwzględnieniem ryzyka nadmiernego zwiększenia liczby kierowanych zapytań

UKNF zmienił podejście w zakresie udzielania odpowiedzi na zapytania podmiotów nienadzorowanych zamierzających podjąć aktywność na rynku finansowym, co warunkowane jest zwłaszcza uzyskaniem zezwolenia, zgody albo zatwierdzenia KNF. W takiej sytuacji organ nadzoru będzie udzielał odpowiedzi w sposób pełny, z tym istotnym zastrzeżeniem, iż udzielając odpowiedzi każdorazowo będzie wskazywał, iż przedstawiana odpowiedź opiera się na skonkretyzowanym i opisanym przez podmiot nadzorowany stanie faktycznym, a jednocześnie przedstawiona ocena UKNF nie wyłącza możliwości zaprezentowania stanowiska przez inny organ władzy publicznej.

⁸ https://knf.gov.pl/dla_ryнку/fin_tech

3. POTRZEBA EFEKTYWNEGO DIALOGU Z ORGANEM NADZORU

(bariera nr 3 w Załączniku nr 1 – status: usunięta)

W opinii Zespołu stabilność i przejrzystość otoczenia regulacyjnego jest kluczowa dla rozwoju innowacyjnych usług finansowych. Należy podkreślić, że sprzyjające środowisko regulacyjno-prawne oraz zapewnienie odpowiedniej pewności prawnej w tym zakresie ma istotne znaczenie dla pozycji Polski jako kraju aspirującego do roli centrum innowacji finansowej. Należy jednak wskazać, że prowadzenie skutecznej polityki wsparcia rozwoju sektora FinTech wymaga, w szczególności, stworzenia w UKNF odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i procesowych. W celu efektywnego prowadzenia działań operacyjnych w obszarze FinTech i rozwijania kompetencji nadzorczych w zakresie nowoczesnych technologii finansowych niezbędne jest wyodrębnienie w strukturze UKNF komórki organizacyjnej dedykowanej FinTech oraz zapewnienie jej odpowiedniej obsady. Z obserwacji zagranicznych organów nadzoru wynika, iż taka komórka organizacyjna jest potrzebna, aby organ nadzoru mógł szybko i efektywnie reagować na zapytania podmiotów sektora FinTech (zarówno nadzorowanych, jak i nienadzorowanych) oraz podejmować właściwie działania wspierające rozwój innowacji finansowych.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF powołał w strukturach nadzoru komórkę organizacyjną ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech) odpowiedzialną m.in. za koordynację spraw prowadzonych w UKNF w zakresie rozwoju innowacji finansowych oraz prowadzenie dialogu z uczestnikami rynku z sektora FinTech

Do głównych zadań przedmiotowej komórki będzie należeć w szczególności opracowywanie lub koordynacja opracowywania projektów stanowisk nadzoru dla uczestników sektora FinTech, prowadzenie dialogu z podmiotami sektora FinTech w celu wymiany poglądów, opinii i wątpliwości związanych z danym produktem lub usługą z obszaru innowacji finansowych, rozwijanie podstrony internetowej KNF ds. innowacji finansowych, udzielanie departamentom UKNF wsparcia merytorycznego w zakresie FinTech, współpraca z innymi instytucjami i organami administracji państwowej oraz zagranicznymi organami nadzoru w zakresie FinTech, monitorowanie zmian przepisów prawa i innych regulacji związanych z obszarem innowacji finansowych oraz prowadzenie działań analitycznych w zakresie rozwiązań FinTech wdrażanych w Polsce i na świecie.

W celu zapewnienia efektywności dialogu z organem nadzoru podjęte zostały również działania określone w punkcie 2.

4. ZAPEWNIENIE PRZYJAZNEGO ŚRODOWISKA PRAWNO-ORGANIZACYJNEGO W CELU TESTOWANIA INNOWACYJNYCH USŁUG FINANSOWYCH (UTWORZENIE TZW. PIASKOWNICY REGULACYJNEJ) (bariera nr 4 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

UKNF, na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych zagranicznych nadzorów i odbytych wizyt studyjnych, przeanalizował podejmowane przez zagraniczne organy nadzoru inicjatywy na rzecz rozwoju innowacji finansowych. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- a. **Innovation Hub** – procedura informacyjno-szkoleniowa, w ramach której specjalny zespół pracowników nadzoru podejmuje działania informacyjne z obszaru regulacyjno-prawnego dla podmiotów sektora FinTech (punkt kontaktowy z uczestnikami rynku). W ramach tego rozwiązania organ nadzoru prowadzi korespondencję oraz odbywa spotkania z podmiotami FinTech udzielając im informacji z zakresu regulacji, jak również pomaga zidentyfikować potencjalne źródła ryzyka regulacyjnego. Jednocześnie podkreślić należy, że wymiana informacji w ramach Innovation Hub ma charakter dwustronny, pozwalając przedstawicielom organu nadzoru śledzić innowacyjne rozwiązania i wyciągać z tego wnioski, które mogą zostać wykorzystane w obszarze kształtowania polityki nadzorczej.
- b. **Piaskownica regulacyjna** (tzw. Regulatory Sandbox) – bardziej zaawansowana forma wsparcia sektora FinTech polegająca na zapewnieniu „bezpiecznej przestrzeni”, w ramach której uczestnicy rynku mogą w ograniczonym czasowo i przedmiotowo zakresie testować swoje innowacyjne rozwiązania, produkty lub usługi finansowe z udziałem grupy klientów.

W kontekście powyższego należy podkreślić, że piaskownica regulacyjna, z uwagi na swój bardziej zaawansowany oraz często wysoce sformalizowany charakter, stanowi zazwyczaj dalszy etap wsparcia rozwoju FinTech przez dany organ nadzoru. Najczęściej w pierwszej kolejności budowany jest w strukturach nadzoru Innovation Hub (takie podejście zastosował nadzór np. w Wielkiej Brytanii (FCA) i Holandii (AFM), jak również inne nadzory spoza Europy (np. Singapur (MAS), Hong Kong (HKMA), Australia (ASIC)).

Zespół ustalił, że zasadne będzie wdrożenie w UKNF w pierwszej kolejności koncepcji Innovation Hub realizowanej poprzez komórkę organizacyjną

ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech). Ponadto uzgodniono, że na dalszym etapie prac należałoby rozważyć stworzenie w Polsce piaskownicy regulacyjnej z uwagi na istotną rolę jaką mogłaby odgrywać w procesie wspierania rozwoju innowacji finansowych. Zwrócono uwagę, że w piaskownicy regulacyjnej mogłyby uczestniczyć nie tylko start-upy, które dopiero rozpoczynają swoją działalność, ale też duże instytucje finansowe o ugruntowanej pozycji rynkowej, poszukujące nowych modeli biznesowych opartych na nowoczesnych technologiach.

Jednocześnie należy wskazać, że MC, w ramach programu INFOSTRATEG, przygotowuje Program Badawczy dedykowany wschodzącym technologiom transakcyjnym i finansowym. W ramach programu, MC planuje wesprzeć budowę ekosystemu innowacji transakcyjnych w Polsce poprzez alokację środków na budowę bezpiecznych środowisk testowych, w których testowane będą innowacje transakcyjne (Blockchain/Distributed Ledger Technology) oraz finansowe. Piaskownica wirtualna, czyli platforma informatyczna, która posłuży jako agregator dużych zbiorów danych oraz interfejsów programistycznych (API) dla startupów, dużych firm z sektora FinTech oraz banków, stanowić będzie źródło twardej danych, potencjalnie do wykorzystania przez UKNF przy tworzeniu rekomendacji i wytycznych. Interfejsy programistyczne skupione w piaskownicy wirtualnej stanowić będą punkt styku uczestników rynku zainteresowanych innowacjami finansowymi.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Wdrożenie przez UKNF koncepcji Innovation Hub poprzez dedykowaną komórkę organizacyjną ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech)

Realizacja przez MC Programu Badawczego dedykowanego wschodzącym technologiom transakcyjnym i finansowym w ramach programu INFOSTRATEG

5. NADMIERNE REGULACJE KRAJOWE WZGLĘDEM PRZEPISÓW UNIJNYCH (TZW. GOLDPLATING)

(bariera nr 5 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W toku prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że w celu zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju innowacji finansowych w Polsce konieczna jest eliminacja tzw. goldplatingu, czyli praktyki przyjmowania rozwiązań krajowych dalej idących niż wynika to z implementowanego prawa Unii Europejskiej.

Zespół ustalił, że goldplating jest rozumiany jako uzupełnianie implementowanych przepisów unijnych dodatkowymi przepisami krajowymi. Podkreślenia wymaga, że nie należy tego pojęcia utożsamiać ze sposobem implementacji przez Polskę wybranych opcji narodowych.

Uzgodniono, że niektóre zidentyfikowane bariery prawne mające charakter goldplatingu będą mogły zostać wyeliminowane w toku aktualnie realizowanych procesów legislacyjnych z zaangażowaniem odpowiednich organów regulacyjnych.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

Zespół przeanalizował wskazywane przez podmioty rynkowe przykłady goldplatingu w Polsce, które utrudniają rozwój innowacji finansowych

Przepisy prawa, które można uznać za goldplating zostały uwzględnione w ramach wybranych barier dla rozwoju innowacji finansowych będących przedmiotem prac Zespołu:

- Bariera nr 11 – postulat zmiany przepisów o outsourcingu stosowanych w nadzorowanych sektorach rynku finansowego pod kątem zniesienia nieograniczonej odpowiedzialności dostawcy usług wobec zleceniodawcy (banku, firmy inwestycyjnej, spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej oraz instytucji płatniczej)
- Bariera nr 12 – postulat zniesienia przepisów ograniczających możliwość stosowania przez banki podoutsourcingu, tj. dalszego zlecenia wykonywania czynności outsourcingowych przez zewnętrznych dostawców
- Bariera nr 34 – postulat zniesienia w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wymogu weryfikacji adresów klientów przez instytucje obowiązane, powodującego znaczne utrudnienia w przypadku nowych dowodów osobistych
- Bariera nr 41 – postulat zmiany w ustawie o usługach płatniczych wymogów w zakresie identyfikacji podmiotów powiązanych z wnioskodawcą starającym się o zezwolenie na działalność w charakterze krajowej instytucji płatniczej lub krajowej instytucji pieniądza elektronicznego
- Bariera nr 44 – postulat zniesienia w ustawie o usługach płatniczych wymogu składania specjalnego wniosku przez użytkownika usług płatniczych w celu otrzymywania korespondencji mailowej

6. DŁUGOŚĆ TRWANIA POSTĘPOWAŃ PROWADZONYCH PRZEZ NADZÓR ORAZ ICH SFORMALIZOWANIE

(bariera nr 6 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W trakcie prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że jedną z głównych barier od strony regulacyjnej i nadzorczej dla rozwoju sektora FinTech w Polsce jest długość i złożoność postępowań w zakresie uzyskania zezwolenia KNF na prowadzenie działalności licencjonowanej, w szczególności na świadczenie usług płatniczych. Podkreślono, że niezbędna jest zmiana w procedurze postępowań przed KNF mająca na celu skrócenie terminów oraz zmniejszenie ilości wymienianej korespondencji.

Zespół ustalił, że istotnym czynnikiem ograniczającym możliwość przyspieszenia i odformalizowania postępowań prowadzonych przez KNF jest tryb wynikający z Kodeksu postępowania administracyjnego. Tym niemniej wskazano, że zasadne jest przygotowanie przez UKNF opisów precyzyjnych wymogów (wytycznych) dla wnioskodawców starających się o licencję wraz z opisem całego procesu uzyskiwania zgody. Ustalono, że na podstronie KNF poświęconej tematyce innowacji finansowych (FinTech) utworzone zostaną odpowiednie odnośniki do opracowanych opisów.

W trakcie prac Zespołu w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzono postanowienia umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych (MIP). Prowadzenie działalności w formie MIP będzie podlegało rejestracji przez KNF po spełnieniu określonych wymogów, istotnie ograniczonych w porównaniu do wymogów przewidzianych dla krajowych instytucji płatniczych.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opracował szczegółowe opisy procesów licencyjnych i rejestrowych (w tym utworzył na podstronie internetowej KNF dotyczącej FinTech odpowiednie odnośniki do przygotowanych opisów)

MF wprowadziło w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) przepisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych z uproszczonym trybem rejestracji⁹

⁹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12298151>

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzającym przepisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych z uproszczonym trybem licencyjnym

7. NADMIERNE I UCIAŹLIWE WYMOGI SPRAWOZDAWCZE

(bariera nr 10 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W toku prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że znaczącą barierą dla rozwoju sektora FinTech stanowią obszerne wymagania sprawozdawcze. Dla dużych podmiotów przygotowanie określonych informacji, choć generuje niemałe koszty, nie stanowi kluczowej bariery, jednakże dla mikroprzedsiębiorców stanowi istotne obciążenie o charakterze czasowym i finansowym. Postulowany jest przegląd regulacji pod kątem powielania obowiązków sprawozdawczych wobec poszczególnych organów administracji oraz wyeliminowanie obowiązków raportowych w odniesieniu do danych już przetwarzanych przez organy publiczne. Ilość informacji, jakie instytucje finansowe są zobligowane przekazywać poszczególnym urzędom, w szczególności dla małych podmiotów, stanowi barierę w podejmowaniu innowacyjnych przedsięwzięć nie tylko z powodu obawy przed rosnącą pracochłonnością związaną z przygotowywaniem określonych raportów, ale także ograniczonymi zasobami (systemowymi, kadrowymi, itp.) pozwalającymi na wywiązywanie się z takich obowiązków.

Zespół ustalił, że wskazywana bariera mogłoby zostać istotnie ograniczona poprzez szersze stosowanie w Polsce technologii regulacyjnych (RegTech). Podkreślono, że zaletą rozwiązań RegTech, oprócz dużego potencjału do obniżenia kosztów, jest możliwość szybkiej ich adaptacji do zmieniającego się otoczenia

regulacyjnego. Rozwiązania RegTech mogą znacząco wspierać gromadzenie i raportowanie danych w celu spełniania potrzeb regulacyjnych za pomocą takich technologii jak Big Data, zaawansowana analityka, automatyzacja procesów, machine learning czy też wizualizacja danych.

W trakcie prac Zespołu, w dniu 31.05.2017 r., Fundacja FinTech Poland opublikowała raport pt. „RegTech – znaczenie innowacji regulacyjnych dla sektora finansowego i państwa”, który miał na celu nie tylko zdefiniowanie i poprawę zrozumienia samego pojęcia RegTech, lecz także osadzenie go w szerszym kontekście rynkowym i technologicznym. Kluczowe znaczenie ma bowiem zrozumienie potrzeb, na które to zjawisko odpowiada, jak również określenie relacji tego terminu do szeroko w ostatnich latach rozpowszechnionego pojęcia FinTech. Raport koncentruje się nie tylko na analizie technologii regulacyjnych i potrzeb rynku oraz korzyści, jakie instytucje finansowe mogą czerpać z rozwiązań RegTech, lecz także akcentuje rolę państwa w tym procesie. W tym celu w Raporcie dokonano przeglądu sposobów podejścia organów regulacyjnych i nadzorczych do RegTech w wybranych krajach. Ponadto, poprzez zestaw rekomendacji i scenariuszy strategicznych, autorzy Raportu przedstawili propozycje dla polskiego prawodawcy i krajowego organu nadzoru odnośnie kierunków rozwoju RegTech w Polsce.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Rozważenie przez właściwe organy publiczne (w szczególności KNF, NBP, BFG, GIIF) możliwości optymalizacji pozyskiwania danych sprawozdawczych w oparciu o propozycje innowacyjnych rozwiązań z zakresu RegTech zgłaszane przez uczestników rynku

8. PROBLEMY WYNIKAJĄCE Z RESTRYKCYJNYCH PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH OUTSOURCINGU (bariery nr 11 i 12 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku zwrócili uwagę, że polskie przepisy prawa w zakresie stosowania outsourcingu przez banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, firmy inwestycyjne oraz instytucje płatnicze wskazują na brak możliwości ograniczenia odpowiedzialności dostawcy usług wobec zleceniodawcy za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. W opinii uczestników rynku powyższe przepisy stanowią duże utrudnienie w rozwijaniu innowacyjnych rozwiązań opartych na outsourcingu i powinny zostać usunięte z uwagi na:

- Brak analogicznych uregulowań w innych krajach europejskich i na świecie
- Ograniczone możliwości współpracy z dostawcami usług
- Ograniczenie rozwoju innowacji finansowych (FinTech)
- Brak możliwości podniesienia efektywności, jakości i bezpieczeństwa usług
- Konieczność korzystania z małych dostawców IT, którzy akceptują restrykcyjne przepisy o outsourcingu
- Brak możliwości obniżenia kosztów prowadzonej działalności i wyrównania pozycji konkurencyjnej
- Ograniczenie optymalizacji wdrożenia wymogów prawnych poprzez wykorzystywanie outsourcingowanych usług IT

W toku prac Zespołu UKNF przeprowadził analizę przepisów dot. outsourcingu stosowanych w nadzorowanych sektorach rynku finansowego pod kątem oceny przepisów dotyczących ograniczenia odpowiedzialności dostawcy usług wobec zleceniodawcy (banku, firmy inwestycyjnej, spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej oraz instytucji płatniczej).

W wyniku analizy UKNF podjął kierunkową decyzję o podjęciu działań mających na celu modyfikację ww. przepisów.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opracował propozycję zmiany przepisów dotyczących outsourcingu na rynku kapitałowym (zmiana ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) odnoszącą się do kwestii ograniczenia odpowiedzialności dostawcy usług wobec firmy inwestycyjnej

W pierwszej kolejności propozycja zostanie uwzględniona w przepisach dotyczących działalności firm inwestycyjnych, po czym analogicznie będzie wprowadzona w przepisach regulujących działalność banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz instytucji płatniczych.

Przedmiotowa propozycja znosi obowiązkowy zakaz ograniczenia odpowiedzialności przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego wobec firmy inwestycyjnej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy wprowadzając jednocześnie inne rozwiązania mające podobne cele, ale będące bardziej elastycznymi dla firm inwestycyjnych.

22

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF propozycji zmiany ustawy o obrocie instrumentami finansowymi umożliwiającej ograniczenie odpowiedzialności dostawcy usług względem firmy inwestycyjnej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy

Wprowadzenie przez MF, analogicznie jak w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi, zmian przepisów ustawy – Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i ustawy o usługach płatniczych umożliwiających ograniczenie odpowiedzialności dostawcy usług względem banku/spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej/instytucji płatniczej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy

Niezależnie od powyższego, w ramach prac Zespołu, wskazano również na ograniczone możliwości stosowania przez banki podoutsourcingu (czyli dalszego zlecenia wykonywania czynności outsourcingowych przez dostawcę usług). W zakresie sektora bankowego przepisy ustawy Prawo bankowe pozwalają na stosowanie outsourcingu tylko do drugiego poziomu (dostawca → poddostawca). Wprowadzenie zakazu dalszego podoutsourcingu w sektorze bankowym może znacząco utrudniać korzystanie z samego outsourcingu, gdzie dostawcy, zwłaszcza usług IT, w dużym stopniu korzystają z dalszych poddostawców. Jest to szczególnie widoczne przy usługach przetwarzania w chmurze (Cloud Computing), gdzie często zasoby przechowywane w środowisku chmurowym są kontrolowane przez inny podmiot niż dostawca lub są wręcz własnością innego podmiotu.

Zespół ustalił, że wprowadzenie przepisów pozwalających bankom na powierzanie czynności na dalszych poziomach miałyby pozytywny wpływ na rozwój cyfryzacji polskiego sektora bankowego, w szczególności z wykorzystaniem rozwiązań Cloud Computing. Dopuszczenie wielopoziomowego outsourcingu bankowego wymagałoby stosowania tych samych przepisów jak w przypadku dwóch dopuszczonych już poziomów (w szczególności niezbędne byłoby zapewnienie możliwości sprawowania efektywnego nadzoru również w stosunku do kolejnych poddostawców). Ponadto wymagana byłaby konieczność wyrażenia zgody banku dla każdego poziomu takiego outsourcingu i zmian w tym zakresie.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Wprowadzenie przez MF przepisów pozwalających bankom, zakładom ubezpieczeń i spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym na powierzanie czynności na dalszych poziomach (rozważenie wprowadzenia tej możliwości tylko w zakresie IT)

9. BRAK STRATEGII DZIAŁAŃ NA RZECZ WSPIERANIA W POLSCE ROZWOJU INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH)

(bariera nr 13 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że w odróżnieniu od wielu innych krajów, Polska nie posiada spójnej strategii wspierania rynku innowacji finansowych, co powoduje pogorszenie jej pozycji konkurencyjnej na arenie międzynarodowej. Zwrócono uwagę, że należy ustalić priorytety działań w sektorze FinTech, rozpoznać atuty polskiej gospodarki (np. silna branża IT) i stworzyć systemowe rozwiązania wspierające realizację strategii.

W ramach prac Zespołu ustalono, że FinTech Poland opracuje raport pt. „Polska jako Hub FinTech”. Prace nad raportem obejmą przygotowanie części analityczno-badawczej w zakresie trendów na świecie dotyczących budowy FinTech Hub z uwzględnieniem roli państw i nadzorców, a także form zaangażowania samego rynku. W oparciu o przeprowadzone badanie wypracowane zostaną rekomendacje dalszych działań ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, w których Polska ma szansę na specjalizację jako FinTech Hub dla Europy Środkowo-Wschodniej.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Przygotowanie i opublikowanie przez FinTech Poland raportu pt. „Polska jako Hub FinTech”

Przygotowanie przez MR strategii działań na rzecz wspierania w Polsce rozwoju innowacji finansowych (FinTech)

10. BRAK WSPARCIA FINANSOWEGO DLA ROZWOJU INNOWACJI FINANSOWYCH

(bariera nr 14 w Załączniku nr 1 – status: usunięta)

Przedsiebiorcy działający w obszarze innowacji finansowych wskazują na potrzebę usystematyzowanego uregulowania wsparcia finansowego ich działalności ze strony instytucji i organów państwowych. Zwracają przy tym uwagę, że brakuje na rynku przejrzystej informacji o możliwych sposobach uzyskania dofinansowania ze środków publicznych na rzecz rozwoju innowacyjnych rozwiązań.

W ramach prac Zespołu wskazano, że funkcjonują w Polsce różne programy wsparcia na rzecz rozwoju innowacji finansowych (np. Start in Poland, Starter, Scale UP) i należy zapewnić centralne miejsce prezentowania informacji w tym zakresie. Zespół ustalił, że informacje dotyczące różnych form wsparcia finansowego dla podmiotów z sektora FinTech (w tym w języku angielskim) będą prezentowane na stronie internetowej MR. Wskazano, że na podstronie KNF dotyczącej FinTech zostanie utworzone odpowiednie przekierowanie (link) do ww. podstrony.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MR przygotowało na swojej stronie internetowej informacje dotyczące różnych form wsparcia finansowego dla sektora FinTech¹⁰

¹⁰ <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/wsparcie-przedsiębiorczosci/e-przedsiębiorczosc/innowacje-finansowe/>

11. WYKORZYSTYWANIE USŁUG PRZETWARZANIA W CHMURZE (CLOUD COMPUTING) W DZIAŁALNOŚCI BIZNESOWEJ

(bariera nr 25 w Załączniku nr 1 – status: usunięta)

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że w celu zapewnienia rozwoju innowacji finansowych niezbędne jest umożliwienie korzystania przez podmioty nadzorowane z usług przetwarzania w chmurze (Cloud Computing) jako rozwiązania bezpieczniejszego, tańszego i gwarantującego większą dostępność dla klientów i odbiorców usług.

W opinii podmiotów rynkowych do głównych zalet płynących z implementacji Cloud Computing w sektorze FinTech można zaliczyć w szczególności:

a. Korzyści finansowe

Cloud Computing umożliwia różnicowanie całkowitego kosztu usługi IT w zależności od intensywności jej używania. Umożliwia to kwalifikowanie kosztu IT raczej jako wydatku niż inwestycji. Ponadto Cloud Computing pozwala na znaczne ograniczenie kosztów ponoszonych z tytułu licencji.

b. Niezawodność

Dostawcy usług przetwarzania w chmurze podkreślają niezawodność infrastruktury swoich centrów danych i usług. W tradycyjnym modelu korzystania z aplikacji awaria jednego z komputerów zmniejsza ogólną wydajność infrastruktury przedsiębiorstwa. W przypadku korzystania z Cloud Computing zadania realizowane przez jednostki, które uległy awarii, są natychmiast przejmowane przez inne maszyny.

c. Skalowalność

Możliwość skalowania to kwestia kluczowa w przypadku usług oferowanych przez Internet, w przypadku których trudno jest przewidzieć potrzebne moce obliczeniowe. Możliwość szybkiego skalowania i używania dodatkowych serwerów lub przestrzeni do przechowywania danych przez sieć to ważna korzyść infrastruktury chmurowej.

W toku prac Zespołu wskazano, że wykorzystywanie rozwiązań opartych na Cloud Computing przez podmioty podlegające pod nadzór KNF co do zasady nie jest zakazane. Stosowane rozwiązania muszą spełniać odpowiednie wymogi prawa w zakresie outsourcingu oraz być zgodne z regulacjami ostrożnościowymi. W szczególności zagadnienie współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych porusza Rekomendacja D KNF dla banków¹¹, Rekomendacja D-SKOK¹² dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz sektorowe Wytyczne KNF dotyczące zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego¹³, w szczególności Wytyczna nr 10.6 wskazująca wymogi w przypadku przetwarzania danych osobowych m.in. w modelu Cloud Computing. UKNF przeprowadził pogłębioną analizę oczekiwań nadzorczych w zakresie stosowania przez podmioty nadzorowane rozwiązań opartych na Cloud Computing w celu wypracowania i udostępnienia stanowiska KNF w tym obszarze.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opublikował stanowisko w sprawie stosowania rozwiązań Cloud Computing przez podmioty nadzorowane

¹¹ https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Rekomendacja_D_8_01_13_uchwala_7_33016.pdf

¹² https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Reko_SKOK_D_47953.pdf

¹³ https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/regulacje_i_praktyka/rekomendacje_i_wytyczne/wytyczne_dotyczace_zarzadzania_obszarami_IT?articleId=39987&p_id=18

12. ZAMIANA DOKUMENTÓW W FORMIE PAPIEROWEJ NA ICH ODPWIEDNIKI CYFROWE

(bariery nr 29, 60, 61, 77 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że kluczowym czynnikiem mającym wpływ na rozwój innowacji finansowych w Polsce jest możliwość zamiany dokumentów papierowych na ich odpowiedniki cyfrowe. Aspekt ten jest szczególnie istotny dla podmiotów działających wyłącznie w środowisku internetowym. W toku prac Zespołu wypracowano propozycje legislacyjne, które umożliwią instytucjom finansowym większą swobodę działania poprzez kanały elektroniczne.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KPF przygotowała propozycję przepisu ustawy – Prawo bankowe, na podstawie którego wszystkie podmioty rynku finansowego będą mogły korzystać z instrumentu polecenia zapłaty (direct debit) bez konieczności papierowego obiegu dokumentów

UKNF przygotował propozycje zmian legislacyjnych w obowiązujących aktach prawnych w obszarze trzeciego filaru systemu zabezpieczenia emerytalnego (PPE¹⁴, IKE¹⁵ i IKZE¹⁶) w celu umożliwienia stosowania elektronicznej formy dokumentów

IZFiA przygotowała propozycję zmiany przepisów w ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego w zakresie umożliwienia elektronicznego składania przez instytucje finansowe deklaracji podatkowych do urzędów skarbowych

UKNF przygotował, we współpracy z IZFiA, propozycję zmiany przepisów w celu rezygnacji z wymogu przechowywania przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych i Fundusze inwestycyjne papierowych kopii raportów i umożliwienia wprowadzenia archiwizacji elektronicznej

¹⁴ PPE – Pracowniczy Program Emerytalny

¹⁵ IKE – Indywidualne Konto Emerytalne

¹⁶ IKZE – Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego

¹⁷ MRPIPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

¹⁸ MS – Ministerstwo Sprawiedliwości

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF propozycji dotyczącej wprowadzenia w ustawie Prawo bankowe przepisu, na podstawie którego wszystkie podmioty rynku finansowego będą mogły korzystać z instrumentu polecenia zapłaty (direct debit) bez konieczności papierowego obiegu dokumentów

Podjęcie działań przez MC i MF, we współpracy z MRPIPS¹⁷ oraz MS¹⁸, w zakresie uwzględnienia propozycji zmian legislacyjnych w obowiązujących aktach prawnych dotyczących obszaru trzeciego filaru systemu zabezpieczenia emerytalnego (PPE, IKE i IKZE) w celu umożliwienia stosowania elektronicznej formy dokumentów

Przeanalizowanie przez MF propozycji legislacyjnej IZFiA dotyczącej zmiany przepisów w ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego w zakresie umożliwienia elektronicznego składania przez instytucje finansowe deklaracji podatkowych do urzędów skarbowych

Uwzględnienie przez MF propozycji legislacyjnej dotyczącej rezygnacji z wymogu przechowywania przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych i Fundusze inwestycyjne papierowych kopii raportów i umożliwienia wprowadzenia archiwizacji elektronicznej

Przeanalizowanie przez UOKiK, we współpracy z MF, możliwości rozluźnienia” reżimu formy pisemnej w ustawie o kredycie konsumenckim pod warunkiem właściwego zabezpieczenia interesów konsumentów

13. OGRANICZONY DOSTĘP INSTYTUCJI FINANSOWYCH DO DANYCH PRZETWARZANYCH W REJESTRACH PUBLICZNYCH

(bariery nr 66 i 72 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W toku prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali, że zasadne byłoby wprowadzenie zmian w zakresie zasad udostępniania danych przetwarzanych w rejestrach publicznych, tak aby dane te mogły być w większym stopniu dostępne i wykorzystywane w ramach świadczenia innowacyjnych usług przez podmioty sektora innowacji finansowych, w tym banki i zakłady ubezpieczeń. Otwartość i elektroniczna dostępność do danych publicznych zapewnia nie tylko przyspieszenie obrotu, ale również prowadzi do ograniczenia kosztów i oszczędności czasu zarówno dla obywateli, jak i państwa.

W toku prac Zespołu ustalono, że szerszy dostęp zakładów ubezpieczeń do określonych publicznych baz danych oraz zmiana trybu pozyskiwania tychże danych może przyczynić się do usprawnienia procesów biznesowych (m.in. ich przyspieszenia, obniżenia kosztów, zwiększenia skuteczności oceny ryzyka, a w konsekwencji w niektórych przypadkach także do obniżenia wysokości składek ubezpieczeniowych).

W przypadku sektora bankowego przedstawiciele uczestników rynku zwrócili uwagę na potrzebę zapewnienia bankom sprawnego dostępu do istniejących baz publicznych w celu skutecznej identyfikacji i weryfikacji klientów w ramach wykonywania obowiązków publiczno-prawnych, m.in. na potrzeby przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Wskazano również na potrzebę umożliwienia automatycznego potwierdzania określonych informacji w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).

Przedstawiciele PONIP i KSKOK zwrócili uwagę, że analogicznie jak w przypadku banków problemy z dostępem do istniejących baz publicznych na potrzeby weryfikacji klientów występują także w sektorze spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz krajowych instytucji płatniczych, które również są instytucjami obowiązującymi w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

PIU przygotowała propozycje rozwiązań w zakresie dostępu sektora ubezpieczeniowego do rejestrów PESEL¹⁹, CEPIK²⁰, NFZ²¹, ZUS, KRUS²² i PIP²³

ZBP przygotował propozycje rozwiązań w zakresie dostępu sektora bankowego do rejestrów RDO²⁴ i PESEL

¹⁹ PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności

²⁰ CEPIK – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców

²¹ NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

²² KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

²³ PIP – Państwowa Inspekcja Pracy

²⁴ RDO – Rejestr Dowodów Osobistych

W toku prac Zespołu poinformowano, że w MC prowadzone są prace nad wdrożeniem centralnej Platformy Integracji Usług i Danych jako kluczowego elementu Architektury Informacyjnej Państwa. Będzie to narzędzie odpowiedzialne za utrzymywanie centralnego rejestru usług, techniczną integrację systemów oraz centralne monitorowanie i raportowanie dostępności usług oraz danych udostępnianych przez poszczególne systemy. Platforma będzie również centralnym komponentem umożliwiającym integrację systemów administracji państwowej

z systemami komercyjnymi (B2A). Dzięki jednolitemu podejściu do zarządzania przepływem danych możliwe będzie ponowne użycie danych przechowywanych w rejestrach państwowych przy jednoczesnej ścisłej kontroli ich zakresu. W ramach procesu przygotowywania platformy powstanie również centralne repozytorium architektury integracyjnej, w którym będą utrzymywane informacje na temat wszystkich przepływów danych pomiędzy systemami (zarówno państwowymi, jak i komercyjnymi).

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez PIU i MC w zakresie uwzględnienia postulatu sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do baz PESEL i CEPiK

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z NFZ i MZ²⁵, w zakresie uwzględnienia postulatu sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy NFZ

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z ZUS i MRPiPS, w zakresie uwzględnienia postulatu sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy ZUS

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z KRUS i MRiRW²⁶, w zakresie uwzględnienia postulatu sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy KRUS

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z PIP, w zakresie uwzględnienia postulatu sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy PIP

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i PONIP, we współpracy z MSWiA²⁷, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do bazy RDO

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, PONIP i MC w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do rejestru PESEL i CEPiK

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i MF, we współpracy z MRPiPS, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego umożliwienia potwierdzania deklaracji PIT w urzędach skarbowych

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i MF w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do rejestru NIP

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, we współpracy z GUS²⁸, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do bazy REGON

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, we współpracy z ZUS i MRPiPS, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego automatycznego potwierdzania określonych informacji w bazie ZUS

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, PONIP i PIU w zakresie konsultacji z GIODO proponowanych rozwiązań dotyczących dostępu do rejestrów publicznych pod kątem spełnienia zasad prawidłowego przetwarzania danych

Wdrożenie przez MC centralnej Platformy Integracji Usług i Danych

²⁵ MZ – Ministerstwo Zdrowia

²⁶ MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

²⁷ MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

²⁸ GUS – Główny Urząd Statystyczny

14. BRAK PEWNOŚCI PRAWNEJ W ZAKRESIE DZIAŁANIA PLATFORM CROWDFUNDINGOWYCH W POLSCE

(bariera nr 85 w Załączniku nr 1 – status: w trakcie usuwania)

W toku prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali na potrzebę zapewnienia przejrzystego środowiska prawno-regulacyjnego dla rozwoju platform crowdfundingowych w Polsce. Zwrócono uwagę, że crowdfunding, będąc alternatywą wobec kredytów, obligacji czy pożyczek, pozwala na finansowanie wielu innowacyjnych projektów (w szczególności w ich początkowej fazie rozwoju), które w przyszłości mogą generować zyski i przynosić korzyści dla gospodarki.

Zespół uzgodnił, że w celu podjęcia dalszych działań związanych z rozwiązaniem wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania przepisów prawa w zakresie crowdfundingu niezbędne jest przygotowanie szczegółowych opisów typowych modeli crowdfundingu działających w Polsce. Materiał w tym zakresie został przygotowany przez KPF, KPI i FinTech Poland.

Zespół ustalił, że na obecnym etapie rozwoju crowdfundingu w Polsce nie jest zasadne tworzenie odrębnych regulacji dotyczących tego obszaru, lecz należy podjąć działania mające na celu zwiększenie pewności prawnej wśród uczestników rynku w ramach aktualnych przepisów. Dotyczy to w szczególności ryzyka kwalifikacji aktywności osób fizycznych udzielających pożyczek innym osobom fizycznym w ramach crowdfundingu dłużnego, jako działalności gospodarczej oraz niejasnego statusu prawno-podatkowego pożyczek społecznościowych. W tym kontekście MR zwróciło uwagę, że trwają prace nad przygotowaniem projektu Prawa przedsiębiorców, mającego zastąpić ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, w którym proponuje się wprowadzenie instytucji tzw. działalności nierejestrowej. W myśl projektowanych przepisów działalność wykonywana przez osobę fizyczną, z której osiągnięty przychód nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, nie stanowiłaby działalności gospodarczej. W trakcie prac Zespołu uzgodniono, że powyższa propozycja legislacyjna mogłaby mieć zastosowanie również do działalności związanej z udzielaniem pożyczek społecznościowych w ramach crowdfundingu dłużnego z zachowaniem przez pożyczkodawcę określonego limitu przychodów.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opracował, we współpracy z KPF, KPI i FinTech Poland, opisy zidentyfikowanych modeli crowdfundingu wraz ze wskazaniem obowiązujących przepisów prawa (patrz Załącznik nr 2)

Jednocześnie wskazano, że w związku z nowelizacją ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, wynikającą z konieczności wdrożenia MiFID2, planowana jest zmiana przepisu art. 72 ww. ustawy definiującego oferowanie instrumentów finansowych, który ma związek z crowdfundingiem inwestycyjnym. Ustalono, że dla zwiększenia pewności prawnej w kwestii zakresu definicji oferowania instrumentów finansowych w świetle nowego przepisu UKNF opracuje – w oparciu o przykłady przedstawione przez środowisko platform crowdfundingowych – praktyczne stanowisko wskazujące, które czynności są, a które nie są kwalifikowane jako oferowanie instrumentów finansowych. Stanowisko to byłoby opublikowane po wejściu w życie nowych przepisów.

W toku prac Zespołu wypracowano propozycję zmiany przepisów w ustawie o ofercie publicznej, które uprościły tryb składania ofert do 1 mln euro. Zmiana pozwoli na zwiększenie wartości inwestycji realizowanych za pośrednictwem crowdfundingu inwestycyjnego, bez jednoczesnego nakładania nadmiernych obciążeń na podmioty poszukujące finansowania w tej formule (patrz bariera nr 57).

Zespół uzgodnił, że istotnym elementem pozaustawowej regulacji platform crowdfundingowych powinny być rynkowe Zasady Dobrych Praktyk, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem. Pozwoliłyby one na ujednolicenie praktyk biznesowych całego rynku, a także stanowiłyby narzędzie budowania wizerunku branży i bezpieczeństwa uczestników tego rynku. KPF zobowiązała się do stworzenia takiego dokumentu i zaproszenia do jego przyjęcia wszystkich podmiotów działających na rynku crowdfundingu w Polsce.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Opracowanie przez KPF rynkowych Zasad Dobrych Praktyk w zakresie działania platform crowdfundingowych w Polsce

Uwzględnienie przez MF propozycji legislacyjnej wprowadzającej przepisy uproszczające tryb składania ofert publicznych do 1 mln euro

Finalizacja przez MR prac nad przygotowaniem projektu Prawa przedsiębiorców w zakresie wprowadzenia instytucji tzw. działalności nierejestrowej, która obejmowałaby działalność związaną z udzielaniem pożyczek społecznościowych w ramach crowdfundingu dłużnego

Przygotowanie przez UKNF wytycznych dotyczących stosowania zmienionego art. 72 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, który będzie obowiązywał po wejściu w życie przepisów implementujących MiFID2

Podsumowanie

**Podjęta
inicjatywa
będzie istotnym
bodźcem do
budowy w Polsce
centrum
innowacji
finansowych
znaczącego
w Europie
i na świecie**

Niniejszy Raport jest rezultatem podjętej w Polsce inicjatywy na rzecz rozwoju innowacji finansowych (FinTech), w wyniku której powstał specjalny Zespół roboczy obejmujący szeroką reprezentację instytucji publicznych (regulatorów, nadzorców) oraz przedstawicieli rynku (zarówno nadzorowanego, jak i nienadzorowanego). Celem prac Zespołu była identyfikacja barier natury prawnej, regulacyjnej i nadzorczej dla rozwoju innowacji finansowych w Polsce oraz przygotowanie propozycji rozwiązań i działań po stronie właściwych organów i podmiotów, które mogłyby wyeliminować lub ograniczyć zidentyfikowane bariery.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, jako koordynator prac Zespołu, pragnie wyrazić podziękowania wszystkim instytucjom i ich przedstawicielom, którzy brali udział w prowadzonych pracach i wnieśli cenny wkład w przygotowanie Raportu.

Wspieranie rozwoju sektora FinTech jest procesem ciągłym, toteż zakłada się, że podjęta inicjatywa będzie istotnym bodźcem do budowy w Polsce centrum innowacji finansowych znaczącego w Europie i na świecie.

CONNECTION
ANALYSIS
DATA
SEARCHING
VERIFICATION
CODING
SENDING

Załącznik nr 1

Lista zidentyfikowanych barier w zakresie rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce wraz z opisem podjętych działań i rekomendacjami dalszych działań

Podgrupa Systemowa

Lp.	Nazwa i opis bariery wraz z podmiotem zgłaszającym	Ustalenia/podjęte działania/rekomendacje	Status bariery ¹ (usunięta, w trakcie usuwania, nieusunięta nieza- sadna, poza zakre- sem prac)
1	WSPIERANIE INNOWACJI FINANSOWYCH JAKO JEDEN Z CELÓW NADZORU (FINTECH POLAND) Wsparcie innowacji finansowych nie znajduje się wśród celów nadzoru nad rynkiem finansowym (art. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym). Również KNF nie posiada sformułowanego wprost takiego zadania (art. 4 ust. 1 pkt 3 mówi jedynie ogólnie o podejmowaniu działań mających na celu rozwój rynku finansowego i jego konkurencyjności). Zasadna jest analiza celów nadzoru nad rynkiem finansowym oraz zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju rynku innowacji finansowej przy jednoczesnym zapewnieniu realizacji pozostałych celów nadzorczych.	Zespół uznał za zasadne określenie w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym dodatkowego zadania nadzoru w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych z uwagi na następujące argumenty: a. Pozytywny sygnał dla uczestników rynku w kraju i zagranicą (istotny aspekt wizerunkowy pod kątem budowania w Polsce regionalnego FinTech Hubu); b. Gwarancja trwałości działań nadzoru na rzecz rozwoju innowacji finansowej; c. Możliwość pozyskania odpowiednich zasobów kadrowych w celu zbudowania rozwiązań organizacyjnych UKNF dedykowanych obszarowi FinTech (patrz również bariera nr 4 Podgrupy Systemowej). PODJĘTE DZIAŁANIA: MF przygotowało propozycję zmiany ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym mającej na celu rozszerzenie zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych W art. 4 ust. 1 po pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym dodaje się pkt 3a w brzmieniu: <i>3a) podejmowanie działań mających na celu wspieranie rozwoju innowacyjności rynku finansowego</i> Powyższa propozycja została zawarta w opublikowanym w dniu 12.07.2017 r. na stronie RCL² projekcie ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Finalizacja przez MF prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw uwzględniającym rozszerzenie zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych	W trakcie usuwania

¹ Definicje statusów zidentyfikowanych barier: Usunięta – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań; W trakcie usuwania – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań; Nieusunięta – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie; Niezasadna – bariera nie występuje; Poza zakresem prac – bariera nie dotyczy obszaru FinTech.

² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12300403>

WYDAWANIE WIĄŻĄCYCH STANOWISK PRZEZ ORGAN NADZORU, BRAK PEWNOŚCI PRAWNEJ W ZAKRESIE INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH POLAND, PONIP, IZFIA, KZBS)

Zasadne byłoby przyznanie możliwości wydawania przez KNF wiążących interpretacji (np. na wzór wydawania interpretacji podatkowych), które ułatwiłyby rozwój innowacyjnych produktów lub usług. Podmioty z sektora FinTech potrzebują informacji, czy prowadzenie danej działalności wymaga uzyskania zezwolenia KNF. Mnogość przepisów regulujących funkcjonowanie rynku usług finansowych oraz ich skomplikowany charakter bardzo często prowadzi do sytuacji, w której w szczególności małe podmioty, których nie stać na kosztowne doradztwo konsultantów zewnętrznych, nie podejmują przedsięwzięć o innowacyjnym charakterze, nie mając pewności co do ich zgodności z oczekiwaniami regulatora i nadzoru. Dodatkowo niezbędne byłoby wprowadzenie obowiązku przedstawiania stanowisk przez organy nadzoru wobec zmian otoczenia prawnego i zapewnienie centralnego miejsca ich publikowania. Należy przy tym wskazać, że istnieje potrzeba propagacji stanowisk organu wydawanych w sprawach wspólnych dla większej liczby podmiotów.

Zespół ustalił, że nie jest możliwe przyjęcie trybu wydawania przez organ nadzoru wiążących stanowisk na wzór wydawania interpretacji podatkowych. W zakresie stosowanych bezpośrednio przepisów unijnych, przepisów ustawowych czy rozporządzeń, KNF nie ma uprawnień do wydawania wiążących interpretacji, a może jedynie prezentować swoje stanowisko. Niemniej jednak uzgodniono, że nawet niewiążące stanowiska organu nadzoru mogą pozytywnie wpłynąć na wzrost pewności prawnej wśród uczestników rynku, szczególnie z obszaru FinTech. Polska ma szansę stać się wiodącym centrum innowacji finansowych w regionie i należy zapewnić rozwiązania, które będą mitygowały barierę braku pewności prawnej, np. poprzez bieżące i jednolite publikowanie stanowisk nadzoru na stronie internetowej KNF.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF dokonał przeglądu trybu publikowania na stronie internetowej opinii/stanowisk nadzoru w zakresie poszczególnych sektorów rynku finansowego w celu ujednolicenia stosowanej praktyki

Od dnia 3.07.2017 r. stanowiska KNF/UKNF kierowane do poszczególnych sektorów rynku finansowego są publikowane na oficjalnej stronie internetowej KNF w formie komunikatów³.

UKNF utworzył podstronę internetową KNF zawierającą informacje na temat różnych rodzajów innowacyjnych usług finansowych, które mogłyby być pomocne w kwalifikacji danej działalności pod kątem potrzeby uzyskania zezwolenia wraz z listą stanowisk nadzoru, obowiązujących regulacji oraz najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi (Q&A)

Podstrona KNF dotycząca obszaru FinTech (https://knf.gov.pl/dla_rynk/fin_tech) została uruchomiona w dniu 23.06.2017 r.

UKNF przeanalizował kwestię zmiany podejścia do traktowania zapytań od podmiotów nieregulowanych (start-upów) z uwzględnieniem ryzyka nadmiernego zwiększenia liczby kierowanych zapytań

Od dnia 3.07.2017 r. UKNF zmienił podejście w zakresie udzielania odpowiedzi na zapytania podmiotów nienadzorowanych zamierzających podjąć aktywność na rynku finansowym, co warunkowane jest zwłaszcza uzyskaniem zezwolenia, zgody albo zatwierdzenia KNF. W takiej sytuacji organ nadzoru będzie udzielał odpowiedzi w sposób pełny, z tym istotnym zastrzeżeniem, iż udzielając odpowiedzi każdorazowo będzie wskazywał, iż przedstawiana odpowiedź opiera się na skonkretyzowanym i opisanym przez podmiot nadzorowany stanie faktycznym, a jednocześnie przedstawiona ocena UKNF nie wyłącza możliwości zaprezentowania stanowiska przez inny organ władzy publicznej.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Ustanowienie przez UKNF efektywnego kanału komunikacji (w tym stworzenie listy kontaktowej) pomiędzy UKNF oraz innymi instytucjami (np. MF, NBP, UOKiK, GIODO, Rzecznik Finansowy) w celu współpracy w zakresie rozwoju innowacji finansowych

W trakcie usuwania

³ Komunikat KNF z dnia 3.07.2017 r. (https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Komunikat_publicowanie_stanowisk_UKNF_3_07_2017_57323.pdf)

POTRZEBA EFEKTYWNEGO DIALOGU Z ORGANEM NADZORU (FINTECH POLAND, KPI, IZFIA, KPF)

W świetle dynamicznego rozwoju innowacji finansowych należy wskazać na potrzebę bardziej efektywnego dialogu organu nadzoru z uczestnikami rynku. Barię nadzorczą, która w ocenie badanych powinna ulec zmianie jest brak rozwiązania systemowego, w ramach którego przedstawiciele nadzoru służyliby pomocą w zakresie odnajdywania właściwej kwalifikacji prawnej dla prowadzonej działalności. Wydaje się, że aby efektywnie wspomagać innowacje finansowe, potrzeba odpowiednich zmian organizacyjnych w ramach KNF. Przykłady zagraniczne pokazują, że nie rzadko tworzone są specjalne jednostki (departamenty) dedykowane wyłącznie kwestiom FinTechu (współpracy z firmami z tego sektora itd.). Obecnie kontakt startupów (FinTechów) z nadzorem jest utrudniony. Brak jest dostępnych, praktycznych i jasnych informacji, co do sposobu postępowania w celu uzyskania odpowiedniej licencji (lub informacji o jej braku). Brak jest dostatecznej wiedzy rynkowej dotyczącej podejścia regulatora do różnego typu kwestii związanych z innowacją finansową. Brakuje także odpowiedniej komunikacji w języku angielskim, która stanowiłaby istotne ułatwienie dla podmiotów zagranicznych chcących rozpocząć działalność w Polsce. Nowe, innowacyjne podmioty z sektora finansowego (FinTech) pomimo wysokich kompetencji technicznych nie zawsze dysponują, na wstępnym etapie, odpowiednimi kompetencjami prawnymi czy organizacyjnymi w zakresie sposobu uzyskania licencji, odpowiedniej formy kontaktu z regulatorami itp. Aby innowacje finansowe były w Polsce rzeczywiście wdrażane, regulatorzy powinni prezentować bardziej otwarte podejście w stosunku do tych podmiotów i ułatwiać im przejście przez odpowiednie procedury, aby rozwój innowacji nie był ograniczany kwestiami proceduralnymi. Nadzorca finansowy powinien również w możliwie otwarty sposób informować rynek na temat swojego stanowiska wobec stosowania regulacji finansowych, nawet jeśli to stanowisko nie ma charakteru prawnie wiążącego. Potrzebne jest również wprowadzenie jako standardu komunikacji e-mailowej

W opinii Zespołu stabilność i przejrzystość otoczenia regulacyjnego jest kluczowa dla rozwoju innowacyjnych usług finansowych. Należy podkreślić, że sprzyjające środowisko regulacyjno-prawne oraz zapewnienie odpowiedniej pewności prawnej w tym zakresie ma istotne znaczenie dla pozycji Polski jako kraju aspirującego do roli centrum innowacji finansowej. Należy jednak wskazać, że prowadzenie skutecznej polityki wsparcia rozwoju sektora FinTech wymaga, w szczególności, stworzenia w UKNF odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i procesowych. W celu efektywnego prowadzenia działań operacyjnych w obszarze FinTech i rozwijania kompetencji nadzorczych w zakresie nowoczesnych technologii finansowych niezbędne jest wyodrębnienie w strukturze UKNF dedykowanej komórki organizacyjnej oraz zapewnienie jej odpowiedniej obsady. Z obserwacji zagranicznych organów nadzoru wynika, iż taka komórka organizacyjna jest potrzebna, aby organ nadzoru mógł szybko i efektywnie reagować na zapytania podmiotów sektora FinTech (zarówno nadzorowanych, jak i nienadzorowanych) oraz podejmować właściwie działania wspierające rozwój innowacji finansowych.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF utworzył podstronę internetową KNF zawierającą informacje na temat różnych rodzajów innowacyjnych usług finansowych, które mogłyby być pomocne w kwalifikacji danej działalności pod kątem potrzeby uzyskania zezwolenia wraz z listą stanowisk nadzoru, obowiązujących regulacji oraz najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi (Q&A)

Podstrona KNF dotycząca obszaru FinTech (https://knf.gov.pl/dla_ryнку/fin_tech) została uruchomiona w dniu 23.06.2017 r.

UKNF dokonał przeglądu trybu publikowania na stronie internetowej opinii/stanowisk nadzoru w zakresie poszczególnych sektorów rynku finansowego w celu ujednolicenia stosowanej praktyki

Od dnia 3.07.2017 r. stanowiska KNF/UKNF kierowane do poszczególnych sektorów rynku finansowego są publikowane na oficjalnej stronie internetowej KNF w formie komunikatów.

UKNF powołał w strukturach nadzoru komórkę organizacyjną ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech)

W dniu 21.06.2017 r. Kierownictwo UKNF podjęło kierunkową decyzję o powołaniu dedykowanej komórki organizacyjnej ds. FinTech. Do głównych zadań przedmiotowej komórki będzie należeć koordynacja spraw prowadzonych w UKNF w zakresie innowacji finansowych, w tym opracowywanie lub koordynacja opracowywania projektów stanowisk dla uczestników sektora FinTech, prowadzenie dialogu z uczestnikami rynku z sektora FinTech w celu wymiany poglądów, opinii i wątpliwości związanych z danym produktem lub usługą z obszaru innowacji finansowych, rozwijanie podstrony internetowej KNF ds. innowacji finansowych (FinTech), udzielanie departamentom UKNF wsparcia merytorycznego w zakresie FinTech, współpraca z innymi instytucjami i organami administracji państwowej oraz zagranicznymi organami nadzoru w zakresie FinTech, monitorowanie zmian przepisów prawa i innych regulacji związanych z obszarem innowacji finansowych oraz prowadzenie działań analitycznych w zakresie rozwiązań FinTech wdrażanych w Polsce i na świecie.

Usunięta

z podmiotami występującymi o licencję i już nadzorowanymi. Zasadne byłoby wypracowanie stałej formy współpracy nadzorcy z sektorem finansowym, organizowanie wspólnych konferencji, warsztatów, stałych spotkań, celem poznania wzajemnych wątpliwości czy oczekiwań. Konieczna byłaby również publikacja na stronie internetowej KNF szczegółowych podręczników, wskazówek i interpretacji wspólnych dla całego rynku finansowego lub dla poszczególnych typów podmiotów rynku (np. na wzór brytyjskiego nadzoru). Korzystnym rozwiązaniem byłaby również publikacja na stronach internetowych KNF wyjaśnień przekazywanych poszczególnym podmiotom (po usunięciu danych podmiotu) – sekcja Q&A. Należy wskazać, że w niewielkim zakresie upowszechniana jest jednolita interpretacja przepisów i stanowisko nadzorcy (publikacja wytycznych, seminaria CEDUR). W konsekwencji wiele przepisów jest interpretowanych przez podmioty w odmienny sposób (np. przepisy dot. outsourcingu), co stwarza nieuzasadnione różnice w sposobie i kosztach działalności poszczególnych podmiotów (powodem są różne interpretacje przepisów i niejednolity zakres informacji pozyskiwany z KNF przez podmioty nadzorowane).

4

ZAPEWNIENIE PRZYJAZNEGO ŚRODOWISKA PRAWNO-ORGANIZACYJNEGO W CELU TESTOWANIA INNOWACYJNYCH USŁUG FINANSOWYCH (UTWORZENIE TZW. PIASKOWNICY REGULACYJNEJ) (FINTECH POLAND, KPF)

Konieczne jest stworzenie bezpiecznego środowiska prawnego i organizacyjnego, w którym przedsiębiorcy przy ograniczonych wymogach regulacyjnych będą mogli tworzyć, oferować i testować nowe usługi finansowe.

Z uwagi na to, że najbardziej innowacyjne podmioty są zazwyczaj nowymi firmami (tzw. start-upami), na początku działalności mają one trudności w spełnieniu wymogów regulacyjnych (licencyjnych, kapitałowych, organizacyjnych, związanych z kosztem nadzoru etc.). Bariery te mogą powodować, że innowacyjne rozwiązania w zakresie finansów nie będą wprowadzane na rynek (bariera wejścia). Bariery

UKNF, na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych zagranicznych nadzorów i odbytych wizyt studyjnych, przeanalizował podejmowane przez zagraniczne organy nadzoru inicjatywy na rzecz rozwoju innowacji finansowych. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

Innovation Hub – procedura informacyjno-szkoleniowa, w ramach której specjalny zespół pracowników nadzoru podejmuje działania informacyjne z obszaru regulacyjno-prawnego dla podmiotów sektora FinTech (punkt kontaktowy z uczestnikami rynku). W ramach tego rozwiązania organ nadzoru prowadzi korespondencję oraz odbywa spotkania z podmiotami FinTech udzielając im informacji z zakresu regulacji, jak również pomaga zidentyfikować potencjalne źródła ryzyka regulacyjnego. Jednocześnie podkreślić należy, że wymiana informacji w ramach Innovation Hub ma charakter dwustronny, pozwalając przedstawicielom organu nadzoru śledzić innowacyjne rozwiązania i wyciągać z tego wnioski, które mogą zostać wykorzystane w obszarze kształtowania polityki nadzorczej.

Piaskownica regulacyjna (tzw. Regulatory Sandbox) – bardziej zaawansowana forma wsparcia sektora FinTech polegająca na zapewnieniu „bezpiecznej przestrzeni”, w ramach której uczestnicy rynku mogą w ograniczonym czasowo i przedmiotowo zakresie testować swoje innowacyjne rozwiązania, produkty lub usługi finansowe.

W kontekście powyższego należy podkreślić, że piaskownica regulacyjna z uwagi na swój bardziej zaawansowany oraz często wysoce sformalizowany charakter stanowi zazwyczaj dalszy etap wsparcia rozwoju

W trakcie usuwania

te mają zatem ogólny negatywny wpływ na rozwój polskiego rynku innowacji finansowych (FinTech) oraz mogą w dużej mierze przesądzić, że Polska, choć ma potencjał stania się regionalnym centrum (hub'em) innowacji finansowych (co powinno być celem rozwojowym Polski) – nie stanie się nim. Zasadne jest wprowadzenie zmian regulacyjnych obejmujących dedykowaną procedurę w ramach postępowań organu nadzoru pozwalającą na elastyczne traktowanie danego przedsiębiorcy poprzez rezygnację z części wymogów, ściśle dialog i wsparcie mające na celu w pierwszej kolejności przetestowanie, zoptymalizowanie aż w końcu zaoferowanie na rynku nowego, innowacyjnego rozwiązania. Niezbędne byłoby wprowadzenie instytucji „opiekuna” dla nowo powstających (czy występujących o odpowiednią licencję) firm, który będzie „prowadził” dany podmiot w celu ułatwienia procesu uzyskania licencji i wejścia na rynek.

FinTech przez dany organ nadzoru. Najczęściej w pierwszej kolejności budowany jest w strukturach nadzoru Innovation Hub (takie podejście zastosował nadzór np. z Wielkiej Brytanii (FCA) i Holandii (AFM)), jak również inne nadzory spoza Europy (np. Singapur (MAS), Hong Kong (HKMA), Australia (ASIC)).

Zespół ustalił, że zasadne będzie wdrożenie w UKNF w pierwszej kolejności koncepcji Innovation Hub realizowanej poprzez dedykowaną komórkę organizacyjną ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech). Ponadto uzgodniono, że na dalszym etapie prac należy rozważyć stworzenie w Polsce piaskownicy regulacyjnej z uwagi na istotną rolę, jaką mogłaby odgrywać w procesie wspierania rozwoju innowacji finansowych. Zwrócono uwagę, że w piaskownicy regulacyjnej mogłyby uczestniczyć nie tylko start-upy, które dopiero rozpoczynają swoją działalność, ale też duże instytucje finansowe o ugruntowanej pozycji rynkowej, poszukujące nowych modeli biznesowych opartych na nowoczesnych technologiach.

Jednocześnie należy wskazać, że MC, w ramach programu INFOSTRATEG, przygotowuje Program Badawczy dedykowany wschodzącym technologiom transakcyjnym i finansowym. W ramach programu, MC planuje wesprzeć budowę ekosystemu innowacji transakcyjnych w Polsce poprzez alokację środków na budowę bezpiecznych środowisk testowych, w których testowane będą innowacje transakcyjne (Blockchain/ DLT) oraz finansowe. Piaskownica wirtualna, czyli platforma informatyczna, która posłuży jako agregator dużych zbiorów danych oraz interfejsów programistycznych (API) dla start-upów, dużych firm z sektora FinTech oraz banków, stanowić będzie źródło twardych danych, potencjalnie do wykorzystania przez UKNF przy tworzeniu rekomendacji i wytycznych. Interfejsy programistyczne skupione w piaskownicy wirtualnej stanowić będą punkt styku uczestników rynku zainteresowanych innowacjami finansowymi.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Wdrożenie przez UKNF koncepcji Innovation Hub poprzez dedykowaną komórkę organizacyjną ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech)

Realizacja przez MC Programu Badawczego dedykowanego wschodzącym technologiom transakcyjnym i finansowym w ramach programu INFOSTRATEG

W trakcie usuwania

5

NADMIERNE REGULACJE KRAJOWE WZGLĘDEM PRZEPISÓW UNIJNYCH (TZW. GOLDPLATING) (FINTECH POLAND)

W celu zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju innowacji finansowych konieczna jest eliminacja praktyki przyjmowania rozwiązań krajowych dalej idących niż to wynika z implementowanego prawa UE.

Zespół ustalił, że goldplating jest rozumiany jako uzupełnianie implementowanych przepisów unijnych dodatkowymi przepisami krajowymi i nie należy tego pojęcia utożsamiać ze sposobem implementacji przez Polskę wybranych opcji narodowych.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

Zespół przeanalizował wskazywane przez podmioty rynkowe przykłady goldplatingu w Polsce, które utrudniają rozwój innowacji finansowych

Przepisy prawa, które można uznać za goldplating zostały uwzględnione w katalogu barier dla rozwoju innowacji finansowych będących przedmiotem prac Zespołu (patrz bariera nr 11, 12, 34, 41, 44). Uzgodniono, że niektóre zidentyfikowane bariery prawne będą mogły zostać wyeliminowane w toku aktualnie realizowanych procesów legislacyjnych z zaangażowaniem odpowiednich organów regulacyjnych.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Realizacja działań wskazanych w barierach nr 11, 12, 34, 41, 44

DŁUGOŚĆ TRWANIA POSTĘPOWAŃ PROWADZONYCH PRZEZ NADZÓR ORAZ ICH FORMALIZACJA (FINTECH POLAND, PONIP)

Jedną z głównych barier od strony regulacyjnej dla rozwoju sektora FinTech w Polsce jest długość i zawartość postępowań w zakresie uzyskania zezwolenia KNF, w szczególności na świadczenie usług płatniczych. Takie postępowania trwają zazwyczaj powyżej 9 miesięcy, podczas gdy w innych krajach członkowskich potrafią zakończyć się w terminie 3 miesięcy. Niezbędna jest zmiana w procedurze postępowań przed KNF mająca na celu skrócenie terminów oraz ilości wymienianej korespondencji. Pożądane jest wprowadzenie skonkretyzowanych kryteriów przedłużenia postępowania i doprecyzowanie przepisów o uzupełnieniu wniosku. Na przykład rozważenie obowiązku po stronie KNF do podniesienia w ramach pierwszego pisma kierowanego do wnioskodawcy – wysłanego w ciągu maksymalnie 2 miesięcy – wszystkich kwestii, które zdaniem organu nadzoru wymagają uzupełnienia w zakresie wniosku, w miejsce stosowanej obecnie praktyki zastrzegania, że skierowane żądania do wnioskodawcy nie wyczerpują całości żądań.

Ponadto należy zwrócić uwagę na brak przewidywalności czasu i wyniku zakończenia postępowania administracyjnego. Postępowania licencyjne nadzoru są dalece sformalizowane. W praktyce mały podmiot niedysponujący znacznymi zasobami osobowymi i finansowymi nie ma możliwości uzyskania zgody nadzorca na rozpoczęcie działalności, co niejednokrotnie prowadzi do „migracji” tych podmiotów za granicę. W przypadku brytyjskiego organu nadzoru nad rynkiem finansowym podmioty są wręcz zachęcane do wystąpienia o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze dostawcy usług płatniczych, a nadzór, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rynku, udostępnia precyzyjny opis wymogów, które te podmioty muszą spełnić, wraz z opisem procesu uzyskiwania zgody.

Zespół ustalił, że istotnym czynnikiem ograniczającym możliwość przyspieszenia i odformalizowania postępowań prowadzonych przez KNF jest tryb wynikający z Kodeksu postępowań administracyjnych. Tym niemniej wskazano, że zasadne jest przygotowanie przez UKNF opisów precyzyjnych wymogów (wytycznych) dla wnioskodawców starających się o licencję wraz z opisem całego procesu uzyskiwania zgody. Ustalono, że na podstronie KNF poświęconej tematyce innowacji finansowych (FinTech) utworzone zostaną odpowiednie odnośniki do opracowanych opisów.

W trakcie prac Zespołu w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzono zapisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych (MIP). Prowadzenie działalności w formie MIP będzie podlegało rejestracji KNF po spełnieniu określonych wymogów, istotnie ograniczonych w porównaniu do wymogów przewidzianych dla krajowych instytucji płatniczych.

Opierając się na dotychczasowym doświadczeniu nadzorczym, UKNF wskazał, że propozycja wykluczenia możliwości kilkukrotnego wzywania strony do uzupełnienia wniosku jest niezasadna z dwóch powodów:

- w przypadku (stosunkowo częstym) gdy przedstawione przez stronę informacje są niewystarczające, brak możliwości skierowania kolejnego wezwania obligowałby KNF do wydania negatywnej decyzji, w sytuacji gdzie wniosek po kolejnym uzupełnieniu mógłby zostać rozpatrzony pozytywnie;
- w odniesieniu do rozwiązań o charakterze innowacyjnym dopiero informacje przedstawione w ramach uzupełnienia mogą umożliwić zidentyfikowanie ryzyk, które powinny zostać wyjaśnione, co pociąga za sobą konieczność ponownego uzupełnienia informacji.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opracował szczegółowe opisy procesów licencyjnych i rejestrowych (w tym utworzył na podstronie internetowej KNF dotyczącej FinTech odpowiednie odnośniki do przygotowanych opisów)

MF wprowadziło w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) przepisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych z uproszczonym trybem rejestracji

W dniu 10.05.2017 r. na stronie RCL opublikowano projekt nowelizacji ustawy o usługach płatniczych wprowadzający tzw. małą instytucję płatniczą. Przedmiotowa propozycja została utrzymana w kolejnej wersji projektu nowelizacji ustawy o usługach płatniczych, opublikowanej w dniu 18.08.2017 r.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzającym przepisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych z uproszczonym trybem rejestracji

W trakcie usuwania

7

ZBYT RYGORYSTYCZNE STANOWISKA ORGANU NADZORU W ZAKRESIE INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH POLAND)

Istotną barierą dla rozwoju innowacji może być sytuacja w której implementacja przepisu unijnego dokonana została właściwie, lecz interpretacja organu nadzoru powoduje istotną modyfikację i sposób funkcjonowania produktu (np. karty prepaid czy pieniądź elektroniczny). Zasadne byłoby przeprowadzenie rewizji stanowisk organu nadzoru, zgodnie z którymi funkcja stymulacji rynku i podnoszenia jego konkurencyjności ma charakter drugorzędny względem innych celów nadzoru, w szczególności zapewnienia bezpieczeństwa systemu.

W toku prac Zespołu wskazano, że w zakresie wszelkiego rodzaju innowacji finansowych fundamentalne znaczenie ma bezpieczeństwo oferowanych rozwiązań, dlatego bardzo ważne jest, aby rozwojowi rynku finansowego w obszarze technologii towarzyszył również wzrost rozwiązań zapewniających odpowiednie bezpieczeństwo oferowanych usług, tak aby nie podważyć zaufania klientów do rynku finansowego. UKNF dostrzega potrzebę rozwoju innowacji, niemniej jednak bezpieczeństwo systemu finansowego jest istotnym czynnikiem brany pod uwagę przez nadzór przy formułowaniu stanowisk.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF przygotowało propozycję zmiany ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym mającej na celu rozszerzenie zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych (patrz bariera nr 1)

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw uwzględniającym rozszerzenie zadań KNF w zakresie wsparcia rozwoju innowacji finansowych

W trakcie usuwania

8

KOSZTY NADZORU DLA START-UPÓW (FINTECH POLAND)

Brakuje szczególnych reguł finansowania nadzoru nad podmiotami rozpoczynającymi działalność, które tworzyłyby czasowy preferencyjny system dla podmiotów innowacyjnych. System finansowania nadzoru w Polsce jest niekonkurencyjny względem rozwiązań przyjętych w innych państwach członkowskich i skutkuje migracją polskich instytucji finansowych do innych jurysdykcji i prowadzeniem działalności przez te podmioty w Polsce w formie oddziału lub transgranicznie. Zasadne byłoby wprowadzenie odmiennych mechanizmów finansowania kosztów nadzoru dla nowych, małych i innowacyjnych przedsiębiorców.

W toku realizowanych prac Zespołu wskazano, że w ostatnim czasie nastąpiła nowelizacja ustawy o usługach płatniczych, która znacznie obniżyła poziom opłat za nadzór ponoszonych przez krajowe instytucje płatnicze. W innych sektorach rynku nie zauważa się ograniczeń dla rozwoju innowacji finansowych wynikających z wysokich kosztów nadzoru, gdyż generalnie opłaty są uzależnione od skali działalności. Mając na uwadze mechanizm finansowania kosztów nadzoru przez podmioty nadzorowane, nie wydaje się możliwe wprowadzenie preferencji dla niektórych podmiotów wyłącznie z uwagi na ich innowacyjność. Tego rodzaju preferencje odbywałyby się kosztem innych podmiotów nadzorowanych, które de facto finansowałyby koszt nadzoru nad FinTechami. Dodatkową trudność stanowiłoby ustalenie kryteriów, według których preferencje miałyby być przyznawane.

Uzgodniono, że zasadne byłoby zniesienie obowiązku uiszczania opłaty skarbowej w związku z dokonywanymi wpisami w rejestrze KNF w odniesieniu do dostawców świadczących usługi płatnicze w ramach regulowanej działalności gospodarczej.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Przeanalizowanie przez MF kwestii zniesienia obowiązku uiszczania opłaty skarbowej w związku z dokonywanymi wpisami w rejestrze KNF w odniesieniu do dostawców świadczących usługi płatnicze w ramach regulowanej działalności gospodarczej

W trakcie usuwania

9

ZASADA PROPORCJONALNOŚCI (FINTECH POLAND, KPI, KZBS)

Obecnie, poza nielicznymi wyjątkami, wszystkie podmioty, które planują rozpocząć działalność nadzorowaną przez Komisję Nadzoru Finansowego, są zobowiązane do spełnienia rygorystycznych wymogów prawnych (osobowych,

Zespół ustalił, że zasada proporcjonalności może być stosowana w takim zakresie, w jakim umożliwiają to właściwe przepisy (w tym unijne) oraz przy zachowaniu minimalnych wymogów zapewniających bezpieczeństwo działania podmiotów i ochronę ich klientów.

W trakcie prac Zespołu w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzono zapisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych (MIP). Prowadzenie działalności w formie MIP będzie podlegało rejestracji KNF po spełnieniu określonych

W trakcie usuwania

kapitałowych czy organizacyjnych) bez względu na skalę działalności. Takie ograniczenia mogą naruszać zasadę proporcjonalności, która nakazuje stosowanie ograniczeń najmniej dotkliwych, które są konieczne do osiągnięcia danego celu w zależności od skali podmiotu oraz ryzyka związanego z prowadzoną działalnością. Wymogi regulacyjne stanowią znaczącą przeszkodę dla innowacyjnych przedsiębiorców z sektora FinTech, które często dysponują bez porównania mniejszymi zasobami niż ustabilizowane podmioty z sektora finansowego. Zasadne byłoby stworzenie tzw. „szybkiej ścieżki” regulacyjnej dla start-upów z branży FinTech.

Ograniczone stosowanie zasady proporcjonalności w przypadku projektowania i wdrażania rozwiązań regulujących funkcjonowanie podmiotów z sektora finansowego prowadzi do sytuacji, w której w szczególności małe podmioty przeznaczają większość zasobów i środków na dostosowywanie się do zmieniających się (rosnących) wymagań obligatoryjnych, co nie pozwala im na podejmowanie działań mających charakter innowacji finansowych.

Ustawa o usługach płatniczych, choć pozwala na to dyrektywa PSD (w ramach opcji narodowych), nie przewiduje szerokich wyłączeń (w zakresie obowiązku licencyjnego) dla dostawców o ograniczonej skali (poza podmiotami świadczącymi na terytorium RP usługę przekazów pieniężnych), co powoduje, że analogiczne wymagania stawiane są zarówno podmiotom o ugruntowanej pozycji rynkowej świadczącym usługi dla szerokiego grona odbiorców, jak i tym nowym dopiero wchodzącym na rynek, które nie generują dużego ryzyka, a których produkty niejednokrotnie oparte są na rozwiązaniach stosowanych przez podmioty już na rynku obecne.

Pożądane jest wprowadzenie regulacji w zakresie obowiązku stosowania zasady proporcjonalności działań administracji publicznej względem uczestników rynku. Skutkiem stosowania tej zasady byłoby dobieranie środków adekwatnych do zamierzonego celu – a więc Komisja Nadzoru Finansowego mogłaby stosować względem podmiotów prowadzących działalność innowacyjną na niewielką skalę złagodzone wymogi.

wymogów, istotnie ograniczonych w porównaniu do wymogów przewidzianych dla krajowych instytucji płatniczych.

Dodatkowo należy wskazać, że od dnia 01.06.2017 r. weszła w życie nowelizacja Kodeksu postępowania administracyjnych (KPA), gdzie zasada proporcjonalności została wpisana jako zasada ogólna. Jej wyrażenie wprost w KPA zwiększa świadomość stron i przez to zmniejsza ryzyko naruszeń. Zgodnie z zasadą proporcjonalności organ administracji powinien podejmować tylko takie działania, które są proporcjonalne do celu postępowania. Realizując swoje czynności, powinien dobierać środki, które są dla stron jak najmniej uciążliwe.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF wprowadziło w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) przepisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych z uproszczonym trybem rejestracji

W dniu 10.05.2017 r. na stronie RCL opublikowano projekt nowelizacji ustawy o usługach płatniczych wprowadzający tzw. małą instytucję płatniczą. Przedmiotowa propozycja została utrzymana w kolejnej wersji projektu nowelizacji ustawy o usługach płatniczych, opublikowanej w dniu 18.08.2017 r.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzającym przepisy umożliwiające funkcjonowanie w Polsce tzw. małych instytucji płatniczych z uproszczonym trybem licencyjnym

10

NADMIERNE I UCIAŹLIWE WYMOGI SPRAWOZDAWCZE (FINTECH POLAND, KZBS)

Znaczącą barierę dla rozwoju sektora FinTech stanowią obszerne wymogi sprawozdawcze. Dla dużych podmiotów przygotowanie określonych informacji, choć generuje nie małe koszty, nie stanowi kluczowej bariery, jednakże dla mikroprzedsiębiorców stanowi istotne obciążenie o charakterze czasowym i finansowym. Postulowany jest przegląd regulacji pod kątem powielania obowiązków sprawozdawczych względem poszczególnych organów administracji oraz eliminacja obowiązków raportowych w odniesieniu do danych już przetwarzanych przez organy publiczne. Ilość informacji jakie instytucje finansowe są zobligowane przekazywać poszczególnym urządzeniom, w szczególności dla małych podmiotów stanowi barierę w podejmowaniu innowacyjnych przedsięwzięć nie tylko z powodu obawy przed rosnącą pracochłonnością związaną z przygotowywaniem wynikających z tych innowacji raportów, ale także ograniczonymi zasobami (systemowymi, kadrowymi, itp.) pozwalającymi na wywiązywanie się z takich obowiązków. Wskazane byłoby każdorazowe dostosowywanie wymogów sprawozdawczych do skali działania poszczególnych instytucji finansowych.

Ustalono, że wskazywana bariera mogłaby zostać istotnie ograniczona poprzez szersze stosowanie w Polsce technologii regulacyjnych (RegTech). Podkreślono, że zaletą rozwiązań RegTech, oprócz dużego potencjału do obniżenia kosztów, jest możliwość szybkiej ich adaptacji do zmieniającego się otoczenia regulacyjnego. Rozwiązania RegTech mogą znacząco wspierać gromadzenie i raportowanie danych w celu spełniania potrzeb regulacyjnych za pomocą takich technologii jak Big Data, zaawansowana analityka, automatyzacja procesów, machine learning czy też wizualizacja danych.

W trakcie prac Zespołu, w dniu 31.05.2017 r., Fundacja FinTech Poland wydała raport pt. „RegTech – znaczenie innowacji regulacyjnych dla sektora finansowego i państwa”, który miał na celu nie tylko zdefiniowanie i poprawę zrozumienia samego pojęcia RegTech, lecz także osadzenie go w szerszym kontekście rynkowym i technologicznym. Kluczowe znaczenie ma bowiem zrozumienie potrzeb, na które to zjawisko odpowiada, jak również określenie relacji tego terminu do szeroko w ostatnich latach rozpowszechnionego pojęcia FinTech. Raport koncentruje się nie tylko na analizie technologii regulacyjnych i potrzeb rynku oraz korzyściach, jakie instytucje finansowe mogą czerpać z rozwiązań RegTech, lecz także akcentuje rolę państwa w tym procesie. W tym celu w Raporcie dokonano przeglądu sposobów podejścia organów regulacyjnych i nadzorczych do RegTech w wybranych krajach. Ponadto, poprzez zestaw rekomendacji i scenariuszy strategicznych, autorzy Raportu przedstawili propozycje dla polskiego prawodawcy i krajowego organu nadzoru odnośnie kierunków rozwoju RegTech w Polsce.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Rozważenie przez właściwe organy publiczne (w szczególności KNF, NBP, BFG, GILF) możliwości optymalizacji pozyskiwania danych sprawozdawczych w oparciu o propozycje innowacyjnych rozwiązań z zakresu RegTech zgłaszane przez uczestników rynku

W trakcie usuwania

11

BRAK MOŻLIWOŚCI OGRANICZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI INSOURCERA (DOSTAWCY USŁUG) WOBEC ZLECENIODAWCY (BANKU, FIRMY INWESTYCYJNEJ, SPÓŁDZIELCZEJ KASY OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWEJ ORAZ INSTYTUCJI PŁATNICZEJ) (FINTECH POLAND, KPI, IDM)

Polskie przepisy prawa w zakresie stosowania outsourcingu przez banki, skoki, firmy inwestycyjne oraz instytucje płatnicze wskazują na brak możliwości ograniczenia odpowiedzialności insourcera (dostawcy usług) wobec zleceniodawcy za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy.

W toku prac Zespołu UKNF przeprowadził analizę przepisów o outsourcingu stosowanych w nadzorowanych sektorach rynku finansowego pod kątem oceny zapisów dotyczących ograniczenia odpowiedzialności dostawcy usług wobec zleceniodawcy (banku, firmy inwestycyjnej, spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej oraz instytucji płatniczej). W wyniku analizy UKNF podjął kierunkową decyzję o podjęciu działań mających na celu modyfikację ww. przepisów.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opracował propozycję zmiany art. 81c ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (w ramach implementacji MiFID2) dotyczącej kwestii ograniczenia odpowiedzialności dostawcy usług wobec firmy inwestycyjnej:

Art. 81c. 1. Firma inwestycyjna uwzględnia ryzyko związane z powierzaniem wykonywania czynności w systemie zarządzania ryzykiem, w tym wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 81a ust.1, w sposób obejmujący działania związane z identyfikacją, szacowaniem, kontrolą, przeciwdziałaniem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka w tym zakresie.

W trakcie usuwania

Postuluje się zniesienie powyższych zapisów określających brak możliwości ograniczenia odpowiedzialności insourcera (dostawcy usług) wobec zleceniodawcy z uwagi na następujące argumenty:

- 1) Brak analogicznych uregulowań w innych krajach europejskich i na świecie.
- 2) Ograniczone możliwości współpracy z dostawcami usług.
- 3) Bariera dla rozwoju innowacji finansowych (FinTech).
- 4) Brak możliwości podniesienia efektywności, jakości i bezpieczeństwa usług.
- 5) Konieczność korzystania z małych dostawców IT, którzy akceptują restrykcyjne przepisy o outsourcingu.
- 6) Brak możliwości obniżenia kosztów prowadzonej działalności i wyrównania pozycji konkurencyjnej.
- 7) Ograniczona optymalizacja wdrożenia wymogów prawnych poprzez wykorzystywanie outsourcowanych usług IT.

2. Odpowiedzialności przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego wobec firmy inwestycyjnej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 81a ust. 1, nie można wyłączyć.

3. W przypadku zawarcia umowy, o której mowa w art. 81a ust. 1, do której zastosowanie mają przepisy prawa obcego, firma inwestycyjna powinna zapewnić zawarcie w niej postanowień odpowiadających przepisom art. 473 § 2, art. 474, 483 § 2 kodeksu cywilnego.

4. Odpowiedzialności firmy inwestycyjnej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 81a ust. 1, przez przedsiębiorcę lub przedsiębiorcę zagranicznego, nie można wyłączyć ani ograniczyć.

5. Przed zawarciem umowy, o której mowa w art. 81a ust. 2, firma inwestycyjna powinna przygotować plan postępowania z ryzykiem, uwzględniając w szczególności:

1) sposób postępowania w wyborze przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego, któremu zamierza powierzyć czynności,

2) charakter i zakres czynności oraz okres świadczenia usługi przez przedsiębiorcę lub przedsiębiorcę zagranicznego i wszystkie jego etapy,

3) zagrożenia mogące spowodować powstanie kosztów związanych z wypłatą odszkodowania z tytułu roszczeń klientów lub osób trzecich o naprawienie szkody wyrządzonej wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 81a ust. 2 przez przedsiębiorcę lub przedsiębiorcę zagranicznego w zakresie w jakim nie poniosłby odpowiedzialności.

6. Firma inwestycyjna powinna wprowadzić adekwatne i skuteczne rozwiązania zabezpieczające pokrycie ewentualnych kosztów, o których mowa w ust. 5 pkt 3, w szczególności poprzez:

1) zawarcie w umowie, o której mowa w art. 81a ust. 2 postanowień przewidujących pełną odpowiedzialność przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego za te koszty lub

2) zawarcie odpowiedniej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, gwarancji ubezpieczeniowej lub gwarancji bankowej, na podstawie której firma inwestycyjna jest uprawniona do otrzymania świadczenia w związku z kosztami lub;

3) posiadania odpowiednich funduszy własnych na pokrycie kosztów.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF propozycji zmiany ustawy o obrocie instrumentami finansowymi umożliwiającej ograniczenie odpowiedzialności dostawcy usług względem firmy inwestycyjnej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy

Wprowadzenie przez MF, analogicznie jak w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi, zmian przepisów ustawy – Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i ustawy o usługach płatniczych umożliwiających ograniczenie odpowiedzialności dostawcy usług względem banku/spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej/instytucji płatniczej za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy

OGRANICZONE MOŻLIWOŚCI STOSOWANIA PRZEZ BANKI PODOUTSOURCINGU (CZYLI DALSZEGO ZLECANIA WYKONYWANIA CZYNNOŚCI OUTSOURCINGOWYCH PRZEZ DOSTAWCĘ USŁUG) (FINTECH POLAND, KPI)

W zakresie sektora bankowego przepisy ustawy Prawo bankowe pozwalają na stosowanie outsourcingu tylko do drugiego poziomu (dostawca → poddostawca).

Wprowadzenie zakazu dalszego podoutsourcingu w sektorze bankowym może znacząco utrudniać korzystanie z samego outsourcingu, gdzie dostawcy, zwłaszcza usług IT, w dużym stopniu korzystają z dalszych poddostawców. Jest to szczególnie widoczne przy usługach chmurowych (Cloud Computing), gdzie często zasoby chmury są kontrolowane przez inny podmiot niż dostawca lub są wręcz własnością innego podmiotu.

Główne zalety płynące z implementacji Cloud Computing w sektorze bankowym:

1. Korzyści finansowe

Cloud computing umożliwia różnicowanie całkowitego kosztu usługi IT w zależności od intensywności jej używania (płatność za każdorazowe użycie aplikacji). Umożliwia to kwalifikowanie kosztu IT raczej jako wydatku niż inwestycji. Ponadto Cloud Computing pozwala na znaczne ograniczenie kosztów ponoszonych z tytułu licencji.

2. Niezawodność

Dostawcy usług w chmurze podkreślają niezawodność infrastruktury swoich centrów danych i danych. W tradycyjnym modelu korzystania z aplikacji awaria jednego z komputerów zmniejsza ogólną wydajność infrastruktury przedsiębiorstwa. W przypadku korzystania z Cloud Computing zadania realizowane przez jednostki, które uległy awarii, są natychmiast przejmowane przez inne maszyny.

3. Skalowalność

Możliwość skalowania to kwestia kluczowa w przypadku usług oferowanych przez Internet, w przypadku których trudno jest przewidzieć potrzebne moce obliczeniowe. Możliwość szybkiego skalowania i używania dodatkowych serwerów lub przestrzeni do przechowywania danych przez sieć to ważna korzyść infrastruktury chmurowej.

Zespół ustalił, że wprowadzenie przepisów pozwalających bankom na powierzanie czynności na dalszych poziomach miałyby pozytywny wpływ na rozwój cyfryzacji polskiego sektora bankowego, w szczególności z wykorzystaniem rozwiązań Cloud Computing. Dopuszczenie wielopoziomowego outsourcingu bankowego wymagałoby stosowania tych samych przepisów jak w przypadku dwóch dopuszczalnych poziomów (w szczególności niezbędne byłoby zapewnienie możliwości sprawowania efektywnego nadzoru również w stosunku do kolejnych poddostawców). Ponadto wymagana byłaby konieczność wyrażenia zgody banku dla każdego poziomu takiego outsourcingu i zmian w tym zakresie.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Wprowadzenie przez MF przepisów pozwalających bankom, zakładom ubezpieczeń i spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym na powierzanie czynności na dalszych poziomach (rozważenie wprowadzenia tej możliwości tylko w zakresie IT)

W trakcie usuwania

13

BRAK STRATEGII DZIAŁAŃ NA RZECZ WSPIERANIA W POLSCE ROZWOJU INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH POLAND, KPI)

W odróżnieniu od wielu innych krajów Polska nie ma spójnej strategii wspierania rynku FinTech. Powoduje to pogorszenie pozycji konkurencyjnej Polski. Należy ustalić priorytety w ramach rozwoju branży FinTech, rozpoznać atuty polskiej gospodarki (np. silna branża IT) i stworzyć systemowe rozwiązania wspierające realizację strategii.

W ramach Zespołu ustalono, że FinTech Poland opracuje raport pt. „Polska jako Hub FinTech”. Prace nad raportem obejmą przygotowanie części analityczno-badawczej w zakresie trendów na świecie dotyczących budowy FinTech Hub z uwzględnieniem roli państw i nadzorców, a także form zaangażowania samego rynku. W oparciu o przeprowadzone badanie wypracowane zostaną rekomendacje dalszych działań ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, w których Polska ma szanse na specjalizację jako FinTech Hub dla Europy Środkowo-Wschodniej.

W trakcie usuwania

14

BRAK WSPARCIA FINANSOWEGO DLA ROZWOJU INNOWACJI FINANSOWYCH (KPI, PIU)

Przedsiębiorcy działający w obszarze innowacji finansowych rzadko mogą liczyć na wsparcie ze środków publicznych. Niezbędne są zmiany w systemach wsparcia finansowego przez instytucje takie jak Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, np. poprzez tworzenie dedykowanych programów. Wskazuje się na potrzebę usystematyzowanego uregulowania wsparcia ze strony instytucji i organów państwowych dla inkubatorów przedsiębiorczości. Zasadne jest również stworzenie centralnego miejsca prezentowania informacji o możliwych formach wsparcia finansowego dla innowacyjnych podmiotów.

W ramach prac Zespołu wskazano, że funkcjonują w Polsce różne programy wsparcia na rzecz rozwoju innowacji finansowych (np. Start in Poland, Starter, Scale UP) i należy zapewnić centralne miejsce prezentowania informacji w tym zakresie. Zespół ustalił, że informacje dotyczące różnych form wsparcia finansowego dla podmiotów z sektora FinTech (w tym w języku angielskim) będą prezentowane na stronie internetowej MR. Wskazano, że na podstronie KNF dotyczącej FinTech zostanie utworzone odpowiednie przekierowanie (link) do ww. podstrony.

Usunięta

15

PRZESZKODY PODATKOWE DLA ROZWOJU INNOWACJI FINANSOWYCH (PIU)

Istnieją liczne przeszkody podatkowe dla rozwoju innowacji finansowych w Polsce. Zasadne byłyby zmiany prawne lub praktyki działania organów administracji publicznej.

W toku prac Zespołu ustalono, że KPI zidentyfikuje przypadki przepisów podatkowych stanowiących bariery dla rozwoju innowacji finansowych.

W trakcie usuwania

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KPI wskazała przykłady nieprecyzyjnych przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych

Przykład 1:

Obecnie występuje wiele problemów interpretacyjnych w zakresie stosowania ulgi B+R. Brak jest jednolitej praktyki organów podatkowych. Problemy te w szczególności dotyczą zasad odliczania tzw. kosztów pracowniczych działalności B+R. Przede wszystkim brak jest wyjaśnienia na czym polega „zatrudnienie w celu realizacji działalności B+R”, zasady precyzyjnego określania czasu spędzonego przez pracownika na pracach

⁴ <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/wsparcie-przedsiębiorczosci/e-przedsiębiorczosc/innowacje-finansowe/>

B+R oraz metody kalkulowania ewentualnej proporcji kosztów pracowniczych związanych z działalnością B+R. Zgłoszony przez MNiSW projekt zmian jedynie częściowo rozwiązuje ten problem, wskazując, że odliczyć można czas realnie spędzony na działalność B+R (tym samym nie jest konieczne regulowanie tych kwestii w formalny sposób, np. umowach o pracę). Niestety brak jest wyjaśnień, jak należy traktować należności wypłacane jednorazowo w danym miesiącu (np. premie roczne) czy wynagrodzenie za czas urlopu i choroby.

Przykład 2:

Ustawa nie jest również precyzyjna w zakresie momentu odliczenia kosztów kwalifikowanych dla potrzeb ulgi B+R. W związku z rozbieżnymi interpretacjami w tym zakresie (wskazującymi w niektórych przypadkach, że warunkiem odliczenia jest uznanie za koszt uzyskania przychodów, w innych że warunkiem odliczenia jest już samo poniesienie wydatku), firmy innowacyjne często nie wykazują B+R. W wielu przypadkach wydatki na B+R nie są bowiem kwalifikowane jako koszt bieżący, tylko jako inwestycja poprzez kapitalizację prac rozwojowych w celu późniejszego odliczenia. Tym samym ich koszt automatycznie wzrasta o 19% CIT. Projekt zmian zgłoszony przez MNiSW nie rozwiązuje w żaden sposób wątpliwości w tym zakresie.

Przykład 3:

Ustawa nie jest również precyzyjna w zakresie odliczania odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych wykorzystywanych w działalności B+R. Również organy podatkowe wydają sprzeczne interpretacje w tym zakresie. Podatnicy nie mają zatem pewności, czy mogą odliczyć w całości takie odpisy w ramach ulgi B+R, czy jedynie w części, a wówczas w jakiej. W szczególności problem dotyczy sformułowania „wykorzystywanych w prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej”. Jeżeli podatnik kapitalizuje koszty podatkowe ponoszone np. na rozwój technologii, to nie mogą one zostać odliczone w ramach ulgi B+R, ponieważ nie stały się kosztami uzyskania przychodów. Natomiast po zakończeniu rozwijania technologii, gdy zacznie ona być wykorzystywana w bieżącej działalności operacyjnej, poniesione koszty nie będą mogły zostać odliczone, ponieważ opracowana technologia nie będzie wykorzystywana w prowadzonej działalności B+R. Dotyczy to opracowywania prototypów oraz tzw. prac rozwojowych. Zgłoszony przez MNiSW projekt zmian w zakresie ulgi B+R dodatkowo zwiększa wątpliwości interpretacyjne, ponieważ wprowadza odpowiednie doprecyzowania w analogicznych przepisach dotyczących odliczania tzw. kosztów pracowniczych czy odpisów amortyzacyjnych od budynków i budowli dla centrów badawczo-rozwojowych, nie odnosząc się przy tym do przedstawionych kwestii.

Przedstawiciel MF zwrócił uwagę, że ulga B+R, której dotyczą powyższe przykłady, funkcjonuje dopiero od początku 2016 r. i zbierane są doświadczenia, które wskazują na obszary wymagające doprecyzowania przepisów. Poinformował, że obecnie zaawansowane są prace nad projektem nowelizacji przepisów o podatkach dochodowych, którego zasadniczym celem jest rozszerzenie zakresu ulgi, przede wszystkim pod kątem wysokości odliczeń, ale także jej zakresu przedmiotowego i podmiotowego (większe uprawnienia dla centrów badawczo-rozwojowych).

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF postulatów dokonania zmiany ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych w celu doprecyzowania przepisów lub wydanie przez MRIF interpretacji ogólnej wyjaśniającej występujące wątpliwości

16

BRAK ZACHĘT O CHARAKTERZE PODATKOWYM W ZAKRESIE PODEJMOWANIA INNOWACYJNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ (KZBS)

Innowacje finansowe, w szczególności dla małych podmiotów, wiążą się z proporcjonalnie wysokimi nakładami finansowymi. Możliwość skorzystania z ulg podatkowych mogłaby te obciążenia zmniejszyć i stanowić dodatkową zachętę dla podejmowania innowacyjnych przedsięwzięć. Wskazane byłyby zmiany zapisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

W ramach prac Zespołu ustalono, że możliwość skorzystania z ulg podatkowych na zakup oprogramowania służącego poprawie cyberbezpieczeństwa bankowości elektronicznej mogłaby stanowić dodatkową zachętę dla podejmowania innowacyjnych przedsięwzięć.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KZBS przygotował propozycję wprowadzenia ulgi podatkowej na zakup oprogramowania służącego poprawie cyberbezpieczeństwa bankowości elektronicznej

Zgodnie z art. 18b ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych – od podstawy opodatkowania, ustalonej zgodnie z art. 18 rzeczony ustawy, odlicza się wydatki poniesione przez podatnika na nabycie nowych technologii. Przez nowe technologie uważa się wiedzę technologiczną w postaci wartości niematerialnych i prawnych (w szczególności wyniki badań i prac rozwojowych), która umożliwia wytwarzanie nowych lub udoskonalanie istniejących wyrobów lub usług i która nie jest stosowana na świecie przez okres dłuższy niż ostatnich 5 lat. Zaliczyć do tego należy w szczególności różnego typu licencje na korzystanie z technologii, prawa autorskie, w tym także prawa do programów komputerowych, prawa z patentu lub wzoru użytkowego, know-how. W obszarze usług finansowych duża część innowacji dotyczy rozwiązań, z których klienci korzystać mogą zdalnie. Rosną w związku z tym formalne wymagania i zwiększa się biznesowa konieczność inwestowania przez podmioty z sektora finansowego w narzędzia służące utrzymaniu cyberbezpieczeństwa na odpowiednim poziomie. Wprowadzenie ulgi podatkowej na zakup oprogramowania służącego poprawie cyberbezpieczeństwa bankowości elektronicznej jest zatem w pośredni sposób związane z zachęcaniem podmiotów funkcjonujących na rynku usług finansowych do wdrażania kolejnych, innowacyjnych rozwiązań, dzięki temu, że wydatki na spełnienie części wymagań będących pochodną innowacji będą mogły zostać np. odliczone od przychodów, pomniejszając w ten sposób należny podatek dochodowy.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF propozycji wprowadzenia ulgi podatkowej na zakup oprogramowania służącego poprawie cyberbezpieczeństwa bankowości elektronicznej oferowanej przez banki lub analogicznie przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe

W trakcie usuwania

17

NIEPRECYZYJNE PRZEPISY DOTYCZĄCE TAJEMNICY BANKOWEJ I ZAWODOWEJ (KPI, RBD)

Wymóg zachowania tajemnicy wprowadzony został w szeregu regulacji ustawowych, w tym w szczególności w prawie bankowym oraz ustawach regulujących funkcjonowanie rynku kapitałowego. Mimo że cel i zasadniczo przedmiot ochrony są analogiczne, przepisy te różnią się w poszczególnych ustawach, a ponadto ich sformułowanie wydaje się uniemożliwiać oferowanie usług, które ze względu na zastosowane rozwiązania technologiczne (na przykład DLT) wymagają ujawnienia niektórych informacji objętych

W toku prac Zespołu RBD, we współpracy z FinTech Poland, wskazał przepisy trzech ustaw obowiązujących na rynku finansowym, które w różny sposób regulują dobrowolne wyłączenia spod tajemnicy bankowej lub zawodowej:

1. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe

Art. 104. 3. Banku nie obowiązuje, z zastrzeżeniem ust. 4, zachowanie tajemnicy bankowej wobec osoby, której dotyczą informacje objęte tajemnicą. Osobom trzecim informacje te mogą być ujawnione, z zastrzeżeniem art. 105, art. 106a i art. 106b, wyłącznie gdy osoba, której informacje te dotyczą, na piśmie upoważni bank do przekazania określonych informacji wskazanej przez siebie osobie lub jednostce organizacyjnej. Upoważnienie może być także wyrażone w postaci elektronicznej. W takim przypadku bank obowiązany jest do utrwalenia wyrażonego w ten sposób upoważnienia na informatycznym nośniku danych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

W trakcie usuwania

tajemnicą działając tym samym na niekorzyść potencjalnych odbiorców takich usług.

Proponuje się ujednolicenie wskazywanych przepisów w taki sposób, aby dopuszczalne było wyrażenie przez zainteresowane osoby blankietowej zgody na ujawnianie informacji objętych tajemnicą dowolnie określonego kręgu osób (np. klientom wskazanej instytucji) lub informacji określonego rodzaju (oznaczenie rachunku) lub celu ujawnienia (np. informacji związanych ze świadczeniem wskazanej usługi). Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych proponuje się we wszystkich ustawach wprost wskazać formę elektroniczną jako właściwą do składania tego rodzaju oświadczeń woli.

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

Art. 150. 1. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przekazywanie informacji stanowiących taką tajemnicę:

1) bezpośrednio osobie, której ta informacja dotyczy, lub innemu podmiotowi, któremu osoba ta udzieliła pisemnego upoważnienia do otrzymania takich informacji, z zastrzeżeniem ust. 2;

3. Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

Art. 282. 3. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przekazywanie informacji stanowiących taką tajemnicę:

1) za zgodą osoby, której ta informacja dotyczy;

W opinii UKNF zmiana zapisu art. 104 ust. 3 ustawy – Prawo bankowe nie jest możliwa. Posiadacz rachunku powinien mieć świadomość, komu dane objęte tajemnicą są udostępniane. W obowiązującym stanie prawnym dane te udostępniane są tylko osobom wskazanym przez beneficjenta ochrony oraz wskazanym przepisami prawa podmiotom w ściśle określonych sytuacjach. Wprowadzenie możliwości wyrażenia zgody blankietowej dawałoby dostęp do danych chronionych nieograniczonemu kręgowi osób, całkowicie poza kontrolą osoby, której te dane dotyczą, w imię interesów podmiotów oferujących usługi finansowe.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

RBD i FinTech Poland przygotowały propozycje zmian legislacyjnych w zakresie stosowania tajemnicy zawodowej w odniesieniu do poniższych ustaw regulujących funkcjonowanie rynku kapitałowego:

1. Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

W art. 282 dodaje się ust. 3c w brzmieniu:

3c. Zgoda, o której mowa w ust. 3 pkt 1 może zostać wyrażona na piśmie lub w postaci elektronicznej. W przypadku wyrażenia zgody w postaci elektronicznej, zgoda podlega utrwaleniu przez podmiot zobowiązany do zachowania tajemnicy na informatycznym nośniku danych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Propozycja jest akceptowalna przez UKNF.

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

W art. 150 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

1) bezpośrednio osobie, której ta informacja dotyczy, lub innemu podmiotowi, któremu osoba ta udzieliła pisemnego upoważnienia do otrzymania takich informacji, z zastrzeżeniem ust. 2. Osoba, której ta informacja dotyczy, może upoważnić podmiot zobowiązany do zachowania tajemnicy, do przekazania określonych informacji wskazanej osobie lub jednostce organizacyjnej. Upoważnienie

		może być także wyrażone w postaci elektronicznej. W takim przypadku podmiot zobowiązanych do zachowania tajemnicy obowiązany jest do utrwalenia wyrażonego w ten sposób upoważnienia na informatycznym nośniku danych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Propozycja jest akceptowalna przez UKNF. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Uwzględnienie przez MF propozycji zmiany przepisów ustaw regulujących funkcjonowanie rynku kapitałowego w zakresie stosowania tajemnicy zawodowej	
18	NIEPEWNOŚĆ W KWESTII STOSOWANIA REGULACJI O TAJEMNICY BANKOWEJ W ZWIĄZKU Z CENTRALNĄ BAZĄ RACHUNKÓW (CBR) (KPI) Projekt ustawy o CBR nie wyjaśnia, jak przekazywanie informacji o rachunkach przez instytucje obowiązane wpływa na objęcie tych informacji tajemnicą bankową. Požadane jest wyjaśnienie tej kwestii w nowej wersji projektu ustawy o CBR.	W toku prac Zespołu przedstawiciel MF poinformował, że wskazywana kwestia będzie wyjaśniona w toku dalszych prac nad przedmiotowym projektem ustawy o CBR. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Uwzględnienie przez MF w toku prac nad projektem ustawy o Centralnej Bazie Rachunków wątpliwości związanych z tajemnicą bankową lub tajemnicą zawodową spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	W trakcie usuwania
19	ZBYT SZEROKI PRZEPIS KARNY ART. 171 UST. 1 USTAWY – PRAWO BANKOWE (KPI) Zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe: <i>kto bez zezwolenia prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, podlega grzywnie do 10 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 5.</i> Przepis ten wprowadza surowe sankcje przy bardzo ogólnym i niejednoznacznym określeniu działania sankcjonowanego. Mowa jest bowiem m.in. o „gromadzeniu środków pieniężnych innych osób w celu obciążania ryzykiem tych środków”. W zakres tego przepisu wchodzi zatem bardzo wiele czynności w ogóle niezwiązanych z działalnością bankową i regulacyjnym monopolem banków na jej prowadzenie. Ten przepis powinien zostać uszczegółowiony, ponieważ	W ramach prac Zespołu ustalono, że wypracowanie propozycji zmiany art. 171 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe byłoby trudne do zrealizowania. Uzgodniono natomiast, że rozwiązaniem dla wskazywanej bariery mogłoby być opracowanie przez UKNF opisów zanonimizowanych przypadków związanych z nielegalnym prowadzeniem działalności na rynku finansowym na podstawie pism kierowanych do prokuratury. Przygotowane opisy mogłyby być umieszczone na stronie internetowej KNF. Ponadto w celu wyeliminowania ew. wątpliwości prawnych związanych ze stosowaniem art. 171 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe w ramach Zespołu opracowano opisy zidentyfikowanych modeli crowdfundingu wraz ze wskazaniem obowiązujących przepisów prawa (Załącznik nr 2). PODJĘTE DZIAŁANIA: UKNF opracował opisy przypadków związanych z nielegalnym prowadzeniem działalności na rynku finansowym w celu ich opublikowania na stronie internetowej KNF UKNF opracował, we współpracy z KPF, KPI i FinTech Poland, opisy zidentyfikowanych modeli crowdfundingu wraz ze wskazaniem obowiązujących przepisów prawa (patrz Załącznik nr 2 do Raportu) REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Umieszczenie na stronie internetowej KNF opisów przypadków związanych z nielegalnym prowadzeniem działalności na rynku finansowym	W trakcie usuwania

w obecnej formie wywołuje praktyczne wątpliwości przy ocenie prawnej innowacyjnych modeli, związanych np. z crowdfundingiem czy udzielaniem pożyczek (nawet jeżeli nie ma tam do czynienia z działalnością depozytową, a jedynie z gromadzeniem środków w inny sposób).

20

WYKORZYSTYWANIE ZAUFANYCH PROFILI IDENTYFIKACJI ELEKTRONICZNEJ W CELACH BIZNESOWYCH (RBD, KDPW, PIU, IZFA)

Istnieje ograniczona dostępność i interoperacyjność rozwiązań w ramach platformy ePUAP pozwalających na ich użycie w komercyjnych usługach finansowych. Zasadniczo, tworzone rozwiązania są dedykowane do kontaktów z administracją państwową.

Przykładowo umożliwienie korzystania z profilu zaufanego w ramach platformy ePUAP usprawniłoby wymianę korespondencji w procesie składania oświadczeń i dokumentów na etapie zawierania umów o uczestnictwo w KDPW. Pożądana byłaby zmiana ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne poprzez uwzględnienie KDPW jako podmiotu akceptującego korespondencję przesyłaną z wykorzystaniem konta ePUAP i Profilu Zaufanego. Zasadne byłoby również wprowadzenie możliwości wykorzystania profilu zaufanego ePUAP w sektorze ubezpieczeniowym jako mechanizmu autoryzacji klientów w serwisach elektronicznych udostępnianych klientom przez zakłady ubezpieczeń oraz autoryzacji operacji.

Program eID prowadzony przez MC powinien zapewnić jednolity i bezpieczny model identyfikacji uczestników rynku w celach biznesowych, w tym w związku ze świadczonymi usługami finansowymi. Równolegle do profilu zaufanego możliwości takie powinny zapewniać również wszelkie inne rozwiązania jak cyfrowy dowód tożsamości czy też niedawno zaproponowane mDokumenty.

W toku prac Zespołu wskazano, że działania podejmowane przez administrację publiczną oraz podmioty prywatne, w obszarze wykorzystania elektronicznej tożsamości w ramach usług publicznych i usług prywatnych, mają wymiar wielopłaszczyznowy wynikający z potrzeby zwiększenia efektywności obrotu, ułatwień w relacji obywateli z administracją publiczną, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa. W ramach rządowego projektu „Od papierowej do cyfrowej Polski”, a w szczególności realizowanych przez MC strumieni „Cyfrowa Tożsamość” oraz „Cyfrowe Usługi Publiczne”, prowadzone prace mają na celu wdrożenie cyfrowej identyfikacji i uwierzytelnienia obywateli w administracji publicznej i usługach w oparciu o federacyjny model identyfikacji, a więc oparty o środki identyfikacji elektronicznej wydawane przez wiele podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem roli sektora prywatnego, w tym sektora bankowego. Pierwszym krokiem w kierunku wykorzystania modelu federacyjnego cyfrowej tożsamości była współpraca administracji publicznej z sektorem bankowym, w zakresie elektronicznego kanału składania wniosków w ramach programu „Rodzina 500+” oraz potwierdzania z poziomu bankowości elektronicznej profilu zaufanego ePUAP.

Wdrożenie projektowanych rozwiązań wymaga wsparcia regulacyjnego, poprzez przygotowanie odpowiednich zmian legislacyjnych na poziomie ustawowym, jak również rozporządzeń wykonawczych. Istotnym impulsem dla zintensyfikowania prac w tym zakresie, było w wejście w życie z dniem 1 lipca 2016 r. rozporządzenia eIDAS. Kolejnym krokiem było wejście w życie w dniu 7 października 2016 r. ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej, która dała podstawy instytucjonalne federacyjnego modelu identyfikacji i uwierzytelniania oraz usług zaufania, w zgodzie z regulacjami europejskimi, w tym z rozporządzeniem eIDAS.

Dalsze działania w ramach realizacji projektu MC obejmują ustanowienie warunków technicznych dla państwowego i komercyjnych dostawców usług eID oraz usług zaufania, a nadto budowę krajowego węzła tożsamości zapewniającego integrację z dostawcami eID oraz dostawcami cyfrowych usług publicznych. Założeniem prac jest umożliwienie budowy rozwiązań dedykowanych usługom komercyjnym. Tworzone mogą być komercyjne węzły identyfikacji elektronicznej, które mogą łączyć się z węzłem krajowym na potrzeby realizacji usług administracji publicznej. Uwierzytelnienie w usługach publicznych jest możliwe za pośrednictwem węzła krajowego (w procesie tym może, ale nie musi brać udział węzeł komercyjny), a w usługach komercyjnych wyłącznie za pośrednictwem węzła komercyjnego.

W trakcie prac Zespołu zwrócono uwagę, że w ramach działań sektora prywatnego związanych z wdrożeniem cyfrowej tożsamości prowadzone są prace nad utworzeniem prywatnego węzła tożsamości w ramach KIR. Budowany węzeł w ramach KIR, jako system identyfikacji elektronicznej przyłączony do węzła krajowego, zapewni tym samym wykorzystanie środków identyfikacji elektronicznej wydawanych przez poszczególne banki, we wszystkich usługach publicznych dostępnych w ramach węzła krajowego, a dodatkowo umożliwi podmiotom sektora prywatnego na wykorzystanie tożsamości dostarczanej przez banki, w ramach procesów biznesowych, zwiększając przy tym bezpieczeństwo i efektywność obrotu gospodarczego, także w ramach innowacyjnych usług finansowych.

Nieusunięta

50

21

UELASTYCZNIE NIE MECHANIZMU ZARZĄDZANIA KADRAMI, OBNIŻENIE KOSZTÓW OSOBOWYCH W FIRMACH TYPU START-UP (PIU)

Należy wskazać na brak elastyczności kodeksu pracy w odniesieniu do startupów, w których praca wymaga dynamicznego podejścia. Pożądane byłyby zmiany w Prawie Pracy.

Ponadto w przypadku rozwoju start-upu i późniejszego niepowodzenia należy wskazać na znaczne koszty odprawy. Wskazane byłyby zmiany w ustawie o zwolnieniach grupowych.

Postulaty nie były możliwe do procedowania w ramach prac Zespołu z uwagi na dużą złożoność zagadnienia.

Nieusunięta

22

BRAK PODSTAW PRAWNYCH UMOŻLIWIAJĄCYCH POZYSKANIE INFORMACJI Z URZĘDÓW SKARBOWYCH PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ (PIU)

Z punktu widzenia zakładów ubezpieczeń w procesie obsługi szkód osobowych (np. rozpatrywania roszczeń o utracony dochód) wskazane byłoby uzyskanie od Urzędu Skarbowego potwierdzenia wiarygodności dokumentów, złożonych przez poszkodowanych. Pożądane jest uwzględnienie w zapisach Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa – możliwości przekazywania informacji dla zakładów ubezpieczeń.

W ramach prac Zespołu wskazano, że zakłady ubezpieczeń są podmiotami prawa prywatnego (a nie sfery publicznej) i należy zachować podstawowe standardy ochrony danych osobowych (które w dodatku na skutek wejścia w życie unijnego rozporządzenia RODO będą podwyższone). Ze względu na możliwe koszty ewentualnych zmian (urzędy skarbowe mogłyby otrzymywać bardzo dużą ilość wniosków o potwierdzenie wiarygodności dokumentów) konieczne byłoby przeprowadzenie odpowiednich analiz finansowych, ustalenie które podmioty ponosiłyby koszty (czy zakłady ubezpieczeń?) oraz konsultacje z komórkami zajmującymi się organizacją pracy administracji skarbowej.

W trakcie prac Zespołu zwrócono uwagę, że zasadne jest rozważenie wykorzystania możliwości jakie daje projektowane przez MC utworzenie węzła krajowego w oparciu o regulacje ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej.

Uzgodniono, że wskazywana bariera powinna być dalej analizowana przez MC z uwagi na jej horyzontalny charakter obejmujący również inne instytucje finansowe (np. banki lub spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe).

W trakcie usuwania

23

REGULACJE PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNYCH NA UCZELNIACH (PIU)

Obecnie prawa do wyników badań naukowych realizowanych na uczelniach pozostają własnością danej uczelni. Możliwość przekazania praw do własności intelektualnej zespołom projektowym lub pojedynczym naukowcom umożliwiłoby ich zaangażowanie do spółek start-upowych wraz z prawami do własności intelektualnej. Pożądane byłoby umożliwienie przekazania/odkupienia praw do własności intelektualnej zespołom projektowym lub pojedynczym naukowcom.

W trakcie prac Zespołu ustalono, że zasadne będzie nawiązanie kontaktu z MNiSW w celu wyjaśnienia wskazywanej kwestii.

Niezasadna

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie przez MC prac związanych z umożliwieniem instytucjom finansowym pozyskiwania w sposób zautomatyzowany informacji z urzędów skarbowych

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MR nawiązało kontakt z MNiSW w celu wyjaśnienia wskazywanej bariery związanej z regulacją praw własności intelektualnych na uczelniach

MNiSW potwierdziło, że wskazywana bariera została zniesiona w ramach nowelizacji prawa o szkolnictwie wyższym z 2014 r. Wprowadzono wówczas nowelizację art. 86 (art. 86e-h) ustawy i dopuszczono tzw. uwłaszczenie naukowców. Rozwiązanie to było dodatkowo usprawniane w tzw. pierwszej ustawie o innowacyjności z 2016 r.

24	ZAKUPY INNOWACYJNYCH TECHNOLOGII PRZEZ FIRMY PODLEGAJĄCE PRAWU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH (PIU) Zakup innowacyjnych technologii wymaga wyboru dostawcy w drodze zamówienia publicznego. Wybór dostawcy w zakresie innowacyjnych technologii w oparciu o Prawo zamówień publicznych (PZP) powoduje, iż wydłużony jest czas realizacji prac oraz podmioty wybierane w drodze przetargu mogą nie posiadać wystarczających kompetencji w celu realizacji projektu. Pożądane byłoby umożliwienie wyboru dostawcy innowacyjnej technologii w oparciu o opinię komisji powołanej wewnątrz przedsiębiorstwa.	W ramach prac Zespołu przedstawiciel MR wskazał, że nie ma obecnie przeszkód, by komisja przetargowa powołana wewnątrz przedsiębiorstwa opiniowała wybór wykonawcy. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami kierownik zamawiającego odpowiedzialny za przeprowadzenie postępowania, zgodnie z art. 19 PZP, musi powołać komisję przetargową, w przypadku gdy wartość zamówienia przekracza progi unijne, lub może ją powołać jeżeli wartość jest mniejsza. Komisja przetargowa jest zespołem pomocniczym kierownika zamawiającego powołanym do oceny spełniania przez wykonawców warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz do badania i oceny ofert. Przepisy nie wskazują kto powinien znaleźć się w składzie komisji pozostawiając te kwestie do oceny kierownikowi zamawiającemu. Uzgodniono, że bariera nie występuje i nie ma potrzeby podejmowania dalszych działań.	Niezasadna
25	UMOŻLIWIENIE WYKORZYSTYWANIA USŁUG PRZETWARZANIA W CHMURZE (CLOUD COMPUTING) W DZIAŁALNOŚCI BIZNESOWEJ (PIU, IZFIA) W celu zapewnienia rozwoju innowacji niezbędne jest umożliwienie korzystania przez podmioty nadzorowane z usług przetwarzania w chmurze (Cloud Computing) jako rozwiązania bezpieczniejszego, tańszego i gwarantującego większą dostępność dla klientów i odbiorców usług. Należy wyeliminować regulacyjne bariery uniemożliwiające przetwarzanie danych w chmurze.	W toku prac Zespołu wskazano, że wykorzystywanie rozwiązań opartych na Cloud Computing przez podmioty podlegające pod nadzór KNF co do zasady nie jest zakazane. Stosowane rozwiązania muszą spełniać odpowiednie wymogi prawa w zakresie outsourcingu oraz być zgodne z regulacjami ostrożnościowymi. W szczególności zagadnienie współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych porusza Rekomendacja D KNF dla banków⁵, Rekomendacja D-SKOK⁶ dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz sektorowe Wytyczne KNF dotyczące zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności Wytyczna nr 10.6 wskazująca wymogi w przypadku przetwarzania danych osobowych m.in. w modelu Cloud Computing. UKNF przeprowadził pogłębioną analizę oczekiwań nadzorczych w zakresie stosowania przez podmioty nadzorowane rozwiązań opartych na Cloud Computing w celu wypracowania i udostępnienia stanowiska KNF w tym obszarze. PODJĘTE DZIAŁANIA: UKNF opublikował stanowisko w sprawie stosowania rozwiązań Cloud Computing przez podmioty nadzorowane [link do dokumentu]	Usunięta
26	FORMA ELEKTRONICZNA POSTĘPOWAŃ PROWADZONYCH PRZEZ NADZÓR (IZFIA) Wprowadzenie możliwości prowadzenia postępowań w formie elektronicznej, np. z wykorzystaniem systemu Portal usprawniłoby proces wymiany komunikacji i dokumentów z UKNF, ale mogłoby prowadzić również do wystandaryzowania informacji wymaganych przez UKNF w poszczególnych typach postępowań i ograniczyłoby częstokroć obszerną	Prowadzenie postępowania administracyjnego jest możliwe poprzez platformę ePUAP – system przewidziany do komunikacji administracji z obywatelami i uczestnikami rynku. Wprowadzanie kolejnego systemu (np. Portal) nie jest uzasadnione. W ramach prac Zespołu wskazano, że istnieje możliwość składania do UKNF niektórych dokumentów w formie elektronicznej za pośrednictwem platformy ePUAP (np. wniosku o zatwierdzeniu prospektu emisyjnego). Zwrócono uwagę, że w związku z realizacją zapisów ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym oraz ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, UKNF uruchomił elektroniczną skrzynkę podawczą (ESP), umożliwiającą składanie do Urzędu dokumentów w formie elektronicznej. Elektroniczna skrzynka podawcza UKNF uruchomiona została na platformie ePUAP, udostępnianej przez MSWiA podmiotom publicznym w celu umożliwienia świadczenia usług elektronicznych. W celu skorzystania z ESP UKNF należy wypełnić formularz na stronie internetowej ePUAP.	Niezasadna

⁵ https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Rekomendacja_D_8_01_13_uchwala_7_33016.pdf

⁶ https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Reko_SKOK_D_47953.pdf

	dokumentację, którą obie strony postępowania muszą przechowywać, a co za tym idzie zmniejszyłoby również koszty funkcjonowania. Pożądana jest zmiana obowiązujących regulacji i przygotowanie lub wykorzystanie obecnie funkcjonujących narzędzi (np. system Portal) do ułatwienia komunikacji i prowadzonych postępowań podmiotów nadzorowanych z UKNF.		
27	BRAK WYDANEGO ROZPORZĄDZENIA PRZEZ RADĘ MINISTRÓW NA PODSTAWY ART. 3A UST. 4 USTAWY Z DNIA 5 LISTOPADA 2009 R. O SPÓŁDZIELCZYCH KASACH OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH (KSKOK) Brak możliwości składania oświadczeń woli związanych z dokonywaniem czynności, o których mowa w art. 3 ustawy o skok w postaci elektronicznej stanowi dla kas barierę w zakresie rozwoju usług elektronicznych. Pożądane jest wydanie rozporządzenia przez Radę Ministrów na podstawie delegacji z art. 3a ust. 4 ustawy o skok.	PODJĘTE DZIAŁANIA: MF opracowało projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dokumentów związanych z czynnościami spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych sporządzanych na informatycznych nośnikach danych W dniu 5.06.2017 r. na stronie RCL opublikowany został do konsultacji projekt rozporządzenia Rady Ministrów w związku z art. 3a ust. 4 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Finalizacja przez MF prac nad projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dokumentów związanych z czynnościami spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych sporządzanych na informatycznych nośnikach danych	W trakcie usuwania
28	POMINIĘCIE SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH (SKOK) W TRAKCIE PRAC LEGISLACYJNYCH ZWIĄZANYCH Z BUDOWĄ POLSKI CYFROWEJ (KSKOK) KSKOK pragnie wskazać na rolę, jaką w procesie realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju odegrać mogą i powinny spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, obecne na polskim rynku finansowym od dwudziestu lat. W obszarze E-państwo spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe są tymi instytucjami, które znacząco mogą przyczynić się do realizacji celów Strategii. Kasy, zrzeszające około 2 mln polskich obywateli, oferują – podobnie jak banki – elektroniczny dostęp do prowadzonych rachunków. Dostęp ten może być wykorzystany w sposób analogiczny jak w przypadku banków do zwiększenia ogólnej podaży e-usług i zwiększenia zainteresowania obywateli – członków kas korzystaniem z elektronicznego kanału kontaktów z administracją publiczną. Pominięcie kas w toku stosownych	Zespół ustalił, że niezbędne jest podjęcie prac związanych z włączeniem sektora SKOK do programu budowy Polski Cyfrowej poprzez zmianę stosownych przepisów prawa zgodnie z postulatami zgłaszanymi przez KSKOK. PODJĘTE DZIAŁANIA: MC uwzględniło w projekcie ustawy o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw następujące postulaty KSKOK: Zmiana w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne polegająca na wprowadzeniu w art.20c ust. 3 dodatkowego pkt 5 w brzmieniu: 5) <i>spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, o której mowa w ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1910, z późn. zm.).</i> Zmiana w ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych polegająca na dodaniu w art. 3 nowego ust. 4 w brzmieniu: 4. <i>Kasy mogą świadczyć na rzecz swoich członków usługi zaufania oraz wydawać swoim członkom środki identyfikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o usługach zaufania.</i>	W trakcie usuwania

prac legislacyjnych nie tylko osłabiłoby zamierzony efekt, lecz także doprowadziłoby do zachwiania konkurencyjności na rynku usług finansowych i jako takie naruszyło konstytucyjną zasadę równości.

29

WYMÓG SKŁADANIA W FORMIE PISEMNEJ POLECENIA ZAPŁATY (DIRECT DEBIT) (KPF)

W celu ułatwienia świadczenia usług finansowych w środowisku internetowym pożądana jest zmiana ustawy – Prawo bankowe, która umożliwiłaby złożenie dyspozycji polecenia zapłaty w ramach bankowości elektronicznej bez konieczności podpisywania i dostarczania do banku dokumentacji w formie papierowej.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MC prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw w zakresie postulatów KSKOK

Zespół ustalił, że zasadne jest zniesienie wymogu składania do banku w formie pisemnej dyspozycji polecenia zapłaty w ramach bankowości elektronicznej z jednoczesnym zachowaniem odpowiednich mechanizmów bezpieczeństwa. Zwrócono uwagę, że rozwiązanie będzie korzystne zarówno dla klientów, dla których taka forma płatności (np. rat pożyczki/kredytu, składki ubezpieczeniowej) może być wygodniejsza, jak i dla samych podmiotów rynku finansowego, które będą mogły zminimalizować koszty, a co za tym idzie – oferować produkty finansowe na lepszych warunkach.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KPF przygotowała propozycję przepisu ustawy – Prawo bankowe, na mocy którego wszystkie podmioty rynku finansowego będą mogły korzystać z instrumentu polecenia zapłaty (direct debit) bez konieczności papierowego obiegu dokumentów

Proponuje się wprowadzenie następujących zapisów w ustawie – Prawo bankowe:

1. Posiadacz rachunku w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej ma prawo do udzielenia zgody na wydanie bankowi lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej dyspozycji obciążenia swojego rachunku kwotą należności wynikającej z umowy zawartej z podmiotem rynku finansowego w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (polecenie zapłaty).
2. Uznanie rachunku podmiotu rynku finansowego następuje po przedstawieniu bankowi lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej zgody posiadacza rachunku bankowego. Zgoda udzielona przez posiadacza rachunku upoważnia podmiot rynku finansowego do wydania bankowi lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej polecenia zapłaty bez wyrażania przez posiadacza rachunku odrębnej zgody bankowi lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej do obciążania rachunku.
3. Przeprowadzenie rozliczeń poleceniem zapłaty jest dopuszczalne pod warunkiem posiadania przez posiadacza rachunku i podmiot rynku finansowego w bankach lub spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, które zawarły porozumienie w sprawie stosowania polecenia zapłaty, określające w szczególności: zakres odpowiedzialności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wykonujących polecenie zapłaty, przyczyny odmowy wykonania polecenia zapłaty przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową posiadacza rachunku, procedury dochodzenia wzajemnych roszczeń banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, wynikających ze skutków odwołania polecenia zapłaty przez posiadacza rachunku, wzory jednolitych formularzy oraz zasady wykonywania przez banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe poleceń zapłaty za pomocą informatycznych nośników danych.
4. Warunkiem skutecznego uznania rachunku podmiotu rynku finansowego jest uzyskanie przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową podmiotu rynku finansowego od banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej posiadacza rachunku środków wystarczających na pokrycie polecenia zapłaty.

W trakcie usuwania

5. Posiadacz rachunku może odwołać zgodę, o której mowa w ust. 1, zawiadamiając o tym fakcie podmiot rynku finansowego oraz bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF propozycji dotyczącej wprowadzenia w ustawie – Prawo bankowe przepisu, na mocy którego wszystkie podmioty rynku finansowego będą mogły korzystać z instrumentu polecenia zapłaty (direct debit) bez konieczności papierowego obiegu dokumentów

Podgrupa Płatnicza

Lp.	Nazwa i opis bariery wraz z podmiotem zgłaszającym	Ustalenia/podjęte działania/rekomendacje	Status bariery ⁷ (usunięta, w trakcie usuwa- nia, nieusunięta, niezasadna, poza zakresem prac)
30	PODOUTSOURCING W RAMACH ŚWIADCZENIA USŁUG PŁATNICZYCH (FINTECH POLAND) Obszarem wymagającym uregulowania w zgodzie z prawodawstwem unijnym (m.in. PSD2) jest outsourcing świadczenia usług płatniczych na rzecz (krajowych) instytucji płatniczych, w tym w ramach regulacji krajowej dopuszczenie podoutsourcingu w działalności płatniczej. Wiele innowacyjnych usług płatniczych oferowanych przez krajowe instytucje płatnicze zakłada, że część czynności realizują w imieniu krajowej instytucji płatniczej podmioty trzecie. Wiele projektów zakłada również, chociażby w zakresie usług informatycznych, korzystanie z usług jeszcze dalszych dostawców. Uregulowanie możliwości korzystania z usług dalszych partnerów outsourcingowych wpłynęłoby korzystnie na rozwój innowacyjnych usług finansowych w Polsce.	Zespół przeanalizował barierę pod kątem wątpliwości interpretacyjnych związanych z możliwością stosowania podoutsourcingu w sektorze usług płatniczych (tj. krajowych instytucji płatniczych oraz krajowych instytucji pieniądza elektronicznego). Wskazano, że UUP nie odnosi się wprost do kwestii podoutsourcingu, ale wprowadzenie dodatkowych przepisów w tym zakresie może wpłynąć niekorzystnie na rozwój innowacji. W toku prac uzgodniono, że bariera nie będzie przedmiotem dalszych prac. Podkreślono, że celem prac Zespołu, co do zasady, nie jest tworzenie dodatkowych regulacji, które mogłyby ograniczyć rozwój rynku usług płatniczych w Polsce.	Niezasadna
31	UREGULOWANIE KRYPTOWALUT W USTAWIE O PRZECIWDZIAŁANIU PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU, PRZEDWCZESNE OBJĘCIE REGULACJAMI „WALUT WIRTUALNYCH” W PROJEKCIE USTAWY O CENTRALNEJ BAZIE RACHUNKÓW (CBR) (FINTECH POLAND, KPI) Obecnie brak jest jakiegokolwiek odniesienia do kryptowalut w ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Na poziomie	W toku prac Zespołu przedstawiciel MF wskazał, że przygotowana została kolejna wersja projektu nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wynikająca z implementacji AMLD4. Projekt zawiera definicję „waluty wirtualnej”, która uwzględnia część uwag zgłaszanych wcześniej do projektu ustawy o CBR. Tymczasowo wstrzymane zostały prace nad projektem ustawy o CBR. Zostaną one podjęte po zakończeniu etapu rządowego procesu legislacyjnego dot. projektu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zakłada się, że w nowym projekcie ustawy o CBR zostaną usunięte odniesienia do „walut wirtualnych”. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Uwzględnienie przez MF postulatu usunięcia odniesienia do „walut wirtualnych” w projekcie ustawy o Centralnej Bazie Rachunków	W trakcie usuwania

⁷ Definicje statusów zidentyfikowanych barier: Usunięta – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań; W trakcie usuwania – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań; Nieusunięta – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie; Niezasadna – bariera nie występuje; Poza zakresem prac – bariera nie dotyczy obszaru FinTech.

unijnym trwają prace nad wprowadzeniem definicji wirtualnych walut oraz objęciem ich zakresem zastosowania AMLD4. Proponuje się, aby pracując nad polskim uregulowaniem tej tematyki, bazować na ogłaszanych w UE aktach prawnych.

Projekt ustawy o CBR zawiera unikatową w skali światowej próbę regulacji „walut wirtualnych” (pojęcie ustawowe), co może mieć negatywny wpływ na rozwój technologii blockchain. Pożądane jest doprecyzowanie kwestii „wirtualnych walut” w projekcie ustawy o CBR, przede wszystkim poprzez zmiany w definicjach, lub całkowita rezygnacja z tej tematyki w projekcie.

Finalizacja przez MF prac nad projektem nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu i praniu pieniędzy zawierającym wprowadzoną definicję „walut wirtualnych”

32

STOSOWANIE WYMOGÓW AML WZGLĘDEM PODMIOTÓW Z SEKTORA INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH POLAND)

Obecnie start-upy i inne podmioty występujące w sektorze FinTech nie są objęte żadną konkretną regulacją prawną, w związku z czym nie można w sposób jednoznaczny ocenić, czy podmioty FinTech będą podlegać pod reżim AMLD4 oraz ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy. Niemniej jednak z uwagi, iż jest to sektor tzw. innowacyjnych metod finansowania, zasadnym jest uznanie podmiotów FinTech za podmioty obowiązane w rozumieniu ww. przepisów. Niezbędne jest stworzenie definicji legalnej podmiotów występujących w sektorze FinTech na poziomie prawa powszechnie obowiązującego, względnie w ramach soft law, poprzez wydanie w tym zakresie Rekomendacji KNF.

Zasadnym byłoby, w myśl koncepcji o utworzeniu tzw. sandboxa (piaskownicy regulacyjnej), uregulowanie, iż podmioty FinTech wyłączone są spod przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy bądź utworzenie limitu w zakresie rozmiaru działalności. Takie uregulowanie byłoby asumptem do swobodnego rozwoju. Po przekroczeniu jednak limitu, z uwagi na stabilność i bezpieczeństwo rynku finansowego, podmiot byłby uznawany za obowiązany w myśl przepisów AML.

W ramach Zespołu ustalono, że przepisy unijne ani rekomendacje międzynarodowe w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu nie przewidują wyłączeń z zakresu stosowania wymogów AML przez start-upy będące instytucjami obowiązanyymi. Podkreślono, że ze względów bezpieczeństwa podmioty z sektora FinTech powinny przestrzegać przepisów AML, gdyż całkowite ich zniesienie (np. w formule piaskownicy regulacyjnej) byłoby zachętą dla działalności przestępczej. Podczas prowadzonych prac wskazano, że międzynarodowa Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) podjęła dialog z sektorem FinTech w celu oceny wpływu nowych technologii na obszar AML.

Nieusunięta

33

PROBLEMY WE WSPÓŁPRACY BANKÓW Z FIRMAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ CYFROWYMI WALUTAMI (KPI)

Funkcjonowanie przedsiębiorcy bez dostępu do rachunku bankowego jest obecnie niemożliwe, a brak takiego dostępu niejako automatycznie skutkuje zakończeniem działalności. Taka sytuacja dotyczy niektórych przedsiębiorców działających w obszarze cyfrowych walut, którym banki odmawiają otwierania rachunków bankowych lub zamykają uprzednio otwarte rachunki. Banki nierzadko robią to bez wskazania określonego powodu (nie wynika to np. z uprawdopodobnienia, że rachunek służy do jakichkolwiek nielegalnych działań).

Analogiczna sytuacja wystąpiła m.in. w Wielkiej Brytanii oraz Australii, gdzie organy regulacyjno-nadzorcze zdecydowały się na podjęcie działań i wyjaśnienie sytuacji. Pożądane byłoby również działanie ze polskiej strony organów administracji publicznej, wyjaśnienie sprawy, a w razie potrzeby przyjęcie odpowiednich regulacji.

Podczas prac Zespołu wskazano, że zamykanie otwartych rachunków bądź nieotwieranie rachunków podmiotom zajmującym się walutami cyfrowymi jest związane z podejściem przez banki do ryzyka, w znacznej mierze w odniesieniu do prania pieniędzy bądź finansowania terroryzmu. Brak transparentności i możliwości ustalenia beneficjenta środków przekazanych poprzez sprzedaż walut cyfrowych znacząco podnosi ryzyko, co powoduje, że współpraca z podmiotami trudniącymi się obrotem walutami cyfrowymi może nie być akceptowalna z punktu widzenia dopuszczalnego przez banki ryzyka.

Nieusunięta

34

WERYFIKACJA ADRESU PRZEZ INSTYTUCJE OBOWIĄZANE (KPI)

Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu weryfikacja klienta polega na sprawdzeniu i potwierdzeniu danych klienta, w tym jego adresu (co wynika z art. 9 ust. 1 pkt 1). Taka weryfikacja odbywała się przy pomocy dowodu osobistego. W nowych dowodach osobistych brak jednak adresu, co sprawia problemy z weryfikacją tej informacji przez instytucje obowiążane, w szczególności innowacyjne podmioty, które świadczą usługi finansowe za pośrednictwem Internetu. Sprawy nie rozwiązało pismo GILF z dnia 25 listopada 2014 r., IF6/740/72/MMX/14/RO-108599, w którym GILF przyjął stanowisko w tej sprawie. Zdaje się ono pomijać wyrażenie wynikający z art. 9a ust. 1 obowiązek sprawdzenia i potwierdzenia danych pozyskanych w toku procesu identyfikacji. Pożądana byłaby eliminacja obowiązku weryfikacji adresu osoby fizycznej przez instytucje obowiążane.

Zespół ustalił, że wskazywany problem zostanie podjęty w toku procesu legislacyjnego projektu nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wynikającego z implementacji AMLD4. Zgodnie z projektem przygotowanym w MF i opublikowanym w dniu 5.05.2017 r. na stronie RCL pobieranie danych adresowych przez instytucję obowiązującą przy identyfikacji klientów będzie nieobowiązkowe. Zapis ten jest wynikiem stwierdzonego już wcześniej przez MF problemu związanego z trudnością przy weryfikacji danych adresowych osób fizycznych (o ile identyfikacja danych adresowych jest relatywnie prosta, o tyle weryfikacja tych danych – będąca kolejnym, powiązaniem etapem stosowania środków bezpieczeństwa finansowego – jest problematyczna, gdyż instytucje obowiążane raczej nie będą mogły tego zrobić na podstawie dokumentów tożsamości ani wiarygodnych i niezależnych źródeł).

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF uwzględniło w toku procesu legislacyjnego projektu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu kwestię weryfikacji adresów klientów przez instytucje obowiążane w przypadku nowych dowodów osobistych

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu uwzględniającym kwestię weryfikacji adresów klientów przez instytucje obowiążane w przypadku nowych dowodów osobistych

W trakcie usuwania

35

OUTSOURCING WZMOŻONYCH ŚRODKÓW BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO (KPI)

Według art. 9h ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu instytucje obowiązane mogą korzystać z usług innych podmiotów w zakresie wykonania obowiązków określonych w art. 8b ust. 3 pkt 1-3 (środków bezpieczeństwa finansowego). Nie jest jednak możliwy outsourcing wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego, określonych w art. 9e ust. 2. W praktyce powoduje to trudności po stronie innowacyjnych podmiotów (np. pośredników) będących insourcerami instytucji finansowych. Pożądane byłoby wprowadzenie możliwości outsourcingu również wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego.

W ramach prac Zespołu wskazano, że art. 42 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu nakłada dodatkowe, względem przepisów europejskich, ograniczenia w zakresie powierzania wzmożonych środków bezpieczeństwa podmiotom trzecim niebędącym instytucjami finansowymi. Zespół ustalił, że wskazywany problem zostanie podjęty w toku procesu legislacyjnego projektu nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wynikającego z implementacji AMLD4. UKNF zgłosił propozycje zmian w projekcie nowelizacji ustawy opublikowanym w dniu 5.05.2017 r. na stronie RCL. Uzgodniono, że zgłoszone propozycje zostaną uwzględnione przez MF.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF zgłosił w toku procesu legislacyjnego projektu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu propozycję zmiany przepisów w zakresie kwestii outsourcingu wzmożonych środków bezpieczeństwa

Propozycja UKNF została uwzględniona przez MF w projekcie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu z dnia 12.07.2017 r.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu uwzględniającym zmiany przepisów w zakresie kwestii outsourcingu wzmożonych środków bezpieczeństwa

W trakcie usuwania

36

DOSTĘPNOŚĆ PIENIĄDZA BANKU CENTRALNEGO DLA ROZLICZEŃ RYNKOWYCH (RBD)

Bezpieczeństwo obrotu w ramach rejestru rozproszonego (DLT) wymaga zapewnienia możliwości przeprowadzania rozliczeń w pieniądzu banku centralnego (ePLN?). Obecnie testowane modele rozliczeń oparte o kryptowaluty, jak Bitcoin czy też Ether, nie zapewniają wymaganego poziomu bezpieczeństwa chociażby ze względu na publiczny charakter blockchainów, w których funkcjonują wymienione kryptowaluty. Zasadne byłoby umożliwienie dokonywania rozliczeń pieniężnych w pieniądzu banku centralnego (ePLN?) w emisji dedykowanej dla obrotu elektronicznego (blockchain). Początkowo dla celów projektowych należy rozważyć emisję pieniądza dla ograniczonego kręgu użytkowników (tzw. sandbox). Taki kierunek rozwoju systemu płatniczego przewidziany został w raporcie ESMA z 7.02.2017 r.

NBP na obecnym etapie negatywnie odnosi się do postulatu emisji waluty wirtualnej i nie przewiduje na razie możliwości emisji takiej waluty. W ocenie NBP, ani wymogi prawne, czyli przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim dotyczące emisji znaków pieniężnych w postaci banknotów i monet, ani względy bezpieczeństwa związane z niedojrzałością technologii rozproszonego rejestru, która mogłaby być zastosowana przy emisji walut wirtualnych, nie pozwalają na pozytywne odniesienie się do wskazywanego postulatu.

Jednocześnie należy wskazać, że nowe technologie (w tym technologia rozproszonego rejestru) stosowane na rynku finansowym w Polsce i za granicą oraz obrót walutami wirtualnymi na rynku polskim są przedmiotem zainteresowania NBP, w szczególności ze względu na bezpieczeństwo obrotu finansowego i możliwe ryzyka dla użytkowników i instytucji finansowych.

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku (w tym banków oraz instytucji depozytowo-rozliczeniowych) wskazali na konieczność podjęcia prac analitycznych w obszarze regulacyjnym w celu oceny konsekwencji prawnych emisji wirtualnej waluty przez bank centralny, jak również rozpoznania dostępnych rozwiązań technologicznych, które mogłyby wspierać taką emisję z zachowaniem wszelkich względów bezpieczeństwa. Przedstawiciele uczestników rynku zadeklarowali gotowość włączenia się w prace zespołu roboczego, który w ich opinii powinien zostać powołany w celu przeprowadzenia takich analiz, wzorem innych rynków, gdzie banki centralne nawiązują współpracę z konsorcjami skupiającymi największe podmioty działające na tamtejszych rynkach finansowych oraz firmy technologiczne o najwyższej renomie. W toku prac Zespołu wskazano, że najbardziej zaawansowane w przedmiotowych pracach

Niezasadna

FORMA MATERIALNA CZEKÓW I WEKSLI (RBD)

Czeki i weksle są powszechnie przyjętymi instrumentami płatniczymi z szeregiem zastosowań w obrocie gospodarczym, jak również z obszernym piśmiennictwem i orzecznictwem na bazie regulacji krajowych i międzynarodowych. Ze względu na swoją materialną formę nie mogą być jednak wykorzystane w innowacyjnych rozwiązaniach bazujących na zaawansowanych technologiach (np. blockchain). Pożądane byłoby wprowadzenie rozwiązań umożliwiających wystawianie czeków i weksli w postaci elektronicznej.

są banki centralne w krajach: USA, Kanada, UK, UE/ECB, Estonia, Singapur, Rosja, Brazylia, Chiny. Przedstawiciele uczestników rynku zwrócili uwagę, że obecnie w Polsce nie zostały opublikowane informacje o perspektywie włączenia się Polski w poszukiwanie efektywniejszych, tańszych i bezpieczniejszych rozwiązań opartych o wirtualną walutę banku centralnego, pozwalających na zachowanie konkurencyjności polskiego rynku finansowego.

W toku prac Zespołu przedstawiciel RBD zgłosił postulat wypracowania rozwiązania umożliwiającego wystawianie czeków i weksli w postaci elektronicznej. Zwrócił uwagę, że obecnie weksle i чеки stopniowo wychodzą z użytku m.in. ze względu na wyłącznie materialną formę takich instrumentów, która nie jest adekwatna do dynamicznego postępu technologicznego. Weksle są jednak nadal często stosowanym rozwiązaniem zabezpieczającym wiarytelności, a w niektórych krajach również чеки stanowią szeroko rozpowszechniony instrument płatniczy. Ponad 100-letnia praktyka stosowania tych instrumentów zaowocowała bogatym piśmiennictwem i orzecznictwem, jak również bogactwem praktycznych doświadczeń i przypadków użycia. Zważywszy, iż przypadki użycia tych instrumentów nie straciły swojej aktualności, w opinii RBD, wydaje się zasadne umożliwienie stosowania tego dorobku w aktualnej rzeczywistości technologicznej, gdzie forma elektroniczna i pełna automatyzacja jest warunkiem koniecznym dla zapewnienia efektywności ekonomicznej.

W związku z powyższym postulatem Zespół nawiązał roboczy kontakt z MS w celu pozyskania opinii nt. możliwości wprowadzenia elektronicznej formy weksli i czeków. Jednocześnie skierowano przygotowaną przez Zespół propozycję zmiany ustawy Prawo czekowe i Prawo wekslowe w celu umożliwienia stosowania tych dokumentów w postaci elektronicznej.

W odpowiedzi Zespół otrzymał roboczą opinię z MS, w której wskazano, że zgodnie z obecnym brzmieniem Art. 78¹ §1 KC do zachowania elektronicznej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci elektronicznej i opatrzenie go kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Jednocześnie oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej. Nowelizacja KC i wprowadzenie art. 78¹ §1 KC jednoznacznie przesądziła istnienie w polskim prawie formy elektronicznej, równoważnej formie pisemnej. Należy przy tym zauważyć, iż w potocznym rozumieniu „forma elektroniczna” odnosi się do każdej elektronicznej postaci informacji, w tym oświadczeń woli. W znaczeniu prawnym ma ściśle zdefiniowane znaczenie, i dla jej dochowania muszą być spełnione przesłanki art. 78¹ §1 KC. W takim też znaczeniu należy rozumieć „formę elektroniczną” w znowelizowanym art. 245 Kodeksu Postępowania Cywilnego, zgodnie z którym dokument prywatny sporządzony w formie pisemnej albo elektronicznej, stanowi dowód tego, że osoba która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Jednocześnie mając na uwadze obecne brzmienie art. 77³ KC, wskazać należy, że dokumentem jest każdy nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią.

W świetle powyższego, w opinii MS, zaproponowane przez Zespół zmiany w prawie cywilnym i wekslowym dotyczące formy elektronicznej zarówno weksla, czeku, jak i indosu, nie wydają się niezbędne, gdyż z regulacji KC wynika wprost możliwość zastosowania tej formy do tego rodzaju dokumentów.

Odnosząc się natomiast do samej idei możliwości wystawiania czeków i weksli w postaci elektronicznej, MS wskazało, że w związku z rozwojem informatyzacji i digitalizacji dokumentów używanych w obrocie gospodarczym, postulat, co do zasady, należałoby uznać za zasługujący na aprobatę. Niemniej jednak

W trakcie usuwania

zwrócono uwagę, że w chwili obecnej posługiwanie się w obrocie czekami staje się coraz rzadsze, w przeciwieństwie do weksła, który jest wykorzystywany głównie jako zabezpieczenie wierzytelności (kredytu). Wprowadzenie postulowanej możliwości niewątpliwie mogłoby wpłynąć na przyspieszenie i usprawnienie obrotu gospodarczego, w tym w szczególności w zakresie zabezpieczania wierzytelności. Wydaje się jednak, że ewentualne wprowadzenie zmian w tym obszarze powinno być poprzedzone analizą potencjalnych trudności i zagrożeń, a przyszłe rozwiązania prawne nie mogą prowadzić do osłabienia pewności obrotu tymi papierami wartościowymi.

Ze względu na mniejszą rolę czeków w obrocie gospodarczym poniższe robocze uwagi MS odnoszą się głównie do weksli, niemniej pozostają aktualne także w zakresie możliwości wystawiania czeków w formie elektronicznej.

Problematykę związaną z ewentualnym wprowadzeniem możliwości wystawiania czeków i weksli w formie elektronicznej, wg MS, można podzielić na trzy zasadnicze grupy:

1. Kwestie aksjologiczne w zakresie akceptowalności formy elektronicznej przez uczestników obrotu gospodarczego.

Wymaga podkreślenia, że nie wszyscy potencjalni uczestnicy obrotu wekslowego mogą posiadać wolę sporządzenia i posługiwania się dokumentami w postaci elektronicznej. Należy zwrócić uwagę, że występuje tutaj sytuacja odmienna od tej typowej, w której to obywatel „dostaje” dodatkową możliwość formy sporządzenia/przekazania dokumentu organowi władzy publicznej, lecz możliwość sporządzania dokumentu (zwykle zabezpieczającego wierzytelność) w postaci elektronicznej przez jedną lub obie strony kontraktów cywilnoprawnych. O ile sam bank udzielający kredytu czy też pożyczkodawca oraz kredytobiorca/pożyczkobiorca będą akceptować taką formę wystawienia dokumentu, to już niekoniecznie forma ta musi być akceptowalna dla osoby trzeciej, np. indosanta weksła. Innymi słowy, nie wszyscy uczestnicy mogą chcieć lub posiadać umiejętności oraz niezbędną logistykę informatyczną umożliwiającą im nie tylko korzystanie z takiej formy papieru wartościowego, ale także zabezpieczenie ich słuszych interesów. W tym miejscu należy podkreślić, że właśnie istotą weksła jest jego zbywalność i możliwość przenoszenia praw inkorporowanych wekslem na osoby trzecie.

Przy konstruowaniu ewentualnych przepisów w tym zakresie należy mieć więc na względzie możliwość „przywrócenia” formy papierowej weksła na żądanie chociażby jednego uczestnika obrotu wekslowego.

2. Kwestie związane z zagrożeniami, jakie forma elektroniczna weksli potencjalnie rodzi dla obrotu gospodarczego.

Cechą immanentną weksła jest, jak już wspomniano, możliwość przenoszenia go – w rozumieniu przeniesienia posiadania dokumentu – jak i praw związanych z wekslem na osobę trzecią. Trzeba zatem zauważyć, że cechą weksła jest jego istnienie w oryginale, zatem sporządzenie jakiegokolwiek kopii nie skutkuje powstaniem drugiego weksła oraz kolejnego zobowiązania wekslowego. Gwarantuje to pewność i bezpieczeństwo obrotu wekslowego oraz niezmiennność zobowiązania wekslowego. W przypadku natomiast weksła w postaci elektronicznej – już samo przekazanie weksła powoduje, że w istocie przekazywana jest kopia pierwotnie wytworzonego weksła. Powoduje to, przynajmniej w teorii, możliwość zwielokrotnienia zobowiązania wekslowego oraz hipotetycznie innych elementów tego dokumentu. Należy zaznaczyć, że wprowadzenie możliwości wystawiania weksła w postaci elektronicznej ogranicza lub niweluje kilka cech

charakterystycznych dla obrotu wekslowego, jakimi są m.in. brak przeniesienia posiadania dokumentu oraz brak własnoręcznego podpisu.

Kwestią niezwykle, jak się wydaje, ważną jest także stworzenie ewentualnej platformy informatycznej, w której będą przechowywane weksle wystawione w formie elektronicznej, przy czym nie mogłyby one być kopiowane czy też przekazywane. Brak takich uregulowań powodowałby, że obrót weksłami elektronicznymi byłby rynkiem niezwykle hermetycznym i wbrew intencji twórców koncepcji nie przyczyniłby się do zwiększenia roli weksla w obrocie gospodarczym.

Inną kwestią, związaną z bezpieczeństwem obrotu weksłami w postaci elektronicznej, jest rozważenie wprowadzenia przepisów określających wzór lub treść takiego dokumentu. Paradoksalnie bowiem brak takich wymogów dla formy „analogowej” nie oznacza, że ew. wprowadzenie wymogów wobec formy elektronicznej nie byłoby konieczne dla zapewnienia pewności i bezpieczeństwa obrotu takimi dokumentami.

3. Kwestie związane z wekslem w postaci elektronicznej jako dowodem w postępowaniu cywilnym i karnym oraz potencjalnych działań przestępczych w zakresie obrotu czekami i weksłami w postaci elektronicznej.

O ile weksel w formie papierowej podlega ocenie pod względem wiarygodności pod kątem samego dokumentu oraz treści w nim zawartej przez organy wymiaru sprawiedliwości, a w zakresie postępowań karnych także często przy udziale biegłych z zakresu pisma ręcznego i badania dokumentów, o tyle wprowadzenie postaci elektronicznej weksla może spowodować potencjalne trudności – zarówno w zakresie samego sprowadzenia dowodu (kwestia jego uzyskania przez sąd rejestru/bazy weksli), jak i specjalistycznej wiedzy informatycznej do jego weryfikacji. Co już wyżej sygnalizowano, nie jest jasne, czy sąd/prokurator miałby dostęp do oryginału weksla czy też jego elektronicznej kopii. Wydaje się także, że dostęp do rejestru/depozytu weksli powinny posiadać (bezpłatnie) organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Należy także zauważyć, że zgodnie z art. 310 § 1 i 2 Kodeksu karnego karalne jest nie tylko podrabianie i przerabianie weksli i czeków (kara od 5 do 25 lat pozbawienia wolności), ale już samo wprowadzenie takich fałszywych dokumentów w obieg, przyjmowanie ich w takim celu, przechowywanie, przewożenie, przesyłanie, przenoszenie albo pomaganie w ich zbyciu lub ukryciu. Za popełnienie takiego przestępstwa sprawcy grozi kara od roku pozbawienia wolności do 10 lat. Ustawodawca spenalizował także zachowanie polegające na czynieniu przygotowań do popełnienia takich przestępstw. Przestępstwa skierowane przeciwko obrotowi czekami i weksłami zostały zatem praktycznie zrównane z przestępstwami przeciwko wartościom pieniężnym.

Co ważne, w zakresie czeków kryminalizowane jest już samo wystawienie czeku bez pokrycia. Zgodnie z art. 61 Prawa czekowego „Kto wystawia czek, nie mając u trasata potrzebnego funduszu do rozporządzenia, lub po wystawieniu czeku rozporządza pokryciem, jeżeli skutkiem tego zapłata czeku nie nastąpiła, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.”

Wprowadzenie możliwości wystawiania czeków w formie elektronicznej mogłoby rodzić zatem konsekwencje w postaci hipotetycznego zwiększenia zjawiska podrabiania, wprowadzania w obieg i posługiwanie się tego rodzaju dokumentami w obrocie gospodarczym.

BRAK ZEZWOLEŃ KNF NA WYDAWANIE PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO (PONIP)

Brak jest jednoznacznych kryteriów uzyskania zezwolenia na działalność krajowej instytucji pieniądza elektronicznego, co uniemożliwia świadczenie na podstawie polskiej licencji usług opartych na pieniądzu elektronicznym poza Polską. Pożądane jest wskazanie minimalnych cech usługi płatniczej, które kwalifikują ją jako pieniądź elektroniczny, uprawniając do wystąpienia o zezwolenie na wydawanie pieniądza elektronicznego.

Zespół przeanalizował roboczą opinię MS wskazując, że potencjalne zagrożenia dla obrotu gospodarczego wynikające z formy elektronicznej czeku lub weksla mogłyby zostać rozwiązane poprzez zastosowanie technologii rozproszonego rejestru (DLT). Założeniem takiego systemu jest wielokrotne powielenie zapisów elektronicznych. Mechanizm ten opierając się na zaawansowanych technikach kryptograficznych powoduje, że uwierzytelniony wpis do rejestru na jednym z węzłów (kopii rejestru) zostaje w sposób automatyczny powielony na pozostałe kopie, po uprzedniej weryfikacji prawidłowości uwierzytelnienia.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie przez ZBP (z udziałem KSKOK), we współpracy z MS, dalszych prac (np. w formie grupy roboczej) w zakresie ew. wprowadzenia elektronicznej formy weksli i czeków

W toku prac Zespołu przedstawiciele UKNF zwrócili uwagę, że dotychczas przedstawiane nadzorowi rozwiązania nie mogły zostać uznane za pieniądź elektroniczny, gdyż charakteryzowały się cechami typowych usług płatniczych. Brak zezwoleń KNF na wydawanie pieniądza elektronicznego nie oznacza, że KNF odmówiła zezwolenia na wydawanie pieniądza elektronicznego przez krajowe instytucje pieniądza elektronicznego.

Dyrektywa 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością definiuje „pieniądz elektroniczny” jako: wartość pieniężną przechowywaną elektronicznie, w tym magnetycznie, stanowiącą prawo do roszczenia wobec emitenta, która jest emitowana w zamian za środki pieniężne w celu dokonywania transakcji płatniczych (...) i akceptowana przez osoby fizyczne lub prawne inne niż emitent pieniądza elektronicznego. Zgodnie z definicją „pieniądza elektronicznego” zawartą w UUP „pieniądz elektroniczny” to wartość pieniężna przechowywana elektronicznie, w tym magnetycznie, wydawana, z obowiązkiem jej wykupu, w celu dokonywania transakcji płatniczych, akceptowana przez podmioty inne niż wyłącznie wydawca pieniądza elektronicznego.

W ramach wymaganego w definicji „elektronicznego przechowywania” pieniądza elektronicznego mogą funkcjonować różne sposoby tego przechowywania, więc zarówno „magnetycznie”, co jest wprost wymienione przez ustawodawcę zarówno europejskiego, jak i polskiego, a także „zdalnie na serwerze”, na co wskazuje użyte w definicji pieniądza elektronicznego wyrażenie „w tym”. Istotne jest jednakże to, aby transakcja płatnicza była dokonywana przy użyciu pieniądza elektronicznego. Oznacza to, że płatnik dokonując zapłaty za towar lub usługę, powinien przekazać odbiorcy (akceptantowi) pieniądź elektroniczny, a nie pieniądź bezgotówkowy.

Odnosząc się do kwestii podejścia nadzorczego do istoty pieniądza elektronicznego, należy przywołać zakwestionowaną przez KNF praktykę dotyczącą wydawania przez banki „kart przedpłaconych”, które dawały dostęp do środków pieniężnych zgromadzonych na „rachunkach technicznych”, w odniesieniu do których banki stosowały przewidziany dla pieniądza elektronicznego wyjątek od zasady zakazu zakładania i utrzymywania anonimowych rachunków bankowych. Dokonana przez UKNF analiza produktów występujących na rynku finansowym jako pieniądź elektroniczny wykazała, że pomimo iż służyły one wykonaniu transakcji płatniczych, to nie były to transakcje przy użyciu pieniądza elektronicznego, gdyż odbiorca akceptował zapłatę i otrzymywał płatność w pieniądzu bankowym, a nie elektronicznym. W związku z tym, że środki zgromadzone na rachunkach prowadzonych dla tych kart nie miały cech pieniądza elektronicznego

Niezasadna

nie mogły być zakwalifikowane jako spełniające cechy przytoczonej wcześniej ustawowej definicji pieniądza elektronicznego.

W celu przypomnienia stanowiska KNF, zawartego w piśmie z dnia 10 lipca 2015 r. (DLB/DLB_WL1/703/1/1/2015), poniżej przedstawiono kluczowe cechy pieniądza elektronicznego, wynikające z zawartej w UUP definicji pieniądza elektronicznego:

1. Pieniądz elektroniczny nie może być utożsamiany z tzw. „pieniądzem bankowym” („depozytowym”, „bezgotówkowym”, „rozliczeniowym” czy „transakcyjnym”). Pieniądz bankowy w swej istocie jest zapisem w księgach banku (na rachunku bankowym deponenta), stwierdzającym istnienie zobowiązania banku do wypłaty określonej kwoty pieniędzy (znaków pieniężnych), zobowiązanie to wynikać może z uznania rachunku deponenta określoną kwotą np. w wyniku wpłaty znaków pieniężnych lub przelewu, który może się wiązać z przejęciem przez bank zobowiązania innego banku (w przypadku przelewu dokonanego z innego banku). Pieniądz elektroniczny, w odróżnieniu od pieniądza bankowego, nie jest zapisem rachunkowym wyrażającym zobowiązanie/roszczenie pieniężne, lecz – jak wynika z definicji – wartością pieniężną, która jest przechowywana elektronicznie, w tym magnetycznie. Przechowywanie to musi się zatem wiązać z posiadaniem instrumentu (np. karty, chipu, telefonu ze stosowną aplikacją), na którym wartości są przechowywane lub służącego dostępowi do zasobów informatycznych (serwera), w których są przechowywane. Co do zasady przechowywanie wartości pieniężnych może się więc odbywać w dwojaki sposób:
 - bezpośrednio na instrumencie – płatności odbywają się wówczas poprzez odjęcie wartości pieniężnych (wykasowanie rekordów lub impulsów magnetycznych) z instrumentu płatnika i zapisanie ich na instrumencie akceptanta,
 - na serwerze – instrument służy wówczas połączeniu z serwerem i autoryzowaniu odjęcia wartości pieniężnych przypisanych do instrumentu płatnika i przypisania ich instrumentowi akceptanta.
2. Pieniądz elektroniczny to „wartość pieniężna” (a nie znaki pieniężne czy zapis księgowy), która jest „wydawana”. To wydanie wartości pieniężnej następuje w zamian za znaki pieniężne lub pieniądz bankowy (tj. płatność gotówką lub przelewem) i powoduje powstanie „obowiązku wykupu” wartości pieniężnej. Wykup zaś następuje poprzez zapłatę (znakami pieniężnymi lub pieniądzem bankowym) odpowiadającą wartością wydanemu pieniądzwowi elektronicznemu w zamian za zwrot (anulowanie) wydanej „wartości pieniężnej”. W wyniku wydania pieniądza elektronicznego wydawca niejako sprzedaje wartości pieniężne, tj. oddaje je do dyspozycji w posiadanie nabywcy w zamian za zapłatę określonej kwoty pieniężnej (gotówką lub przelewem), a jednocześnie zobowiązuje się do wykupu tych wartości pieniężnych od każdego ich dysponenta.
3. Pieniądz elektroniczny jest wydawany w celu dokonywania transakcji płatniczych. Oznacza to, że nie można uznać za pieniądz elektroniczny wartości pieniężnych wydawanych w innym celu lub też wartości pieniężnych, którymi nie można dokonywać transakcji płatniczych. Akceptacja pieniądza elektronicznego nie jest obowiązkiem każdego potencjalnego odbiorcy płatności, lecz zależy od woli i możliwości technicznych danego odbiorcy płatności. Dokonanie płatności pieniądzem elektronicznym oznacza bowiem de facto przeniesienie na odbiorcę płatności władztwa nad „wartością pieniężną” połączone z przeniesieniem na niego roszczenia o jej wykup u wydawcy pieniądza elektronicznego. Odbiorca płatności (akceptant) powinien mieć zatem przede wszystkim zaufanie, jeśli chodzi o możliwość realizacji

przejmowanego roszczenia o wykup pieniądza elektronicznego i wolę przyjęcia ryzyka związanego ze zdolnością wydawcy do wykupu pieniądza, a także dysponować rozwiązaniami technicznymi umożliwiającymi objęcie w dyspozycję wartości pieniężnych, a więc czy to odjęcie impulsów magnetycznych wyrażających wartość pieniężną z instrumentu (urządzenia) płatnika i zapisanie ich na instrumencie (urządzeniu) akceptanta, czy zlecenie wykonania takiego działania na wartościach pieniężnych zapisanych zdalnie na serwerze. Aby spełniać te warunki, akceptant musi być połączony z wydawcą pieniądza elektronicznego stosunkiem prawnym (umownym), analogicznym do tego, jakim połączony jest płatnik. Jednocześnie, jak wynika z przytoczonej definicji, o pieniądzu elektronicznym można mówić jedynie wtedy, gdy takich akceptantów pieniądza elektronicznego jest przynajmniej dwóch i zarazem żaden z nich nie jest jego wydawcą.

4. Operowanie pieniądzem elektronicznym, tj. dokonywanie płatności odbywać się może zatem tylko w swego rodzaju zamkniętym systemie, w skład którego wchodzi wydawca pieniądza elektronicznego i użytkownicy (płatnicy i akceptanci) tj. podmioty, którym wydawca wydał pieniądz elektroniczny lub które posiadają wolę akceptacji pieniądza elektronicznego wydanego przez tego konkretnego wydawcę oraz niezbędne urządzenia techniczne, aby móc to uczynić, tj. móc przejąć władanie nad przenoszonymi wartościami pieniężnymi zapisanymi elektronicznie i następnie móc przedstawić je wydawcy do wykupu, co jest niemożliwe bez nawiązania z wydawcą stosunku prawnego. Jest to zasadnicza praktyczna różnica między pieniądzem elektronicznym a pieniądzem bankowym (bezgotówkowym), który może być środkiem płatniczym w granicach w zasadzie otwartego systemu płatniczego, a warunkiem dokonywania i przyjmowania płatności tym środkiem jest posiadanie rachunku płatniczego u dowolnego dostawcy (banku, instytucji płatniczej). Zamknięty system, w którym dokonywany jest obrót pieniądzem elektronicznym oznacza, że pieniądz ten nie może być akceptowany poza systemem, tzn. że nie jest możliwe, aby podmiot niebędący akceptantem pieniądza elektronicznego wydawanego przez danego wydawcę mógł wejść w posiadanie wartości pieniężnych wyrażających ten pieniądz na skutek dokonywanej pieniądzem elektronicznym płatności.

W toku prac Zespołu przedstawiciele UKNF zwrócili uwagę, że nadzór jest otwarty na podmioty, które chciałyby świadczyć usługę wydawania pieniądza elektronicznego w Polsce i zawsze istnieje możliwość zorganizowania spotkania roboczego w celu wymiany obustronnych poglądów i opinii.

W toku prac Zespołu zwrócono uwagę, że obowiązujące wymogi pokrycia funduszy własnych instytucji płatniczych w 80% środkami pieniężnymi stanowią bardzo duże problemy interpretacyjne w procesie licencyjnym. Zespół ustalił, że wskazywany problem zostanie podjęty w toku procesu legislacyjnego projektu nowelizacji ustawy o usługach płatniczych w związku z implementacją PSD2. Uzgodniono, że zostanie usunięty wymóg pokrycia funduszy własnych instytucji płatniczych środkami pieniężnymi.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF wprowadziło w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) przepisy usuwające wymóg pokrycia funduszy własnych instytucji płatniczych w 80% środkami pieniężnymi

W trakcie usuwania

39

WYMOGI POKRYCIA FUNDUSZY WŁASNYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH W 80% ŚRODKAMI PIENIĘŻNYMI (PONIP)

Brak jest jednoznacznego przesądzenia, w jaki sposób wykonać należy obowiązek pokrycia funduszy własnych w 80% środkami pieniężnymi, w szczególności jeśli podmiot występujący o zezwolenie prowadził działalność w jakimkolwiek zakresie przed wystąpieniem o zezwolenie. Pożądane byłoby usunięcie wymogu pokrycia funduszy własnych środkami pieniężnymi.

WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH UDZIELAJĄCYCH KREDYTY PŁATNICZE (PONIP)

Obecnie obowiązuje wymóg powiększania wymaganych funduszy własnych instytucji płatniczych o 5% całkowitej wartości kredytów płatniczych udzielonych w ostatnim roku. Proponuje się zmniejszenie wymogu do maksymalnie 0,5% kwoty kredytu.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzającym przepisy usuwające wymóg pokrycia funduszy własnych instytucji płatniczych w 80% środkami pieniężnymi

W toku prac Zespołu wskazano, że wymóg wynikający z art. 76 ust. 4 UUP jest kalkulowany w odniesieniu do podstawowej działalności krajowej instytucji płatniczej (KIP), bez uwzględnienia działalności polegającej na udzielaniu kredytu płatniczego. Zwrócono uwagę, że art. 76 ust. 5 UUP nie formułuje obowiązku trwałego podwyższenia poziomu funduszy własnych, a jedynie określa na dany rok wysokość wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu kredytu płatniczego udzielonego w roku poprzednim, ponad poziom wynikający z podstawowej działalności KIP. Wymóg w obecnym brzmieniu oznacza, że KIP, który udzielał w pierwszym roku działalności kredytu płatniczego, będzie musiał w drugim roku alokować część środków własnych na podwyższenie funduszy własnych z tego tytułu. W latach następnych, przy utrzymaniu skali udzielanego kredytu płatniczego na tym samym poziomie, nie będzie konieczna alokacja podwyższonych środków własnych na utrzymanie wymogu w zakresie funduszy własnych. W kolejnym roku kalkulacja zostanie przeprowadzona ponownie, jednak tak obliczony narzut powinien być utrzymywany ponad poziom funduszy wynikający z podstawowej działalności KIP, a nie ponad łączną kwotę wymogu w zakresie funduszy utrzymywaną w roku poprzednim.

W związku z występującymi wątpliwościami interpretacyjnymi UKNF zaproponował zmianę przepisu art. 76 ust. 5 UUP poprzez zmianę samej metody liczenia wymaganych funduszy własnych dla udzielonych kredytów płatniczych, bez zmiany wskaźnika 5%. Proponowana zmiana polegałaby na obliczaniu 5% ze średniej stanów należności na koniec każdego miesiąca z tytułu kredytów płatniczych udzielonych w poprzednim roku obrotowym. Uzgodniono, że propozycja zostanie uwzględniona w projekcie nowelizacji UUP w związku z implementacją Dyrektywy PSD2.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF zgłosił w toku procesu legislacyjnego projektu ustawy o usługach płatniczych propozycję zmiany metody obliczania dodatkowego wymogu dla poziomu utrzymywanych funduszy własnych instytucji płatniczych w odniesieniu do udzielonych kredytów płatniczych

Proponowane brzmienie art. 76 ust. 5 ustawy o usługach płatniczych:

5. W przypadku gdy instytucja płatnicza udziela kredytów płatniczych, o których mowa w art. 74 ust.3, wymóg, o którym mowa w ust.4 zwiększa się o 5% średniej stanów należności na koniec każdego miesiąca z tytułu kredytów płatniczych udzielonych w ciągu ostatniego roku obrotowego.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF w toku procesu legislacyjnego projektu nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) propozycji dotyczącej zmiany metody obliczania dodatkowego wymogu dla poziomu utrzymywanych funduszy własnych instytucji płatniczych w odniesieniu do udzielonych kredytów płatniczych

SKOMPLIKOWANE ZASADY USTALANIA PODMIOTÓW POWIĄZANYCH Z WNIOSEKODAWCĄ STARAJĄCYM SIĘ O ZEZWOLENIE NA DZIAŁALNOŚĆ W CHARAKTERZE KRAJOWEJ INSTYTUCJI PŁATNICZEJ LUB KRAJOWEJ INSTYTUCJI PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO (PONIP)

Zasadne byłoby wprowadzenie precyzyjnych wymogów w zakresie identyfikacji podmiotów powiązanych.

W toku prac Zespołu przedstawiciel PONIP wskazał, że instytucje płatnicze oraz instytucje pieniądza elektronicznego w toku postępowania o uzyskanie zezwolenia zobowiązane są na podstawie przepisów UUP do wskazywania bliskich powiązań występujących pomiędzy podmiotem wnioskującym a innymi podmiotami (art. 65 pkt 6 UUP oraz art. 132b UUP w zw. z art. 65 pkt 6 UUP). Ze względu na liczne oraz rozbudowane odwołania wykorzystywane w przepisach dotyczących bliskich powiązań, ustalanie stosunku zakresowego tego pojęcia w konkretnych przypadkach zwykle budzi liczne wątpliwości. Art. 2 pkt 3 UUP zawierający definicję bliskich powiązań na potrzeby tej ustawy odwołuje się do definicji bliskich powiązań określonej w art. 4 ust. 1 pkt 15 ustawy – Prawo bankowe (PB), który z kolei wskazuje, że bliskie powiązania oznaczają:

- bliskie powiązania, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 38 rozporządzenia nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) oraz
- pozostawanie z innym podmiotem w związku gospodarczym, opartym na stałej współpracy, w szczególności wynikającej z zawartej umowy lub umów, który w ocenie KNF może mieć istotny wpływ na pogorszenie się sytuacji finansowej jednego z podmiotów.

W związku z faktem, że PSD2 w zakresie udzielania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w przypadku występowania między danymi podmiotami bliskich powiązań w art. 11 ust. 7 odwołuje się jedynie do bliskich powiązań w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 38 CRR, bez wskazywania dodatkowych przesłanek (które zostały wprowadzone dodatkowo na gruncie art. 4 ust. 1 pkt 15 b PB), PONIP zaproponował ograniczenie definicji bliskich powiązań jedynie do powiązań w rozumieniu art. 4 ust. 1 CRR.

W ocenie UKNF, z nadzorczego punktu widzenia, postulowana zmiana nie powinna przyczynić się do wzrostu ryzyka braku lub ograniczenia kontroli organu nadzoru nad podmiotem ubiegającym się o wydanie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych lub posiadającym takie zezwolenie w związku z posiadaniem przez taki podmiot bliskich powiązań z innym podmiotem/podmiotami.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

PONIP przygotowała propozycję zmiany ustawy o usługach płatniczych w celu wprowadzenia precyzyjnych wymogów w zakresie identyfikacji podmiotów powiązanych z wnioskodawcą starającym się o zezwolenie na działalność w charakterze krajowej instytucji płatniczej lub krajowej instytucji pieniądza elektronicznego

Proponuje się następujące brzmienie art. 2 pkt 3 ustawy o usługach płatniczych:

3) bliskie powiązania – bliskie powiązania o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 38 rozporządzenia nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR).

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF w toku procesu legislacyjnego projektu nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) propozycji zmiany wymogów w zakresie identyfikacji podmiotów powiązanych z wnioskodawcą starającym się o zezwolenie na działalność w charakterze krajowej instytucji płatniczej lub krajowej instytucji pieniądza elektronicznego

W trakcie usuwania

42	BRAK MOŻLIWOŚCI ZWERYFIKOWANIA NA STRONACH KNF UPRAWNIENIA PODMIOTÓW Z OBSZARU EOG DO ŚWIADCZENIA USŁUG PŁATNICZYCH W POLSCE NA PODSTAWIE NOTYFIKACJI (PONIP) Zasadne byłoby wprowadzenie obowiązku publikacji na stronie KNF listy dostawców usług płatniczych z Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) (podmiot, oddział, agent) działających w Polsce na podstawie notyfikacji.	W ramach prac Zespołu przedstawiciele UKNF wskazali, że do końca 2017 r. planowane jest stworzenie na stronie internetowej KNF listy podmiotów świadczących usługi płatnicze w Polsce na podstawie notyfikacji. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Umieszczenie na stronie internetowej KNF listy podmiotów świadczących usługi płatnicze w Polsce na podstawie notyfikacji	W trakcie usuwania
43	NADMIERNY ZAKRES REGULACJI W ZAKRESIE SCHEMATÓW PŁATNICZYCH (PONIP) Brak jest możliwości jednoznacznego ustalenia podmiotów nieobjętych regulacją schematów płatniczych. Pożądane byłoby wyłączenie z definicji schematu płatniczego usług nieopartych na wspólnych zasadach dla wszystkich uczestników.	W toku prac Zespołu przedstawiciele PONIP postulowali doprecyzowanie zakresu zastosowania przepisów o schematach płatniczych. Wskazywano, że PONIP w trakcie prac legislacyjnych nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych zwracał uwagę na nieuniknione problemy interpretacyjne co do zakresu zastosowania tych przepisów. W szczególności, w opinii PONIP, niejasny jest status dostawcy usług płatniczych, który jest w jednej osobie jedynym wydawcą instrumentu płatniczego oraz jedynym agentem rozliczeniowym co do transakcji wydanym przez siebie instrumentem płatniczym. PONIP wskazywał, że na rynku występuje wiele wątpliwości, czy wydawca instrumentu płatniczego prowadzący samodzielnie obsługę akceptantów instrumentu prowadzi schemat płatniczy. Ponieważ przepisy o schematach płatniczych powstały na kanwie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę, które obejmuje wyłącznie usługi oparte na karcie płatniczej, PONIP proponował, aby zakres przepisów o schematach płatniczych kształtował się następująco: • schematem płatniczym jest każdy system kart płatniczych, bez względu czy jest systemem trójstronnym; • schematem płatniczym jest inny niż system kart płatniczych zbiór zasad przeprowadzania transakcji płatniczych, wydawania i akceptowania przez dostawców usług płatniczych instrumentów płatniczych i przetwarzania transakcji płatniczych wykonywanych przy użyciu instrumentów płatniczych, jeśli wydawcą lub agentem rozliczeniowym w ramach tego zbioru zasad jest więcej niż jeden dostawca. W opinii PONIP powyższa zmiana w pełni odpowiada zakładanym przez ustawodawcę celom regulacji. Jednocześnie rozwiązuje podstawowy problem tych przepisów, to jest nie czyni schematem płatniczym jednolitej usługi płatniczej jednego dostawcy, podlegającego nadzorowi KNF. Przedstawiciele PONIP zwracali uwagę, że obecne przepisy powodują dualizm nadzoru (KNF i NBP) w stosunku do trójstronnych schematów płatniczych. Do propozycji PONIP odnieśli się przedstawiciele NBP, którzy zwrócili uwagę, że przyjęcie krajowego rozwiązania nadzorczego wobec wszelkich schematów płatniczych nie wynika wyłącznie z dostosowania polskiego prawodawstwa do rozporządzenia UE 2015/751 (rozporządzenie MIF), a potrzeby dostosowania kompetencji banku centralnego względem zmieniającej się rzeczywistości. I w tej istocie to polityka	Niezasadna

przyjęta przez Europejski Bank Centralny rekomenduje objęcie nadzorem systemowym (oversight), sprawowanym przez banki centralne poszczególnych państw UE, również schematów trójstronnych. Charakter sprawowania nadzoru oversight, w przeciwieństwie do nadzoru ostrożnościowego, skupia się na materii (systemie, usłudze, infrastrukturze), a nie na jednostce świadczącej daną usługę. W tym znaczeniu, w realiach polskiego rynku finansowego istniała potrzeba uregulowania sfery funkcjonowania rynku finansowego, która pozostawała zasadniczo poza kompetencjami NBP, pomimo ścisłego zainteresowania banku centralnego tą sferą, czyli funkcjonowaniem pieniądza (bezgotówkowego) w obrocie, a która odgrywa tak doniosłą rolę społeczną. Zapewnia bowiem sprawne funkcjonowanie gospodarki, która bez właściwego zaufania do pieniądza, zarówno gotówkowego, jak i bezgotówkowego, może zostać narażona na istotne zachwiania.

Zadania banku centralnego w zakresie dbania o zaufanie do pieniądza bezgotówkowego polegają w szczególności na zapewnieniu sprawności i bezpieczeństwa całego systemu płatniczego, złożonego z wszelkich elementów tworzących ten system, a więc systemów płatności, systemów rozrachunku papierów wartościowych i, nieobjętych do tej pory nadzorem systemowym, instrumentów płatniczych zarządzanych przez schematy płatnicze. Przy czym w tym ostatnim przypadku bez znaczenia pozostaje fakt, czy instrumenty funkcjonują w ramach trój- czy czterostronnych schematów. W tym aspekcie NBP nie podziela argumentu, że skoro trójstronny schemat płatniczy de facto jest objęty nadzorem KNF (a ściśle podmiot wykonujący działalność jako dostawca usług płatniczych), to nie ma uzasadnienia dla poddawania go pewnym kompetencjom banku centralnego. Jak wskazano wyżej, obie instytucje skupiają swoją uwagę na innych aspektach funkcjonowania takiego schematu, KNF bardziej instytucjonalnej, a NBP jako elementu systemu płatniczego.

Reasumując, potrzeba zapewnienia realizacji przez NBP swoich zasadniczych celów wymagała uregulowania materii, która w coraz większym stopniu wpływa na funkcjonowanie pieniądza w obrocie – jego zdematerializowanej formie, zarządzanej przez schematy, a która dotychczas pozostawała poza kompetencją NBP.

Odnosząc się natomiast do argumentacji przedstawionej przez PONIP, w ocenie NBP nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że w ramach schematu płatniczego musi funkcjonować więcej niż jeden dostawca. Po pierwsze jest to sprzeczne z art. 132zo ust. 1 pkt 1 UUP (jak również pozostaje niespójne z rozporządzeniem UE 2015/751 (rozporządzenie MIF)), która zakłada istnienie szczególnego rodzaju trójstronnego schematu płatniczego – trójstronnego systemu kart płatniczych. Trzeba zauważyć, że ww. przepis UUP stricte określa, że podmiot, który sam prowadzi schemat i jest jego jedynym wydawcą i agentem rozliczeniowym, stanowi schemat płatniczy niepodlegający obowiązkowi uzyskania zgody. Po drugie, sformułowanie „dostawcom usług płatniczych” na gruncie definicji schematu płatniczego, zawartej w art. 2 pkt 26a UUP, należy rozumieć w kontekście obowiązywania zasad, jakie są związane ze schematem, a więc że dotyczą wszystkich dostawców (każdego z osobna), którzy świadczą usługi oparte na instrumencie funkcjonującym w ramach schematu. Błędne jest twierdzenie, że zasady te powinny być wydawane dla co najmniej dwóch dostawców usług płatniczych, pod rygorem stwierdzenia, że przeciwnie nie mamy do czynienia ze schematem płatniczym. W świetle niniejszego, w opinii NBP, błędna jest interpretacja, że przez schemat płatniczy należy rozumieć wyłącznie schemat, w ramach którego funkcjonuje co najmniej dwóch dostawców usług płatniczych.

WYMÓG SKŁADANIA WNIOSKU PRZEZ UŻYTKOWNIKA USŁUG PŁATNICZYCH W CELU OTRZYMYWANIA KORESPONDENCJI MAILOWEJ (PONIP)

Przekazanie informacji pocztą elektroniczną wymaga wniosku użytkownika, co jest nieadekwatne do stopnia rozwoju komunikacji elektronicznej oraz niewymagane przez przepisy unijne. Pożądane byłoby wprowadzenie przepisu, że podanie adresu poczty elektronicznej jest wystarczające do komunikacji w ten sposób z użytkownikiem (z zachowaniem pozostałych wymogów przepisów o usługach płatniczych).

Odnosząc się z kolei do propozycji zapisu zaproponowanego przez PONIP, NBP wskazuje na daleko idącą niespójność tej propozycji, przede wszystkim z przepisami rozporządzenia MIF. Zakłada bowiem, że trójstronny system kart płatniczych stanowiłby schemat płatniczy, natomiast podobny schemat, który jednak wydaje instrumenty inne niż karty płatnicze oraz instrumenty oparte na karcie – już nie. Tym samym wątpliwe pozostawałyby kompetencje banku centralnego wobec np. polskiego schematu płatniczego, wydającego wyłącznie karty płatnicze albo, co byłoby jeszcze bardziej skomplikowane, wydającego również inne „niekartowe” instrumenty płatnicze. Wówczas funkcjonowanie takiego schematu, jeżeli w ogóle zgodnie z propozycją, pozostawałoby pod nadzorem NBP jedynie w zakresie funkcjonowania kart płatniczych. Wydaje się, że takie rozwiązanie mogłoby prowadzić do istotnych wątpliwości interpretacyjnych, które de facto nie byłyby zgodne z zakładanym celem ustawodawcy, tj. zapewnienia NBP właściwych kompetencji w zakresie sprawowania nadzoru nad całą infrastrukturą systemu płatniczego w Polsce.

Podsumowując, w ocenie NBP trudno zgodzić się z przedstawiającym uwagę, że nadzór NBP nad trójstronnymi schematami płatniczymi stanowi barierę rozwoju innowacyjnych usług finansowych. Przede wszystkim nadzór ten charakteryzuje brak jakichkolwiek obowiązków licencyjnych czy też innych wymogów „wejścia”. Względem tej infrastruktury ogranicza się praktycznie do możliwości wydawania wiążących zaleceń, już w trakcie funkcjonowania, ale wyłącznie w przypadku stwierdzenia przez NBP naruszenia prawa albo braku zapewnienia sprawnego lub bezpiecznego funkcjonowania schematu. Trudno więc zgodzić się z tezą, że te uprawnienia NBP stanowią rzeczywistą barierę wejścia czy też funkcjonowania na rynku finansowym. Ewentualne zdiagnozowanie istnienia przepisów nadzorczych Prezesa NBP względem trójstronnych schematów płatniczych jako barier dla rozwoju usług finansowych będzie można dokonać po odpowiednim czasie funkcjonowania tego nadzoru. Tymczasem NBP nie podziela argumentacji PONIP i dostrzega potrzebę utrzymania przepisów kompetencyjnych względem całej infrastruktury systemu płatniczego.

W ramach prac Zespołu wskazano, że obecne przepisy art. 26 ust. 1 UUP wymagające składania specjalnego wniosku przez użytkownika usług płatniczych w celu otrzymywania korespondencji mailowej (nie wystarczy podanie adresu email) nie tylko stanowią barierę dla rozwoju rynku płatności, ale również są one całkowicie nieadekwatne wobec współczesnego poziomu rozwoju komunikacji elektronicznej. W dobie społeczeństwa informatycznego poczta elektroniczna jest bowiem powszechnym narzędziem ogólnej komunikacji, stosowanym niemal na równi z pocztą tradycyjną. Dodatkowo rozwiązanie to jest sprzeczne z przepisami PSD, która jest dyrektywą pełnej harmonizacji (art. 86 PSD). Artykuł 41 ust. 1 PSD, który został zaimplementowany przez art. 26 ust. 1 UUP, nie przewiduje bowiem wymogu składania przez użytkownika jakiegokolwiek oświadczenia w celu umożliwienia dostawcy dostarczania mu informacji pocztą elektroniczną. Co więcej, dyrektywa ta traktuje taki sposób dostarczenia informacji równoważnie np. z dostarczeniem użytkownikowi wydruku z drukarki (pkt 24 preambuły).

Zespół ustalił, że wskazywany problem zostanie podjęty w toku procesu legislacyjnego projektu nowelizacji ustawy o usługach płatniczych w związku z implementacją PSD2. Uzgodniono, że zostanie usunięty wymóg składania specjalnego wniosku przez użytkownika usług płatniczych w celu otrzymywania korespondencji mailowej.

W trakcie usuwania

45

OGRANICZONE MOŻLIWOŚCI OFEROWANIA UŻYTKOWNIKOM USŁUG PŁATNICZYCH INNOWACYJNYCH ODPLATNYCH KANAŁÓW KOMUNIKACJI (PONIP)

Restrykcyjna interpretacja przepisów o informowaniu klienta ogranicza możliwość oferowania użytkownikom – obok nieodpłatnych metod informowania – innowacyjnych odpłatnych kanałów komunikacji. Pożądane jest wskazanie konkretnego nieodpłatnego minimum komunikacyjnego, bez wykluczania opłat za inne metody komunikacji.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF wprowadziło w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) zapisy usuwające wymóg składania specjalnego wniosku przez użytkownika usług płatniczych w celu otrzymywania korespondencji mailowej

Proponowane brzmienie art. 26 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych:

1. Dostawca jest obowiązany dostarczać użytkownikowi informacje określone w art. 27, art. 29 ust. 1 i 5, art. 31 ust. 1 i art. 32 ust. 1 w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku. Informacje powinny być sformułowane w sposób łatwo zrozumiały w przejrzystej i czytelnej formie.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MF prac nad projektem nowelizacji ustawy o usługach płatniczych (w ramach implementacji PSD2) wprowadzającym zapisy usuwające wymóg składania specjalnego wniosku przez użytkownika usług płatniczych w celu otrzymywania korespondencji mailowej

W toku prac Zespołu wskazano, że zgłoszona bariera dotyczy doprecyzowania art. 17 UUP, który stanowi, iż dostawca nie może pobierać od użytkownika opłat za dostarczanie informacji wymaganych na podstawie ustawy, związanych z zawarciem określonych umów dostawcy z użytkownikiem (umowy ramowej, umowy o prowadzenie rachunku płatniczego). Dalsza część tego przepisu przewiduje trzy przypadki, gdy opłaty takie mogą być jednak pobierane. W końcowej części przepisu zastrzega, że jeżeli dostawca jest uprawniony do pobierania opłat za przekazywanie informacji, opłaty te nie mogą przekraczać kosztów ponoszonych przez dostawcę w związku z ich przekazywaniem (ust. 3).

PONIP wskazał, że błędna interpretacja tych przepisów może zahamować rozwój innowacyjnych kanałów komunikacji oraz ograniczyć oferowanie w oparciu o te kanały różnego rodzaju usług dodatkowych, przy okazji których pewne informacje również siłą rzeczy mogą być przekazywane klientom będącym równocześnie użytkownikami usług płatniczych. Niewłaściwa interpretacja tych przepisów może – zdaniem PONIP – doprowadzić do konkluzji, że dostawca usług płatniczych nie może pobierać opłat przewyższających koszty ponoszone przez tego dostawcę za dostarczanie informacji innych niż te z zakresu objętego ustawą o usługach płatniczych. PONIP stoi na stanowisku, że tego rodzaju interpretacja nie sprzyja rozwojowi usług FinTech i pozbawia konsumentów dostępu do dodatkowych, innowacyjnych usług i kanałów komunikacji z szeroko rozumianymi dostawcami usług. W związku z powyższym PONIP, w ramach procesu implementacji PSD2, przygotował propozycję legislacyjną w zakresie zmiany art. 17 UUP.

Prezes UOKiK nie zgodził się z argumentacją i propozycją PONIP. Przede wszystkim, w opinii UOKiK, brak jest podstaw, aby twierdzić, że przytoczone przepisy UUP mogłyby ograniczać pobierania opłat za przekazywanie informacji spoza obszaru odnoszącego się do usług płatniczych. W przedmiotowej ustawie określony jest jej zakres – dotyczy ona zdefiniowanych w ustawie usług płatniczych, a dodatkowo przedmiotowy Dział II nosi tytuł „Obowiązki informacyjne w zakresie świadczenia usług płatniczych”. Zupełnie podniesione wątpliwości zdaje się rozwiewać także brzmienie art. 17 UUP, który wyraźnie odnosi się do opłat ponoszonych w związku z obowiązkami informacyjnymi wynikającymi ze świadczenia usług płatniczych. Zmiana zaproponowana przez PONIP miałaby przesądzać, że art. 17 UUP nie stoi na przeszkodzie

Nieusunięta

MODYFIKACJA UMÓW O USŁUGI PŁATNICZE (PONIP)

Zgodnie z art. 385³ KC w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są w szczególności te postanowienia, które uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie. O ile sama zasada uzależniająca możliwość zmiany umowy ramowej od zaistnienia ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie nie budzi zastrzeżeń, o tyle w praktyce znaczne wątpliwości powstają na gruncie dopuszczalnego sposobu formułowania we wzorcach umownych ważnych przyczyn uzasadniających zmianę. Weryfikacja postanowień dotyczących uprawnienia do wprowadzania zmian w umowach z konsumentami jest bowiem częstym przedmiotem kontroli i postępowań ze strony Prezesa UOKiK. W toku takich kontroli Prezes UOKiK niejednokrotnie zarzucał przedsiębiorcom brak wystarczającej precyzji takich postanowień (wskazując, że dane postanowienia pozostawiają przedsiębiorcy zbyt dużą swobodę w podejmowaniu decyzji co do zmiany wzorca), także w odniesieniu do klauzul cechujących się stosunkowo dużym stopniem rozbudowania, a co za tym idzie relatywnie szczegółowo opisujących okoliczności wskazane jako ważne przyczyny. Sytuacja taka skutkuje powstaniem stanu niepewności prawnej po stronie przedsiębiorców i może zniechęcić lub utrudnić innowacyjnym podmiotom dostosowywanie swojej działalności do aktualnych trendów i standardów rynkowych, a także oferowanie innowacyjnych usług, które siłą rzeczy mogą być w większym stopniu narażone na konieczność dokonywania korekt w sposobie ich świadczenia.

Wprowadzanie zmian w umowach jest szczególnie istotne dla podmiotów świadczących usługi w szybko rozwijających się sektorach – m.in. w ramach sektora FinTech.

pobieraniu przez dostawców usług płatniczych opłat od użytkowników za świadczenie usług innych niż usługi płatnicze, w tym za świadczenie usług dodatkowych, nieobjętych Działem II ustawy. Takie doprecyzowanie, w ocenie UOKiK, nie jest – z wyjaśnionych powyżej przyczyn – uzasadnione. UOKiK wskazuje, że PSD2 ma charakter maksymalny (zgodnie z jej art. 107), co oznacza brak możliwości zmiany przez ustawodawcę krajowego zakresu ochrony przyznanej przez dyrektywę użytkownikom usług płatniczych w przedmiotowym zakresie.

W toku prac Zespołu wskazano, że zgłoszona bariera dotyczy zagadnienia zakresu możliwości jednostronnego modyfikowania przez dostawców umów zawieranych z użytkownikami na gruncie ustawy o usługach płatniczych. W opinii UOKiK zgłoszony postulat zdaje się mieć szerszy zakres niż tylko wynikający z umów zawieranych na gruncie ustawy o usługach płatniczych, bowiem chodzi raczej także o inne umowy, które zawierają przedsiębiorcy branży FinTech z konsumentami, i co do których postuluje się rozluźnienie zasad ich jednostronnej zmiany. Zdaniem UOKiK, nawet jeśli w ocenie uczestników rynku wspomniany przepis budzi wątpliwości interpretacyjne, to odnosi się to także (a może przede wszystkim) do przedsiębiorców spoza branży FinTech, których praktyka działania przewiduje zawieranie długoterminowych umów, które następnie ewentualnie wykazują konieczność ich jednostronnej zmiany. W ocenie UOKiK wątpliwe jest, czy jest uzasadnione z punktu widzenia rozwoju technologii FinTech zaproponowane uprzywilejowanie jedynie tego fragmentu rynku. Nie jest też jasne, dlaczego rekomendacjami miałyby być objęte wyłącznie zapisy umów, które budzą wątpliwości tylko pod kątem jednej z „szarych klauzul”, wymienionych w katalogu w art. 385³ pkt 10 KC. Brzmienie zapisów KC, a także brzmienie dyrektywy 93/13/WE, której te przepisy KC stanowią implementację, nie dają podstaw do wyróżnienia akurat tego punktu katalogu „szarych klauzul”, kosztem „niedointerpretowania” innych przykładów niedozwolonych klauzul. Niezależnie od powyższego, w opinii UOKiK, zasadne wydaje się wskazanie, że co do zasady (wyjąwszy sprawy dotyczące kontroli koncentracji), Prezes UOKiK nie podejmuje działań prewencyjnych (ex ante), zaś dokonuje – i to w ramach określonego postępowania administracyjnego – następczej (ex post) oceny działań przedsiębiorców. Stąd też opracowywanie przez Prezesa UOKiK wskazówek postępowania dla przedsiębiorców w odniesieniu do potencjalnych i przyszłych stanów faktycznych może powodować wyłom w spójności systemowej funkcjonowania tego organu. Powyższe wątpliwości w konsekwencji nie pozwalają zaaprobować postulatu wydania przez Prezesa UOKiK rekomendacji w przedmiotowym kształcie. Dodatkowo, w opinii UOKiK, zwrócić należy uwagę na bogate orzecznictwo – zarówno Prezesa UOKiK, jak i sądowe, odnoszące się do tej kwestii, a mogące przyczynić się do wyeliminowania wyrażonych wątpliwości interpretacyjnych.

Nieusunięta

W celu zniesienia przedmiotowej bariery nie jest bezwzględnie konieczne dokonywanie zmian w przepisach, lecz wypracowanie modelowego sposobu stosowania przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych w zakresie, w jakim przepisy te odnoszą się do kwestii zmian wzorców umownych. Z tego względu postuluje się sporządzenie przez UOKIK, po konsultacjach z zainteresowanymi podmiotami, rekomendacji określających zasady prawidłowej redakcji klauzul modyfikacyjnych w zakresie kształtowania katalogu ważnych przyczyn uzasadniających możliwość dokonywania zmian umów zawartych z konsumentami w czasie ich trwania. Rekomendacje takie powinny być opracowane w szczególności z uwzględnieniem konieczności zapewnienia kompromisu pomiędzy odpowiednim poziomem ochrony praw konsumentów, a umożliwieniem przedsiębiorcom dostosowywania oferowanych przez nich usług do zmieniających się uwarunkowań technologicznych, prawnych i rynkowych oraz zapewnienie jakości i bezpieczeństwa oferowanych usług.

Podgrupa Kapitałowa

Lp.	Nazwa i opis bariery wraz z podmiotem zgłaszającym	Ustalenia/podjęte działania/rekomendacje	Status bariery ⁸ (usunięta, w trakcie usuwa- nia, nieusunięta, niezasadna, poza zakresem prac)
47	NIEPRECYZYJNE REGULACJE DOTYCZĄCE TAJEMNICZY ZAWODOWEJ W PRZYPADKU POWIERZANIA CZYNNOŚCI PRZEZ FIRMY INWESTYCYJNE (IDM) W praktyce w sytuacji outsourcowania usług do firm informatycznych i technologicznych z branży FinTech w wielu przypadkach może być konieczne powierzenie w odpowiednim zakresie także przetwarzania danych objętych zarówno reżimem przepisów o ochronie danych osobowych oraz tajemnicy zawodowej z ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Reżimy nakładają się na siebie. Należy zwrócić uwagę, iż katalog danych stanowiących tajemnicę zawodową jest otwarty i bardzo szeroki i obejmuje np. dane takie jak dane osobowe. Obecne nieprecyzyjne brzmienie przepisów o tajemnicy zawodowej nie daje wystarczającej pewności, czy w ramach umowy outsourcingowej można powierzyć podmiotowi przetwarzanie takich danych w ramach umowy outsourcingowej. W dużej mierze ogranicza to możliwość korzystania z innowacyjnych rozwiązań FinTech oferowanych przez firmy informatyczne, które najczęściej oferowane są jako usługi w formie (Software as a Service).	W toku prac Zespołu ustalono, że zasadne jest doprecyzowanie art. 150 ust. 1 pkt 17 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych. PODJĘTE DZIAŁANIA: IDM przygotowała, we współpracy z UKNF, propozycję zmiany przepisów dotyczących tajemnicy zawodowej w przypadku powierzania czynności przez firmy inwestycyjne Art. 150 ust. 1 pkt 17 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi otrzymuje brzmienie: <i>17) przez firmę inwestycyjną lub bank powierniczy w związku z zawarciem lub wykonywaniem umowy związanej z prowadzeniem działalności maklerskiej lub powierniczej, w tym umowy, o której mowa w art. 81a ust. 1 lub umowy, o której mowa w art. 79 ust. 1, o ile przekazanie tych informacji jest niezbędne dla zawarcia lub wykonania umowy.</i> REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Uwzględnienie przez MF propozycji zmiany przepisów dotyczących tajemnicy zawodowej w ramach nowelizacji ustawy o obrocie instrumentami finansowymi	W trakcie usuwania

⁸ Definicje statusów zidentyfikowanych barier: Usunięta – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań; W trakcie usuwania – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań; Nieusunięta – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie; Niezasadna – bariera nie występuje; Poza zakresem prac – bariera nie dotyczy obszaru FinTech.

48

NIEJASNOŚĆ REGULACJI DOTYCZĄCYCH OUTSOURCINGU W ODNIESIENIU DO TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH (TFI) W ZAKRESIE ZLECANIA OBSŁUGI ADMINISTRACYJNEJ I INFORMATYCZNEJ, KTÓRA NIE WIAŻE SIĘ Z DOSTĘPEM DO INFORMACJI STANOWIĄCYCH TAJEMNICĘ ZAWODOWĄ (FINTECH POLAND, IZFIA)

Outsourcing opisany w art. 45a ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (UoFIIZAFI) powinien dotyczyć zlecenia podmiotom trzecim przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych określonych czynności objętych działalnością regulowaną. Należy podkreślić, że zarówno w przypadku banków, jak i zakładów ubezpieczeń tak to właśnie zostało przez ustawodawcę rozwiązane, gdyż nadzór administracyjny tego odcinka jest oczywiście zasadny. Pozostałe czynności (w zakresie nieobjętym działalnością regulowaną) nie powinny być przedmiotem zainteresowania organów administracji, gdyż wystarczającym źródłem ochrony są przepisy cywilne w zakresie podwykonawstwa (art. 474 KC). Rozumiejąc jednak, że uzasadnionym byłoby, aby zainteresowaniem nadzoru administracyjnego objęte były działania, których elementem jest przekazywanie albo dostęp do informacji objętych tajemnicą zawodową – proponuje się dodanie dodatkowego wyłączenia w ust. 8 art. 45a UoFIIZAFI, to jest wyłączenia takiej działalności administracyjnej lub IT, której istotą nie jest dostęp do informacji będących tajemnicą zawodową.

UKNF nie popiera wskazanego postulatu. Obecne brzmienie przepisów krajowych wynika z przepisów unijnych. Należy podkreślić, iż wyłączenie określone w art. 45a ust. 8 UoFIIZAFI stanowi implementację do prawa polskiego regulacji Dyrektywy UCITS. Zmiana ww. przepisu ustawy, prowadząca do rozszerzenia możliwości uznawania umów outsourcingowych za nieistotne, mogłaby budzić zasadnicze wątpliwości co do zgodności z prawem europejskim. Ponadto należy zaznaczyć, iż wskazane w art. 45a ust. 8 wyliczenie umów ma jedynie charakter przykładowy, tym samym nie jest wykluczone obejmowanie ww. wyłączenia innymi umów o podobnym walorze małej istotności dla działalności TFI. Należy dodatkowo wskazać, że outsourcing czynności TFI powinien być traktowany przy zachowaniu podejścia restrykcyjnego, kierując się koniecznością zapewnienia stabilnego działania samych TFI oraz ochroną interesów uczestników funduszy inwestycyjnych i klientów TFI (mając na uwadze określone w ustawie ograniczenie odpowiedzialności z tego rodzaju umów).

Nieusunięta

49

DZIAŁALNOŚĆ AUTORYZOWANYCH DORADCÓW W PROCESIE OFEROWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH (KPI)

Potrzebne jest jednoznaczne ustalenie, które czynności podejmowane w procesie prywatnego oferowania instrumentów finansowych „z udziałem” autoryzowanych doradców stanowią jeszcze usługi doradcze, niewymagające posiadania przez autoryzowanych doradców licencji maklerskiej, a które są już czynnościami oferowania instrumentów

Na stronie internetowej KNF umieszczone jest stanowisko z dnia 20 stycznia 2016 r. DPP/WOPII/023/1110/2/15/ŁK/16 skierowane do Rady Autoryzowanych Doradców, które szczegółowo wyjaśnia zakres czynności, które stanowią oferowanie w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. W związku z powyższym zgłoszony postulat jest niezasadny.

Niezasadna

finansowych w rozumieniu art. 69 ust. 2 pkt 6 i art. 72 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Pożądane byłoby ustalenie – w drodze zmiany przepisów lub jednoznacznej interpretacji – roli i uprawnień autoryzowanych doradców w procesie oferowania instrumentów finansowych.

50

MATERIALNA FORMA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH (RBD)

Akcje polskich spółek, z wyłączeniem akcji dopuszczonych do publicznego obrotu, mają formę dokumentu materialnego. Ograniczenie to uniemożliwia dokonywanie obrotu oraz innych operacji na tych instrumentach w formie elektronicznej. Pożądana byłaby obligatoryjna dematerializacja akcji spółek poprzez zmianę KSH.

W toku prac Zespołu wskazano, że w ramach MS trwają prace nad zmianą KSH, które zakładają dematerializację akcji polskich spółek. W dniach 21-22 czerwca 2017 r. odbyła się konferencja uzgodnieniowa projektu nowelizacji KSH z udziałem podmiotów (zarówno strony rządowej, jak i partnerów społecznych), które zgłosiły uwagi do projektu. W dalszej kolejności opracowywano kolejną wersję projektu, uwzględniającą ustalenia, jakie zapadły w trakcie konferencji.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Monitorowanie przez MR prac legislacyjnych MS dotyczących zmiany KSH pod kątem wprowadzenia rozwiązania zakładającego dematerializację akcji polskich spółek

W trakcie usuwania

51

NADMIAROWE WYMAGANIA DLA TWORZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH, BRAK MOŻLIWOŚCI ELEKTRONICZNEJ REJESTRACJI SPÓŁKI (RBD)

Rozbudowane środowisko regulacyjne przewidziane w KSH nie odpowiada na potrzeby organizowania działalności gospodarczej przez podmioty typu start-up. Założenie spółki wymaga dokonania szeregu formalności opartych o dokumenty w formie papierowej, jak również osobistego, fizycznego kontaktu z administracją państwową. Pożądane byłoby wprowadzenie rozwiązania analogicznego do rozwiązań w Systemie S-24, przyjętych przy elektronicznym zakładaniu spółek z o.o., jak również spółek jawnych i komandytowych. Zasadne byłoby wdrożenie projektu Prostej Spółki Akcyjnej, autorstwa MR.

W toku prac Zespołu wskazano, że w ramach MR trwają prace nad przygotowaniem przepisów regulujących tzw. Prosta Spółkę Akcyjną (PSA), czyli nową formę prowadzenia działalności, która ma pozwalać na szybszy i łatwiejszy rozwój dla innowacyjnych start-upów. PSA będzie łączyć zalety spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjnej. W IV kw. 2017 r. planowane jest przeprowadzenie konsultacji publicznych projektu ustawy wprowadzającej PSA, w szczególności z zaangażowaniem środowiska start-upowego i biznesowego.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MR prac legislacyjnych nad projektem Prostej Spółki Akcyjnej

W trakcie usuwania

52

PRZYMUS RYNKU PUBLICZNEGO (RBD)

Przepisy o ofercie publicznej mogą uniemożliwiać prowadzenie elektronicznych rejestrów instrumentów finansowych (np. akcje niepubliczne) ze względu na wymagania regulacyjne przewidziane dla oferty publicznej. Pożądana jest zmiana w art. 3 ustawy o ofercie publicznej w taki sposób, aby rejestracja papierów wartościowych w rejestrach

W opinii UKNF przepisy ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych nie uniemożliwiają co do zasady prowadzenia elektronicznych rejestrów instrumentów finansowych, w tym w rejestrach rozproszonych (Distributed Ledger Technology) oraz prowadzenia ewentualnych transakcji w oparciu o technologię blockchain.

Ustawa o ofercie publicznej reguluje natomiast wymogi związane z przeprowadzeniem transakcji polegającej na prowadzeniu oferty publicznej (oferta emitenta w przypadku nowej emisji akcji lub oferta

Niezasadna

rozproszonych (DLT) o szerokiej (ale kontrolowanej) dostępności nie nakładała na takie rozwiązanie rygorów właściwych dla obrotu publicznego.

sprzedaży akcji przez dotychczasowego akcjonariusza) np. poprzez wprowadzenie obowiązku sporządzenia prospektu emisyjnego lub memorandum informacyjnego. Ustawa reguluje także przypadki zwolnienia z tych obowiązków.

W chwili obecnej oferta publiczna papierów wartościowych dokonywana może być na podstawie przepisów ustawy o ofercie publicznej wynikających z implementacji do polskiego porządku prawnego Dyrektywy 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych i zmieniającej dyrektywę 2001/34/WE. Wyjątki od obowiązku sporządzenia prospektu emisyjnego jak również wyjątki od stosowania ww. Dyrektywy zawarte są w jej zapisach obowiązujących jednolicie we wszystkich krajach członkowskich. Wprowadzanie zatem wyjątków odmiennych od zawartych w przepisach UE wydaje się niezasadne i niecelowe.

53

SZTYWNE FORMY DZIAŁALNOŚCI KONCESJONOWANYCH INSTYTUCJI RYNKU FINANSOWEGO (RBD)

Uzasadnione ograniczenie prowadzenia niektórych rodzajów działalności dla podmiotów nadzorowanych obudowane jest szeregiem nadmiarowych wymagań i ograniczeń natury organizacyjnej i operacyjnej. Wymagania te wymuszają sztywną infrastrukturę technologiczną uniemożliwiającą np. stosowanie rozwiązań opartych o rozproszone rejestry (DLT). Pożądane byłoby zmiany w przepisach dotyczących publicznego obrotu instrumentami finansowymi oraz analogicznych regulacjach dotyczących innych instrumentów nieposiadających formy dokumentu, pozwalające na outsourcing niektórych czynności składających się na działalność licencjonowaną do wyspecjalizowanych technologicznie podmiotów będących pod całkowitą kontrolą podmiotu posiadającego licencję lub pod kontrolą konsorcjum takich podmiotów.

Podczas spotkań Zespołu zwrócono uwagę, że w dniu 7 lutego 2017 r. Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) wydał raport dotyczący DLT. W raporcie tym zawarto wnioski z analizy zastosowania DLT do działalności instytucji finansowych oraz rozważań dotyczących kwestii regulacyjnych w zderzeniu ze specyfiką technologii. Należy wskazać, iż jednym z podstawowych wniosków wynikających z raportu jest wskazanie, że w pewnych aspektach, w których wymogi regulacyjne powodują, że dotychczasowe praktyczne zastosowanie DLT nie przystaje do realiów funkcjonowania licencjonowanych instytucji finansowych, należało będzie dostosować model implementowanej DLT do wymogów regulacyjnych, nie zaś na odwrót.

Jednocześnie w toku prac Zespołu wskazano, że MC, w ramach programu INFOSTRATEG, przygotowuje Program Badawczy dedykowany wschodzącym technologiom transakcyjnym i finansowym. W ramach programu, MC planuje wesprzeć budowę ekosystemu innowacji transakcyjnych w Polsce poprzez alokację środków na budowę bezpiecznych środowisk testowych, w których testowane będą innowacje transakcyjne (block-chain/DLT) oraz finansowe. Piaskownica wirtualna, czyli platforma informatyczna, która posłuży jako agregator dużych zbiorów danych oraz interfejsów programistycznych (API) dla start-upów, dużych firm z sektora FinTech oraz banków, stanowić będzie źródło twardych danych, potencjalnie do wykorzystania przez UKNF przy tworzeniu rekomendacji i wytycznych. Interfejsy programistyczne skupione w piaskownicy wirtualnej stanowić będą punkt styku uczestników rynku zainteresowanych innowacjami finansowymi.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Realizacja przez MC Programu Badawczego dedykowanego wschodzącym technologiom transakcyjnym i finansowym w ramach programu INFOSTRATEG

W trakcie usuwania

54

WYMÓG STOSOWANIA PODPISU WŁASNOŚCZEGO W PROCESACH DOT. ZDEMATERYALIZOWANYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH ORAZ OBSŁUGI OPERACJI PRZEPROWADZANYCH PRZEZ SPÓŁKI PUBLICZNE (KDPW)

W ramach prac Zespołu zwrócono uwagę, że obecne wymogi stosowania podpisu własnoręcznego w procesach dot. zdematerializowanych papierów wartościowych oraz obsługi operacji przeprowadzanych przez spółki publiczne są bardzo uciążliwe dla klientów i zasadne byłoby wprowadzenie odpowiednich zmian w KSH. W związku z powyższym KDPW przygotował propozycję zmian przepisów, która została przekonsultowana z UKNF.

W trakcie usuwania

Obecnie np. art. 437 KSH wymaga, aby zapis na akcje sporządzany był w formie pisemnej na formularzu przygotowanym przez spółkę w co najmniej dwóch egzemplarzach na każdego subskrybenta. Zapis ten powinien zostać podpisany zarówno przez subskrybenta, jak i spółkę. Powyższe wymogi istotnie wydłużają, a tym samym uniemożliwiają automatyzację obsługi tych procesów. Pożądana byłaby zmiana przepisów KSH. Wprowadzenie możliwości stosowania formy dokumentowej umożliwi automatyzację obsługiwanych procesów.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KDPW przygotował, we współpracy z UKNF, propozycję legislacyjną w zakresie zmiany KSH w celu umożliwienia zautomatyzowania procesów dot. zdematerializowanych papierów wartościowych oraz obsługi operacji przeprowadzanych przez spółki publiczne

Propozycja zmiany art. 437 ustawy z dnia 15 czerwca 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1578 z późn. zm.):

Art. 437 § 1. Zapis na akcje sporządza się w formie pisemnej na formularzu przygotowanym przez spółkę co najmniej w dwóch egzemplarzach na każdego subskrybenta; jeden egzemplarz przeznaczony jest dla subskrybenta, drugi dla spółki. Zapis na akcje można sporządzić w postaci elektronicznej. Zapis na akcje w postaci elektronicznej wymaga złożenia go w systemie teleinformatycznym i opatrzenia kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo zaawansowanym podpisem elektronicznym. Zapis subskrypcji powinien być złożony spółce albo osobie przez nią upoważnionej w terminie podanym w ogłoszeniu, prospekcie albo w liście poleconym, o którym mowa w art. 434 § 3.

§ 2. Zapisy powinny zawierać:

- 1) oznaczenie liczby i rodzajów subskrybowanych akcji;*
- 2) wysokość wpłaty dokonanej na akcje;*
- 3) zgodę subskrybenta na brzmienie statutu, jeżeli subskrybent nie jest akcjonariuszem spółki;*
- 4) podpisy subskrybenta oraz spółki albo innego podmiotu upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat na akcje;*
- 5) adres podmiotu upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat na akcje.*

§ 2¹ W przypadku złożenia zapisu na akcje w postaci elektronicznej przepisu § 2 pkt 4 nie stosuje się.

§ 3. Przyjęcie zapisu może być poświadczone pieczęcią lub mechanicznie odtwarzanym podpisem. Przyjęcie zapisu w postaci elektronicznej musi być poświadczone pieczęcią elektroniczną spółki, innego podmiotu upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat na akcje albo zaawansowanym lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym podmiotu upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat na akcje.

§ 4. Zapis na akcje dokonany pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu jest nieważny.

§ 5. Nieważne jest oświadczenie subskrybenta, które nie zawiera wszystkich danych, o których mowa w § 2. W przypadku złożenia zapisu na akcje w postaci elektronicznej nieważne jest oświadczenie subskrybenta, które nie zawiera wszystkich danych, o których mowa w § 2 pkt 1-3 i pkt 5. Dodatkowe postanowienia nieprzewidziane w formularzu nie wywołują skutków prawnych.

Zaproponowane zmiany umożliwią składanie zapisów na akcje z wykorzystaniem elektronicznej formy czynności prawnej – przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej, zaś wykorzystanie kwalifikowanego podpisu elektronicznego zapewni bezpieczeństwo obrotu.

55

BRAK MOŻLIWOŚCI ZBIORCZEGO POBRANIA DANYCH Z BAZY KRS (KDPW)

Bariera polegająca na utrudnieniu dostępu do bazy danych KRS prowadzonej przez MS, co uniemożliwia automatyczną kontrolę zgodności danych podmiotów, którym świadczone są usługi, np. w zakresie nadawania i utrzymywania identyfikatorów podmiotów prawnych (LEI).

Pożądana byłaby zmiana ustawy o KRS w celu umożliwienia podmiotom takim jak KDPW pobrania pliku zawierającego wyselekcjonowane lub pełne dane zawarte w bazie danych KRS.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez MF, we współpracy z MS, w zakresie wprowadzenia zaproponowanej zmiany w KSH mającej na celu umożliwienie zautomatyzowania procesów dot. zdematerializowanych papierów wartościowych oraz obsługi operacji przeprowadzanych przez spółki publiczne

Zespół ustalił, że zasadne jest wprowadzenie rozwiązania umożliwiającego uczestnikom rynku uzyskanie zdalnego dostępu do informacji zawartych w bazie KRS prowadzonej przez MS. W związku z powyższym KDPW przygotował propozycję zmian przepisów, która została przekonsultowana z UKNF. Jednocześnie wskazano, że częstym problemem występującym przy korzystaniu z bazy KRS jest jej ograniczona dostępność.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KDPW przygotował, we współpracy z UKNF, propozycję legislacyjną w zakresie zmiany ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, która umożliwi uczestnikom rynku uzyskanie zdalnego dostępu do informacji zawartych w bazie KRS.

Propozycja dot. zmiany przepisów ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 700) polegająca na dodaniu w art. 4 ust. 3b, zmianie ust. 4 oraz zmianie art. 5:

3b. Centralna Informacja udostępnia aktualne informacje o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz listę dokumentów zawartych w katalogu w sposób umożliwiający automatyczne pobranie tych danych, po uprzednim ustaleniu z Ministrem Sprawiedliwości warunków ich udostępniania.;

4. Centralna Informacja pobiera opłaty za udzielanie informacji, wydawanie odpisów, wyciągów lub zaświadczeń z Rejestru oraz za udostępnianie kopii dokumentów z katalogu, jak również za udostępnianie danych w sposób wskazany w ust. 3b. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 5. Skarb Państwa, podmioty świadczące usługi w zakresie nadawania identyfikatorów podmiotów prawnych (kody LEI) oraz innych oznaczeń kodowych, których nadawanie przewidziane jest przepisami prawa, jak również instytucje państwowe, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, nie ponoszą opłat, o których mowa w art. 4 ust. 4.

Możliwość uzyskania zdalnego dostępu do informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru umożliwi zainteresowanym instytucjom automatyczną kontrolę zgodności danych uwidocznionych w Rejestrze z zakresem posiadanych informacji. Upowszechnienie w/w funkcjonalności będzie szczególnie przydatne w kontekście działalności instytucji dysponujących potrzebą bieżącego oraz szybkiego dostępu do danych rejestrowych swoich kontrahentów, przy czym celem nadrzędnym będzie zoptymalizowanie procesów kontroli dokumentów. Powyższy bieżący dostęp do danych rejestrowych może okazać się szczególnie przydatny dla instytucji posiadających mocno rozbudowane bazy danych, których aktualizacja wymaga nieprzerwanego oraz pracochłonnego uaktualniania. W kontekście działalności prowadzonej przez KDPW, kontrola posiadanych danych dotyczyła będzie uczestników KDPW, uczestników systemu rekompensat oraz podmiotów, którym nadawane są kody LEI. Automatyczny dostęp do danych zawartych w Rejestrze spowoduje zmniejszenie liczby dokumentów, które obecnie kontrahenci zobowiązani są dostarczać w formie wydruków. Skrócenie czasu pracy poświęcanego na proces analizy i sprawdzania danych zawartych w Rejestrze wpłynie znacząco

W trakcie usuwania

56

BRAK MOŻLIWOŚCI EMITOWANIA/ ZAPISYWANIA NA RACHUNKACH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH ORAZ RACHUNKACH ZBIORCZYCH WOLUMENU PAPIERÓW DŁUŻNYCH EMITOWANYCH W JURYSDYKCJI KRAJOWEJ (KDPW)

Bariera polegająca na braku możliwości prowadzenia ewidencji dłużnych papierów wartościowych wartościowo, a w konsekwencji wartościowe zapisywanie ich wolumenu na rachunkach papierów wartościowych/zbiorczych. Zmiany zwiększyłyby konkurencyjność polskiego rynku dla zagranicznych banków i firm inwestycyjnych oraz pozwoliły na efektywniejszą obsługę wypłaty świadczeń z papierów dłużnych. Pożądana byłaby zmiana ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, ew. ustawy o obligacjach.

na obniżenie kosztów zarówno po stronie instytucji zainteresowanych takim dostępem, jak również po stronie podmiotów kontrolowanych, dzięki czemu podmioty te nie będą zobligowane do dostarczania aktualnej dokumentacji.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez MR, we współpracy z MS, w zakresie wprowadzenia zaproponowanej zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym, która umożliwi uczestnikom rynku uzyskanie zdalnego dostępu do informacji zawartych w bazie KRS

Zwrócenie się MR do MS z wnioskiem o rozważenie zwiększenia wydajności bazy KRS w celu umożliwienia obsługi większej liczby zapytań

W ocenie UKNF brak jest obecnie przepisów, które uniemożliwiałyby KDPW stosowanie tzw. formuły wartościowej w ewidencji emisji papierów dłużnych, jako formuły pomocniczej w odniesieniu do obowiązku równoległego ewidencjonowania emisji papierów dłużnych przez depozyt w formule ilościowej. Stosowanie formuły wartościowej zostało także przewidziane w nowej wersji Regulaminu KDPW S.A. z dn. 4.04.2017 r. W toku prac Zespołu uzgodniono, że nie jest zasadne wprowadzanie proponowanych zmian w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi.

Niezasadna

57

OFERTA PUBLICZNA NIEWYMAGA- JĄCA SPORZĄDZENIA PROSPEKTU EMISYJNEGO (KPI)

Obecnie dokonywanie oferty publicznej papierów wartościowych, w wyniku której zakładane wpływy brutto emitenta lub sprzedającego na terytorium Unii Europejskiej stanowią mniej niż 100 000 euro i wraz z wpływami, które emitent lub sprzedający zamierzał uzyskać z tytułu takich ofert publicznych takich papierów wartościowych, dokonanych w okresie poprzednich 12 miesięcy, nie osiągną lub nie przekroczą tej kwoty, jest zwolniona z obowiązku prospektowego.

W toku prac Zespołu uzgodniono, że UKNF proponuje zmiany przepisów w ustawie o ofercie publicznej, które uprością tryb składania ofert do 1 mln euro. Zmiana pozwoli na zwiększenie wartości inwestycji realizowanych za pośrednictwem crowdfundingu, bez jednoczesnego nakładania nadmiernych obciążeń na podmioty poszukujące finansowania w tej formule (patrz Załącznik nr 2 do Raportu).

Przedstawiciel MF wskazał, że będzie możliwość wprowadzenia propozycji zmian przepisów w ramach procesu implementacji MiFID2.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF przygotował wstępną propozycję zmiany przepisów w ustawie o ofercie publicznej, które uprością tryb składania ofert do 1 000 000 euro

W trakcie usuwania

Doświadczenie pokazuje, że koszty związane z przygotowaniem prospektu emisyjnego i wymaganym pośrednictwem firmy inwestycyjnej zniechęcają wielu przedsiębiorców do pozyskiwania finansowania w drodze oferty publicznej. Dodatkowo firmy inwestycyjne często nie są zainteresowane pośrednictwem przy ofertach publicznych o niskiej wartości.

Na mocy art. 3 ust. 2 lit. e Dyrektywy prospektowej oferty papierów wartościowych o całkowitej wartości w Unii mniejszej niż 100 000 euro są zwolnione z obowiązku prospektowego. Państwom członkowskim pozostawiono jednak swobodę wprowadzenia dalej idącego wyjątku, sięgającego kwoty 5 000 000 euro, co wynika z art. 1 ust. 2 lit. h Dyrektywy prospektowej.

Omawiane przepisy są szczególną barierą dla rozwoju crowdfundingu inwestycyjnego w Polsce.

Pożądane byłoby podniesienie progu wartości oferty publicznej, powyżej którego powstaje obowiązek prospektowy. Należy zauważyć, że trwają prace nad rozporządzeniem unijnym, które ustali ten próg na poziomie 1 000 000 euro.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych

W art. 7 dodaje się nowy ustęp 8a otrzymujący następujące brzmienie:

8a. Udostępnienia do publicznej wiadomości prospektu emisyjnego, pod warunkiem udostępnienia dokumentu zawierającego co najmniej podstawowe informacje o emitencie papieru wartościowego, warunkach i zasadach oferty ze wskazaniem oferowanych papierów wartościowych, celach emisji na które mają być przeznaczone środki uzyskane z emisji papieru wartościowego, istotnych czynnikach ryzyka oraz oświadczenie emitenta o odpowiedzialności za informacje zawarte w tym dokumencie, nie wymaga oferta publiczna, w wyniku której zakładane wpływy brutto emitenta lub sprzedającego na terytorium Unii Europejskiej, liczone według ich ceny emisyjnej lub ceny sprzedaży z dnia jej ustalenia, stanowią nie mniej niż 100 000 euro i mniej niż 1 000 000 euro, i wraz z wpływami, które emitent lub sprzedający zamierzał uzyskać z tytułu takich ofert publicznych takich papierów wartościowych, dokonanych w okresie poprzednich 12 miesięcy, nie osiągną lub nie przekroczą tej kwoty. Oświadczenie emitenta zawiera stwierdzenie, że zgodnie z jego najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w dokumencie są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym.

W art. 7 ust. 9 otrzymuje następujące brzmienie:

9. Udostępnienia do publicznej wiadomości prospektu emisyjnego, pod warunkiem udostępnienia memorandum informacyjnego, o którym mowa w art. 41, nie wymaga oferta publiczna, w wyniku której zakładane wpływy brutto emitenta lub sprzedającego na terytorium Unii Europejskiej, liczone według ich ceny emisyjnej lub ceny sprzedaży z dnia jej ustalenia, stanowią nie mniej niż 1 000 000 euro i mniej niż 2 500 000 euro, i wraz z wpływami, które emitent lub sprzedający zamierzał uzyskać z tytułu takich ofert publicznych takich papierów wartościowych, dokonanych w okresie poprzednich 12 miesięcy, nie osiągną lub nie przekroczą tej kwoty.

W art. 7 ustęp 16 otrzymuje następujące brzmienie:

16. W przypadku oferty publicznej lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, o których mowa w ust. 2–15, emitent lub sprzedający może udostępnić do publicznej wiadomości prospekt emisyjny. W tym przypadku nie udostępnia się memorandum informacyjnego. W przypadku oferty publicznej lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, o której mowa w ust. 4 pkt. 5 i ust. 8a, emitent lub sprzedający może także udostępnić do publicznej wiadomości memorandum informacyjne.

W art. 53 po ustępie 9b dodaje się ustęp 9c w brzmieniu:

9c. W przypadku oferty publicznej, o której mowa w art. 7 ust. 4 pkt 5 i art. 7 ust. 8a, nie stosuje się przepisów ust. 8-9a, natomiast warunek określony w ust. 7 uważa się za spełniony, jeżeli emitent lub sprzedający złoży do Komisji, najpóźniej przed planowanym rozpoczęciem akcji promocyjnej, harmonogram jej przebiegu wraz ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w prowadzenie akcji promocyjnej, rodzaju i liczby papierów wartościowych objętych ofertą publiczną, której dotyczy akcja promocyjna, oraz zakładanych wpływów brutto emitenta lub sprzedającego.

58	BRAK MOŻLIWOŚCI DOKONYWANIA PEŁNEGO NETTINGU (KDPW) Bariera utrudnia rejestrację papierów wartościowych, które zostały nabyte w wyniku transakcji zawartej w obrocie zorganizowanym i której rozliczenie jest dokonywane przez centralnego kontrpartnera (CCP) na zasadzie netto. Przepis art. 7 ust. 5 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi jest interpretowany jako konieczność odzwierciedlania na rachunkach papierów wartościowych zapisów transakcji nabycia i zbycia papierów wartościowych. Stanowi to znaczące koszty dla uczestników w zakresie identyfikacji transakcji nabycia i zbycia w wyniku przeprowadzenia nettingu przez CCP. Pożądana byłaby zmiana art. 7 ust. 5 ustawy o obrocie papierami wartościowymi.	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi W art. 19 ust. 1 pkt 2) otrzymuje brzmienie: 2) dokonywanie oferty publicznej, subskrypcji lub sprzedaży na podstawie tej oferty, z wyjątkiem oferty publicznej, o której mowa w art. 7 ust. 4 pkt 4 i 5, ust. 8 oraz <u>ust. 8a</u> ustawy o ofercie publicznej, wymaga pośrednictwa firmy inwestycyjnej; REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Uwzględnienie przez MF propozycji legislacyjnej wprowadzającej przepisy upraszczające tryb składania ofert publicznych do 1 mln euro W toku prac Zespołu przedstawiciel KDPW poinformował, że wskazywany problem wymaga zmian w systemach informatycznych po stronie KDPW i nie będzie mógł być rozwiązany w najbliższym czasie. Uzgodniono, że w ramach Zespołu nie będą podejmowane dalsze działania.	Nieusunięta
59	PROBLEMY TECHNICZNE ZWIĄZANE Z OBSŁUGĄ SYSTEMU ESPI (IZFiA) Elektroniczny System Przekazywania Informacji (ESPI) jest trudnym w użytkowaniu systemem do raportowania, który wymaga czasochłonnej obsługi i nadmiernych nakładów pracy po stronie TFI. Pożądane byłoby zastosowanie elastycznych rozwiązań raportowych np. analogicznych do stosowanych w ramach raportowania do NBP (pliki .xls łatwe w obróbce i przejrzyste. Ponadto informacja o ewentualnych błędach w regułach arytmetycznych powinna być zwracana przez portal w czasie rzeczywistym, podczas uploadu plików).	W toku prowadzonych prac Zespołu przedstawiciel IZFiA przedstawił zidentyfikowane problemy związane z funkcjonowaniem systemu ESPI. Uzgodniono, że proponowane zmiany w zakresie funkcjonowania systemu ESPI są akceptowalne pod względem prawnym i zostaną ocenione przez UKNF pod kątem technicznym podczas planowanej modyfikacji systemu. PODJĘTE DZIAŁANIA: IZFiA przygotowała listę zaobserwowanych problemów technicznych dotyczących obsługi Systemu ESPI Zidentyfikowane problemy związane z systemem ESPI: 1. Uciążliwość związana z tym, że przy każdorazowym kopiowaniu tekstu należy go uprzednio skopiować do Notatnika, dopiero wówczas daną treść można wkleić do systemu ESPI. 2. System nie pozwala na dodanie do bazy więcej niż jednego podmiotu o tym samym nr. REGON. Problem pojawia się w trakcie wysyłki sprawozdań (np. kwartalnych). Realizacja tego obowiązku obejmuje zarówno	W trakcie usuwania

fundusze, jak i subfundusze. Dla funduszu w trakcie identyfikacji pliku pole się uzupełnia. Niestety nie dzieje się tak w przypadku subfunduszy, a pole to jest polem wymaganym (tj. bez jego wypełnienia nie ma możliwości przesłania raportu). Powoduje to konieczność ręcznego uzupełniania pola po identyfikacji podmiotu w systemie, a przed wysyłką, co znacznie wydłuża czas poświęcony zadaniu. Dotyczy formularzy: FIO-Q, SFIO-Q, FIZ-Q-E.

3. W przypadku niektórych formularzy system wymaga załączenia pliku PDF w polach, w których należy/wystarczy podać treść, co skutkuje uciążliwą koniecznością generowania plików pdf zawierających treść, jaką trzeba w dane pole wpisać, np.:
 - Formularz TFI-IB-OD, pole: „opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego”,
 - Formularz TFI-IB-OD, pole: „opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego”,
 - Formularz TFI-IB-D, pole: „opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego” oraz „uzasadnienie zawarcia / rozwiązania umowy,
 - Formularz TFI-IB-CZD, pole: „opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego”.
4. Formularz TFI-WZA nie pozwala na wydruk wyłącznie samej treści wypełnionych zakładki. Zamiast tego wydruk zawiera 12 formularzy informujących o udziale funduszy zarządzanych przez TFI w Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy spółek, w znacznej części zawierających puste pola.
5. Sprawozdania roczne – polem obowiązkowym do wypełnienia są pola strony tytułowej nakazujące wskazanie roku obrotowego, którego sprawozdanie dotyczy oraz poprzedniego roku obrotowego. Problem pojawia się podczas przekazywania sprawozdania za pierwszy rok obrotowy danego podmiotu, kiedy to nie występuje poprzedni rok obrotowy. Dotyczy formularzy: FIO-R, FIZ-R-E.
6. Problemy pojawiają się w trakcie wydruku formularzy w formacie pdf – zazwyczaj na takim wydruku występuje brak obramowania poszczególnych komórek (pól) danego formularza.
7. Nie ma możliwości dopasowania drukowanego formularza do strony. Istnieje jedynie możliwość procentowego zmniejszania wydruku, tak aby się zmieścił na stronie, co w szczególności przy drukowaniu sprawozdań powoduje, iż tekst jest bardzo mały i nieczytelny. Wykonanie skanu z takiego wydruku w celu zamieszczenia sprawozdania na stronie internetowej czyni go jeszcze mniej czytelnym.
8. Rozbieżność związana z tym, że aktualny Regulamin korzystania z ESPI (z dnia 14.07.2016) w §24 dopuszcza przekazywanie za pomocą systemu jedynie plików zapisanych w formacie: .rtf, .pdf oraz .csv, nie przewiduje natomiast formatu .xml. Tymczasem Urząd KNF oczekuje od nadzorowanych podmiotów przesyłania plików w formacie .xml (w związku z ZAFI), a także .xls lub .xlsx (na podstawie kierowanych do podmiotów pism). Rozporządzenie MRIF z dnia 27.12.2016 r. w sprawie środków i warunków technicznych służących do przekazywania niektórych informacji przez podmioty nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2288) przewiduje przekazywanie plików także w formacie .xml.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Przeanalizowanie przez UKNF pod kątem technicznym propozycji zmian IZFiA i ich ew. wprowadzenie w ramach planowanej modyfikacji systemu ESPI

OBOWIĄZEK ZAWIERANIA UMÓW W ZAKRESIE IKE/IKZE I PPE W FORMIE PAPIEROWEJ ORAZ PRZEKAZYWANIA PAPIEROWYCH DOKUMENTÓW (IZFIA)

Obecnie istnieje konieczność zawierania umowy w formie papierowej z fizycznym podpisem klienta (np. umowa o IKE/IKZE). Należy dokonać przeglądu prawodawstwa w tym zakresie i odstąpić od konieczności zawierania umów w formie pisemnej, jeżeli klient wyraża na to zgodę. Umowy elektroniczne powinny być możliwe do zawierania w ramach kont z potwierdzoną tożsamością lub przy użyciu profilu zaufanego ePUAP do podpisu takiej umowy. Generalnie należy odstąpić od konieczności stosowania papierowych dokumentów na tyle, na ile to możliwe (np. zastąpienie papierowych formularzy IKE-1, IKE-2, kwestionariusza PPE dokumentami elektronicznymi we wszystkich instytucjach finansowych i przejście np. na e-deklaracje – obecnie każda instytucja finansowa musi ręcznie wypełniać te dokumenty, a potem kolejna z instytucji ponownie przepisywać je do swojego systemu).

UKNF popiera postulat odformalizowania sposobu zawierania umów o prowadzenie IKE/IKZE, metod komunikacji między uczestnikami PPE, pracodawcami prowadzącymi PPE oraz instytucjami finansowymi obsługującymi PPE, a także między oszczędzającymi na IKE/IKZE a instytucjami finansowymi prowadzącymi IKE/IKZE oraz między instytucjami finansowymi prowadzącymi IKE/IKZE a naczelnikami urzędów skarbowych. W opinii UKNF zmiany w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych i w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego powinny polegać na dopuszczeniu możliwości przekazywania informacji związanych z realizowanym PPE, IKE bądź IKZE także w postaci elektronicznej. Powyższa propozycja powinna wyjść naprzeciw oczekiwaniom podmiotów zaangażowanych w tworzenie i realizację ww. produktów emerytalnych i skutkować szybszym przepływem informacji, co winno prowadzić do usprawnienia obsługi rzeczonych produktów. Uwzględnienie tego postulatu będzie też korzystne dla oszczędzających, którzy będą mogli w sposób prostszy i mniej sformalizowany formułować dyspozycje odnoszące się do ich uczestnictwa w indywidualnych i zbiorowych formach gromadzenia oszczędności emerytalnych (zamiast tylko w tradycyjnej papierowej formie).

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF przygotował propozycje zmian legislacyjnych w obowiązujących aktach prawnych w obszarze trzeciego filaru systemu zabezpieczenia emerytalnego (PPE, IKE i IKZE) w celu umożliwienia stosowania elektronicznej formy dokumentów

I. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych

(t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1449)

Proponowane nowe brzmienie przepisów:

Art. 18.

Art. 18. 1. Przystąpienie pracownika do programu na warunkach określonych w umowie zakładowej następuje na podstawie deklaracji o przystąpieniu do programu, zwanej dalej „deklaracją”, po upływie jednego miesiąca od jej złożenia, chyba że pracodawca potwierdzi przystąpienie do programu w terminie wcześniejszym. Oświadczenie woli pracownika w tym przedmiocie może być wyrażone w formie pisemnej albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność oświadczenia woli.

2. Deklaracja zawiera oświadczenie pracownika, że otrzymał kopię umowy zakładowej i zapoznał się z jej treścią, akceptuje jej warunki, oraz może zawierać rozrządzenie na wypadek śmierci pracownika.

3. W przypadku gdy umowa zakładowa nie zakazuje wnoszenia składki dodatkowej, a uczestnik zadeklarował jej wnoszenie, deklaracja zawiera również wysokość deklarowanej składki dodatkowej oraz upoważnienie dla pracodawcy do jej naliczania i potrącania z wynagrodzenia oraz dokonania jej przelewu na rachunek uczestnika.

4. Pracodawca przyjmuje deklarację i potwierdza uczestnikowi jej przyjęcie w formie odpowiadającej formie, w jakiej została złożona deklaracja.

W trakcie usuwania

5. Jeżeli pracownikowi nie przysługuje prawo do uczestnictwa w programie, pracodawca zwraca deklarację wraz z uzasadnieniem odmowy jej przyjęcia w formie odpowiadającej formie, w jakiej została złożona deklaracja. Zwrócenie deklaracji powinno nastąpić nie później niż w terminie jednego miesiąca od dnia jej złożenia przez pracownika.

5a. Dokumenty sporządzone w postaci elektronicznej, o których mowa w ust. 1 i 4 powinny zostać przez pracodawcę należyście utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone do czasu dokonania przez uczestnika programu wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu.

6. W przypadku zamiaru dokonania transferu środków zgromadzonych przez uczestnika na IKE do programu, pracodawca, na żądanie uczestnika, wydaje mu potwierdzenie przystąpienia do programu emerytalnego.

7. Potwierdzenie przystąpienia do programu powinno zawierać dane, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2, oraz nazwę pracodawcy prowadzącego program, nazwę zarządzającego programem oraz numer rachunku, na który należy dokonać wypłaty transferowej.

8. W sprawach odmowy przyjęcia deklaracji i roszczeń między uczestnikiem programu a pracodawcą orzekają sądy pracy właściwe dla siedziby pracodawcy.

Art. 20.

Art. 20. 1. W sprawach dotyczących programu uczestnik składa pracodawcy lub za jego pośrednictwem oświadczenie woli w formie pisemnej albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność oświadczenia woli.

1a. Oświadczenia woli sporządzone w postaci elektronicznej, o których mowa w ust. 1, powinny zostać należyście utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone przez pracodawcę do czasu dokonania przez uczestnika programu wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu.

2. Uczestnik jest obowiązany informować pracodawcę o każdorazowej zmianie adresu do korespondencji oraz danych, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2.

3. Przepisy ust. 1, 1a i 2 stosuje się odpowiednio po ustaniu zatrudnienia.

4. W przypadku połączenia, podziału, zbycia zakładu pracy w całości albo jego zorganizowanej części, uczestnik składa oświadczenia woli za pośrednictwem nowego pracodawcy.

5. W przypadku likwidacji zakładu pracy uczestnik składa oświadczenia woli za pośrednictwem likwidatora, a po zakończeniu likwidacji bezpośrednio zarządzającemu.

6. W przypadku upadłości pracodawcy uczestnik składa oświadczenia woli bezpośrednio zarządzającemu. Syndyk jest obowiązany do powiadomienia uczestników programu o sposobie składania oświadczenia woli w sprawach dotyczących programu w związku z upadłością pracodawcy, w terminie 45 dni od dnia ogłoszenia upadłości.

7. W sprawach dotyczących programu pracodawca nie może być pełnomocnikiem uczestnika.

Art. 22.

Art. 22. 1. Pracodawca jest obowiązany do informowania pracowników, w sposób zwyczajowo u niego przyjęty, o warunkach funkcjonowania programu.

2. Informacja powinna zawierać w szczególności:

- 1) formę programu wraz ze wskazaniem zarządzającego;*
- 2) określenie wysokości składki podstawowej;*
- 3) określenie sumy składek dodatkowych, o której mowa w art. 25 ust. 4;*
- 4) stwierdzenie, że zawiera jedynie omówienie warunków programu, a podstawą funkcjonowania programu jest umowa zakładowa;*
- 5) minimalną i maksymalną wysokość możliwej do zadeklarowania miesięcznej składki dodatkowej oraz sposób jej deklarowania;*
- 6) wskazanie właściwych przepisów podatkowych dotyczących gromadzonych środków;*
- 7) omówienie:*
 - a) zasad wypłaty, wypłaty transferowej i zwrotu zgromadzonych na rachunku uczestnika środków,*
 - b) trybu zmiany deklaracji, konsekwencji, w tym finansowych, tych zmian i warunków odstąpienia uczestnika od programu,*
 - c) praw osoby uprawnionej w przypadku śmierci uczestnika,*
 - d) przypadków, w których następuje likwidacja programu, oraz konsekwencji z tego wynikających,*
 - e) możliwości zadysponowania przez uczestnika prawami do zgromadzonych środków.*

3. Zarządzający jest obowiązany do niezwłocznego przekazywania pracodawcy informacji wskazującej przepisy prawa powszechnie obowiązującego zawierające zmiany w zakresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 7.

4. Pracodawca jest obowiązany do aktualizowania informacji dotyczących zasad funkcjonowania programu, niezwłocznie po ich uzyskaniu.

5. Pracodawca jest obowiązany do wyróżnienia w informacji, o której mowa w ust. 2, zmian, jakie zaszły w zakresie objętym tą informacją w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę dokonania aktualizacji.

6. Pracodawca jest dodatkowo obowiązany przekazać uczestnikowi informację o warunkach wypłaty środków gromadzonych w programie:

Art. 47.

Art. 47. 1. Uczestnik może dokonać w każdym czasie wypowiedzenia udziału w programie przez złożenie pracodawcy oświadczenia woli w formie pisemnej albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność oświadczenia woli, przy czym okres wypowiedzenia przewidziany umową zakładową nie może być krótszy niż 1 miesiąc i nie dłuższy niż 3 miesiące. Przepisy art. 43-45 stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku wypowiedzenia uczestnictwa w programie środki dotychczas zgromadzone na rachunku pozostają na tym rachunku do czasu ich wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu.

3. Oświadczenia woli sporządzone w postaci elektronicznej, o których mowa w ust. 1, powinny zostać należycie utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone przez pracodawcę do czasu dokonania przez uczestnika programu wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu.

II. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 czerwca 2004 r. w sprawie przekazywania informacji dotyczących uczestników pracowniczych programów emerytalnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1611)

Proponowane nowe brzmienie przepisów:

§ 2.

Kwestionariusz przekazywany jest uczestnikowi pracowniczego programu emerytalnego oraz następnemu zarządzającemu albo instytucji finansowej prowadzącej indywidualne konto emerytalne (IKE) przesyłką poleconą albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność. Kwestionariusz w postaci elektronicznej powinien zostać należycie utworzony, utrwalony, przekazany, przechowywany i zabezpieczony przez zarządzającego, o którym mowa w § 1 ust. 1.

III. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie przekazywania przez pracodawcę organowi nadzoru rocznej informacji dotyczącej realizacji prowadzonego pracowniczego programu emerytalnego (Dz. U. Nr 123, poz. 1297)

Proponowane nowe brzmienie przepisów:

§ 3.

1. Informacja jest przekazywana:

- 1) przesyłką poleconą albo*
- 2) w formie elektronicznej, albo*
- 3) za pomocą oprogramowania interfejsowego udostępnionego nieodpłatnie na stronie internetowej organu nadzoru⁹.*

2. Informacja jest opatrzona:

- 1) podpisem albo*

⁹ Ostateczny, techniczny kształt wprowadzenia tego rozwiązania powinien leżeć w gestii MC, jako organu właściwego w tym względzie. Proponowane przez UKNF przepisy są zgodne z założeniami dla rozwoju innowacji finansowych (FinTech) w Polsce. Ich celem jest postulowane przez wielu pracodawców prowadzących pracownicze programy emerytalne ułatwienie realizacji obowiązku składania rocznych informacji dotyczących realizacji programu, a także usprawnienie procesu wprowadzania danych z nich pozyskanych do systemów informatycznych organu nadzoru.

2) kwalifikowanym podpisem elektronicznym, albo

3) innym podpisem elektronicznym zapewniającym autentyczność informacji, która jest przekazywana w sposób określony w ust. 1 pkt 3).

§ 4.

Datą przekazania informacji jest data:

1) nadania przesyłki poleconej albo

2) przekazania dokumentu w postaci elektronicznej, albo

3) zarejestrowania informacji przekazanej w sposób określony w § 3 ust. 1 pkt 3) w systemie teleinformatycznym organu nadzoru.

Dodanie przepisów § 5 o następującym brzmieniu:

§ 5.

1. Informację przekazywaną w sposób, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 3), przesyła się stosując:

1) reguły kontroli poprawności danych informacji,

2) opis sposobu weryfikacji poprawności urzędowego poświadczenia odbioru i integralności informacji,

3) specyfikację oprogramowania interfejsowego służącego do złożenia informacji,

– dostępne na stronie internetowej organu nadzoru.

2. Organ nadzoru lub elektroniczna skrzynka podawcza systemu teleinformatycznego organu nadzoru potwierdzają, w formie dokumentu elektronicznego, złożenie informacji za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

3. Urzędowe poświadczenie odbioru wydane przez elektroniczną skrzynkę podawczą systemu teleinformatycznego organu nadzoru, po przeprowadzeniu prawidłowej weryfikacji struktury logicznej, poprawności danych, autentyczności informacji oraz umocowania do podpisywania informacji:

1) zapewnia integralność złożonej informacji zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 570),

2) stanowi dowód i potwierdza termin złożenia informacji.

W związku z dodaniem § 5, obecne § 5 i § 6 otrzymałyby numerację odpowiednio: § 6 i § 7.

IV. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1776)

Proponowane nowe brzmienie przepisów:

Art. 4.

Art. 4. 1. Oszczędzający na IKE ma prawo do zwolnienia podatkowego na zasadach i w trybie określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli na podstawie umowy o prowadzenie IKE gromadzi oszczędności tylko na jednym IKE, z zastrzeżeniem art. 14 i 23.

2. Oszczędzający na IKZE ma prawo do odliczenia od dochodu wpłat na IKZE na zasadach i w trybie określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli na podstawie umowy o prowadzenie IKZE gromadzi oszczędności tylko na jednym IKZE, z zastrzeżeniem art. 14 i 23.

Art. 8.

Art. 8. 1. IKE lub IKZE jest prowadzone na podstawie umowy zawartej przez oszczędzającego, w formie pisemnej albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność oświadczeń woli, zwanej dalej „umową o prowadzenie IKE lub IKZE”:

1) z funduszem inwestycyjnym albo

1a) z dobrowolnym funduszem emerytalnym, albo

2) z podmiotem prowadzącym działalność maklerską o świadczenie usług polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych i prowadzenie rachunku papierów wartościowych oraz rachunku pieniężnego, albo

3) z zakładem ubezpieczeń – ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, albo

4) z bankiem o prowadzenie rachunku bankowego.

2. Oszczędzający ma prawo do zmiany instytucji finansowej prowadzącej jego IKE lub IKZE, dokonując wypłaty transferowej.

3. Oszczędzający może gromadzić środki na IKE lub IKZE w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym gromadzonym w ramach umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, zawartej przed dniem zawarcia umowy o prowadzenie IKE lub IKZE, pod warunkiem że środki gromadzone na IKE lub IKZE są odrębnie ewidencjonowane, a zakład ubezpieczeń gwarantuje możliwość dokonania wypłaty transferowej środków zgromadzonych na IKE lub IKZE do innej instytucji finansowej, z uwzględnieniem zasad określonych w art. 29.

4. Oszczędzający może gromadzić środki na IKE lub IKZE w ramach umowy o świadczenie usług polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych i prowadzenie rachunku papierów wartościowych i rachunku pieniężnego zawartej przed dniem zawarcia umowy

o prowadzenie IKE lub IKZE, pod warunkiem że środki gromadzone na IKE lub IKZE są odrębnie ewidencjonowane.

4a. Umowa o prowadzenie IKE lub IKZE sporządzona w postaci elektronicznej powinna zostać przez instytucję finansową należycie utworzona, utrwalona, przekazana, przechowywana i zabezpieczona.

Art. 10.

Art. 10. 1. Instytucja finansowa przyjmująca oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2, wydaje oszczędzającemu na IKE potwierdzenie zawarcia umowy o prowadzenie IKE, zwane dalej „potwierdzeniem zawarcia umowy IKE”, sporządzone w formie pisemnej albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność oświadczenia woli. Potwierdzenie zawarcia umowy IKE, sporządzone w postaci elektronicznej powinno zostać przez instytucję finansową należycie utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone.

2. Instytucja finansowa wydaje oszczędzającemu potwierdzenie zawarcia umowy IKE także w przypadku zamiaru dokonania transferu środków zgromadzonych w programie emerytalnym na IKE oszczędzającego.

3. Potwierdzenie zawarcia umowy IKE powinno zawierać dane osobowe oszczędzającego oraz nazwę instytucji finansowej, z którą oszczędzający zawarł umowę, i numer rachunku, na który należy dokonać wypłaty transferowej.

4. W przypadku dokonania wypłaty transferowej oszczędzający może dokonywać wpłat dopiero po wpływie środków będących przedmiotem wypłaty transferowej z dotychczasowej instytucji prowadzącej IKE, chyba że występuje sytuacja, o której mowa w art. 14 ust. 1, a oszczędzający zawarł umowę o prowadzenie IKE z inną instytucją finansową.

Art. 10a.

Art. 10a. 1. Instytucja finansowa przyjmująca oświadczenie, o którym mowa w art. 7a ust. 1 pkt 2, wydaje oszczędzającemu na IKZE potwierdzenie zawarcia umowy o prowadzenie IKZE, zwane dalej „potwierdzeniem zawarcia umowy IKZE”, sporządzone w formie pisemnej albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność oświadczenia woli. Potwierdzenie zawarcia umowy IKZE, sporządzone w postaci elektronicznej powinno zostać przez instytucję finansową należycie utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone.

2. Potwierdzenie zawarcia umowy IKZE powinno zawierać dane osobowe oszczędzającego oraz nazwę instytucji finansowej, z którą oszczędzający zawarł umowę, i numer rachunku, na który należy dokonać wypłaty transferowej.

3. W przypadku dokonania wypłaty transferowej oszczędzający może dokonywać wpłat dopiero po wpływie środków będących przedmiotem wypłaty transferowej z dotychczasowej instytucji prowadzącej IKZE, chyba że występuje sytuacja, o której mowa w art. 14 ust. 1, a oszczędzający zawarł umowę o prowadzenie IKZE z inną instytucją finansową.

V. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 października 2011 r. w sprawie określenia wzorów informacji o środkach zgromadzonych przez oszczędzającego na indywidualnym koncie emerytalnym i na indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego oraz terminu i trybu ich przekazywania (Dz. U. Nr 239, poz. 1427)

Proponowane nowe brzmienie przepisów:

§ 2.

1. Informacje, o których mowa w § 1, są przekazywane, wraz z dokonaniem wypłaty transferowej, przez instytucje finansowe prowadzące indywidualne konta emerytalne oraz instytucje finansowe prowadzące indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego do innej instytucji finansowej albo do zarządzającego programem emerytalnym przesyłką poleconą albo w postaci elektronicznej z zachowaniem systemu identyfikacji elektronicznej i wymogów gwarantujących autentyczność i wiarygodność nie później niż 14 dni od dnia dokonania wypłaty transferowej. Informacje przekazywane w postaci elektronicznej powinny zostać przez instytucję finansową należycie utworzone, utwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone.

2. Za datę przekazania informacji uznaje się datę nadania przesyłki poleconej albo przekazania dokumentu w postaci elektronicznej.

W zakresie powyższych propozycji zmian legislacyjnych należy wskazać na możliwą niespójność proponowanych form oświadczeń woli składanych w ramach PPE, IKE, IKZE z formami oświadczeń woli stypizowanymi w KC. W toku dalszych prac należałoby ustalić relacje postulowanych przepisów do unormowań zawartych w KC, przy czym pożądanym byłoby przyjęcie szczególnego charakteru postulowanych regulacji wobec przepisów KC.

Odnosząc się do postulatu wyrażonego przez IZFiA dotyczącego zastąpienia formy pisemnej kwestionariusza PPE e-deklaracjami, należy zauważyć, iż w tym celu, w opinii UKNF, niezbędne byłoby uprzednie zapewnienie platformy wymiany informacji między instytucjami finansowymi, umożliwiającej interoperacyjność infrastruktury informatycznej wykorzystywanej przez ww. instytucje.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

IZFiA przygotowała propozycję zmiany przepisów w ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego w zakresie umożliwienia elektronicznego składania przez instytucje finansowe deklaracji podatkowych do urzędów skarbowych

Proponuje się następujące brzmienie art. 22 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego:

1. Instytucja finansowa lub syndyk, dokonując wypłaty, o której mowa w art. 34 ust. 1 pkt 1, art. 34a ust. 1 pkt 1 lub art. 46, są obowiązani do sporządzenia i przekazania informacji o dokonaniu wypłaty jednorazowej albo o dokonaniu wypłaty pierwszej raty do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla oszczędzającego w sprawach opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, w terminie do 7. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła wypłata.

Przekazanie informacji następuje na zasadach określonych w art. 3a-3b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 201 z późn. zm.)

2. Oszczędzający, przed dokonaniem wypłaty, jest obowiązany do poinformowania instytucji finansowej lub syndyka o właściwym dla podatku dochodowego od osób fizycznych oszczędzającego naczelniku urzędu skarbowego oraz – w przypadku gdy wypłata następuje na rzecz oszczędzającego na IKE – do przedstawienia decyzji organu rentowego o przyznaniu prawa do emerytury, jeżeli oszczędzający nie ukończył 60. roku życia.

3. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) dane identyfikujące IKE lub IKZE;
- 2) dane osobowe oszczędzającego;
- 3) datę pierwszej wpłaty albo datę przyjęcia pierwszej wypłaty transferowej, w zależności od tego, które z tych zdarzeń nastąpiło wcześniej;
- 4) sumę wpłat w każdym roku kalendarzowym;
- 5) wysokości i daty wypłat transferowych przyjętych na IKE lub IKZE oszczędzającego oraz informacje o nazwie instytucji finansowej lub o danych zarządzającego i o danych pracodawcy prowadzącego program emerytalny, dokonujących tych wypłat;
- 5a) wysokości i daty częściowych zwrotów oraz informacje o nazwie instytucji finansowej dokonującej częściowego zwrotu;
- 6) sumę wpłaconych składek podstawowych, w przypadku gdy na IKE oszczędzającego dokonano wypłaty transferowej z programu emerytalnego;
- 7) wysokość i datę wypłaty;
- 8) kopię decyzji organu rentowego o przyznaniu uprawnień emerytalnych, jeżeli oszczędzający na IKE nie ukończył 60. roku życia.

4. Niedopełnienie przez oszczędzającego obowiązku, o którym mowa w ust. 2, spowoduje, że instytucja finansowa nie dokona wypłaty.

5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór informacji, o której mowa w ust. 3, a także sposób jej przekazywania, uwzględniając konieczność zapewnienia możliwości weryfikacji uprawnień oszczędzającego do zwolnienia podatkowego.

W opinii IZFiA, analogicznie jak w przypadku PPE, również w przypadku produktów takich jak IKE i IKZE dążyć należy do dostosowania przepisów do standardów powszechnie stosowanych na rynku i ułatwić oszczędzającym korzystanie z nich. Co więcej, w dobie rozpowszechniania możliwości elektronicznego składania deklaracji podatkowych przez samych podatników, zasadne jest również umożliwienie tego w odniesieniu do instytucji finansowych. Dotychczasowe brzmienie art. 22 ustawy o IKE/IKZE zmuszało do pisemnego

ARCHIWIZACJA W WERSJI PAPIEROWEJ RAPORTÓW PRZESYŁANYCH PRZEZ TOWARZYSTWA FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I FUNDUSZE INWESTYCYJNE DO KNF (IZFIA)

Obowiązek przechowywania raportów przesyłanych do KNF przez TFI i Fundusze inwestycyjne poprzez dedykowane do tego systemu wydaje się być wymogiem nadmiarem i częstokroć uciążliwym, zaś wszelkie raporty są również zarchiwizowane w wersjach elektronicznych, w tym w szczególności w systemie ESPI. Pożądana jest rezygnacja z wymogu przechowywania papierowych kopii raportów i umożliwienie wprowadzenia archiwizacji elektronicznej.

składania w Urzędach Skarbowych wymienionej w tym przepisie informacji przez instytucje finansowe. Taki wymóg nie wydaje się uzasadniony, a co więcej podnosi koszty obsługi takich kont. W ocenie IZFiA drugim możliwym rozwiązaniem legislacyjnym jest nowelizacja rozporządzenia wydanego na podstawie delegacji ustawowej przewidzianej w art. 22 ust. 5 ustawy o IKE/IKZE, na kształt rozwiązań przewidzianych przez przepisy Ordynacji podatkowej. Delegacja do wydania powyższego rozporządzenia już w chwili obecnej zakłada określenie sposobu przekazywania informacji, niemniej takich przepisów w rozporządzeniu na dzień dzisiejszy brakuje.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez MC i MF, we współpracy z MRPiPS oraz MS, w zakresie uwzględnienia propozycji zmian legislacyjnych w obowiązujących aktach prawnych dotyczących obszaru trzeciego filaru systemu zabezpieczenia emerytalnego (PPE, IKE i IKZE) w celu umożliwienia stosowania elektronicznej formy dokumentów

Przeanalizowanie przez MF propozycji legislacyjnej IZFiA dotyczącej zmiany przepisów w ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego w zakresie umożliwienia elektronicznego składania przez instytucje finansowe deklaracji podatkowych do urzędów skarbowych

W toku prac Zespołu ustalono, że zasadne jest przygotowanie propozycji zmian przepisów w celu rezygnacji z wymogu przechowywania przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych i Fundusze inwestycyjne papierowych kopii raportów i umożliwienia wprowadzenia archiwizacji elektronicznej

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF przygotował, we współpracy z IZFiA, propozycję zmiany przepisów w celu rezygnacji z wymogu przechowywania przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych i Fundusze inwestycyjne papierowych kopii raportów i umożliwienia wprowadzenia archiwizacji elektronicznej

Propozycja nowelizacji § 5 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie środków i warunków technicznych służących do przekazywania niektórych informacji przez podmioty nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego („Rozporządzenie”).

W przypadku utrwalania dokumentu, zgodnie z propozycją IZFiA, w postaci elektronicznej, należy zapewnić, aby został on opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo zaawansowanym podpisem elektronicznym przez osoby, które są wskazane w § 5 ust. 1 Rozporządzenia w dotychczasowym brzmieniu. Ponadto należy zapewnić wiarygodność i integralność takich dokumentów. W związku z powyższym UKNF proponuje nadanie § 5 Rozporządzenia następującego brzmienia:

§ 5. 1. Przekazana informacja jest utrwalana w formie dokumentu w postaci pisemnej lub elektronicznej odpowiednio podpisanego lub opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo zaawansowanym podpisem elektronicznym przez osoby upoważnione do reprezentowania podmiotu nadzorowanego, a w odniesieniu do opinii z badania sprawozdania finansowego i raportu z przeglądu sprawozdania finansowego – przez biegłego rewidenta.

		2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, są archiwizowane przez podmiot nadzorowany przez okres wskazany w odrębnych przepisach. W przypadku dokumentów elektronicznych zapisanych na informatycznych nośnikach danych do sposobu ich przechowywania i zabezpieczania stosuje się odpowiednio rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2005 r. w sprawie postępowania z dokumentami związanymi z dokonywaniem niektórych czynności regulowanych ustawą o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 242, poz. 2041). W toku prac Zespołu wskazano, że powyższa propozycja legislacyjna wpłynie również pozytywnie na działalność innych podmiotów nadzorowanych przez KNF. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Uwzględnienie przez MF propozycji legislacyjnej dotyczącej rezygnacji z wymogu przechowywania przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych i Fundusze inwestycyjne papierowych kopii raportów i umożliwienia wprowadzenia archiwizacji elektronicznej	
62	WYMÓG PRZECHOWYWANIA REJESTRÓW UCZESTNIKÓW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH NA TERYTORIUM RP (IZFIA) Wskazana byłaby zmiana art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi – rozszerzenie na kraje UE.	Uzgodniono, że bariera nie będzie przedmiotem dalszych prac Zespołu z uwagi na brak powiązania z obszarem FinTech.	Poza zakresem

Podgrupa Ubezpieczeniowa

Lp.	Nazwa i opis bariery wraz z podmiotem zgłaszającym	Ustalenia/podjęte działania/rekomendacje	Status bariery ¹⁰ (usunięta, w trakcie usuwa- nia, nieusunięta, niezasadna, poza zakresem prac)
63	DOSTOSOWANIE DEFINICJI OUTSOURCINGU ZAWARTEJ W USTAWIE O DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ I REASEKURACYJNEJ DO PRZEPISÓW DYREKTYWY SOLVENCY II (FINTECH POLAND) Szerokie zdefiniowanie outsourcingu w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (UoDUiR) powoduje, że umowy pomiędzy dostawcą usług a jego poddostawcami, a także jeszcze dalsze relacje kontraktowe tych poddostawców podlegają wprost reżimowi outsourcingu regulowanego ustawą. W działalności zakładów ubezpieczeń bardzo często stosowany jest wielopoziomowy outsourcing i wymogi nakładane na kolejne spółki łańcucha (trzeci i dalszy poziom) są zbyt rygorystyczne. W wielu sytuacjach spółka technologiczna dostarcza tylko mały komponent techniczny na rzecz dostawcy zakładu ubezpieczeń i nie powinna być obciążana obecnymi wymogami prawnymi, gdyż całą odpowiedzialność za wykonywanie powierzonych czynności w ostateczności ponosi bezpośredni dostawca zakładu ubezpieczeń. W Dyrektywie Solvency II outsourcing zdefiniowany jest wężziej – jest to jedynie umowa pomiędzy ubezpieczycielem a dostawcą usług. W definicji wyraźnie wpisano, że dostawca usług może się posługiwać poddostawcami, ale reżim regulacji nakładany jest na relację kontraktową pomiędzy ubezpieczycielem a dostawcą usług.	W ramach prac Zespołu wskazano, że zgodnie z definicją outsourcingu zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 27 UoDUiR przepisy dotyczące outsourcingu stosują się również do podoutourcingu (powyższe podejście zostało potwierdzone przez UKNF z innymi organami nadzoru). Zwrócono uwagę, że zgłoszony postulat nie jest zgodny z praktyką występującą na rynku unijnym i ograniczałby pozyskiwanie przez UKNF informacji oraz sprawowanie nadzoru w zakresie stosowania outsourcingu przez zakłady ubezpieczeń i reasekuracji. Utrzymanie obecnej definicji outsourcingu zapewnia skuteczność rekomendowanych działań wskazanych w barierze nr 65 dotyczącej zagadnienia powierzania tajemnicy ubezpieczeniowej w outsourceowanych usługach IT.	Nieusunięta

¹⁰ Definicje statusów zidentyfikowanych barier: Usunięta – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań; W trakcie usuwania – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań; Nieusunięta – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie; Niezasadna – bariera nie występuje; Poza zakresem prac – bariera nie dotyczy obszaru FinTech.

64

MOŻLIWOŚĆ ORGANIZOWANIA UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH PRZEZ OSOBY FIZYCZNE (FINTECH POLAND, KPI)

UoDUiR stawia podmiotom zamierzającym prowadzić działalność ubezpieczeniową bardzo wysokie wymagania – zarówno formalne (uzyskanie zezwolenia oraz forma prawna spółki akcyjnej lub towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych), jak i kapitałowe. Możliwość organizowania ubezpieczeń wzajemnych przez osoby fizyczne – przedsiębiorców lub stowarzyszenia społeczne lub branżowe – jest znacznie ograniczona, a wszelkie inicjatywy oddolne zmuszone są do pozyskania parasola ochronnego w postaci już istniejących towarzystw ubezpieczeniowych. Należy wskazać, że ubezpieczenia społecznościowe peer-to-peer stają się coraz powszechniejsze w Europie i zaczynają być oferowane również w Polsce.

Pożądanym byłoby dokonanie przeglądu regulacji pod kątem możliwości wprowadzenia rozwiązań celem uregulowania przy znacznie obniżonych wymaganiach organizowania ubezpieczeń wzajemnych przez osoby fizyczne. W praktyce niezbędne byłoby stworzenie definicji drobnego przedsiębiorcy w ramach ustawy, który wyłączałby obowiązek uzyskania zezwolenia przy stosunkowo niskich obrotach.

W ramach prac Zespołu wskazano, że Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW), na bazie obecnych przepisów, mają możliwość tworzenia związków wzajemności członkowskiej, w ramach których swoją działalność mogą rozwijać innowacyjne startupy w obszarze ubezpieczeń społecznościowych (peer-to-peer). Uzgodniono, że nie jest uzasadnione dokonywanie zmian przepisów prawa w tym zakresie.

Zwrócono uwagę, że przepisy UoDUiR przewidują formę prawną jaką są „małe towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych” (małe TUW). W art. 109 ust. 5 UoDUiR wprowadzono uproszczenia dotyczące wymogów kapitałowych dla małych TUW. Dla podmiotów, które nie mogą zostać uznane za małe TUW (tj. nie spełniają kryteriów z art. 109 ust. 1 UoDUiR), dolny próg minimalnego wymogu kapitałowego ustalony jest w art. 273 ust. 2 ww. UoDUiR, zgodnie z prawem unijnym, na poziomie uzależnionym od przyjętych kwot bazowych. Kwoty bazowe różnicowane są w zależności od zakresu i rodzaju działalności ubezpieczeniowej prowadzonej przez zakład ubezpieczeń. Podkreślono, że propozycja całkowitego wyłączenia obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej może prowadzić do naruszeń interesów ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia. Organizowanie ubezpieczeń wzajemnych przez osoby fizyczne może nie być możliwe, w szczególności mając na uwadze brak dostatecznych kapitałów na pokrycie ewentualnych strat.

Niezasadna

65

ZAKAZ DALSZEGO POWIERZANIA TAJEMNICY UBEZPIECZENIOWEJ W OUTSOURCOWANYCH USŁUGACH IT (PIU)

Brak możliwości powierzania tajemnicy ubezpieczeniowej w ramach podoutsourceingu stwarza istotne bariery dla rozwoju innowacyjnych usług. W szczególności przy wykorzystaniu rozwiązań chmurowych, gdzie podmiot przetwarzający powierzone mu dane korzysta w ramach swojej działalności z systemu obsługiwanego w chmurze zewnętrznego dostawcy.

W toku prac Zespołu uznano za zasadne zniesienie ograniczenia w przekazywaniu tajemnicy ubezpieczeniowej w ramach podoutsourceingu. Zwrócono uwagę, że praktyka taka jest możliwa w stosunku do danych osobowych, które stanowią znaczną część tajemnicy ubezpieczeniowej. Uzgodniono, że propozycja zmiany przepisów zostanie przygotowana przez PIU.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

PIU przygotowała propozycję zmiany przepisów prawa w celu umożliwienia przekazywaniu tajemnicy ubezpieczeniowej w ramach podoutsourceingu

Proponuje się wprowadzenie zmiany w art 35 ust 2 pkt 25 UoDUiR:

25) podmiotu przetwarzającego w drodze outsourcingu na zlecenie zakładu ubezpieczeń dane dotyczące ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia oraz administrujących indywidualnymi kontami jednostek uczestnictwa w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym;

Zaproponowana propozycja zostanie poddana ocenie GIODO podczas prac legislacyjnych.

W trakcie usuwania

UPROSZCZENIE DOSTĘPU SEKTORA UBEZPIECZENIOWEGO DO ZBIORÓW DANYCH REFERENCYJNYCH TAKICH JAK: PESEL, CEK, ZUS, KRUS, PIP I NFZ W CELU OBNIŻENIA STAWEK UBEZPIECZEŃ I POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA PROCESÓW UBEZPIECZENIOWYCH (PIU)

Zgodnie z art. 42 ust. 1 UoDUiR sąd, prokuratura, Policja oraz inne organy i instytucje, na wniosek zakładu ubezpieczeń, w zakresie zadań przez ten zakład ubezpieczeń wykonywanych i w celu ich wykonania, w związku z wypadkiem lub zdarzeniem losowym będącym podstawą ustalania odpowiedzialności, udzielają informacji o stanie sprawy oraz udostępniają zebrane materiały, jeżeli są one niezbędne do ustalenia okoliczności tych wypadków i zdarzeń losowych oraz wysokości odszkodowania lub świadczenia. W praktyce, z uwagi na skalę prowadzonej przez rynek ubezpieczeniowy działalności oraz stosunkowo krótkie terminy likwidacji szkód, nie jest możliwe potwierdzenie, w toku prowadzonego postępowania likwidacyjnego, każdego wpływającego do zakładu ubezpieczeń dokumentu w trybie składania przez ten zakład indywidualnego wniosku o udostępnienie danych ze zbioru PESEL lub danych gromadzonych w ZUS, KRUS, PIP, NFZ, CEPIK, TERYT.

Pożądana byłaby zmiana przepisów w poszczególnych rozporządzeniach lub ustawach dziedzinowych regulujących dostęp do ww. zbiorów.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Na wniosek PIU przeanalizowanie przez MC (w trakcie implementacji RODO), we współpracy z MF i GODO, propozycji zmiany ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w celu umożliwienia przekazywania tajemnicy ubezpieczeniowej w ramach podoutsourcingu

W toku prac Zespołu ustalono, że szerszy dostęp zakładów ubezpieczeń do określonych publicznych baz danych oraz zmiana trybu pozyskiwania tychże danych może przyczynić się do usprawnienia procesów biznesowych (m. in. przyspieszenia, obniżenia kosztów, zwiększenia skuteczności oceny ryzyka, a w konsekwencji, w niektórych przypadkach, także do obniżenia wysokości składek ubezpieczeniowych). Wskazano jednocześnie, że bariera ma bardzo szeroki charakter i kwestię dostępu do każdej bazy należy rozpatrywać osobno. Ponadto zwrócono uwagę, że zapewnienie dostępu zakładów ubezpieczeń do określonych baz danych jest kwestią decyzji merytorycznej leżącej po stronie w pierwszej kolejności dysponentów tych baz, a w dalszej – prawodawcy. Podkreślono również, że istotnym elementem jest okres obowiązywania zgody na pozyskiwanie danych o kliencie z danego rejestru. Ustalono, że w praktyce zgoda taka powinna obowiązywać tylko w trakcie obowiązywania umowy i należy zadbać o przygotowanie odpowiednich przepisów, które będą zapewniać zakładom ubezpieczeń dostęp do określonych baz danych jedynie w zakresie i na potrzeby wykonywanej działalności ubezpieczeniowej.

Przedstawiciel PIU poinformował, że sektor ubezpieczeń prowadzi dialog z MC oraz innymi instytucjami w zakresie dostępu do niektórych publicznych baz danych. Wskazał, że postulaty rynku ubezpieczeniowego w zakresie dostępu do danych referencyjnych dotyczą w dużej mierze zbioru danych, którymi ubezpieczyciele już dysponują. Oznacza to, iż w większości przypadków sektor ubezpieczeniowy zabiega o uelastycznienie zapisów dotyczących sposobu i trybu uzyskiwania tych danych.

Uzgodniono, że PIU przygotowuje propozycje rozwiązań, które będą również przedstawiane w ramach bilateralnych kontaktów PIU z gestorami określonych baz danych.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

PIU przygotowała propozycje rozwiązań w zakresie dostępu sektora ubezpieczeniowego do rejestrów prowadzonych przez organy publiczne

Baza danych Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL)

W zakresie dostępu do zbioru PESEL rozwiązaniem występujących barier będzie:

1. Uproszczenie zapisów ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności w kierunku wskazania przejrzystej ścieżki postępowania w sytuacji weryfikacji danych w trybie teletransmisji, gdy spełniona jest wskazana w art. 46 ust 2 pkt 3 ww. ustawy przesłanka posiadania interesu faktycznego uzupełniona uzyskaniem zgody osoby, której dane dotyczą. Aktualne przepisy w sposób niewystarczający uwzględniają przebieg procesu teletransmisji, a takim trybem zainteresowany jest rynek ubezpieczeniowy. Dodatkowo w ustawie powinien zostać wskazany minimalny zestaw danych niezbędny do potwierdzenia danych oraz szczegółowo zdefiniowany proces raportowania niezgodności danych.
2. Wprowadzenie do ww. ustawy zapisu, który będzie pozwalał zakładom ubezpieczeń na jednokrotne złożenie wniosku do danego interesu prawnego lub faktycznego analogicznie, jak zostało to przewidziane dla

W trakcie usuwania

podmiotów uprawnionych. Tylko takie rozwiązanie gwarantuje zautomatyzowanie procesu weryfikacji danych w trybie teletransmisji (po spełnieniu wymaganych warunków technicznych przez zakład ubezpieczeń).

3. Wprowadzenie trybu elektronicznego poprawiania oraz uzupełniania zestawów danych z zachowaniem niezbędnych wymogów formalno-prawnych, technicznych oraz zgód osób, których dane dotyczą.

Baza danych Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK)

W zakresie dostępu do zbioru CEPiK rozwiązaniem występujących barier będzie:

Wprowadzenie następujących zmian do:

- Art. 100ah ust 1 pkt 21) ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (po uwzględnieniu nowelizacji z dnia 24 lipca 2015 r.) w następującym zakresie:

21) zakładom ubezpieczeń w zakresie niezbędnym do wykonywania uprawnień, o których mowa w art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;

- § 12 Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 12 lipca 2016 r. w sprawie rodzaju i zakresu danych udostępnianych z centralnej ewidencji kierowców:

§ 12 Zakładom ubezpieczeń udostępnia się dane, o których mowa w art. 100aa ust. 1 pkt 1–3 i ust. 4 pkt 1–7, 10, 11 i 13 ustawy,

tj. uwzględnienie także danych z punktu 12) o wykroczeniach, przestępstwach i punktach.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym zakłady ubezpieczeń mają dostęp do danych z CEK o uprawnieniach do kierowania pojazdem (prawo jazdy określonej kategorii) jedynie na potrzeby wystąpienia z regresem do kierującego. Tymczasem fakt posiadania prawa jazdy określonej kategorii, okres posiadania tego dokumentu jest jednym z elementów oceny ryzyka, o który ubezpieczyciel zapytuje podczas zawarcia umowy ubezpieczenia. Od początku prac prowadzonych przez MC w zakresie zmian związanych z CEPiK 2.0 rynek ubezpieczeniowy wskazywał niezbędność danych dotyczących uprawnień do kierowania pojazdami, w tym także informacji o cofnięciu tych uprawnień oraz o punktach karnych, do realizacji ustawowo określonych zadań zakładu ubezpieczeń, tj. zawarcia i wykonania umowy ubezpieczenia – właściwej oceny ryzyka ubezpieczeniowego, postępowania związanego z likwidacją szkody, a także na potrzeby działań niezbędnych do identyfikacji, weryfikacji i przeciwdziałania naruszeniu interesów wszystkich uczestników rynku ubezpieczeniowego.

W opinii PIU zakłady ubezpieczeń nie są zwykłymi podmiotami komercyjnymi, które dzięki dostępowi do danych i informacji zgromadzonych w rejestrach państwowych znalazłyby się w „uprzywilejowanej pozycji” w stosunku do innych komercyjnych podmiotów. Zgodnie z przepisami prawa jedynie zakłady ubezpieczeń mogą oferować usługę związaną z zawarciem i wykonaniem umowy ubezpieczenia. Co więcej, ustawodawca w odniesieniu do niektórych ubezpieczeń – np. ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wręcz nakłada na zakład ubezpieczeń obowiązek zawarcia takiego ubezpieczenia, co wyraźnie wynika np. z art. 5 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) wskazując przy tym w innych przepisach, jak ubezpieczenie to ma zostać zawarte oraz wykonane. Składki, jakie wpłacane są przez wszystkich ubezpieczonych kierowców tworzą fundusz ubezpieczeniowy, z którego następnie osobom poszkodowanym i uprawnionym

wypłacane są odszkodowania i świadczenia. Badanie ryzyka ubezpieczeniowego jest podstawą prowadzenia działalności ubezpieczeniowej. Prawo do sprawdzenia na etapie zawarcia umowy ubezpieczenia czy posiadacz pojazdu ma uprawnienia do kierowania pojazdem, czy były one odebrane/ograniczone, a także z jakiego powodu, stworzy możliwość budowy przez ubezpieczycieli bardziej zaawansowanych modeli taryfikacji składki za ubezpieczenie. Pozwoli to także na ograniczenie wzrostu cen składek OC dla kierowców jeżdżących bezpiecznie, zgodnie z przepisami ruchu drogowego.

W Polsce stan bezpieczeństwa na drodze ciągle należy do jednego z najgorszych w Europie. Wpływa na to wiele czynników związanych nie tylko ze stylem jazdy, ale także np. z infrastrukturą drogową. Jednak jak pokazują zmiany związane np. z możliwością zatrzymania kierującemu prawa jazdy w przypadku przekroczenia dopuszczalnej prędkości o więcej niż 50 km/h w terenie zabudowanym, wzrost świadomości kierujących o bezpośrednich konsekwencjach naruszania przepisów ruchu drogowego wpływa na ograniczenie liczby ofiar tych wypadków i strat, jakie społeczeństwo i gospodarka narodowa ponoszą z tego tytułu. Wprowadzenie wnioskowanej przez środowisko ubezpieczeniowe zmiany leży także w interesie publicznym, ponieważ świadomość kierujących o tym, że ich dane zawarte w CEP i CEK będą uwzględniane przy ustaleniu składki ubezpieczeniowej, może realnie wpłynąć na zmianę zachowania kierujących na drodze.

Baza danych Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ)

W zakresie dostępu do zbioru danych NFZ rozwiązaniem występujących barier będzie:

Wprowadzenie do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych obowiązku elektronizacji procesu składania zapytań i udzielania odpowiedzi w relacjach zakład ubezpieczeń – NFZ – zakład ubezpieczeń. Proponowane rozwiązanie powinno zapewniać dostęp do danych NFZ drogą elektroniczną, wykazując przy tym interes faktyczny lub prawny (analogicznie jak w ustawie o ewidencji ludności). Sektor ubezpieczeniowy postuluje o wprowadzenie możliwości potwierdzania w trybie elektronicznym następującego zestawu danych:

- 1) Imię i nazwisko osoby;
- 2) Dane adresowe osoby;
- 3) Dane o nazwach i adresach świadczeniodawców, którzy udzielili świadczeń opieki zdrowotnej, w związku ze zgłoszonym zdarzeniem ubezpieczeniowym oraz termin, w którym były one udzielane ubezpieczonemu.

Wskazane informacje są niezbędne do ustalenia odpowiedzialności za zgłoszone roszczenia, jak również do wypłaty świadczenia w należytej wysokości i dotychczas są potwierdzane zgodnie z przepisami, z tym że w trybie korespondencji papierowej.

Postanowienia dotyczące przedmiotu oraz zakresu umów grupowego ubezpieczenia na życie, uregulowane zarówno w ogólnych warunkach ubezpieczenia, jak również w szczegółowych, indywidualnych warunkach umów wynegocjowanych z ubezpieczającym w drodze postępowania przetargowego oraz w treści klauzul zawartych na deklaracji przystąpienia, zawierają szereg obowiązujących wyłączeń w odpowiedzialności za zgłaszane zdarzenia odnoszące się głównie do stanu zdrowia ubezpieczonego. Ubezpieczony, przystępując do umowy, każdorazowo potwierdza na deklaracji przystąpienia, że spełnia warunki określone w OWU w szczególności, że w dniu podpisania deklaracji nie przebywa na zwolnieniu lekarskim, w szpitalu,

w hospicjum lub nie orzeczono wobec niego niezdolności do pracy. Szereg wyłączeń odpowiedzialności odnosi się również do konieczności weryfikacji na etapie likwidacji, czy w określonym czasie przed przystąpieniem do umowy ubezpieczenia, ubezpieczony ten nie chorował na chorobę, w związku z którą zmarł.

Weryfikacja powyższych informacji, zgodnie z wymogami prawnymi, każdorazowo odbywa się na podstawie posiadanej pisemnej zgody ubezpieczonego na występowanie zarówno do placówek medycznych, jak i NFZ oraz przekazanie ubezpieczycielom stosownej dokumentacji medycznej. Szczegółowy zakres dokumentacji i informacji możliwych do pozyskania przez zakłady ubezpieczeń z NFZ, jak i z placówek medycznych określa ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Sektor ubezpieczeniowy wnioskuje jednak o elektroniczny dostęp do wybranych danych gromadzonych przez NFZ, ponieważ znacząco przyczyni się to do usprawnienia procesu weryfikacji informacji podanych przez ubezpieczonych na etapie przystąpienia do ubezpieczenia, szczególnie osób, które przystąpiły do umowy będąc w bardzo ciężkim stanie zdrowotnym i nie ujawniły tego faktu ubezpieczycielowi. Roszczenia zgłoszone przez takie osoby, jak również ich spadkobierców w przypadku zgonu ubezpieczonego, wymagają szczególnej analizy, gromadzenia dokumentacji medycznej oraz podlegają szczegółowym wyjaśnieniom zgodnie z art. 815 KC.

Zdaniem ubezpieczycieli proces weryfikacji oszustw i wyłudzeń ubezpieczeniowych, polegających na zatajaniu informacji o stanie zdrowia ubezpieczonego oraz zgłaszaniu roszczeń nieprzypadkowych i zależnych od stanu zdrowia obecnie jest utrudniony i długotrwały. W dużej liczbie przypadków niemożliwe jest ustalenie, w której placówce leczyl się ubezpieczony oraz pozyskanie właściwej dokumentacji medycznej umożliwiającej odmowę wypłaty świadczenia, chociaż stan zdrowia, przyczyna śmierci i bardzo krótki staż ubezpieczenia niewątpliwie wskazują, że ubezpieczony w dniu podpisania deklaracji był bardzo ciężko chory i celowo zataił ten fakt.

Możliwość elektronicznego ustalenia, w której placówce leczyl się ubezpieczony, w jakim terminie w niej przebywał oraz jaki jest adres tej jednostki, będzie stanowiło działania prewencyjne dla innych osób, które zamierzają powielać działanie polegające na zatajaniu informacji o stanie zdrowia oraz wpłynie na zmniejszenie zjawiska przestępczości ubezpieczeniowej na rynku ubezpieczeń na życie.

Baza danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)

W zakresie dostępu do zbioru danych ZUS rozwiązaniem występujących barier będzie:

Wprowadzenie zmiany do art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w kierunku wskazania zakładów ubezpieczeń jako podmiotów uprawnionych do składania w formie elektronicznej wniosków o potwierdzenie danych gromadzonych przez ZUS, a obejmujących:

- 1) Imię i nazwisko ubezpieczonego;
- 2) Dane adresowe;
- 3) Fakt orzeczenia niezdolności do pracy (stopień i czas, na jaki orzeczono niezdolność);
- 4) Fakt przebywania na zwolnieniach lekarskich lub zasiłku chorobowym;
- 5) Okres, w którym wskazana niezdolność do pracy miała miejsce.

Zapytania takie mogłyby być kierowane tylko w sytuacji posiadania przez zakład ubezpieczeń interesu faktycznego i zgody osoby, której dane dotyczą. Zakłady ubezpieczeń powinny mieć możliwość złożenia jednokrotnego

wniosku do danego interesu faktycznego. Dane te są niezbędne ubezpieczycielom w procesach likwidacji szkód z tytułu ubezpieczeń na życie, posagowych oraz od następstw nieszczęśliwych wypadków. Tylko rozwiązanie zakładające maksymalną otwartość na elektroniczną obsługę procesu daje możliwość automatycznej weryfikacji danych w trybie teletransmisji (po spełnieniu wymaganych warunków technicznych przez zakład).

Zakłady ubezpieczeń jako sektor prywatny zakładają, iż takie udostępnianie odbywałoby się odpłatnie, przy czym koszty te byłyby skorelowane z rzeczywistymi nakładami ponoszonymi przez ZUS na obsługę zakładów ubezpieczeń i byłby zapewniony sprawny proces pobierania opłaty (abonament na ilość zapytań lub okresowo według rzeczywistego użycia).

Baza danych Kasy Rolniczej Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)

W zakresie dostępu do zbioru danych KRUS rozwiązaniem występujących barier będzie:

Wskazanie w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych rolników zakładów ubezpieczeń jako podmiotów uprawnionych do elektronicznego wnioskowania o potwierdzenie danych gromadzonych przez KRUS obejmujących:

- 1) Imię i nazwisko;
- 2) Dane adresowe;
- 3) Fakt orzeczenia niezdolności do pracy w rolnictwie (stopień i czas, na jaki orzeczono niezdolność);
- 4) Fakt przebywania na zwolnieniu lekarskim lub na zasiłku chorobowym;
- 5) Okres, w którym wskazana niezdolność do pracy miała miejsce;
- 6) Fakt sporządzenia protokołu wypadku przy pracy w rolnictwie (data i nr protokołu).

Zapytania takie mogłyby być kierowane tylko w sytuacji posiadania przez zakład interesu faktycznego i zgody osoby, której dane dotyczą. Zakłady ubezpieczeń powinny mieć możliwość złożenia jednokrotnego wniosku do danego interesu faktycznego. Dane te są niezbędne ubezpieczycielom w procesach likwidacji szkód z tytułu ubezpieczeń na życie, posagowych oraz od następstw nieszczęśliwych wypadków. Tylko rozwiązanie zakładające maksymalną otwartość na elektroniczną obsługę procesu daje możliwość automatycznej weryfikacji danych w trybie teletransmisji (po spełnieniu wymaganych warunków technicznych przez zakład).

Zakłady ubezpieczeń jako sektor prywatny zakładają, iż takie udostępnianie mogłoby odbywać się odpłatnie, przy czym koszty te byłyby skorelowane z rzeczywistymi nakładami ponoszonymi przez KRUS na obsługę zapytań zakładów ubezpieczeń i rozliczane byłyby w sposób ułatwiający proces pobierania opłat.

Baza danych Państwowej Inspekcji Pracy (PIP)

W zakresie dostępu do zbioru danych PIP rozwiązaniem występujących barier będzie:

Wskazanie w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy zakładów ubezpieczeń jako podmiotów uprawnionych do elektronicznego wnioskowania o potwierdzenie danych gromadzonych przez PIP obejmujących:

- 1) Imię i nazwisko;
- 2) Dane adresowe;
- 3) Fakt sporządzenia protokołu wypadku przy pracy (data i nr protokołu).

Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT)

Bariera związana z dostępem do rejestru TERYT została zniesiona w dniu 31.03.2017 r. poprzez uruchomienie usługi eTERYT dostępnej w serwisie internetowym <http://eteryt.stat.gov.pl>.

GIODO wskazał, że dostęp banków do danych przetwarzanych w rejestrach jest możliwy pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych.

Zaproponowane przez PIU zmiany w przepisach dotyczących bazy danych PESEL, CEPiK, NFZ, ZUS, KRUS i PIP zostaną poddane ocenie GIODO na etapie prac legislacyjnych.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez PIU i MC w zakresie uwzględnienia postulatów sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do baz PESEL i CEPiK

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z NFZ i MZ, w zakresie uwzględnienia postulatów sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy NFZ

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z ZUS i MRPiPS, w zakresie uwzględnienia postulatów sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy ZUS

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z KRUS i MRiRW, w zakresie uwzględnienia postulatów sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy KRUS

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z PIP, w zakresie uwzględnienia postulatów sektora ubezpieczeniowego dotyczącego dostępu do bazy PIP

Podjęcie działań przez PIU w zakresie konsultacji z GIODO proponowanych rozwiązań dotyczących dostępu sektora ubezpieczeniowego do rejestrów publicznych pod kątem spełnienia zasad prawidłowego przetwarzania danych

W trakcie usuwania

67

NIEELASTYCZNE ZAPISY DOTYCZĄCE STOSOWANIA CERTYFIKATÓW PODPISÓW PRZY AUTORYZACJI CZYNNOŚCI UBEZPIECZENIOWYCH (PIU)

Wskazuje się na potrzebę ograniczenia nadmiarowych zapisów dotyczących wymogów stosowania podpisu kwalifikowanego, szczególnie w kontekście wejścia w życie Rozporządzenia eIDAS i alternatywnych form uwierzytelniania. Pożądana jest zmiana Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 września 2006 r. w sprawie prowadzenia rejestru pośredników ubezpieczeniowych oraz sposobu udostępniania informacji z tego rejestru.

W toku prac Zespołu wskazano, że trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o dystrybucji ubezpieczeń w ramach implementacji IDD. Przedstawiciel MF poinformował, że wskazywana kwestia została uwzględniona poprzez określenie w projekcie ustawy delegacji do wydania rozporządzenia, które określi szczegółowy tryb prowadzenia działalności pośredników ubezpieczeniowych. Wskazał, że projekt ustawy zostanie przyjęty najpóźniej w lutym 2018 r.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MF uwzględniło, w ramach prac związanych z projektem ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, kwestię potrzeby zmiany przepisów dotyczących stosowania certyfikatów podpisów przy autoryzacji czynności ubezpieczeniowych poprzez wprowadzenie w projekcie ustawy delegacji do wydania rozporządzenia, które określi szczegółowy tryb prowadzenia działalności pośredników ubezpieczeniowych

68

UMOŻLIWIENIE ODCZYTYWANIA KODÓW POLOWYCH 2D AZTEC NA DOWODACH REJESTRACYJNYCH POJAZDÓW (PIU)

W celu zautomatyzowania procesów odczytywania danych zasadne byłoby zdjęcie mechanizmu szyfrowania z kodów polowych 2D Aztec na dowodach rejestracyjnych pojazdów lub ujawnienie zakładom ubezpieczeń klucza szyfrującego. Pożądana byłaby zmiana rozporządzenia w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF, w ramach prac nad projektem rozporządzenia w sprawie prowadzenia rejestru pośredników ubezpieczeniowych oraz sposobu udostępnienia informacji z tego rejestru (upoważnienie do jego wydania zostało zawarte w art. 54 ust. 10 projektu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń), propozycji zmiany przepisów dotyczących stosowania certyfikatów podpisów przy autoryzacji czynności ubezpieczeniowych

W ramach prac Zespołu przedstawiciel PIU zwrócił uwagę, że szyfrowanie danych zawartych na dowodach rejestracyjnych pojazdów w kodzie polowym 2D Aztec nie wynika z żadnych przepisów prawa i uniemożliwia automatyczne odczytywanie danych za pośrednictwem skanera podczas operacyjnej działalności zakładów ubezpieczeń. Wskazał, że zasadne byłoby zdjęcie szyfrowania lub ujawnienie klucza szyfrującego.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

MR nawiązało kontakt z MIB w celu wyjaśnienia kwestii szyfrowania danych na dowodach rejestracyjnych pojazdów w kodzie polowym 2D Aztec

W opinii MIB wyłącznym posiadaczem praw autorskich do mechanizmów (algorytmów) kodowania/dekodowania danych zawartych w kodzie 2D AZTEC dowodu rejestracyjnego jest Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. – producent dowodów rejestracyjnych, wybrany przez ministra właściwego do spraw transportu na podstawie art. 75d ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1260). Podmioty zainteresowane uzyskaniem dostępu do mechanizmów pozwalających na odczyt danych z kodu 2D AZTEC drukowanego w dowodzie rejestracyjnym mogą kierować wnioski w tej sprawie bezpośrednio do PWPW S.A. MIB wyjaśnia jednocześnie, że rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 lipca 2002 r. w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1038) określa jedynie miejsce umiejscowienia kodu kreskowego w dowodzie rejestracyjnym, w ramach uprawnienia wynikającego z delegacji ustawowej do określenia wzoru dowodu rejestracyjnego. Rozporządzenie to nie reguluje kwestii technicznych dotyczących kodu 2D Aztec zamieszczanego w dowodzie rejestracyjnym przez jego producenta, w tym kwestii jego kodowania/dekodowania. Tym samym nie zawiera regulacji stanowiących barierę prawną w umożliwieniu ich odczytywania.

Jednocześnie w ramach prac Zespołu wskazano, że dostawcą mechanizmu szyfrowania danych na dowodach rejestracyjnych pojazdów w kodzie polowym 2D Aztec jest firma ZETO Koszalin Sp. z o.o.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez PIU, we współpracy z MIB, GODO, PWPW S.A. i ZETO Koszalin Sp. z o.o., w zakresie uwzględnienia postulatu sektora ubezpieczeniowego dotyczącego umożliwienia automatycznego odczytywania danych na dowodach rejestracyjnych pojazdów w kodzie polowym 2D Aztec

W trakcie usuwania

UMÓŻLIWIENIE PRZECHOWYWANIA DOKUMENTÓW PAPIEROWYCH I ICH ODPOWIEDNIKÓW CYFROWYCH W ARCHIWACH ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ PRZESZŁYCH CZAS (PIU)

W dotychczasowej działalności zakładów ubezpieczeń niejednokrotnie dochodzi do sytuacji niszczenia przez ubezpieczycieli dokumentów dotyczących spraw, które jeszcze nie uległy przedawnieniu, co w znacznym stopniu utrudnia lub uniemożliwia skuteczne prowadzenie tych spraw. W wielu przypadkach ubezpieczony ma ograniczony bądź całkowicie uniemożliwiony dostęp do akt szkodowych, ze względu na obowiązujący 3-letni okres przedawnienia. Analiza sytuacji zakładów ubezpieczeń wskazuje, iż w wielu przypadkach towarzystwo ubezpieczeniowe może nie mieć informacji o faktycznej dacie przedawnienia roszczenia z umowy ubezpieczenia. Pożądana byłaby zmiana ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

W toku prac Zespołu przedstawiciel PIU przedstawił propozycję zmiany przepisów prawa, która umożliwiłaby zakładom ubezpieczeń przechowywanie informacji i dokumentów dotyczących umów ubezpieczenia do celów archiwalnych przez okres 20 lat.

Podczas prac Zespołu zwrócono uwagę, że art. 5 ust. 1 lit. e RODO wskazuje, iż dane osobowe mogą być przechowywane przez okres dłuższy niż jest to niezbędne do celów, w których dane są przetwarzane, o ile będą one przetwarzane do celów archiwalnych w interesie publicznym, z zastrzeżeniem, że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą („ograniczenie przechowywania”).

PODJĘTE DZIAŁANIA:

PIU przygotowała propozycję zmiany legislacyjnej w celu umożliwienia zakładom ubezpieczeń przechowywania informacji i dokumentów dotyczących umów ubezpieczenia do celów archiwalnych przez okres 20 lat

Proponuje się dodanie nowego ust. 11 w art. 29 UoDUiR:

Art. 29 ust. 11

Zakład ubezpieczeń może przechowywać informacje i dokumenty dotyczące umowy ubezpieczenia do celów archiwalnych przez okres 20 lat po upływie okresu ochrony ubezpieczeniowej i zastosowaniu odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych w celu ochrony praw i wolności osób, których dane w nich są znajdujące.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Na wniosek PIU przeanalizowanie przez MC (w trakcie implementacji RODO), we współpracy z MF i GIODO, propozycji zmiany legislacyjnej w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w celu umożliwienia zakładom ubezpieczeń przechowywania informacji i dokumentów dotyczących umów ubezpieczenia do celów archiwalnych przez okres 20 lat

W trakcie usuwania

70

UMOŻLIWIENIE ODBIORU WSZYSTKICH OŚWIADCZEŃ OD KLIENTA W FORMIE ELEKTRONICZNEJ (DOKUMENTOWEJ) (KPI)

Brak możliwości zbierania oświadczeń od klientów w formie elektronicznej w celu pozyskiwania danych ze szpitali i NFZ uniemożliwia rozwój sprzedaży ubezpieczeń on-line. Uniemożliwienie finalizowania procesu w całości on-line podnosi koszty działalności ubezpieczycieli, a tym samym wpływa na koszt ubezpieczenia dla klienta. Zasadna byłaby zmiana UoDUiR, np. art. 38 i 39. Pożądana byłaby akceptacja oświadczenia złożonego w formie elektronicznej (gdy jest możliwość jednoznacznej identyfikacji klienta) lub złożonego w formie ustnej (jako nagranie rozmowy z klientem o potwierdzonej tożsamości).

W toku prac Zespołu wskazano, że MC podjął działania zmierzające do zmiany przepisów UoDUiR w związku z implementacją RODO. Zaprojektowanie zmian poprzedzone zostało spotkaniami z PIU, a zmiany wypracowane zostały przy współpracy z MF jako resortem odpowiedzialnym za podejmowanie działań legislacyjnych w obszarze sektora ubezpieczeń. W efekcie powyższego, projekt zmian autorstwa MC będzie przewidywał m.in. zmianę art. 38 w ust. 6 i 8 UoDUiR, gdzie wymóg zgody „pisemnej” zastępuje się wymogiem zgody „wyraźnej”. Powyższe wpłynie również na możliwość digitalizacji samych ubezpieczeń.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Finalizacja przez MC i MF prac związanych ze zmianą przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (w ramach implementacji RODO) w celu umożliwienia digitalizacji procesu zawierania umów ubezpieczenia

W trakcie usuwania

Podgrupa Konsumentka i Przetwarzania danych

Lp.	Nazwa i opis bariery wraz z podmiotem zgłaszającym	Ustalenia/podjęte działania/rekomendacje	Status bariery ¹¹ (usunięta, w trakcie usuwa- nia, nieusunięta, niezasadna, poza zakresem prac)
71	ZASADY PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH – MNOGOŚĆ ZGÓD NA PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH (FINTECH POLAND) Obecne regulacje wymagają pobierania od klientów wielu zgód związanych z przetwarzaniem danych osobowych w ramach danego produktu/usługi i należałoby rozważyć zmianę przepisów prawa w tym zakresie (np. poprzez umożliwienie łączenia niektórych zgód na jednym oświadczeniu).	W toku prac Zespołu przedstawiciel GIODO zwrócił uwagę, że na bazie obecnych przepisów nie ma możliwości łączenia zgód na jednym oświadczeniu, gdyż w ustawie o ochronie danych osobowych mowa jest o „zgódzie wyraźnej”. Tym niemniej wskazał, że RODO zmieni charakter tej zgody wprowadzając tzw. „zgody jednoznaczne” i być może w ramach tej definicji będzie większa przestrzeń do wprowadzenia ew. usprawnień w procesach pozyskiwania zgód od klientów. Podkreślił jednocześnie, że nie byłoby zasadne wprowadzanie jakichkolwiek zmian w tym zakresie do obowiązującej ustawy przed wejściem w życie RODO. Poinformował, że na poziomie europejskim Grupa Robocza Art. 29, której członkiem jest GIODO, przygotowuje opinię w zakresie wydawania zgód (planowane zakończenie prac do końca 2017 r.). Wskazał, że GIODO, na podstawie ww. opinii, planuje wydanie opinii dotyczącej tego, czy dotychczas wyrażone zgody będą ważne po rozpoczęciu stosowania RODO. Natomiast w ocenie MC należy zwrócić uwagę na treść motywu 32 RODO, w świetle którego zgoda powinna dotyczyć wszystkich czynności przetwarzania dokonywanych w tym samym celu lub w tych samych celach. Jeżeli przetwarzanie służy różnym celom, potrzebna jest zgoda na wszystkie te cele. Ustawodawca unijny przewidział więc możliwość odbierania jednej zgody na kilka celów. REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA: Kontynuacja przez GIODO uczestnictwa w pracach europejskich nad stworzeniem wytycznych w zakresie wykorzystywania zgody klienta Wydanie przez GIODO dodatkowej interpretacji na poziomie krajowym w zakresie wykorzystywania zgody klienta – po wydaniu wytycznych europejskich	W trakcie usuwania
72	DOSTĘP BANKÓW, SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH ORAZ KRAJOWYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH DO DANYCH PRZETWARZANYCH W REJESTRACH PUBLICZNYCH (FINTECH POLAND, ZBP, KSKOK, PONIP)	W toku prac Zespołu przedstawiciel ZBP zwrócił uwagę na potrzebę zapewnienia bankom dostępu do istniejących baz publicznych w celu skutecznej identyfikacji i weryfikacji klientów w ramach wykonywania obowiązków publiczno-prawnych, m.in. na potrzeby przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Jako jedną z istotniejszych barier w tym zakresie wskazał na brak po stronie banków <u>pełnego dostępu do weryfikacji w Rejestrze Dowodów Osobistych (RDO) i Rejestrze Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL)</u>. W chwili obecnej banki mają możliwość przeprowadzenia jedynie weryfikacji zerojedynkowej (wynikiem udostępniania danych w tym trybie jest potwierdzenie zgodności	W trakcie usuwania

¹¹ Definicje statusów zidentyfikowanych barier: Usunięta – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań; W trakcie usuwania – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań; Nieusunięta – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie; Niezasadna – bariera nie występuje; Poza zakresem prac – bariera nie dotyczy obszaru FinTech.

Otwartość i elektronizacja dostępu do danych publicznych zapewnia nie tylko przyspieszenie obrotu, ale również prowadzi do ograniczenia kosztów i oszczędności czasu zarówno dla obywateli, jak i państwa. Jak pokazują przykłady krajów europejskich, dostęp do wiedzy, w tym otwarty dostęp do danych publicznych, ma znaczący wpływ na ekonomiczny rozwój gospodarki oraz budowę nowych gałęzi innowacyjnego rynku finansowego (np. Dania, Estonia, Szwecja). Zasadne byłoby wprowadzenie zmian w zakresie zasad udostępniania danych przetwarzanych w rejestrach publicznych, tak aby dane te mogły być w większym stopniu dostępne i wykorzystywane w ramach świadczenia innowacyjnych usług przez podmioty sektora innowacji finansowej, w tym banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i krajowe instytucje płatnicze.

przekazanych danych albo raport niezgodności danych). Tymczasem, dla skutecznej realizacji obowiązków związanych z przeciwdziałaniem korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a także innych obowiązków wynikających z ustawy – Prawo bankowe (np. związanych z wejściem w życie tzw. ustawy o rachunkach uśpionych), niezbędne jest wprowadzenie możliwości nieodpłatnego pozyskiwania przez banki szerszego niż obecnie dostępu do informacji znajdujących się w ww. rejestrach. Ponadto przedstawiciel ZBP zwrócił uwagę na konieczność dokonania korekty właściwych przedmiotowo przepisów, zapewniającej bankom nieodpłatną weryfikację danych także z innych zbiorów, takich jak NIP, REGON, CEPIK.

Dodatkowo, w uzupełnieniu do przedstawionych powyżej postulatów, przedstawiciel ZBP wskazał na potrzebę umożliwienia bankom potwierdzania deklaracji PIT w urzędach skarbowych. Współpraca banków z urzędami skarbowymi mogłaby następować za pośrednictwem ZBP. Polegałaby na możliwości weryfikacji przez urzędy skarbowe prawdziwości kopii deklaracji podatkowych składanych w bankach przez potencjalnych kredytobiorców, celem dokonania oceny ich zdolności kredytowej. W procesie przyznawania kredytu banki wymagają od kredytobiorców przedstawienia zeznania rocznego PIT, bądź innych deklaracji podatkowych, z potwierdzeniem złożenia w urzędzie skarbowym. Zdarza się, że klienci składają w urzędzie skarbowym nieprawdziwe lub nierzetelne deklaracje podatkowe, których kopie mają być przedstawione bankowi celem dokonania oceny zdolności kredytowej, a następnie dokonują korekty sporządzonych przez siebie deklaracji, nie informując o tym banków. W ten sposób dochodzi do nadużyć popełnianych przez potencjalnych kredytobiorców, gdyż banki dokonują oceny zdolności kredytowej na podstawie dokumentu zawierającego nieprawdziwą informację. Nierzadko występuje również sytuacja, w której przedstawiona jest fałszywa kopia deklaracji podatkowej łącznie ze sfałszowanym potwierdzeniem złożenia deklaracji w urzędzie skarbowym. Możliwa jest też sytuacja, że oryginał PIT i kopia różnią się między sobą i klient otrzymuje w punkcie podawczym prawdziwą pieczętkę urzędu skarbowego jako potwierdzenie odbioru, jeśli punkt podawczy nie weryfikuje zgodności oryginału i kopii. Wprowadzenie regulacji, która zapewniłaby możliwość weryfikacji przez urzędy skarbowe prawdziwości kopii deklaracji podatkowych składanych w bankach przez potencjalnych kredytobiorców, w opinii ZBP, wyeliminowałoby opisane powyżej problemy.

Jednocześnie przedstawiciel ZBP wskazał również na potrzebę zapewnienia bankom możliwości automatycznego potwierdzania określonych informacji w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) (np. imienny raport miesięczny o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach (RCA), zaświadczenia o podstawie wymiaru składek, o wysokości pobieranej emerytury/renty itd.). Zwrócono uwagę, że ZUS częściowo udostępnił w Internecie możliwość potwierdzania wydanych zaświadczeń o niezaleganiu ze składkami oraz danych pracownika ZUS upoważnionego do wystawienia decyzji emerytalnej/rentowej, niemniej jednak powyższe udostępnienie, w opinii ZBP, nie jest adekwatne do bieżącej działalności bankowej. W konsekwencji, w ocenie ZBP, zasadny jest postulat zmian systemowych (teleinformatycznych), aby zapewnić bankom w tym zakresie dostęp automatyczny. Zaznaczono, że w tym przypadku chodzi o zapewnienie możliwości weryfikacji danych na podstawie upoważnienia udzielonego przez klienta, a w szczególności o zapewnienie możliwości automatycznego udostępniania bankowi danych przez klienta, w przypadku gdy klient uzyskuje dostęp do portalu ZUS z wykorzystaniem systemu bankowości elektronicznej.

Przedstawiciele PONIP i KSKOK zwrócili uwagę, że analogicznie jak w przypadku banków problemy z dostępem do istniejących baz publicznych na potrzeby weryfikacji klientów występują także w sektorze spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz krajowych instytucji płatniczych, które również są instytucjami obowiązanyymi w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Uzgodniono, że przedstawiciele KSKOK i PONIP będą uczestniczyć, wspólnie z ZBP, w pracach nad wypracowaniem rozwiązań w zakresie dostępu do rejestrów publicznych.

W toku prac Zespołu wskazano, że w ramach MC prowadzone są prace nad wdrożeniem centralnej Platformy Integracji Usług i Danych jako kluczowego elementu Architektury Informacyjnej Państwa. Będzie to narzędzie odpowiedzialne za utrzymywanie centralnego rejestru usług, techniczną integrację systemów oraz centralne monitorowanie i raportowanie dostępności usług oraz danych udostępnianych przez poszczególne systemy. Platforma będzie również centralnym komponentem umożliwiającym integrację systemów administracji państwowej z systemami komercyjnymi (B2A). Dzięki jednolitemu podejściu do zarządzania przepływem danych możliwe będzie ponowne użycie danych przechowywanych w rejestrach państwowych przy jednoczesnej ścisłej kontroli ich zakresu. W ramach procesu przygotowywania platformy powstanie również centralne repozytorium architektury integracyjnej, w którym będą utrzymywane informacje na temat wszystkich przepływów danych pomiędzy systemami (zarówno państwowymi, jak i komercyjnymi).

PODJĘTE DZIAŁANIA:

ZBP przygotował propozycje zmian przepisów w zakresie dostępu banków do bazy RDO i PESEL:

- W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 657) w art. 46 ust. 1 po punkcie 6 dodaje się punkt 7 w brzmieniu:

7) bankom – w zakresie niezbędnym do realizacji obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa przechowywanych środków pieniężnych, o którym mowa w art 50. ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1988).

- W ustawie z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych w art. 66 ust. 3 po punkcie 14 dodaje się punkt 15 w brzmieniu:

15) banki – w zakresie niezbędnym do realizacji obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa przechowywanych środków pieniężnych, o którym mowa w art 50. ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1988).

GIODO wskazał, że dostęp banków do danych przetwarzanych w rejestrach jest możliwy pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych. Zaproponowane przez ZBP zmiany w ustawie o ewidencji ludności i ustawie o dowodach osobistych zostaną poddane ocenie GIODO na etapie prac legislacyjnych. W opinii GIODO zaproponowane brzmienie przepisów wymaga uzupełnienia z uwagi na ich ogólność, brak doprecyzowania celów i zasad przetwarzania takich informacji oraz metod zapewnienia przestrzegania uprawnień podmiotów danych. W ocenie GIODO konieczne wydaje się również zapewnienie możliwości sprawowania realnej, uprzedniej kontroli adekwatności w sytuacji, gdy teletransmisja miałaby oznaczać bezwzględny dostęp do zbioru danych. Jak pokazuje przykład dostępu komorników do bazy PESEL, taka forma dostępu do danych wiąże się z ryzykiem nadmiernego udostępnienia

ZASADY PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH – PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ (FINTECH POLAND)

Potrzeba kompleksowego jednoznacznego uregulowania statusu danych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w świetle przepisów o ochronie danych osobowych. Pożądana byłaby zmiana ustawy o ochronie danych osobowych lub ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

danych. Administrator danych traci bowiem możliwość weryfikacji, czy udostępnienie danych w każdym konkretnym przypadku można uznać za zasadne.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i PONIP, we współpracy z MSWiA, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do bazy RDO

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, PONIP i MC w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do rejestru PESEL i CEPiK

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i MF, we współpracy z MRPiPS, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego umożliwienia potwierdzania deklaracji PIT w urzędach skarbowych

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i MF w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do rejestru NIP

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, we współpracy z GUS, w zakresie uwzględnienia postulatu dotyczącego dostępu do bazy REGON

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK, we współpracy z ZUS i MRPiPS, w zakresie uwzględnienia postulatu sektora bankowego dotyczącego automatycznego potwierdzania określonych informacji w bazie ZUS

Podjęcie działań przez ZBP, KSKOK i PONIP w zakresie konsultacji z GIODO proponowanych rozwiązań dotyczących dostępu do rejestrów publicznych pod kątem spełnienia zasad prawidłowego przetwarzania danych

Wdrożenie przez MC centralnej Platformy Integracji Usług i Danych

W toku prac Zespołu zwrócono uwagę, że rozporządzenie RODO, co do zasady, nie różnicuje poziomu ochrony danych osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą od osoby fizycznej, która takiej działalności nie prowadzi. Oznacza to, że od 25.05.2018 r. osoby fizyczne prowadzące działalność będą objęte przepisami RODO, o ile nie zostaną wprowadzone na poziomie krajowym odpowiednie przepisy ograniczające zastosowanie RODO do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W toku prac Zespołu GIODO zwrócił się z zapytaniem na szczeblu europejskim do członków podgrupy Art. 29 – Key Provisions o możliwość zastosowania RODO do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na zadane pytanie odpowiedziały: Norwegia, Łotwa, Dania, Słowenia, Słowacja, Niemcy i Europejski Inspektor Ochrony Danych Osobowych. Oprócz Łotwy, wszystkie organy ochrony danych osobowych opowiedziały się za zastosowaniem RODO w stosunku do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W opinii ZBP i PIU dane przedsiębiorców (jednoosobowych i osób reprezentujących osoby prawne) powinny zostać wyłączone spod przepisów RODO. W kontaktach gospodarczych przedsiębiorca (osoba fizyczna) posługuje się danymi kontaktowymi i takie dane nie powinny być chronione w taki sam sposób jak konsumenta (klienta). Istotne jest również to, że nieodłącznie z prowadzeniem działalności gospodarczej związane są aspekty reklamowe – działalność promująca dane przedsiębiorstwo. Taka działalność jest

W trakcie usuwania

ZASADY PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH – OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH, WYKORZYSTYWANIE BIOMETRII, WERYFIKACJA KARALNOŚCI OSÓB MAJĄCYCH DOSTĘP DO DANYCH FINANSOWYCH (FINTECH POLAND)

Istnieje potrzeba kompleksowego uregulowania minimalnych wymogów w zakresie bezpieczeństwa Big Data oraz bezpieczeństwa usług świadczonych z użyciem publicznej sieci Internet, np. w zakresie wytycznych organów nadzoru, w tym w zakresie weryfikacji karalności osób, które administrator danych upoważnia do dostępu do danych finansowych oraz w zakresie stosowania biometrii do uwierzytelniania tożsamości osób, których dane dotyczą.

zawsze stałym elementem pracy przedsiębiorcy i to jemu właśnie zależy na dotarciu do jak największej liczby klientów/kontrahentów celem umożliwienia im zdobycia informacji o przedsiębiorstwie i jego danych kontaktowych. Co się tyczy danych osoby fizycznej reprezentującej osobę prawną, to dane te są już ujawnione w KRS (lub w innych rejestrach publicznych), samo ujawnienie danych osoby fizycznej reprezentującej osobę prawną w rejestrach publicznych stanowi wyrażenie zgody na udostępnienie danych i takie dane również nie powinny być chronione w taki sam sposób jak konsumenta (klienta).

Uzgodniono, że przedmiotowa kwestia będzie przedmiotem prac koordynowanych przez MC w zakresie implementacji RODO.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Udział ZBP, PIU oraz GIODO w pracach nad wdrożeniem RODO koordynowanych przez MC w celu wypracowania rozwiązania w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – w toku procesu legislacyjnego

W toku prac Zespołu wskazano, że istotnym problemem dla instytucji finansowych (w szczególności banków, zakładów ubezpieczeń oraz instytucji płatniczych) jest ograniczony dostęp do danych przetwarzanych w rejestrach karnych (np. w celu weryfikacji zatrudnianego pracownika pod kątem niekaralności). Podkreślono, że obecnie Kodeks pracy pozwala na dostęp do danych o niekaralności dotyczących jedynie członków zarządu (w odniesieniu do pozostałych pracowników nie jest możliwe pozyskiwanie danych w tym zakresie). Wobec powszechności korzystania z usług finansowych ochrona informacji powierzanych podmiotom świadczącym tego typu usługi jest zagadnieniem kluczowym. Podczas gdy przepisy regulujące działalność w poszczególnych sektorach usług finansowych nakładają na takie podmioty szereg obowiązków mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa informacji poufnych, prawo pracy nie daje pracodawcom żadnych instrumentów, aby politykę bezpieczeństwa informacji poufnych wdrażać już na etapie doboru pracowników. Podkreślono, że osoby zatrudnione przez instytucje finansowe mają bezpośredni dostęp do danych objętych ochroną.

Podczas prac Zespołu przedmiotem dyskusji była również kwestia stosowania przez instytucje finansowe danych biometrycznych pracowników. Wskazano na potrzebę stworzenia podstawy prawnej do przetwarzania przez instytucje finansowe – jako pracodawców – określonych danych biometrycznych swoich pracowników, celem monitorowania dostępu do pomieszczeń i informacji poufnych. Zauważono, że w wielu sytuacjach dostęp do poszczególnych danych lub fizycznych pomieszczeń – w szczególności tych najbardziej poufnych – uzależniony jest od skanowania odcisków palców bądź rogówki oka.

Przedstawiciel GIODO zwrócił uwagę, że kompleksowe regulacje dotyczące wykorzystania danych biometrycznych zawarte zostały w rozporządzeniu RODO. Wraz z rozpoczęciem stosowania tego rozporządzenia dane biometryczne będą przedmiotem szczególnej ochrony przez zakwalifikowanie ich jako dane wrażliwe. Podkreślił, że dane biometryczne są niepowtarzalne i ściśle związane z konkretną osobą. Są to informacje przynależące do osoby i stanowią pewnego rodzaju identyfikator człowieka. Gdy dostaną się w ręce osób niepowołanych, może to skutkować kradzieżą tożsamości, co może prowadzić do poważnych i trudnych do odwrócenia konsekwencji. Zarówno pozyskiwanie, jak i udostępnianie danych biometrycznych powinno mieć miejsce tylko w wyjątkowych sytuacjach. RODO w art. 9 ust. 2 przewiduje wyjątki

W trakcie usuwania

od ogólnego zakazu przetwarzania takich szczególnych kategorii danych osobowych, m.in. w razie wyrażonej zgody osoby, której dane dotyczą, jeśli przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązków i wykonywania szczególnych praw przez administratora lub osobę, której dane dotyczą, w dziedzinie prawa pracy, zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej, o ile jest to dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego. W trakcie prac Zespołu GODO przedstawił dokument zawierający szczegółową informację o zagrożeniach związanych ze stosowaniem danych biometrycznych.

Uzgodniono, że kwestie dotyczące dostępu instytucji finansowych do rejestrów karnych oraz stosowania danych biometrycznych pracowników będą przedmiotem prac koordynowanych przez MC w zakresie implementacji RODO.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

GIODO przygotował „Informację Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o zagrożeniach płynących z upowszechnienia danych biometrycznych w kontaktach obywateli z instytucjami publicznymi i prywatnymi”¹²

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Udział ZBP, PIU, PONIP oraz GODO w pracach nad wdrożeniem RODO koordynowanych przez MC w celu wypracowania rozwiązania w zakresie dostępu instytucji finansowych do rejestrów karnych oraz stosowania danych biometrycznych pracowników – w toku procesu legislacyjnego

75

BARIERY W USTAWIE O OCHRONIE KONKURENCJI I KONSUMENTÓW – KLAUZULE ABUZYWNE (FINTECH POLAND)

Ustawa szczegółowo określa, że zabronione jest stosowanie we wzorcach umów z konsumentami postanowień, które mogą być uznane za niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 KC. W przypadku wprowadzania na rynek produktów innowacyjnych często nie da się ocenić skutków postanowień umownych, ponieważ ocena taka może być dokonana dopiero po kilku latach w związku z postępem technicznym i technologicznym. Co ważne, podczas kontroli uznaje się, że postanowienie umowne było nieważne od początku obowiązywania umowy (kilka lub kilkanaście lat wstecz). Aktualnie nie istnieją podstawy prawne skutecznej eliminacji tych postanowień (zawsze konieczna jest zgoda klienta), a ewentualne wpisanie klauzuli na listę postanowień uznanych za niedozwolone wiąże się ze znaczną stratą wizerunkową przedsiębiorcy, a tym samym często nieuzasadnionym

W toku prac Zespołu przedstawiciel ZBP wskazał na istotę i ogromną skalę skutków nierozstrzygnięcia w Polsce zagadnienia związanego z eliminacją klauzul abuzywnych z obowiązujących umów zawartych z konsumentami. Podkreślił, że w obecnym stanie prawnym praktyczne możliwości eliminacji klauzul abuzywnych w zawartych umowach, przy jednoczesnym zastąpieniu ich nowymi postanowieniami pozwalającymi na dalsze wykonywanie obowiązujących umów, są znacznie ograniczone.

Przedstawiciel UOKiK zwrócił uwagę, że pewien obszar zgłaszanych wątpliwości jest już wyeliminowany kształtem obecnie obowiązujących przepisów dotyczących zwalczania niedozwolonych klauzul umownych, bowiem Prezes UOKiK, przed wydaniem decyzji w tych sprawach, może zobowiązać przedsiębiorcę m.in. do podjęcia działań zmierzających do usunięcia skutków naruszenia, co może np. oznaczać zobowiązanie do przerwania stosowania przez przedsiębiorcę zawartych już umów, zawierających abuzywne postanowienie (art. 23c ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Nie wydają się przy tym problematyczne sytuacje, gdy po odpadnięciu zakwestionowanej klauzuli umownej na jej miejsce może wejść przepis ogólny i umowa nadaje się do dalszego realizowania. Wówczas wystarczy odpowiedni komunikat przedsiębiorcy, że dany przepis zawarty już umowy nie obowiązuje, natomiast problem pojawia się w przypadku konieczności ukształtowania na nowo fragmentu danej relacji cywilnoprawnej między przedsiębiorcą a konsumentem. Problematyka ta występuje w szczególności w przypadku umów kredytowych indeksowanych lub waloryzowanych w walucie obcej. W przypadku usunięcia takiej klauzuli jako abuzywnej brak jest przepisu dyspozytywnego, mogącego zastąpić tę klauzulę. Stąd też powstaje problem określenia ważności całej umowy i kwestia ta nie jest oceniana jednolicie w świetle istniejącego

W trakcie usuwania

111

¹² <http://www.giodo.gov.pl/pl/1520297/10070>

pogorszeniem sposobu postrzegania firmy przez potencjalnych klientów. Obecnie nie istnieje także możliwość uprzedniej oceny wzorca umowy przez UOKiK pod kątem zawierania postanowień uznanych za niedozwolone. Nie istnieje również lista wzorcowych postanowień umownych, które będą uznane za nienaruszające powszechnie obowiązujących przepisów. Pożądane byłoby wprowadzenie podstaw prawnych do skutecznej eliminacji postanowień, które zostały uznane za niedozwolone z wzorców umownych.

orzecznictwa. Z jednej strony można uznać, że nie ma możliwości prawidłowego wykonywania umowy kredytu indeksowanego bez określenia zasad ustalania kursów waluty, w oparciu o które powinno nastąpić przeliczenie kwoty zobowiązania i w efekcie umowa musi być uznana albo za nieważną albo wprost za niezawartą. Takie rozwiązanie nie zawsze jest korzystne dla konsumentów, bowiem oznacza postawienie kredytu w stan natychmiastowej wykonalności. Z drugiej zaś strony część orzecznictwa postuluje zastąpienie klauzuli dotyczącej indeksowania ogólną zasadą nominalizmu (zastosowanie waluty polskiej i niezmienniej stawki oprocentowania).

W opinii UOKiK, postulując ewentualne zmiany legislacyjne w tym obszarze, mające na celu możliwość ponownego ukształtowania zawartych już umów po tym, jak usunięto z nich określone klauzule, należy mieć na uwadze okoliczność, że istnieją dwie ścieżki postępowania w przypadku odpadnięcia z umowy niedozwolonej klauzuli umownej, a mianowicie wola stron bądź też wspomniana już możliwość zastąpienia usuniętej klauzuli przepisem o charakterze dyspozytywnym, co nie zawsze jest możliwe. Jest to zgodne z celem dyrektywy 93/13/WE w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, która wyklucza trzecie rozwiązanie polegające na próbie odgórnej ukształtowania przez organ „poprawionego” stosunku prawnego między przedsiębiorcą a konsumentem. Dyrektywa ta stanowi bowiem jedynie, że klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta. Takie stanowisko potwierdza też orzecznictwo TSUE. Stąd też, w ocenie UOKiK, należy zachować ostrożność w zakresie ewentualnych zmian legislacyjnych w przedmiotowym obszarze, który sprowadza się de facto do technicznego sposobu usunięcia z umów (a nie tylko z wzorców umów) postanowień uznanych za niedozwolone.

Zespół ustalił, że sprawa dotycząca klauzul abuzywnych ma charakter systemowy i konieczne jest rozpoczęcie odpowiednich działań w tym zakresie. Wskazano, że zagadnienie dotyczy również innych sektorów rynku, oprócz sektora finansowego.

Uzgodniono, że UOKiK we współpracy z MS podejmie działania w zakresie powołania specjalnego zespołu roboczego w celu wypracowania podejścia do kwestii eliminacji klauzul abuzywnych w zawartych umowach.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Zwrócenie się UOKiK do MS z wnioskiem o rozważenie powołania, we współpracy z UOKiK, specjalnego zespołu roboczego w celu wypracowania podejścia do kwestii eliminacji klauzul abuzywnych z zawartych umów

76

ŚWIADCZENIE USŁUG DROGĄ ELEKTRONICZNĄ, PRZESYŁANIE INFORMACJI HANDLOWEJ (FINTECH POLAND, KPI)

Przepisy ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną chronią przed otrzymywaniem niezamówionej informacji handlowej w tym samym stopniu konsumentów, co użytkowników biznesowych. Możliwość efektywnego wspierania

W trakcie prac Zespołu wskazano, że w świetle obowiązujących przepisów istnieje możliwość wysyłania informacji handlowej w modelu opt-out (tj. bez wcześniejszej zgody użytkownika) na tzw. adresy korporacyjne, powiązane z podmiotem prawnym (osobą prawną, instytucją czy firmą) – np. marketing@spolka.com, natomiast nie jest dopuszczalne wysyłanie maili o charakterze marketingowym na adresy powiązane z konkretnymi osobami pracującymi w firmie np. jan.kowalski@firma.pl. Mając na uwadze potrzebę ochrony konsumenta oraz uciążliwość niezamówionych komunikatów marketingowych, w opinii UOKiK, słusznym rozwiązaniem jest obowiązujący model opt-in, w którym wymagana jest wcześniejsza zgoda użytkownika na otrzymywanie informacji handlowej.

Nieusunięta

komunikacji pomiędzy podmiotami prowadzącymi biznes jest blokowana przez przepisy mające przede wszystkim ograniczać uciążliwe praktyki skierowane przeciwko konsumentom. Mając na uwadze stymulację rozwoju innowacyjności usług finansowych, należy wprowadzić rozwiązania tzw. opt-out, tj. możliwości przesyłania informacji, chyba że odbiorca nie wyraził na to zgody.

W ramach prac Zespołu ustalono, że z uwagi na potrzebę ochrony konsumentów nie ma możliwości zmiany przepisów w przedmiotowym zakresie. Uzgodniono, że Zespół nie będzie podejmował dalszych działań.

77

WYMÓG FORMY PISEMNEJ UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI (KPI, KPF)

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Taki wymóg nie wynika z art. 10 ust. 1 Dyrektywy w sprawie umów o kredyt konsumencki (2008/48/WE), zgodnie z którym umowy o kredyt sporządza się w formie papierowej lub na innym trwałym nośniku. W praktyce wymogiem formy pisemnej nie są związane banki, które w tym zakresie korzystają z art. 7 ustawy – Prawo bankowe. Problem dotyka innych podmiotów udzielających kredytu konsumenckiego, jak instytucje pożyczkowe. Może również dotyczyć innowacyjnych pośredników kredytowych. Wymóg formy pisemnej jest szczególnie uciążliwy dla innowacyjnych przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność i świadczą usługi wyłącznie w środowisku internetowym. Mimo wprowadzenia we wrześniu 2016 r. tzw. formy dokumentowej do KC, w niektórych ustawach istnieją przepisy szczególne nadal wymagające formy pisemnej zawierania umów. W wielu krajach europejskich podobne bariery nie występują i proces udzielenia pożyczki może odbywać się w całości on-line. Pożądana jest zmiana art. 29 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 Dyrektywy w sprawie umów o kredyt konsumencki (2008/48/WE), tzn. przewidzenie możliwości, że do zawarcia umowy kredytu konsumenckiego nie jest konieczna forma pisemna (np. wykreślenie aktualnej treści art. 29 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim i dla pełnej jasności regulacji, zastąpienie jej odpowiednikiem art. 7b ustawy – Prawo bankowe).

W toku prac Zespołu zwrócono uwagę, że brak możliwości zawierania umów o kredyt konsumencki w formie elektronicznej istotnie wstrzymuje rozwój innowacji. Wskazano, że nawet w KC wprowadzona została forma dokumentowa, która jest odpowiedzią na zmiany technologiczne. Podkreślono, że forma pisemna zawarcia umowy wymaga fizycznej obecności dwóch stron (np. umowa powinna być podpisana w oddziale lub w obecności kuriera). Podpisanie przez klienta umowy, jej zeskanowanie i odesłanie do banku nie może być traktowane jako forma pisemna zawarcia umowy.

W opinii UOKiK względy ochrony interesów konsumentów wskazują, że forma pisemna umowy o kredyt konsumencki powinna zostać zachowana, natomiast kwestią wtórną jest następcze przekazanie konsumentowi treści umowy, które może być dokonane na papierze lub innym trwałym nośniku.

Uzgodniono, że w celu usunięcia wskazywanej bariery konieczne byłoby wprowadzenie zmian w ustawie o kredycie konsumenckim. W wyniku dyskusji ustalono, że należałoby rozważyć rozwiązanie, w którym forma pisemna zawierania umów miałaby charakter domyślny (podstawowy), zaś na życzenie klienta dopuszczalna byłaby opcjonalna forma elektroniczna. Takie rozwiązanie zapewniłoby rozwój innowacyjnych podmiotów działających wyłącznie w środowisku internetowym. Uzgodniono, że UOKiK przekonsultuje tę kwestię z MF.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Przeanalizowanie przez UOKiK, we współpracy z MF, możliwości „rozluźnienia” reżimu formy pisemnej w ustawie o kredycie konsumenckim pod warunkiem właściwego zabezpieczenia interesów konsumentów

W trakcie usuwania

NIEJASNA DEFINICJA „TRWAŁEGO NOŚNIKA” (KPI, ZBP)

Liczne regulacje (konsumenckie i finansowe) przewidują definicję „trwałego nośnika” oraz konieczność przekazywania przez dostawców usług finansowych informacji na trwałym nośniku. W praktyce występują liczne wątpliwości w kwestii interpretacji pojęcia „trwały nośnik”, skutkujące postępowaniami administracyjnymi i sądowymi. Brak jest jednoznacznej interpretacji, jakie cechy powinien spełniać „trwały nośnik”. Jest to szczególnie istotne w kontekście działalności podmiotów innowacyjnych. Pożądane jest wydanie klarownych interpretacji pojęcia „trwałego nośnika”, które byłyby otwarte na innowacyjność, przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa konsumentów.

Kwestia stosowania „trwałego nośnika” informacji, którego definicja została określona m.in. w art. 2 pkt 30 UUP, była przedmiotem wielokrotnych dyskusji podczas prac Zespołu. Wskazano, że UOKiK prowadzi obecnie postępowania wyjaśniające z niektórymi bankami w zakresie oceny spełniania wymogów informacyjnych wobec swoich klientów. UOKiK podziela stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), który w dniu 25.01.2017 r. wydał wyrok odnoszący się do kwestii uznawania wiadomości udostępnianych w skrzynce pocztowej systemu bankowości elektronicznej jako dostarczonych użytkownikowi na „trwałym nośniku” zgodnie z przepisami PSD. Zdaniem UOKiK, wewnętrzne systemy banków w obecnej formie nie spełniają cech „trwałego nośnika” informacji, ponieważ są całkowicie pod ich kontrolą, więc konsument nie ma gwarancji, że treść nie będzie zmieniana przez bank. Ponadto instytucje finansowe nie zapewniają dostępu do tych wiadomości po zakończeniu umowy, a także wymuszają na konsumentach dowiadywanie się, czy informacja o zmianach została udostępniona w serwisie.

Przedstawiciel ZBP zwrócił uwagę, że istotnym problemem dla banków, w związku z prowadzonymi postępowaniami wyjaśniającymi UOKiK, jest ich przeszła działalność przed wydaniem wyroku TSUE związana z traktowaniem systemów bankowości elektronicznej jako „trwałego nośnika”. Wskazał, że w tamtym okresie banki miały poczucie pewności prawnej, że taka praktyka jest dozwolona. W wyniku dyskusji ustalono, że do czasu rozstrzygnięcia prowadzonych przez UOKiK postępowania nie będzie możliwe rozwiązanie ww. kwestii z przeszłości, ale wskazano, że zasadne jest wypracowanie rozwiązań na przyszłość.

W toku prowadzonych prac UKNF skierował pismo do MSZ w sprawie pozyskania opinii nt. dopuszczalności modyfikowania prawa krajowego na podstawie orzecznictwa TSUE. W odpowiedzi MSZ wskazał, że nie wydaje się, aby wyrok TSUE dawał podstawy do interpretacji ani uzupełnienia definicji „trwałego nośnika” wykraczającej poza przykłady wskazane w motywach dyrektywy i samym wyroku. Jednocześnie MSZ zwrócił uwagę, że należałoby przeanalizować kwestię ew. zmiany przepisów krajowych, które określałyby warunki, jakie muszą zostać spełnione, aby informacje przechowywane na stronie internetowej dostawcy usług mogły zostać uznane jako dostarczone konsumentowi na „trwałym nośniku”.

Przedstawiciel ZBP zwrócił uwagę, że klienci banków oczekują wskazywania w regulaminach jasnych przepisów prawa, zaś odsyłanie klientów do wyroku TSUE nie jest uzasadnione i w związku z tym niezbędne byłoby stworzenie dodatkowych przepisów, które określałyby wymogi, jakie musi spełniać konto klienta w systemie bankowości elektronicznej, aby przestrzegane były przepisy dotyczące „trwałego nośnika”.

Z uwagi na systemowy charakter kwestii trwałego nośnika ustalono, że zasadne jest podjęcie działań mających na celu rozwiązanie ww. problemu. Wskazano jednocześnie, że nie jest konieczne modyfikowanie samej definicji trwałego nośnika w poszczególnych ustawach branżowych, gdyż ich interpretacje są zbieżne. Podkreślono, że pojęciem „trwałego nośnika” w prawie UE posługują się, w sposób jednolity, nie tylko regulacje dotyczące sektora usług finansowych (np. w zakresie usług płatniczych, kredytów konsumenckich, kredytów związanych z nieruchomościami), lecz również pozostałe regulacje chroniące interesy konsumentów (np. w sektorze turystyki, telekomunikacji, sprzedaży konsumenckiej itd.).

W ramach prac Zespołu zorganizowane zostało spotkanie robocze pomiędzy przedstawicielami UKNF, UOKiK i ZBP w sprawie omówienia kwestii trwałego nośnika. Na spotkaniu ustalono, że sektor bankowy podejmie działania mające na celu wypracowanie rozwiązania sektorowego w zakresie trwałego nośnika, które będzie zgodne z przepisami prawa oraz wymogami TSUE.

W trakcie usuwania

Jednocześnie UOKiK, w porozumieniu z MF, przeanalizował kwestię ew. doprecyzowania przepisów krajowych w związku z pismem MSZ i opublikowanym wyrokiem TSUE dotyczącym trwałego nośnika. W opinii UOKiK definicja „trwałego nośnika” nie może podlegać modyfikacji ze względu na maksymalną harmonizację PSD. W świetle bogatego i dosyć restrykcyjnego orzecznictwa TSUE dotyczącego kwestii maksymalnej harmonizacji modyfikacje jednolitej w całym ustawodawstwie unijnym definicji narażałaby Polskę na zarzut nieprzestrzegania prawa unijnego. Zdaniem UOKiK obecna definicja jest jasna i sformułowana w sposób, który uwzględnia zmieniające się uwarunkowania prawne, rynkowe oraz postęp technologiczny. UOKiK konsekwentnie podkreśla, że rozpowszechniona obecnie funkcjonalność konta użytkownika na stronie internetowej świadczącego usługi finansowe (np. kredytodawcy, pożyczkodawcy) czy też innego przedsiębiorcy (np. telekomunikacyjnego) oraz sama strona internetowa takiego przedsiębiorcy nie mogą zostać uznane za trwałe nośniki, bowiem przedsiębiorca ten może zmieniać lub usuwać treść strony internetowej i konta użytkownika już po zawarciu umowy, a ponadto nie ma też gwarancji, że umieszczone tam informacje będą w ogóle dostępne dla konsumenta w przyszłości. Z praktyki UOKiK wynika, że znaczna część przedsiębiorców interpretuje pojęcie trwałego nośnika w sposób bardzo szeroki, uznając za przekazane na trwałym nośniku również informacje znajdujące się na stronie internetowej przedsiębiorcy i pod jego całkowitą kontrolą. Tak jak w przypadku banków stosujących w tym celu bankowość elektroniczną, wymagane przez prawo informacje przekazywane są – zamiast na trwałym nośniku – za pośrednictwem elektronicznych biur obsługi klienta nieposiadających cech trwałego nośnika. Skutkiem tego zjawiska jest utrudniony dostęp konsumentów do informacji przysługujących im z mocy prawa lub uzależnienie takiego dostępu od woli przedsiębiorcy. W konsekwencji zdolność do skutecznej ochrony konsumentów może zostać znacząco ograniczona bądź też uniemożliwiona, zaś skutkiem długofalowym opisanych praktyk może być wzrost nieufności konsumentów i mniejsza skłonność do zawierania umów na odległość. Prezes UOKiK jednocześnie wskazuje, że nie można z góry wykluczyć, że konto użytkownika na stronie internetowej przedsiębiorcy (np. pożyczkodawcy) będzie spełniało kryteria wyszczególnione w wyroku TSUE, lecz aby to nastąpiło, konieczna byłaby techniczna modyfikacja kanałów, które obecnie są stronami internetowymi przedsiębiorców i utworzonymi w ramach tych stron kontami użytkowników (np. pożyczkobiorców), bo obecnie tego rodzaju kanały warunków tych nie spełniają. W konsekwencji UOKiK nie twierdzi, że w przyszłości żadna strona internetowa przedsiębiorcy nie spełni tych warunków, ale istniejące obecnie na rynku tego typu kanały „bankowości elektronicznej” nie spełniają kryteriów trwałego nośnika. Nie jest zatem wykluczone, że w przyszłości „strony internetowe przedsiębiorców” będą mogły spełnić wymienione kryteria.

W opinii UOKiK kwestia jakoby zbyt wąskiej interpretacji pojęcia „trwałego nośnika”, na którą uwagę zwracają przedstawiciele rynku, ma w istocie charakter techniczny, a nie prawny. Nie ma również potrzeby tworzenia dodatkowych przepisów wskazujących wymogi określone w wyroku TSUE, jakie musi spełniać konto użytkownika bankowości elektronicznej, aby zachowana została zgodność z przepisami dotyczącymi „trwałego nośnika” stosowanego w obszarze usług płatniczych.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Opracowanie przez ZBP, we współpracy z KSKOK, rozwiązania sektorowego w zakresie „trwałego nośnika” zgodnego z przepisami prawa i wyrokiem TSUE

ZBYT OSTRY ZAKAZ PODEJMOWANIA DECYZJI W SPRAWACH INDYWIDUALNYCH WYŁĄCZNIE NA PODSTAWIE AUTOMATYCZNEGO PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH (KPI)

Art. 26a ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych przewiduje zakaz ostatecznego rozstrzygnięcia indywidualnej sprawy osoby, której dane dotyczą, jeżeli jego treść jest wyłącznie wynikiem operacji na danych osobowych, prowadzonych w systemie informatycznym. Stanowi to barierę dla rozwoju produktów i usług finansowych, w których np. zachodzi stosowanie automatycznego scoringu kredytowego. Pożądane byłoby wprowadzenie zasady (zgodnej z unijnym ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych osobowych, które zacznie obowiązywać w maju 2018 r.), że ostateczne rozstrzygnięcie indywidualnej sprawy osoby, której dane dotyczą w wyniku automatycznego przetwarzania danych jest możliwe w sytuacji, w której ta osoba wyrazi na to zgodę.

W toku prac Zespołu przedstawiciel GIODO zwrócił uwagę, że rozporządzenie RODO w art. 4 pkt. 4 wprowadza definicję profilowania, zgodnie z którą „profilowanie” oznacza dowolną formę zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych, które polega na wykorzystaniu danych osobowych do oceny niektórych czynników osobowych osoby fizycznej, w szczególności do analizy lub prognozy aspektów dotyczących efektów pracy tej osoby fizycznej, jej sytuacji ekonomicznej, zdrowia, osobistych preferencji, zainteresowań, wiarygodności, zachowania, lokalizacji lub przemieszczania się. Profilowanie będzie mogło być stosowane przez administratora danych, jeżeli wykaże odpowiednią podstawę prawną profilowania, tj. zgoda osoby, realizacja umowy lub podjęcie działań przed zawarciem umowy, realizacja obowiązku wynikającego z przepisu prawa, ochrona żywotnych interesów osoby, wykonywanie zadań dla realizacji interesu publicznego, przetwarzanie niezbędne dla realizacji uzasadnionych interesów administratora danych. Przy profilowaniu administrator danych będzie informował osobę o zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji. Jednocześnie w art. 35 RODO określono, że jeżeli dany rodzaj przetwarzania – w szczególności z użyciem nowych technologii – ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, administrator przed rozpoczęciem przetwarzania dokonuje oceny skutków planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych.

Przedstawiciel KPI wyraził pogląd, że wprowadzenie możliwości podejmowania decyzji w sprawach indywidualnych na podstawie automatycznego przetwarzania danych osobowych przyczyni się do rozwoju innowacyjnych usług finansowych. Powyższą opinię podzielał przedstawiciel PIU, który dla przykładu wskazał możliwość wydawania decyzji ubezpieczeniowych (czyli likwidacji szkód) w procesie w pełni zautomatyzowanym.

Przedstawiciel GIODO podkreślił, iż – stosownie do RODO – wyłącznie kompleksowe i gwarantujące ochronę praw jednostki regulacje (w tym zapewniające przejrzystość procesu przetwarzania danych oraz możliwość odwołania się od decyzji podjętej na podstawie automatycznego przetwarzania danych osobowych) będą mogły stanowić podstawę prawną zarówno dla zautomatyzowanego podejmowania decyzji w indywidualnych przypadkach, jak i przetwarzania danych szczególnie chronionych. Do przypadków, kiedy profilowanie będzie dopuszczalne, RODO zalicza sytuacje, w których decyzja podjęta na podstawie automatycznego przetwarzania danych: jest niezbędna do zawarcia lub wykonania umowy między osobą, której dane dotyczą, a administratorem; jest dozwolona prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego, któremu podlega administrator i które przewiduje właściwe środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą; lub opiera się na wyraźnej zgodzie osoby, której dane dotyczą.

Uzgodniono, że przedmiotowa kwestia będzie przedmiotem prac koordynowanych przez MC w ramach implementacji RODO.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Udział KPI i PIU oraz GIODO w pracach nad wdrożeniem RODO koordynowanych przez MC w celu wypracowania rozwiązań umożliwiających podejmowania decyzji w sprawach indywidualnych na podstawie automatycznego przetwarzania danych osobowych – w toku procesu legislacyjnego

W trakcie usuwania

80

NIEUZASADNIONE OGRANICZENIA ZWIĄZANE Z PRZETWARZANIEM DANYCH WRAŻLIWYCH Z UWAGI NA WYMÓG PISEMNEJ ZGODY KLIENTA (KPI)

Według art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych przetwarzanie tzw. danych wrażliwych dopuszczalne jest w przypadku, gdy osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę na piśmie. Wiele danych związanych z innowacjami finansowymi kwalifikuje się jako dane wrażliwe, a obowiązek formy pisemnej uniemożliwia działalność podmiotów z branży FinTech, którzy oferują usługi wyłącznie cyfrowo.

Ponadto zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych administrator danych wrażliwych może rozpocząć ich przetwarzanie dopiero po zarejestrowaniu zbioru. Ze względu na nierzadko długi czas rejestracji zbiorów wstrzymuje to wdrażanie innowacji na rynkach finansowych. Pożądane byłoby usunięcie wskazanych wymogów, w szczególności ze względu na fakt, że nie są one zawarte w unijnym ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych osobowych, które zacznie obowiązywać w maju 2018 r.

W trakcie usuwania

81

FORMA PISEMNA ODPOWIEDZI NA REKLAMACJĘ ZŁOŻONĄ W POSTACI ELEKTRONICZNEJ (KPI)

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i Rzeczniku Finansowym reklamacja może być złożona w formie pisemnej. Z kolei zgodnie z art. 5 ust. 1 tej ustawy odpowiedź na reklamację powinna być udzielona w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji, a pocztą elektroniczną – jedynie na wniosek klienta (art. 5 ust. 2).

Podmioty oferujące innowacyjne rozwiązania finansowe nierzadko działają wyłącznie w cyberprzestrzeni. Ich użytkownicy przyzwyczajeni są do kontaktu jedynie za pośrednictwem Internetu. Wspomniany obowiązek sprawia jednak, że te podmioty muszą być przygotowane do obsługi procesu reklamacji w formie papierowej. Pożądana jest zmiana wspomnianych przepisów w ten sposób, aby nie wymagały formy pisemnej reklamacji tam, gdzie nie jest to potrzebne lub możliwe.

W toku prac Zespołu wskazano, że zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. a RODO przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych jest możliwe, jeżeli osoba, której dane dotyczą, wyraziła „wyraźną zgodę” na przetwarzanie tych danych osobowych w jednym lub kilku konkretnych celach. W związku z powyższym zwrócono uwagę, że modyfikacja w określonych przepisach krajowych sposobu wyrażania „zgody pisemnej” na „zgodę wyraźną” byłaby zgodna z przepisami prawa unijnego i pozwoliłaby na rozwój innowacyjnych usług finansowych. Jednocześnie podkreślono, że warunkiem skutecznego wyrażenia zgody, zapewniającym jej wyraźny charakter, jest sposób sformułowania klauzuli wyrażenia zgody, który należy do obowiązków administratora. Dotyczy to przejrzystości i precyzyjnego sformułowania klauzuli, co jest dodatkowym elementem, uzasadniającym wystarczający charakter wyraźnego udzielenia zgody, przez osobę, której dane dotyczą.

Uzgodniono, że przedmiotowa kwestia będzie przedmiotem prac koordynowanych przez MC w ramach implementacji RODO.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Udział KPI i PIU oraz GODO w pracach nad wdrożeniem RODO koordynowanych przez MC w celu zniesienia ograniczeń związanych z przetwarzaniem danych wrażliwych z uwagi na wymóg pisemnej zgody klienta – w toku procesu legislacyjnego

W toku prac Zespołu przedstawiciel KPF wskazał, że obecnie, niezależnie od formy złożenia reklamacji, którą wybrał konsument, odpowiedź na reklamację – zgodnie z art. 5 ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym – udzielana jest w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji, zaś pocztą elektroniczną – wyłącznie na wniosek klienta. Zwrócił uwagę, że dla klientów podmiotów z sektora FinTech, przyzwyczajonych do kontaktu jedynie za pośrednictwem Internetu i w ten sposób składających reklamację, otrzymywanie odpowiedzi w formie pisemnej jest nieuzasadnione. Klienci uważają, że kierując reklamację za pośrednictwem poczty elektronicznej, wyznaczają w ten sposób ścieżkę komunikacji, która jednak z uwagi na aktualne brzmienie art. 5 ustawy nie może być zachowana, co rodzi po ich stronie niezrozumienie kierowane następnie do podmiotów, które przez to postrzegane są jako mało nowoczesne.

Uzgodniono, że KPF przygotowuje propozycję zmiany przepisów, która zostanie przekonsultowana z Rzecznikiem Finansowym oraz UOKiK.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

KPF przygotowała, we współpracy z Rzecznikiem Finansowym oraz UOKiK, propozycję zmiany legislacyjnej w celu umożliwienia udzielania odpowiedzi na reklamację w formie elektronicznej, jeżeli w takiej samej formie reklamacja została złożona i klient nie zażądał udzielenia odpowiedzi w postaci papierowej lub przekazania mu jej na innym trwałym nośniku informacji

W trakcie usuwania

1. Proponuje się następujące brzmienie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (dalej: ustawa o RF):

Art. 5 ust. 2. Odpowiedź, o której mowa w ust. 1, podmiot rynku finansowego może dostarczyć pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek klienta, chyba że klient złożył reklamację pocztą elektroniczną i nie zażądał udzielenia odpowiedzi w postaci papierowej lub przekazania mu jej na innym trwałym nośniku informacji.

Rzecznik Finansowy stoi na stanowisku, że w sytuacji, w której klient składa reklamację za pomocą poczty elektronicznej, odpowiedź na nią również może nastąpić pocztą elektroniczną, chyba że klient zażądał, aby udzielenie i przekazanie odpowiedzi nastąpiło w formie pisemnej lub na innym trwałym nośniku informacji. Zatem w przypadku takiego żądania odpowiedź nie będzie mogła zostać dostarczona pocztą elektroniczną. Niemniej Rzecznik wyraża opinię, że klientowi należy pozostawić prawo do żądania odpowiedzi pocztą elektroniczną nawet wówczas, gdy nie złożył reklamacji w tej formie, stąd konieczność zachowania zasady, że dostarczenie odpowiedzi w formie elektronicznej może nastąpić na wniosek klienta.

Należy jednocześnie wskazać, że zmiana treści art. 5 ust. 2 ustawy o RF będzie miała wpływ na wykładnię i stosowanie art. 4 ustawy o RF, a zatem będzie miała wpływ na obowiązki informacyjne podmiotów rynku finansowego. Innymi słowy, podmioty rynku finansowego będą obowiązane do informowania w umowie zawartej z klientem (oraz w sytuacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o RF), że w przypadku złożenia reklamacji w formie pisemnej lub ustnie mają prawo zażądać odpowiedzi pocztą elektroniczną. Ponadto podmioty rynku finansowego będą obowiązane informować, iż w przypadku złożenia reklamacji za pomocą poczty elektronicznej i braku żądania udzielenia odpowiedzi w formie pisemnej lub na innym trwałym nośniku, odpowiedź udzielona zostanie pocztą elektroniczną.

2. Proponuje się następujące brzmienie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym:

Art. 5 ust. 1. Po złożeniu przez klienta reklamacji, zgodnie z wymogami, o których mowa w art. 4 ~~ust. 1 pkt 1~~, podmiot rynku finansowego rozpatruje reklamację i udziela klientowi odpowiedzi w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji.

Modyfikacja przepisu jest konsekwencją proponowanej zmiany w art. 5 ust. 2 ustawy o RF. Taki zapis pozwoliłby zapewnić w pełnym zakresie, że podmioty rynku finansowego będą obowiązane do informowania, że w przypadku złożenia reklamacji w formie pisemnej lub ustnie klienci mają prawo zażądać odpowiedzi pocztą elektroniczną, a także że będą obowiązani informować, iż w przypadku złożenia reklamacji pocztą elektroniczną i braku żądania udzielenia odpowiedzi w formie pisemnej lub na innym trwałym nośniku, odpowiedź udzielona zostanie pocztą elektroniczną.

Obecnie, obowiązek rozpatrzenia reklamacji powstaje po złożeniu jej „zgodnie z wymogami, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o RF”, tzn. zastrzeżonymi w umowie. Należy jednak wskazać, że art. 4 ust. 2 ustawy o RF dotyczy klientów, którzy nie zawierali umowy, i w takim przypadku podmiot informuje ich w ciągu 7 dni od otrzymania roszczenia o warunkach reklamowania. Dotyczy to zresztą najczęściej rynku ubezpieczeniowego (ubezpieczeni, uprawnieni, uposażeni). Tego zaś art. 5 ust. 1 ustawy o RF w ogóle nie uwzględnia. Stąd propozycja zmiany art. 5 ust. 1 ustawy o RF i odesłanie się ogólnie do art. 4 ustawy o RF. Wówczas byłoby wiadomo, że mowa jest o wymogach zawartych w umowie lub wskazanych po wystąpieniu z roszczeniem.

82

NIEPRECYZYJNA REGULACJA TZW. MISSELLINGU, CZYLI SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NIEDOPASOWANYCH DO POTRZEB KONSUMENTA (KPI)

Art. 24 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest m.in. proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru (tzw. misselling). Zakres tego przepisu jest bardzo szeroki i potrzebne jest jego sprecyzowanie. W szczególności jest on niejasny dla podmiotów oferujących innowacyjne rozwiązania finansowe, które nierzadko korzystają z niestandardowych kanałów dystrybucji. Regulacja missellingu jest potrzebna. Potrzebne jest jednak sprecyzowanie kryteriów, które będą brane pod uwagę przy określaniu, czy dane zjawisko nie stanowi missellingu. Może się to odbyć poprzez wydanie stanowiska lub wytycznych UOKiK.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Uwzględnienie przez MF proponowanej zmiany w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym

Przedstawiciel UOKiK wskazał, że przepisy dotyczące missellingu, o którym mowa w art. 24 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, są generalnie nowe i UOKiK dopiero zbiera doświadczenia w zakresie ich stosowania przez podmioty rynkowe. UOKiK nie wyklucza opracowania wytycznych w sprawie interpretacji pojęcia missellingu, jednakże w celu uniknięcia tworzenia konceptu czysto teoretycznego, celowe jest zebranie pewnego materiału wynikającego z praktycznego stosowania tego przepisu, a na chwilę obecną materiał taki nie został zgromadzony.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Rozważenie przez UOKiK wydania, po zgromadzeniu praktycznego materiału, wytycznych w zakresie stosowania art. 24 ust. 2 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (misselling)

W trakcie usuwania

83

FORMA WYKONANIA OBOWIĄZKU INFORMACYJNEGO WIERZycIELA W ZWIĄZKU Z WPISEM DO BIG (KPF)

Obowiązująca forma wykonania obowiązku informacyjnego wobec dłużnika w związku z wpisem klienta do BIG (wezwanie do zapłaty, list polecony) podnosi koszty działalności kredytodawców (usługodawców) działających w modelu on-line. Powoduje to również ograniczenie dostępności informacji o klientach, ponieważ mniej informacji trafia do baz danych BIG (ze względu na koszty). Zmiany zawarte w tzw. pakiecie wierzycielskim przewidują możliwość wysłania wezwań do zapłaty w formie elektronicznej na adres email, za zgodą dłużnika wyrażoną w umowie, jednakże zmiana ta nie dotyczy konsumentów. Należy umożliwić

W trakcie prac Zespołu wskazano, że ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, m.in. poprzez dodanie w art. 15 nowego ust. 1a, który przewiduje możliwość przekazywania dłużnikowi niebędącemu konsumentem wezwania do zapłaty w formie elektronicznej, ale tylko jako opcję obok wezwania w formie tradycyjnej, czyli listu poleconego lub doręczenia do rąk własnych. Opcja polega na tym, że wierzyciel będzie mógł przekazać wezwanie w formie elektronicznej, jeżeli dłużnik niebędący konsumentem zgodzi się na to w umowie, którą zawarł z wierzycielem. Podkreślono, że przepis art. 14 ww. ustawy w zakresie formy doręczania konsumentowi wezwania do zapłaty i ostrzeżenia o zamiarze przekazania danych do biura nie został zmieniony.

Przedstawiciel UOKiK wskazał, że wezwanie w formie elektronicznej jest wprowadzane przez ustawodawcę ostrożnie i nowelizacja celowo nie objęła formy przekazywania tych informacji w odniesieniu do dłużników (konsumentów), aby możliwe było najpierw przeanalizowanie funkcjonowania elektronicznego działania wezwań w praktyce na gruncie B2B. W opinii UOKiK, na obecnym etapie, odnosząc się do postulatu zgłoszonego w ramach bariery, za niezasadne należy uznać wprowadzanie wobec konsumentów

Nieusunięta

wysyłanie wezwania do zapłaty w formie elektronicznej lub dokumentowej, względnie umożliwić przekazywanie stosownych informacji w formie trwałego nośnika.

– podmiotów słabszych na rynku – analogicznego przepisu. Zwrócono uwagę na cel wezwania do zapłaty, które dla bezpieczeństwa obrotu powinno „na pewno” zostać dostarczone dłużnikowi – konsumentowi (list polecony lub doręczenie osobiste) i przypomnieć mu o zaległości oraz zmobilizować do spłaty jeszcze przed zgłoszeniem do biura informacji gospodarczej. Konsument, inaczej niż przedsiębiorcy, nie muszą biegle posługiwać się pocztą elektroniczną, a nawet mogą jej w ogóle nie posiadać, więc postulat zastąpienia listu poleconego bądź doręczenia do rąk własnych, informacją drogą elektroniczną jest z punktu widzenia UOKiK wykluczony.

Ustalono, że bariera nie będzie przedmiotem dalszych prac Zespołu.

Niezależnie od powyższego, w ocenie autora niniejszej bariery (KPF), wysłanie wezwania do zapłaty stanowi obowiązek informacyjny, który może być znacznie efektywniej wykonany w formie elektronicznej – taniej, szybciej i skuteczniej, przy równoczesnym zachowaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa danych. W opinii KPF ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych jest ewenementem na tle całego systemu prawnego, gdyż jest to jedyny przykład obowiązku informacyjnego przedsiębiorcy wobec konsumenta, który musi być wykonywany w formie listu poleconego – wszystkie inne akty prawne umożliwiają przekazywanie odpowiednich informacji w formie elektronicznej, np. ustawa o kredycie konsumenckim, ustawa o prawach konsumenta (trwały nośnik). KPF ponadto zwraca uwagę, że zastosowanie formy elektronicznej byłoby uzależnione od uzyskania zgody konsumenta wyrażonej w umowie.

KONSTRUKCJA ZGODY KONSUMENTA NA SPRAWDZENIE W BIG (KPF)

Wymagana prawem zgoda (upoważnienie) konsumenta na sprawdzenie go w bazie danych BIG jest ważna przez 30 dni od udzielenia. Powoduje to, że upoważnienie umożliwia w praktyce jednorazowe sprawdzenie. Jest to wystarczające rozwiązanie na etapie przedkontraktowym, jednak nie zapewnia możliwości aktualizowania oceny wiarygodności płatniczej konsumenta na etapie po zawarciu umowy, co jest istotne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem kredytowym. Utrudnienie to jest szczególnie dotkliwe w przypadku kredytodawców (usługodawców) prowadzących działalność w modelu on-line, którzy nie mają bezpośredniego kontaktu z klientem. Należy umożliwić udzielanie upoważnienia o charakterze ramowym, które byłoby ważne do czasu wygaśnięcia zobowiązań wynikających z zawartej umowy z kredytodawcą (usługodawcą) albo do czasu odwołania przez konsumenta.

W toku prac Zespołu zwrócono uwagę, że ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności wprowadziła zmianę w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych polegającą na wydłużeniu okresu ważności upoważnienia na sprawdzanie wiarygodności konsumenta w biurze informacji gospodarczej z 30 do 60 dni. UOKiK stoi na stanowisku, że jest to termin wystarczający. W ocenie UOKiK nie jest uzasadnione – z punktu widzenia interesów konsumentów – udzielenie przez konsumenta upoważnienia o charakterze ramowym, które byłoby ważne do czasu wygaśnięcia zobowiązań wynikających z zawartej umowy z kredytodawcą (usługodawcą) albo do czasu odwołania przez konsumenta. Powyższe stanowisko popiera również GODO, który zwraca uwagę, że obecne przepisy chronią konsumenta przed sytuacją, w której przedsiębiorca, na podstawie jednorazowego upoważnienia tego konsumenta, mógłby wielokrotnie i przez dowolnie długi czas składać do biura informacji gospodarczej zapytania o zobowiązania tego konsumenta. Ponadto, w opinii MR, kolejna nowelizacja tych przepisów w ciągu krótkiego okresu czasu byłaby działaniem nieuzasadnionym z legislacyjnego punktu widzenia.

Uzgodniono, że Zespół nie będzie podejmował dalszych działań w przedmiotowej kwestii.

Niezależnie od powyższego, w ocenie autora niniejszej bariery (KPF), rozwiązanie polegające na ustanowieniu sztywnego, zamkniętego terminu ważności upoważnienia – będącego w istocie szczególną formą zgody na przetwarzanie danych osobowych – stanowi nieuzasadniony wyjątek od ogólnej zasady, iż zgoda taka udzielana jest bezterminowo, przy zachowaniu prawa do odwołania jej w każdym czasie (art. 7 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych). Zasada bezterminowej zgody obowiązuje nawet w odniesieniu do upoważnienia udzielanego przez klienta banku do udostępnienia osobie trzeciej informacji objętych tajemnicą bankową, do której dostęp chroniony jest bardzo restrykcyjnie (por. art. 104 ust. 3 ustawy – Prawo bankowe, który nie określa terminu ważności upoważnienia).

W opinii KPF sens udzielenia upoważnienia konsumenta ważnego przez czas trwania zobowiązania polega na stworzeniu możliwości monitorowania wiarygodności płatniczej konsumenta w okresie obowiązywania umowy, do czasu całkowitego wywiązania się z zobowiązań, co umożliwiłoby odpowiednio szybkie reagowanie przez wierzyciela na problemy z obsługą innych zobowiązań, np. poprzez zmianę harmonogramu spłat, restrukturyzację zobowiązania, uzyskanie dodatkowego zabezpieczenia itp. Wierzyciel nie mógłby wykorzystać danych do innych celów, gdyż byłoby to sprzeczne z ustawą o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, jak również z zasadami przetwarzania danych osobowych. Ponadto każdy konsument ma ustawowo zagwarantowane uprawnienia kontrolne w zakresie udostępniania jego danych poprzez prawo dostępu do rejestru zapytań, gdzie odnotowywane są wszystkie zapytania złożone w okresie ostatnich 12 miesięcy, przez co konsument ma kontrolę nad częstotliwością zapytań w bazach danych, a ponadto w każdym przypadku miałby możliwość odwołania upoważnienia po upływie minimalnego okresu jego ważności.

Podgrupa Crowdfundingowa

Lp.	Nazwa i opis bariery wraz z podmiotem zgłaszającym	Ustalenia/podjęte działania/rekomendacje	Status bariery ¹³ (usunięta, w trakcie usuwania, nieusunięta, niezasadna, poza zakresem prac)
85	BRAK PEWNOŚCI PRAWNEJ W ZAKRESIE DZIAŁANIA PLATFORM CROWDFUNDINGOWYCH W POLSCE¹⁴ (FINTECH POLAND, KPI, KPF) Crowdfunding, będąc alternatywą wobec kredytów, obligacji czy pożyczek, pozwala na finansowanie innowacyjnych projektów (w szczególności w ich początkowej fazie rozwoju), które w przyszłości mogą generować zyski i przynosić korzyści dla gospodarki. Należy zapewnić przejrzyste środowisko regulacyjno-prawne dla dalszego rozwoju platform crowdfundingowych w Polsce. Istnieje potrzeba kompleksowego wyjaśnienia wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania obowiązujących w Polsce przepisów prawa w zakresie działania występujących modeli platform crowdfundingowych. W szczególności należy wyjaśnić wątpliwości związane ze stosowaniem następujących aktów prawnych: - ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną; - ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych; - ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych;	W toku prac Zespołu uzgodniono, że w celu podjęcia dalszych działań związanych z rozwiązaniem wątpliwości interpretacyjnych dotyczących stosowania przepisów prawa w zakresie crowdfundingu niezbędne jest przygotowanie szczegółowych opisów typowych modeli crowdfundingu działających w Polsce. Materiał w tym zakresie został przygotowany przez KPF, KPI i FinTech Poland, w którym wyodrębniono 5 najczęściej występujące modeli crowdfundingu, tj.: 1) crowdfunding donacyjny (charytatywny), 2) crowdfunding oparty na nagrodach, 3) crowdfunding oparty na sprzedaży, 4) crowdfunding inwestycyjny (udziałowy), 5) crowdfunding dłużny (często określany mianem pożyczek społecznościowych). Zespół ustalił, że przy obecnym etapie rozwoju crowdfundingu w Polsce nie jest zasadne tworzenie odrębnych regulacji dotyczących tego obszaru, lecz należy podjąć działania mające na celu zwiększenie pewności prawnej wśród uczestników rynku w ramach aktualnych przepisów. Dotyczy to w szczególności ryzyka kwalifikacji aktywności osób fizycznych udzielających pożyczek innym osobom fizycznym w ramach crowdfundingu dłużnego, jako działalności gospodarczej oraz niejasnego statusu prawnopodatkowego pożyczek społecznościowych. W tym kontekście MR zwróciło uwagę, że trwają prace nad przygotowaniem projektu Prawa przedsiębiorców, mającego zastąpić ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, w którym proponuje się wprowadzenie instytucji tzw. działalności nierejestrowej. W myśl projektowanych przepisów działalność wykonywana przez osobę fizyczną, z której osiągany przychód nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, nie stanowiłaby działalności gospodarczej. W trakcie prac Zespołu uzgodniono, że powyższa propozycja legislacyjna mogłaby mieć zastosowanie również do działalności związanej z udzielaniem pożyczek społecznościowych w ramach crowdfundingu dłużnego z zachowaniem przez pożyczkodawcę określonego limitu przychodów.	W trakcie usuwania

¹³ Definicje statusów zidentyfikowanych barier: Usunięta – bariera całkowicie usunięta, brak rekomendowanych dalszych działań; W trakcie usuwania – podjęto już pewne działania i/lub sformułowano rekomendacje dalszych działań; Nieusunięta – bariera ma związek z obszarem FinTech, ale w ramach prac Zespołu nie zostało wypracowane akceptowalne rozwiązanie; Niezasadna – bariera nie występuje; Poza zakresem prac – bariera nie dotyczy obszaru FinTech.

¹⁴ W ramach prac Zespołu zidentyfikowano 12 barier dotyczących crowdfundingu, niemniej jednak na potrzeby przygotowania Raportu zostały one połączone w jedną barierę wskazującą na brak pewności prawnej w przedmiotowym obszarze.

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
- ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej;
- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych;
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

Jednocześnie wskazano, że w związku z nowelizacją ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, wynikającą z konieczności wdrożenia MiFID2, planowana jest zmiana przepisu art. 72 ww. ustawy definiującego oferowanie instrumentów finansowych, który ma związek z crowdfundingiem inwestycyjnym. Ustalono, że dla zwiększenia pewności prawnej w kwestii zakresu definicji oferowania instrumentów finansowych w świetle nowego przepisu UKNF opracuje – w oparciu o przykłady przedstawione przez środowisko platform crowdfundingowych – praktyczne stanowisko wskazujące, które czynności są, a które nie są kwalifikowane jako oferowanie instrumentów finansowych. Stanowisko to byłoby opublikowane po wejściu w życie nowych przepisów.

Ponadto w toku prac Zespołu wypracowano propozycję zmiany przepisów w ustawie o ofercie publicznej, które uproszczą tryb składania ofert do 1 mln euro. Zmiana pozwoli na zwiększenie wartości inwestycji realizowanych za pośrednictwem crowdfundingu inwestycyjnego, bez jednoczesnego nakładania nadmier-nych obciążeń na podmioty poszukujące finansowania w tej formule (patrz bariera nr 57).

Zespół uzgodnił, że istotnym elementem pozaustawowej regulacji platform crowdfundingowych powinny być rynkowe Zasady Dobrych Praktyk, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem. Pozwoliłyby one na ujednolicenie praktyk biznesowych całego rynku, a także stanowiłyby narzędzie budowania wizerunku branży i bezpieczeństwa uczestników tego rynku. KPF zobowiązała się do stworzenia takiego dokumentu i zaproszenia do jego przyjęcia wszystkich podmiotów działających na rynku crowdfundingu w Polsce.

PODJĘTE DZIAŁANIA:

UKNF opracował, we współpracy z KPF, KPI i FinTech Poland, opisy zidentyfikowanych modeli crowdfundingu wraz ze wskazaniem obowiązujących przepisów prawa (patrz Załącznik nr 2 do Raportu)

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA:

Opracowanie przez KPF rynkowych Zasad Dobrych Praktyk w zakresie działania platform crowdfundingowych w Polsce

Przygotowanie przez UKNF wytycznych dotyczących stosowania zmienionego art. 72 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, który będzie obowiązywał po wejściu w życie przepisów implementujących MiFID2

WYKAZ SKRÓTÓW UŻYWANYCH W DOKUMENCIE

NAZWY PODMIOTÓW

BIG	Biuro Informacji Gospodarczej	MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
FinTech Poland	Fundacja FinTech Poland	MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
GIIF	Generalny Inspektor Informacji Finansowej	MS	Ministerstwo Sprawiedliwości
GIODO	Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych	MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
GPW	Giełda Papierów Wartościowych	MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
GUS	Główny Urząd Statystyczny	MZ	Ministerstwo Zdrowia
IZFiA	Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami	NBP	Narodowy Bank Polski
IDM	Izba Domów Maklerskich	PIP	Państwowa Inspekcja Pracy
KDPW	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych	PIU	Polska Izba Ubezpieczeń
KIP	Krajowa Instytucja Płatnicza	PONIP	Polska Organizacja Niebankowych Instytucji Płatności
KIR	Krajowa Izba Rozliczeniowa	RBD	Rada Banków Depozytariuszy
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego	RCL	Rządowe Centrum Legislacji
KPI	Koalicja na rzecz Polskich Innowacji	RF	Rzecznik Finansowy
KPF	Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce	SKOK	Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	TFI	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych
KSKOK	Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa	TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KZBS	Krajowy Związek Banków Spółdzielczych	TUW	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych
MC	Ministerstwo Cyfryzacji	UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
MF	Ministerstwo Finansów	UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
MIB	Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa	ZBP	Związek Banków Polskich
MIP	Mała Instytucja Płatnicza	ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego		
MR	Ministerstwo Rozwoju		
MRiF	Minister Rozwoju i Finansów		

NAZWY AKTÓW PRAWNYCH I INNYCH REGULACJI

AMLD4	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu
eIDAS	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE
IDD	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń
KC	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny
KSH	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych
MiFID2	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE
PSD	Dyrektywa 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego
PSD2	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego
PZP	Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
RODO	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)
Solvency II	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej
UoDUiR	Ustawa z dnia 11 września 2016 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej
UoFIIZAFI	Ustawa z dnia 27 maja 2004 roku o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi
UUP	Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych

NAZWY INNYCH POJĘĆ

AML	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy (z ang. Anti Money Laundering)
Blockchain	Technologia łańcucha bloków
B+R	Prace badawczo-rozwojowe
CBR	Centralna Baza Rachunków
CEK	Centralna Ewidencja Kierowców
CEPiK	Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców
CIT	Podatek dochodowy od osób prawnych (z ang. Corporate Income Tax)
DLT	Technologia rozproszonych rejestrów (z ang. Distributed Ledger Technology)
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
ePUAP	Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
ESPI	Elektroniczny System Przekazywania Informacji
IKE	Indywidualne Konto Emerytalne
IKZE	Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego
FinTech	Technologie finansowe (z ang. Financial Technology)
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
NIP	Numer Identyfikacji Podatkowej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
OWU	Ogólne Warunki Ubezpieczenia
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych (z ang. Personal Income Tax)
PPE	Pracowniczy Program Emerytalny
RDO	Rejestr Dowodów Osobistych
REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej
RegTech	Technologie regulacyjne (z ang. Regulatory Technology)
TERYT	Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju

Załącznik nr 2

– Modele crowdfundingu w świetle obowiązujących przepisów prawa

Niniejszy dokument jest wynikiem prac Zespołu roboczego ds. rozwoju innowacji finansowych (FinTech) (dalej: Zespół) w związku z występującymi wątpliwościami interpretacyjnymi dotyczącymi stosowania do tzw. crowdfundingu obowiązujących w Polsce przepisów prawa w zakresie rynku finansowego. Materiał odnosi się do opisów modeli crowdfundingu przygotowanych przez Konferencję Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (KPF), Koalicję na rzecz Polskich Innowacji (KPI) i Fundację FinTech Poland. W toku prac Zespołu uzgodniono, że przy obecnym etapie rozwoju crowdfundingu w Polsce nie jest zasadne tworzenie odrębnych regulacji w tym zakresie, lecz należy podjąć działania mające na celu zwiększenie pewności prawnej wśród uczestników rynku w ramach aktualnych przepisów.

I. ZNACZENIE POJĘCIA CROWDFUNDINGU

Obecnie do najpowszechniejszych rodzajów crowdfundingu należą:

1. **CROWDFUNDING DONACYJNY (CHARYTATYWNY)**
(z ang. *donation-based crowdfunding*);
2. **CROWDFUNDING OPARTY NA NAGRODACH**
(z ang. *rewards-based crowdfunding*);
3. **CROWDFUNDING OPARTY NA PRZEDSPRZEDAŻY**
(z ang. *pre-sales crowdfunding*);
4. **CROWDFUNDING INWESTYCYJNY (UDZIAŁOWY)**
(z ang. *crowdinvesting*);
5. **CROWDFUNDING DŁUŻNY**
(często określany mianem pożyczek społecznościowych, z ang. *crowd lending, social lending, peer-to-peer (P2P) lending*).

Modele 1-3. nazywane są łącznie jako SPONSORING SPOŁECZNOŚCIOWY (z ang. *crowdsponsoring*).

CROWDFUNDING został zdefiniowany w komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 14.03.2014 r.¹ jako finansowanie społecznościowe zasadniczo odnoszące się do otwartego zaproszenia skierowanego do społeczeństwa, którego celem jest pozyskanie środków finansowych na realizację określonego projektu. Najczęściej takie zaproszenia są publikowane i rozpowszechniane za pośrednictwem Internetu oraz są aktualne tylko w określonym przedziale czasowym.

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 27.03.2014 r. pt. „Uwolnienie potencjału finansowania społecznościowego w Unii Europejskiej” (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2014:172:FIN>)

II. MODELE CROWDFUNDINGU A OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

1. CROWDFUNDING DONACYJNY (CHARYTATYWNY)

Crowdfunding donacyjny ma charakter filantropijny i w modelu tym nie przewiduje się jakichkolwiek form gratyfikacji poza ewentualnym podziękowaniem (projektodawca nie jest zobowiązany do świadczenia wzajemnego wobec fundatora). Projekty realizowane w tym modelu najczęściej mają charakter społeczny, tj. nie są realizowane dla zysku i najczęściej są to inicjatywy fundacji, stowarzyszeń, ale także przedsiębiorstw. Finansuje się w ten sposób projekty związane z charytatywnymi

działaniami, pomocą, badaniami itp. Najczęściej projekty, które nie są zbiórką ciągłą, posiadają kwotę minimalną (tzw. próg 100%, przy czym w trakcie kampanii można wielokrotnie próg ten przekroczyć) oraz określony czas trwania. Projekty nie muszą osiągnąć zakładanej kwoty minimalnej – projektodawcy przekazywana jest zebrana w trakcie kampanii kwota, bez względu na jej wysokość (tzw. zasada „bierzesz ile zbierzesz”). Część platform nie pobiera prowizji od przekazywanych wpłat, przy czym każdy wspierający może dobrowolnie przekazać darowiznę na platformę. Po udanym finansowaniu projektu, twórca kampanii może przekazać środki na pokrycie kosztów prowadzenia jego zbiórki.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Ze względu na to, iż ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną (dalej: u.ś.u.d.e.) określa obowiązki związane z elektronicznym świadczeniem usług, a także zasady wyłączania odpowiedzialności usługodawcy z tytułu świadczenia tych usług, jak również określa zasady ochrony danych osobowych, dotyczy także portali prowadzących działalność crowdfundingową. Platformy, pełniąc rolę usługodawcy, świadczą usługę na rzecz beneficjenta w zakresie umożliwienia prowadzenia kampanii na sfinansowanie określonej potrzeby lub projektu.

W związku z powyższym platformy crowdfundingowe powinny funkcjonować na podstawie przyjętych regulaminów, w których zawarte są regulacje pośrednio lub bezpośrednio odwołujące się do przepisów u.ś.u.d.e. Dotyczy to zwłaszcza ogólnych i szczególnych obowiązków informacyjnych określonych w art. 5 u.ś.u.d.e. (jasna identyfikacja usługodawcy) oraz art. 6 (zapewnienie usługobiorcy dostępu do informacji o zagrożeniach związanych z korzystaniem z usługi oraz jej funkcji i celu).

INNE PRZEPISY PRAWA, KTÓRE MOGĄ BUDZIĆ WĄTPLIWOŚCI INTERPRETACYJNE

Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych

Z uwagi na to, że działalność crowdfundingowa prowadzona jest w Internecie, nie ma zastosowania ustawa o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych ze względu na literalne brzmienie definicji zbiórki publicznej jako „zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze w miejscu publicznym” i miejsc publicznych jako „miejsca ogólnodostępne, w szczególności ulice, place, parki i cmentarze”.

Z przeprowadzonej, w ramach Zespołu, analizy ryzyka wynika, że skala fraudów w tym modelu crowdfundingu jest marginalna i na obecnym etapie nie jest konieczne podejmowanie działań regulacyjnych. Fraudy w tym modelu rozumiane są jako działania mające na celu wprowadzenie w błąd odbiorców oraz platformę co do projektu np. ogłaszanie chęci wyprodukowania rewolucyjnego urządzenia, podczas gdy w rzeczywistości prawdziwym, lecz ukrytym, zamiarem jest niezrealizowanie celu projektu i wyłącznie zebranie środków na podstawie dobrze stworzonego marketingu wokół projektu.

2. CROWDFUNDING OPARTY NA NAGRODACH

W crowdfundingu opartym na nagrodach finansujący otrzymują określony rodzaj gratyfikacji, będący świadczeniem wzajemnym za wpłatę określonej kwoty pieniężnej. Jest to model, w którym najczęściej działają polskie platformy crowdfundingowe, a realizowane w ten sposób są szeroko pojęte projekty kreatywne. Jednocześnie w tym typie crowdfundingu nie zawsze występuje ekonomiczna ekwiwalentność świadczeń stron (finansujący otrzymuje często „nagrodę” o mniejszej wartości pieniężnej niż świadczenie otrzymywane przez beneficjenta). Projekty posiadają kwotę minimalną (tzw. próg 100%, który można wielokrotnie przekroczyć) oraz czas trwania. Najczęściej projekt, który nie osiągnie 100% w założonym czasie trwania kampanii uznawany jest za nieudany, a pieniądze zwracane są osobom, które projekt wsparły (tzw. zasada „wszystko albo nic”), przy czym osoby te mogą przekazać pieniądze na inny projekt. Jednocześnie występują na rynku platformy, które dopuszczają zasadę „bierzysz ile zbierzesz”, zgodnie z którą środki wypłacane są projektodawcy w każdym wypadku, nawet gdy projekt nie osiągnie zakładanej kwoty minimalnej. W modelu tym finansowane są projekty o jasno określonym celu, nie ma ograniczenia co do osoby projektodawcy, zaś platformy pobierają prowizję od uiszczonych wpłat. Jeśli projekt zakończy się sukcesem, projektodawca zobowiązany jest do spełnienia świadczenia wzajemnego w zadeklarowanym terminie (np. producenci filmów i seriali mogą w zamian za wpłaty na platformie crowdfundingowej zaoferować swoim inwestorom możliwość odbycia wizyty na planie zdjęciowym, wpisanie ich do napisów końcowych filmu lub zaproszenie na dzień premiery).

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.1.

W zakresie crowdfundingu opartego na nagrodach sytuacja prawna w Polsce jest analogiczna jak w przypadku crowdfundingu donacyjnego (patrz pkt II.1). W ocenie Zespołu, ze względu na marginalną skalę fraudów dla tego modelu crowdfundingu, nie ma konieczności podejmowania działań regulacyjnych.

3. CROWDFUNDING OPARTY NA PRZEDSPRZEDAŻY

W tym modelu finansujący, za pośrednictwem platformy, dostarczają środki na stworzenie danego produktu, który po jakimś czasie (może to być nawet wiele miesięcy) jest im dostarczany przez beneficjenta. Crowdfunding oparty na przedsprzedaży wykorzystuje umowę sprzedaży lub umowę nienazwaną, podobną do umowy sprzedaży. Projekty posiadają kwotę minimalną (tzw. próg 100%, który można wielokrotnie przekroczyć) oraz czas trwania. Najczęściej projekt, który nie osiągnie 100% w założonym czasie trwania uznawany jest za nieudany, a pieniądze zwracane są osobom, które wsparły projekt (tzw. zasada „wszystko albo nic”).

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.1.

W opinii Zespołu, ze względu na marginalną skalę fraudów dotyczących modelu crowdfundingu opartego na przedsprzedaży, nie ma konieczności podejmowania działań regulacyjnych.

4. CROWDFUNDING INWESTYCYJNY (UDZIAŁOWY)

Klasyczny model crowdfundingu inwestycyjnego polega na możliwości pozyskania kapitału dla spółki na rozwój określonego projektu poprzez emisję papierów wartościowych, np. akcji lub obligacji. Papiery te są oferowane – z wykorzystaniem platformy crowdfundingowej – użytkownikom Internetu, którzy kupując je, wspierają projekt.

Aby możliwa była emisja akcji, projektodawca musi działać w formie spółki akcyjnej lub komandytowo-akcyjnej. Emisja lub sprzedaż akcji wiąże się z oddaniem części udziałów w spółce (czyli częściowej kontroli nad spółką). Kupujący akcje to inwestorzy, którzy liczą na osiągnięcie zysków z inwestycji.

Podmiotem upoważnionym do przyjmowania zapisów na akcje może być tylko projektodawca (lub biuro maklerskie, jeżeli oferta prowadzona jest za jego pośrednictwem). Zapisy odbywają się z wykorzystaniem platformy crowdfundingowej. Aby subskrybować akcje, należy wypełnić formularz zapisu, a następnie dokonać wpłaty na akcje, w wysokości odpowiadającej iloczynowi subskrybowanych akcji oraz ceny emisyjnej jednej akcji. Nieuiszczenie wpłaty na akcje powoduje nieważność zapisu. Projektodawca po zakończeniu projektu wysyła do użytkowników numerowane, ostateczne i podpisane dokumenty akcji. Dodatkowo każdy inwestor jest wpisany do księgi akcyjnej.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.1.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA

Uwzględnienie przez MF propozycji legislacyjnej wprowadzającej przepisy upraszczające tryb składania ofert publicznych do 1 mln euro

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych

Ustawa o ofercie publicznej ma zastosowanie w przypadku crowdfundingu inwestycyjnego. Obecne przepisy ustawy o ofercie publicznej pozwalają na przeprowadzenie publicznej emisji papierów wartościowych do kwoty 100 tys. euro w ciągu roku, bez konieczności sporządzenia prospektu emisyjnego lub memorandum informacyjnego.

W toku prac Zespołu wypracowano wstępną propozycję legislacyjną, która uprości tryb składania ofert do 1 mln euro. Zmiana będzie polegała na wprowadzeniu przepisów, zgodnie z którymi dokonywanie oferty publicznej do 1 mln euro będzie wymagało przedstawienia dokumentu zawierającego podstawowe informacje o emitencie papieru wartościowego, warunkach i zasadach oferty, celach emisji na które mają być przeznaczone środki uzyskane z emisji papieru wartościowego oraz oświadczeń osób odpowiedzialnych za informacje zawarte w tym dokumencie, zawierających stwierdzenie, że zgodnie z ich najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w dokumencie są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym (patrz bariera 57 w Załączniku nr 1 do Raportu). Proponowana zmiana pozwoli na zwiększenie wartości inwestycji realizowanych za pośrednictwem crowdfundingu inwestycyjnego, bez jednoczesnego nakładania nadmiernych obciążeń na podmioty poszukujące finansowania w tej formule. Powyższy limit jest zgodny z nowymi regulacjami UE dotyczącymi prospektów emisyjnych, jakie będą obowiązywać od 2019 roku. Zaproponowano także uproszczenie zasad notyfikacji do KNF informacji o akcji promocyjnej takich ofert. Propozycja legislacyjna została skierowana do Ministerstwa Finansów (dalej: MF) w celu jej uwzględnienia w ramach nowelizacji ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w związku z implementacją MiFID2.

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych

Rozporządzenie Komisji (WE) NR 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wykonujące dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam (z późn. zm.)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

W przypadku ofert mieszczących się w ww. limicie (100 tys. euro), pośrednictwo firmy inwestycyjnej w przeprowadzeniu oferty nie jest konieczne. Jednakże, jeżeli emitent zleca przeprowadzenie oferty innemu podmiotowi, może nim być jedynie firma inwestycyjna. Dlatego też, dokonując zlecenia określonych czynności podmiotowi prowadzącemu platformę crowdfundingową niebędącemu firmą inwestycyjną, strony powinny zapewnić, że przedmiotem zlecenia nie są objęte czynności stanowiące oferowanie instrumentów finansowych w rozumieniu art. 72 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Konkludując, crowdfunding udziałowy (inwestycyjny) może wiązać się z obowiązkiem uzyskania zezwolenia na działalność maklerską w zakresie oferowania instrumentów finansowych, w zależności od tego jakie konkretnie czynności zamierza wykonywać podmiot prowadzący platformę crowdfundingową.

W związku z pracami legislacyjnymi nad zmianą ww. ustawy, wynikającą z konieczności wdrożenia MiFID2, planowana jest również zmiana powyższego przepisu definiującego oferowanie instrumentów finansowych. W toku prac Zespołu zwrócono uwagę jego członkom na powyższą kwestię oraz przekazano proponowane brzmienie przepisu. Ustalono, że dla zwiększenia pewności prawnej w kwestii zakresu definicji oferowania instrumentów finansowych w nowym brzmieniu, UKNF opracuje – w oparciu o przykłady przedstawione przez środowisko platform crowdfundingowych – praktyczne stanowisko wskazujące, które czynności są, a które nie są kwalifikowane jako oferowanie instrumentów finansowych. Stanowisko to byłoby opublikowane po wejściu w życie nowych przepisów.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA

Przygotowanie przez UKNF wytycznych dotyczących stosowania zmienionego art. 72 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, który będzie obowiązywał po wejściu w życie nowych przepisów implementujących MiFID2

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 września 2012 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych

Przedmiotowe rozporządzenie ma zastosowanie, jeżeli oferta nabycia instrumentów finansowych jest przeprowadzana przez firmę inwestycyjną.

INNE PRZEPISY PRAWA, KTÓRE MOGĄ BUDZIĆ WĄTPLIWOŚCI INTERPRETACYJNE

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

Klasyczna forma crowdfundingu inwestycyjnego, gdzie nie dochodzi do przechowywania środków pieniężnych inwestorów oraz papierów wartościowych, nie jest uznawana za alternatywny fundusz inwestycyjny, niemniej jednak w przypadku, gdy forma organizacji takiej platformy przewiduje zbieranie aktywów od wielu inwestorów w celu ich lokowania w interesie tych inwestorów zgodnie z określoną polityką inwestycyjną, wówczas może ona zostać zaklasyfikowana jako alternatywny fundusz inwestycyjny. Należy podkreślić, że do takich platform znajdują wówczas zastosowanie przepisy ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

5. CROWDFUNDING DŁUŻNY (SOCIAL LENDING, P2P LENDING)

Crowdfunding dłużny polega na udzielaniu pożyczek, zasadniczo w niewielkich kwotach, między osobami, wśród których jedna zainteresowana jest zainwestowaniem środków pieniężnych (pożyczkodawca, inwestor), a druga pozyskaniem najczęściej krótkoterminowego kapitału z zewnętrznych źródeł (pożyczkobiorca, beneficjent). Transakcje odbywają się za pośrednictwem serwisów internetowych bez uczestnictwa instytucji finansowych.

Świadczenie inwestora na rzecz beneficjenta ma charakter zwrotny, tj. beneficjent zobowiązany jest do zwrotu środków przekazanych przez inwestora wraz z deklarowaną kwotą odsetek.

W praktyce stosowane są różne modele pożyczek społecznościowych. Poniżej przedstawiono najbardziej rozpowszechnione przykłady.

5.1. MODEL, W KTÓRYM PLATFORMA P2P LENDING NIE POŚREDNICZY W PRZEKAZYWANIU ŚRODKÓW Z TYTUŁU UDZIELENIA I SPŁATY POŻYCZEK

Model zakłada bezpośrednie kojarzenie pożyczkobiorców z pożyczkodawcami w taki sposób, że pożyczkobiorca, za pośrednictwem platformy internetowej P2P lending, w pierwszej kolejności oświadcza, jakiego rodzaju pożyczką jest zainteresowany, to jest określa podstawowe parametry umowy pożyczki, jaką chciałby zawrzeć, takie jak: kwota nominalna, okres finansowania, cel pożyczki oraz oferowane wynagrodzenie dla pożyczkodawcy. Operator platformy P2P lending umożliwia uzyskanie dostępu do zgłoszonego przez potencjalnego pożyczkobiorcę zapotrzebowania na kapitał potencjalnym pożyczkodawcom, którzy, jeśli są zainteresowani danym wnioskiem pożyczkowym, określają jaką kwotę chcą pożyczyć pożyczkobiorcy (równą określonej przez pożyczkobiorcę wysokości bądź mniejszą). W ten sposób operator platformy P2P lending umożliwia pożyczkobiorcy otrzymanie ofert od jednego lub większej liczby potencjalnych pożyczkodawców. W przypadku zaakceptowania przez pożyczkobiorcę oferty i uiszczenia opłaty serwisowej na rzecz platformy P2P lending, pożyczka staje się dla pożyczkodawcy prawnie wiążąca z momentem finalizacji transakcji. Jednocześnie z tym zdarzeniem, operator platformy przygotowuje projekt umowy pożyczki, którą zawierają ze sobą pożyczkodawca i pożyczkobiorca (operator platformy nie jest stroną umów pożyczek zawieranych przez użytkowników serwisu). Dodatkowo, pożyczkodawca otrzymuje drogą elektroniczną informację odnośnie danych osobowych pożyczkobiorcy oraz informację, na jaki (uprzednio zweryfikowany przez platformę)

rachunek bankowy pożyczkobiorcy powinny zostać przekazane środki finansowe. Przelew wykonywany jest samodzielnie przez pożyczkodawcę ze swojego rachunku bankowego na przekazany pożyczkodawcy przez platformę P2P lending numer rachunku bankowego pożyczkobiorcy.

Z chwilą wykonania przelewu bankowego, pożyczkodawca oznacza na platformie P2P lending daną pożyczkę jako udzieloną i od tego momentu liczony jest okres pożyczki pomiędzy stronami.

W odniesieniu do zwrotu środków pieniężnych w momencie nastania terminu wymagalności spłaty pożyczki, pożyczkobiorca otrzymuje drogą elektroniczną informację przypominającą o spłacie pożyczki wraz z informacją na jaki rachunek bankowy pożyczkodawcy powinien zwrócić środki pieniężne (kapitał pożyczki wraz z odsetkami). W tym modelu działalności przelew wykonywany jest samodzielnie przez pożyczkobiorcę ze swojego rachunku bankowego. Po otrzymaniu przelewu, pożyczkodawca oznacza na platformie P2P lending pożyczkę jako spłaconą.

W celu zwiększenia wiarygodności pożyczkobiorców u potencjalnych pożyczkodawców, platformy P2P lending umożliwiają pożyczkobiorcom dokonanie obowiązkowych bądź dobrowolnych dodatkowych weryfikacji np: adresu zamieszkania, drugiego dokumentu ze zdjęciem, danych z biura informacji kredytowej, oświadczenia o zatrudnieniu, rachunków od dostawców mediów.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.1.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej

W toku prac Zespołu KPF wskazała, że istnieje ryzyko kwalifikacji aktywności osób fizycznych udzielających pożyczek innym osobom fizycznym za pośrednictwem platform P2P lending jako działalności gospodarczej. W związku z tym KPF przygotowała propozycję legislacyjną dotyczącą zmiany ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (dalej: u.s.d.g.) polegającą na wyłączeniu z zakresu pojęcia „działalność gospodarcza” udzielania przez osoby fizyczne pożyczek pieniężnych do określonego limitu innym osobom fizycznym poprzez platformy P2P lending. Wysokość limitu została zaproponowana na poziomie 200 tys. zł, który stanowiłby sumę udzielonych i niespłaconych pożyczek czyli wyłącznie sumę faktycznie zaangażowanego kapitału.

Przedstawiona propozycja KPF została poddana analizie przez Ministerstwo Rozwoju (dalej: MR), które podkreśliło, iż nie ma wątpliwości, że działalność pożyczkowa stanowi działalność gospodarczą. W ocenie MR obecnie każdy obszar aktywności ekonomicznej jest objęty definicją zawartą w art. 2 u.s.d.g. i zmiana tego przepisu pod kątem działania platform P2P, zgodnie z propozycją KPF, nie byłaby właściwa. Niekiedy ustawodawca decyduje, że pewne podmioty nie wykonują działalności gospodarczej, ponieważ realizują inne, nieekonomiczne cele, np. szkoły (zob. przepis art. 83a ust. 1 ustawy o systemie oświaty). Działalność pożyczkowa jest natomiast typową działalnością gospodarczą, która może być wykonywana na własny rachunek, w sposób zarobkowy, zorganizowany i ciągły przez przedsiębiorców.

W opinii MR wydaje się więc, że bardziej prawidłowa z punktu widzenia systemowego byłaby propozycja dodania w art. 3 u.s.d.g. tej działalności do katalogu obszarów, które nie są objęte pozostałymi przepisami ustawy,

lecz ze swej istoty stanowią działalność gospodarczą (tak jest choćby w przypadku wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów).

Ponadto MR wskazało, że podniesiona kwestia stanowi w istocie odpowiedź na szerszy problem dotyczący działalności gospodarczej prowadzonej na niewielką skalę. MR bierze pod uwagę sygnały dotyczące wysokich należności publicznoprawnych obciążających zwłaszcza mikroprzedsiębiorców. MR wskazało, że planowane jest podjęcie prac legislacyjnych nad projektem ustawy o tzw. małej działalności gospodarczej. Będzie to projekt poselski, choć oparty na przygotowanym w MR projekcie ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Projekt zakłada, że składki mają być proporcjonalne do osiąganego przychodu, przez co istotnie obniżą się koszty prowadzenia działalności gospodarczej, również dla przedsiębiorców wykonujących działalność pożyczkową na niewielką skalę. MR preferuje horyzontalne, dalekowzroczne rozwiązania poprawiające otoczenie prawne przedsiębiorczości, takie jak wspomniany projekt ustawy o małej działalności gospodarczej, nad doraźnymi inicjatywami zmierzającymi do pozbawienia tej czy innej grupy podmiotów statusu przedsiębiorców w rozumieniu u.s.d.g., który wiąże się nie tylko z obowiązkami, lecz również z prawami.

Jednocześnie MR zwróciło uwagę, że trwają prace nad przygotowaniem projektu Prawa przedsiębiorców, mającego zastąpić u.s.d.g., w którym proponuje się wprowadzenie instytucji tzw. działalności nierejestrowej. W myśl projektowanych przepisów działalność wykonywana przez osobę fizyczną, z której osiągnięty przychód nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, nie stanowiłaby działalności gospodarczej. W toku prac Zespołu uzgodniono, że powyższa propozycja legislacyjna mogłaby mieć zastosowanie również do działalności związanej z udzielaniem pożyczek społecznościowych w ramach crowdfundingu z zachowaniem przez pożyczkodawcę określonego limitu przychodów.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA

Finalizacja przez MR prac nad przygotowaniem projektu Prawa przedsiębiorców w zakresie wprowadzenia instytucji tzw. działalności nierejestrowej, która obejmowałaby działalność związaną z udzielaniem pożyczek społecznościowych w ramach crowdfundingu dłużnego

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

W toku prac Zespołu KPF zaproponowała zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, polegające na wyłączeniu dochodów (przychodów) uzyskiwanych z udzielania pożyczek o charakterze społecznosciowym z zakresu dochodów uznawanych za dochody z działalności gospodarczej oraz jednocześnie zaliczeniu dochodów (przychodów) z tych pożyczek do dochodów z zysków kapitałowych i opodatkowanie ich 19% zryczałtowanym podatkiem dochodowym. Tym samym przedmiotowe dochody (przychody) w każdym przypadku byłyby zaliczane do kapitałów pieniężnych, nawet gdy będą uzyskiwane w warunkach prowadzenia działalności gospodarczej. W opinii KPF status prawno-podatkowy pożyczek społecznościowych w świetle ustawy nie jest jednoznaczny, co znajduje potwierdzenie w niejednorodnych poglądach doktryny oraz rozstrzygnięciach sądów administracyjnych.

W ocenie MF proponowane zmiany KPF nie zasługują na aprobatę. Uzasadnieniem proponowanych zmian nie mogą być wskazane przez KPF rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych dotyczące zaliczania dochodów (przychodów) z tego tytułu do dochodów z działalności gospodarczej lub z kapitałów pieniężnych, skoro każdorazowo ocena dokonywana przez sąd odbywa się w konkretnym stanie faktycznym. W obec-

nym stanie prawnym odsetki od pożyczek stanowią przychód z kapitałów pieniężnych, jeżeli udzielanie pożyczek nie jest przedmiotem działalności gospodarczej.

Zdaniem MF brak definicji pojęcia „pożyczka społecznościowa” powoduje, iż nie można oddzielić tego rodzaju pożyczek od innych pożyczek. W konsekwencji stosownie do propozycji, przychody osoby fizycznej, która prowadzi działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek (np. lombard), byłyby przychodami z kapitałów pieniężnych. Uznanie, że przychody z odsetek zawsze stanowią przychody z kapitałów pieniężnych mogłyby przyczynić się do powstania instytucji działających poza kontrolą Państwa. Można sobie wyobrazić, że osoba fizyczna wykonująca te czynności sama będzie gromadzić środki zaciągając kredyty, aby dalej je pożyczać. Fakt udzielania pożyczek za pośrednictwem portalu internetowego nie zmienia samych zasad działania inwestora. Można udzielać pożyczek w tradycyjny sposób (forma pisemna) wielokrotnie. Wykonywana jest wtedy de facto działalność gospodarcza, która powinna podlegać odpowiednim rygorom prawnym.

W ocenie MF ewentualne zmiany w prawie podatkowym dotyczące przypisania przychodów z odsetek do określonego źródła przychodów powinny być poprzedzone w pierwszej kolejności stworzeniem ram prawnych działalności inwestycyjnej polegającej na udzielaniu pożyczek społecznościowych.

5.2. MODEL, W KTÓRYM PLATFORMA P2P LENDING POŚREDNICZY W PRZEKAZYWANIU ŚRODKÓW Z TYTUŁU UDZIELENIA I SPŁATY POŻYCZEK

W modelu tym proces zawierania umów pożyczek jest tożsamy z modelem opisanym w pkt II.5.1, niemniej jednak istnieje różnica w zakresie przesyłania środków finansowych. Przekazanie środków pieniężnych z tytułu umowy pożyczki przebiega następująco:

- w pierwszej kolejności pożyczkodawca wykonuje przelew bankowy ze swojego prywatnego (wcześniej zweryfikowanego przez platformę) rachunku bankowego na indywidualny numer rachunku bankowego prowadzony na rzecz operatora platformy, a przypisany pożyczkodawcy jako jego indywidualny rachunek ewidencyjny,
- następnie, po zaksięgowaniu przez operatora platformy wpłaty na indywidualnym rachunku ewidencyjnym pożyczkodawcy i wcześniejszym zawarciu umowy pomiędzy pożyczkobiorcą i pożyczkodawcą, środki te (pomniejszone o prowizję serwisu) automatycznie przesyłane są przez operatora platformy na prywatny rachunek bankowy pożyczkobiorcy. Dopuszcza się również sytuację, w której pożyczkodawca ma już na swoim rachunku ewidencyjnym środki i pożyczki udziela z tych środków, bez konieczności wcześniejszego przelewania ich z rachunku prywatnego na potrzeby nowej pożyczki.

W odniesieniu do zwrotu pożyczki, w momencie zbliżania się terminu wymagalności spłaty pożyczki, pożyczkobiorca otrzymuje drogą elektroniczną informacje o spłacie wraz ze wskazaniem na jaki indywidualny numer rachunku bankowego przypisany jest, jako użytkownikowi platformy P2P lending, należy przeleć kwotę stanowiącą kapitał pożyczki wraz z odsetkami. Po zaksięgowaniu przez operatora platformy wpłaty na indywidualnym rachunku ewidencyjnym przypisanym pożyczkobiorcy, środki te są automatycznie przesyłane przez operatora platformy na prywatny (uprzednio zweryfikowany przez platformę) rachunek bankowy pożyczkodawcy lub, w zależności od dyspozycji pożyczkodawcy, pozostawiane na indywidualnym rachunku ewidencyjnym przypisanym pożyczkodawcy, z którego w dalszych krokach pożyczkodawca może albo udzielić kolejnej pożyczki, albo dokonać wypłaty na swój rachunek bankowy.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

PLANOWANE ZMIANY PRZEPISÓW PRAWA

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych

Obecnie operatorzy platform P2P lending, którzy pośredniczą w przekazywaniu środków pieniężnych, nie prowadzą działalności regulowanej w zakresie świadczenia usług płatniczych, gdyż korzystają z wyjątku określonego w art. 6 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych, zgodnie z którym wymogów zawartych w ustawie nie stosuje się do transakcji płatniczych między płatnikiem a odbiorcą dokonywanych za pośrednictwem osoby wykonującej czynności zmierzające do zawarcia przez płatnika i odbiorcę oznaczonej umowy lub zawierającej taką umowę w imieniu lub na rzecz płatnika albo odbiorcy.

Należy jednak zwrócić uwagę, że PSD2, implementowana w Polsce poprzez nowelizację ustawy o usługach płatniczych, zmodyfikuje zakres wyłączeń spod zastosowania tej regulacji. Zgodnie z art. 3 PSD2, przedmiotowa dyrektywa nie ma zastosowania między innymi

do transakcji płatniczych od płatnika do odbiorcy za pośrednictwem agenta handlowego upoważnionego – na podstawie umowy – do prowadzenia negocjacji lub zawierania transakcji sprzedaży lub zakupu towarów lub usług w imieniu wyłącznie płatnika lub wyłącznie odbiorcy. Takie brzmienie przepisu oznacza definitywny brak objęcia wskazanym wyłączeniem, przewidzianym dla agentów handlowych, operatorów platform handlu elektronicznego, którzy działają w imieniu zarówno płatnika, jak i odbiorcy. Implementacja tego wyjątku będzie oznaczać dla platform crowdfundigowych zmianę podstawy ich działania, ponieważ jeżeli ich operatorzy będą chcieli skorzystać z tego wyjątku, będą musieli działać na podstawie umowy jako agent handlowy dla tylko jednej ze stron transakcji.

W związku z powyższym należy wskazać, że po wejściu w życie PSD2 operatorzy platform crowdfundingowych, którzy pośredniczą w przekazywaniu środków z tytułu udzielenia i spłaty pożyczek, będą zobowiązani do przestrzegania przepisów ustawy o usługach płatniczych.

W ramach opisanego powyżej modelu wyróżnić można dwie dodatkowe funkcjonalności oferowane przez platformy P2P lending, które zostały przedstawione poniżej.

5.2.1. MOŻLIWOŚĆ AUTOMATYCZNEGO INWESTOWANIA ŚRODKÓW PRZEZ POŻYCZKODAWCÓW W OPARCIU O AUTOMATY INWESTYCYJNE Z KRYTERIAMI OKREŚLONYMI PRZEZ POŻYCZKODAWCÓW

Model ten umożliwia pożyczkodawcom automatyczne udzielanie pożyczek nie konkretnemu pożyczkobiorcy (jak w modelu opisanym w pkt II.5.2), a jednemu lub grupie pożyczkobiorców, którzy posiadają określony przez pożyczkodawcę poziom weryfikacji (rating) przyznany przez serwis i których wnioski pożyczkowe spełniają określone przez pożyczkodawcę parametry (np. minimalna i maksymalna kwota pożyczki, oprocentowanie, liczba rat, posiadane weryfikacje przez pożyczkobiorcę, województwo, stan cywilny, wiek, minimalny dochód itp.).

Poniżej przedstawiono szczegółowy opis działania takiego modelu:

- Serwis udostępnia pożyczkodawcy możliwość zdefiniowania i otwarcia indywidualnego, odnawialnego automatu inwestycyjnego pozwalającego pożyczkodawcy samodzielnie zdefiniować warunki, których łączne spełnienie przez dany wniosek pożyczkowy spowoduje automatyczne zainwestowanie zdefiniowanej przez pożyczkodawcę kwoty, a następnie – po całkowitym spłaceniu pożyczki zaciągniętej w ramach wniosku pożyczkowego – przygotowanie raportu skuteczności zdefiniowanych przez pożyczkodawcę warunków.
- Dokonanie inwestycji w ramach automatu inwestycyjnego wymaga:
 - określenia parametrów wniosku pożyczkowego oraz kwoty inwestycji,
 - zapewnienia na subkoncie, prowadzonym w serwisie dla poszczególnego pożyczkodawcy, środków wystarczających na pokrycie inwestycji.
- W przypadku, gdy dany wniosek pożyczkowy spełnia warunki automatu inwestycyjnego, jednak minimalna kwota zdefiniowana przez

pożyczkodawcę powodowałaby przekroczenie 100% kwoty wnioskowanej w ramach aukcji – inwestycja z danego automatu inwestycyjnego nie jest dokonywana.

- Wynagrodzenie serwisu staje się należne i wymagalne z chwilą dokonania przez pożyczkobiorcę spłaty całości kapitału zainwestowanego w ramach danego automatu inwestycyjnego oraz przygotowania przez serwis raportu skuteczności automatu.
- Pożyczkodawca może w każdym momencie edytować, zablokować lub zamknąć automat inwestycyjny. Edycja, zablokowanie lub zamknięcie automatu inwestycyjnego pozostają bez wpływu na inwestycje dokonane wcześniej za pomocą tego automatu inwestycyjnego.
- Możliwość samodzielnego stworzenia warunków (kryteriów) inwestycyjnych dla danego automatu inwestycyjnego dotyczy np. możliwości:
 - określenia przedziału kwoty pożyczki, w którą ma zainwestować automat stworzony przez pożyczkodawcę,
 - określenia oceny (ratingu) pożyczkobiorcy, w którego ma zainwestować automat stworzony przez pożyczkodawcę (rating przyznawany jest pożyczkobiorcom przez serwis),
 - określenia wymaganych pozytywnych weryfikacji, posiadanych przez pożyczkobiorcę (np. weryfikacja pracodawcy, tożsamości, finansowa),
 - określenia stanu cywilnego, przedziału wiekowego, minimalnego dochodu pożyczkobiorcy,
 - określenia maksymalnej liczby inwestycji w jednego pożyczkobiorcę.

Model ten w wersji uproszczonej funkcjonuje jak wyżej, z taką różnicą, iż pożyczkodawca wybiera jako kryterium decyzyjne uruchomienia automatu inwestycyjnego jedynie ocenę (rating) pożyczkobiorcy, w którego wniosek pożyczkowy ma zainwestować automat stworzony przez pożyczkodawcę, przy czym:

- rating przyznawany jest pożyczkobiorcom przez serwis,
 - rating określa zdolność pożyczkową pożyczkobiorcy bazującą na systemach scoringowych serwisu wykorzystujących dane m.in. z biur informacji kredytowej i gospodarczej, historii transakcji na rachunkach płatniczych klienta, historii spłat klienta w serwisie,
 - serwis, dla każdego poziomu oceny (ratingu) określa koszt pożyczki, przy czym im ocena wyższa (pożyczkobiorca z lepszą oceną zdolności pożyczkowej) tym koszt pożyczki niższy.
- Dokonanie inwestycji w ramach automatu inwestycyjnego wymaga:
 - określenia parametru wniosku pożyczkowego (czyli jedynie ratingu pożyczkobiorcy) oraz kwoty inwestycji,
 - zapewnienia na subkoncie prowadzonym w serwisie dla poszczególnego pożyczkodawcy, środków wystarczających na pokrycie inwestycji.
 - Dodatkowo pożyczkodawca może skorzystać również z przygotowanych przez serwis strategii inwestycyjnych wykorzystujących ratingi pożyczkobiorców, czyli np. wybrać i zaakceptować taki model inwestycji, który wykorzysta środki pożyczkodawcy zgromadzone na subkoncie np. w jeden z następujących sposobów:
 - Inwestycja 30% środków w pożyczkobiorców z ratingiem A, 30% środków w pożyczkobiorców z ratingiem B, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem C, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem D, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem E, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem F;
 - Inwestycja 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem A, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem B, 30% środków w pożyczkobiorców z ratingiem C, 30% środków w pożyczkobiorców z ratingiem D, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem E, 10% środków w pożyczkobiorców z ratingiem F.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.1.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

PLANOWANE ZMIANY PRZEPISÓW PRAWA

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.2.

5.2.2. MOŻLIWOŚĆ AUTOMATYCZNEGO INWESTOWANIA ŚRODKÓW PRZEZ POŻYCZKODAWCÓW W OPARCIU O AUTOMATY INWESTYCYJNE OKREŚLONE PRZEZ OPERATORA PLATFORMY P2P LENDING

Model ten umożliwia pożyczkodawcom automatyczne udzielanie pożyczek nie konkretnemu pożyczkobiorcy (jak w modelu opisanym w pkt II.5.2), a bezpośrednio jednemu lub grupie pożyczkobiorców według algorytmów inwestycyjnych wdrożonych przez platformę P2P lending. W modelu tym pożyczkodawca nie ma wpływu na to, komu pożyczka środki. Decyzja podejmowana jest przez platformę P2P lending.

Zawarcie takiego rodzaju pożyczki polega na złożeniu wniosku pożyczkowego przez zweryfikowanego pożyczkobiorcę, a w sytuacji dostępności wolnych środków pożyczkodawców udostępnionych na platformie P2P lending, następuje zawarcie umowy między stronami i udzielana jest pożyczka.

Środki finansowe (kapitał pożyczki) przekazywane są automatycznie przez platformę P2P lending na prywatny (uprzednio zweryfikowany) rachunek bankowy pożyczkobiorcy. W momencie nastania wymagalności spłaty raty lub całej pożyczki, pożyczkobiorca otrzymuje drogą elektroniczną informacje o spłacie wraz ze wskazaniem, na jaki indywidualny numer rachunku ewidencyjnego, przypisany jemu jako użytkownikowi platformy P2P lending, należy przelać kwotę stanowiącą kapitał pożyczki wraz z odsetkami.

Po zaksięgowaniu przez operatora platformy wpłaty na indywidualnym rachunku ewidencyjnym przypisanym pożyczkobiorcy, środki te są automatycznie przesyłane na prywatny (uprzednio zweryfikowany) rachunek bankowy pożyczkodawcy.

Poniżej opisano szczegółowe funkcjonowanie takiego modelu.

- Serwis udostępnia pożyczkodawcy możliwość wykorzystania posiadanych środków pieniężnych na udzielanie pożyczek osobom fizycznym.
- Dokonanie wpłaty na poczet udzielenia pożyczek za pośrednictwem serwisu oznacza, iż pożyczkodawca:
 - zawiera z serwisem odpłatną umowę na świadczenie usług drogą elektroniczną, dotyczącą odpłatnego pośrednictwa w udzielaniu pożyczek, jako pożyczkodawca,

- upoważnia serwis do wyselekcjonowania osób, z którymi pożyczkodawca zawrze umowy pożyczki,
- wyraża zgodę na zawarcie umów pożyczek z dowolnymi osobami, jeżeli tylko serwis uznał je za wiarygodnych pożyczkobiorców,
- upoważnia serwis do pośredniczenia w zawarciu umów pożyczek drogą elektroniczną i doprowadzeniu do ich zawarcia,
- automatycznie zawiera drogą elektroniczną za pośrednictwem serwisu umowy pożyczki z osobami wytypowanymi przez serwis, w chwili wskazanej przez serwis,
- upoważnia serwis do przekazania środków pożyczkobiorcom i przyjmowania wpłat od pożyczkobiorców dokonywanych na poczet spłaty pożyczek,
- upoważnia serwis do renegotiacji warunków zawartych umów pożyczek, w szczególności w zakresie przesunięcia terminu spłaty,
- wyraża zgodę na przedłużenie terminu spłaty pożyczki przez danego pożyczkobiorcę w przypadku otrzymania wynagrodzenia z tego tytułu.

- Serwis informuje pożyczkodawcę na bieżąco o środkach wykorzystanych na udzielenie pożyczek.
- Kwota wpłacona przez pożyczkodawcę zostaje podzielona na mniejsze kwoty w wysokości określonej przez serwis. Oznacza to, iż wpłatą dokonana przez pożyczkodawcę zostaje rozdysponowana na szereg mikropożyczek, udzielanych pożyczkobiorcom za pośrednictwem serwisu, celem zmniejszenia ryzyka braku zwrotu udzielonych mikropożyczek.
- Pożyczkodawca nie ma wpływu na wybór osób, z którymi zawrze umowy pożyczki.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY PRAWA

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.1.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.1.

PLANOWANE ZMIANY PRZEPISÓW PRAWA

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych

Analogicznie jak w modelu opisanym w pkt II.5.2.

INNE PRZEPISY PRAWA, KTÓRE MOGĄ BUDZIĆ WĄTPLIWOŚCI INTERPRETACYJNE

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe

Zgodnie z art. 2 ustawy Prawo bankowe „Bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym”. Natomiast zgodnie z art. 171 ust. 1 tej ustawy „Kto bez zezwolenia prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, podlega grzywnie do 10 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 5”.

Analizując niniejszy model crowdfundingu, należy zwrócić uwagę, czy spełnia on wskazane

wyżej przesłanki, tj. czy platforma P2P lending gromadzi środki przyjmowane od innych podmiotów pod tytułem zwrotnym, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób.

Z formalnoprawnego punktu widzenia, w omawianym modelu, spełniona jest przesłanka przyjmowania środków, gdyż co do zasady platforma przyjmuje wpłaty od pożyczkodawców i pośredniczy w ich przekazaniu pożyczkobiorcom (jak również w przekazywaniu pożyczkodawcom środków przekazywanych przez pożyczkobiorców w związku ze spłatą pożyczek). Jednocześnie jednak umowa pożyczki zawierana jest pomiędzy pożyczkodawcą a pożyczkobiorcą. Umowa zawierana przez platformę z pożyczkodawcą i pożyczkobiorcą ma charakter umowy o świadczenie usług związanych z pośrednictwem w udzielaniu pożyczek. Jako że to nie platforma udziela pożyczki, nie sposób mówić o spełnieniu przez nią przesłanek pozwalających jej działalność określić jako działalność bankową, podlegającą przepisom ustawy – Prawo bankowe.

Również rozpatrując sprawę z punktu widzenia realnej, ekonomicznej treści czynności, należy zauważyć, że środki wpłacane przez pożyczkodawców nie podlegają agregacji, lecz powiązane są ściśle z konkretnymi umowami pożyczek. W związku z powyższym poziom ryzyka, jakim obciążone są środki poszczególnych pożyczkodawców, nie jest uzależniony od kondycji całego portfela pożyczek udzielonych za pośrednictwem platformy, lecz powiązany jest z konkretnymi pożyczkami udzielonymi przez danego pożyczkodawcę.

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

Zgodnie z art. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (dalej: u.f.i.), fundusz inwestycyjny² jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze publicznego, a w przypadkach określonych w ustawie również niepublicznego, proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone w ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe.

W świetle art. 8a w zw. z art. 2 pkt 10a u.f.i. alternatywną spółką inwestycyjną będzie instytucja wspólnego inwestowania (działająca w formie spółki kapitałowej, w tym spółki europejskiej, spółki komandytowej lub spółki komandytowo-akcyjnej), której przedmiotem działalności, w tym w ramach wydzielonego subfunduszu, jest zbieranie aktywów od wielu inwestorów w celu ich lokowania w interesie

tych inwestorów zgodnie z określoną polityką inwestycyjną, niebędąca funduszem działającym zgodnie z prawem wspólnotowym regulującym zasady zbiorowego inwestowania w papiery wartościowe.

Wreszcie można zauważyć, iż w oparciu o art. 287 u.f.i., zagrożona sankcją karną jest działalność bez wymaganego zezwolenia lub wbrew warunkom określonym w u.f.i., polegająca na lokowaniu w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego lub inne prawa majątkowe, aktywów osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, zebranych w drodze propozycji zawarcia umowy, której przedmiotem jest udział w tym przedsięwzięciu.

W oparciu o powyższe można stwierdzić, iż jednym z charakterystycznych elementów działalności funduszy (instytucji zbiorowego inwestowania), przewidzianym w u.f.i., jest zbieranie środków finansowych od inwestorów, w celu stworzenia wspólnej puli aktywów (portfela inwestycyjnego), która jest następnie inwestowana.

Opis niniejszego modelu crowdfundingu wskazuje, iż platforma pełni jedynie rolę pośrednika w nawiązywaniu stosunków prawnych (umowy pożyczki), łączących bezpośrednio pożyczkodawców i pożyczkobiorców. Z uwagi na brak zbierania środków (aktywów) przez tę platformę w celu utworzenia wspólnego portfela inwestycyjnego, jej działalność pozostawałaby zatem poza zakresem działalności zastrzeżonej przez u.f.i. dla instytucji zbiorowego inwestowania.

² Rozumiany jako fundusz inwestycyjny otwarty (FIO), fundusz inwestycyjny zamknięty (FIZ) lub specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty (SFIO)

III. PODSUMOWANIE

W ramach prac Zespołu przedstawiciele uczestników rynku wskazali na potrzebę zapewnienia przejrzystego środowiska prawno-regulacyjnego dla rozwoju platform crowdfundingowych w Polsce. Zwrócono uwagę, że crowdfunding, będąc alternatywą wobec kredytów, obligacji czy pożyczek, pozwala na finansowanie wielu innowacyjnych projektów (w szczególności w ich początkowej fazie rozwoju), które w przyszłości mogą generować zyski i przynosić korzyści dla gospodarki.

Niniejszy dokument ma na celu zwiększenie pewności prawnej wśród uczestników rynku w zakresie prowadzenia działalności crowdfundingowej w ramach obecnie obowiązujących lub planowanych przepisów prawa. Zespół ustalił, że na obecnym etapie rozwoju crowdfundingu w Polsce nie jest zasadne tworzenie odrębnych regulacji dotyczących tego obszaru.

Różnorodność przedstawionych modeli crowdfundingu wskazuje, że każda jego forma powinna być rozpatrywana indywidualnie pod kątem obowiązujących przepisów prawa.

W toku prac Zespołu ustalono, że istotnym elementem pozaustawowej regulacji platform crowdfundingowych powinny być rynkowe Zasady Dobrych Praktyk, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem. Pozwoliłyby one na ujednolicenie praktyk biznesowych całego rynku, a także stanowiłyby narzędzie budowania wizerunku branży i bezpieczeństwa uczestników tego rynku. KPF zobowiązała się do stworzenia takiego dokumentu i zaproszenia do jego przyjęcia wszystkich podmiotów działających na rynku crowdfundingu w Polsce.

REKOMENDOWANE DALSZE DZIAŁANIA

Opracowanie przez KPF rynkowych
Zasad Dobrych Praktyk w zakresie
działania platform crowdfundingo-
wych w Polsce

CZŁONKOWIE ZESPOŁU DS. ROZWOJU INNOWACJI FINANSOWYCH (FINTECH)

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

IZBA ZARZADZAJĄCYCH
FUNDUSZAMI I AKTYWAMI

Ministerstwo
Finansów

RADA BANKÓW DEPOZYTARIUSZY
PRZY ZWIĄZKU BANKÓW POLSKICH

od 1993 roku

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Krajowy Związek Banków Spółdzielczych

Ministerstwo
Cyfryzacji

KASA KRAJOWA

Narodowy Bank Polski

POLSKA ORGANIZACJA
NIEBANKOWYCH
INSTYTUCJI PŁATNOŚCI

GIODO
Generalny Inspektor
Ochrony Danych Osobowych

Izba
Domów
Maklerskich

KOALICJA NA RZECZ
POLSKICH INNOWACJI

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

POLSKA IZBA UBEZPIECZEŃ

Konferencja
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce